

DE DR. GEORGE C. MIROSCU

I. LEGEA TRATĂND CRESTINI POLITICI

- 1. Asigurările Mădărașului, I vol., pag. 27, 1912.
- 2. Dăruirea averii laei pentru lucrările industriale, Național, vol. 1, nr. 1, pag. 1, 1912.
- 3. Româniile țării de Război, European, I vol., pag. 1, 1912.
- 4. Le Probleme de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 5. Problemele economice, II (1912-1913), European, I vol., pag. 1, 1912.
- 6. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 7. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 8. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 9. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 10. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 11. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 12. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 13. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 14. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 15. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 16. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 17. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 18. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 19. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 20. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.

CUVÂNTĂRI

II. LEGEA JURIDICĂ

- 21. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 22. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 23. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 24. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 25. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 26. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 27. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 28. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 29. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 30. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 31. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 32. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 33. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 34. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 35. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 36. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 37. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 38. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 39. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 40. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 41. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 42. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 43. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 44. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 45. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 46. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 47. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 48. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 49. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.
- 50. Problemele de Stat, I vol., nr. 1, pag. 1, 1912.

ALTE LUCRĂRI

ALE

D-LUI GEORGE G. MIRONESCU

I. LUCRARI TRATÂND CHESTIUNI POLITICE :

1. **Asigurările Muncitorești.** 1 broș. în-8. de 27 pag., București, 1912.
2. **Dezbateri asupra legii pentru încurajarea Industriei Naționale,** 1 broș. în-8, de 46 pag., București 1912.
3. **România față de Războiul European,** 1 broș. în-8 de 50 pag., București. 1915.
4. **Le Problème du Banat,** 1 broch. în-16 de 64 pag., Paris, Editions Ernest Leroux, 1919 (avec uné carte). (O traducere în limba engleză de D. COCKING a apărut la acelaș editor, sub titlul: THE PROBLEM OF THE BANAT).
Lucrarea aceasta a fost tradusă în limba română sub titlul: **Problema Banatului,** traducere de A. B., București, 1919.
5. **Aperçus sur la Question Roumaine,** 1 vol. în-16 de 256 pag., Paris, Edit. Ernest Leroux, 1919 (avec une carte).
6. **În chestia Națională,** 1 broș. în-16 de 30 pag., București, 1920.
7. **La Politique de la Paix,** 1 broch., în-16 de 20 pag. Bucarest, 1929 (Conférence donnée le 8 Novembre 1929 au Syndicat des journalistes).
8. **Quelques allocutions et Discours,** 1 vol., în-16 de 183 pag., Bucarest, 1930.

II. LUCRĂRI JURIDICE :

9. **Obiectele Legatelor,** 1 vol. în-16. de 181 pag., București, 1894.
10. **Din istoria Dreptului Privat Român, (Originele Dreptului Roman, Dreptul primitiv),** 1 vol. în-8, de 117 pag. București, 1896.
11. **Traité Théorique et Pratique du Casier Judiciaire.** 1 vol. în-8, de 263 pag. Paris, Guard et Brière, 1899.
12. **Lacunele Noului Cod de Procedură Civilă,** 1 broș., în-8 de 70 pag, București. 1902.
13. **Ancheta în Futurum, (Procedura conservării probelor).** 1 broș., în-8, de 40 pag.. București. 1904.
14. **Analisa Noului Cod de Procedură Civilă,** 1 vol., în-8 de 320 pag., ediția II, București, 1904.
15. **Despre Acțiunile Posesorii,** 1 broș. în-8 de 56 pag., București. 1912.
16. **Noțiunea Dreptului,** 1 broș. în-8 de 64 pag., Buc., 1912.
17. **Studii Juridice,** 1 vol. în-8 de 256 pag., București, 1912.

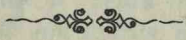
GEORGE G. MIRONESCU

□ □ □

CUVÂNTĂRI

[Vol. I]

~~113952/68~~
~~9721/67~~

BD 278494
cev.

1930 :: EDITURA TIPOGRAFIILE ROMANE UNITE S.A. :: 1930

~~550-5~~

BIblioteca Centrală Universitară
BUCUREȘTI
COTA 1155 523

RC 239/12
~~625/09~~

B.C.U. Bucuresti

C20043413

102

Dobândind încuviințarea Domnului Ministru G. G. Mironescu, de a publica o culegere a discursurilor sale, publicăm acest volum de cuvântări rostite unele în limbă română, altele în limba franceză.

Nu am făcut o culegere complectă a discursurilor D-lui Mironescu, ci am adunat aici mai ales pe acelea privitoare la politica externă ori la chestiuni de interes cu totul general sau național.

La discursurile pronunțate în limba franceză am alăturat traducerea în românește.

Am reprodus cuvântările în ordinea cronologică, indicând în fruntea fiecăreia data la care a fost pronunțată și obiectul cuvântărei.

Am adăugat la sfârșit, într'un appendice, conferința D-lui Mironescu : La Politique de la Paix (Politica Păcii) din Noembrie 1929, care — ca și discursul dela Geneva din Septembrie 1929 — a fost foarte mult apreciată și cerută în străinătate.

Pentru străinătate, am extras, de altfel, într'un volum separat — intitulat : Quelques Allocutions et Discours — cuvântările pronunțate în limba franceză.

EDITORII

Iunie, 1930.

16 Noembrie 1925

In amintirea profesorului Toma Stelian. Cavântare pronunțată, în calitate de decan al Facultăței de drept din București, la comemorarea prof. Stelian de către Facultate.

Onorată Adunare,

Cu inima plină de durere, covârșit de emoțiune, deschid această ședință, consacrată de Facultatea de drept din București, comemorării ilustrului ei profesor *Toma Stelian*, pe care l-am iubit și venerat toți.

Dintr'un spirit de înaltă delicateță morală, marele dispărut a dispus ca înmormântarea sa să fie cu desăvârșire simplă, fără discursuri.

Voința lui a fost respectată.

Pioasa comemorare de astăzi nu calcă această voință.

Dispozițiile sale ultime nu puteau tinde să înăbușe orice manifestare a durerei, a pietăței și a recunoștinței noastre.

Dar, dacă Facultatea de drept din București a hotărît să cinstească într'o ședință solemnă memoria strălucitului său profesor, nu a făcut aceasta numai dintr'un sentiment de pietate și recunoștință.

Comemorarea aceasta este și îndeplinirea unei alte înalte datorii morale: aceea de a pune în lumină pilda cea bună ce se desprinde dintr'o nobilă și rodnică existență, spre a putea sluji de model altora.

Când ființa noastră se risipește în neființă, singurul bun nepieritor ce poate rămâne după noi este rezultatul moral al activității ce am desfășurat în viață.

Acest rezultat — dacă este vrednic de a sluji de pildă semenilor noștri — trebuie pus în lumină tocmai spre a servi la îndrumarea acestora.

Neîncetata propășire a omenirii se întemeiază în bună parte pe aceste frumoase pilde, date de către mării dispăruți urmașilor lor.

Inamtașii noștri de seamă ne conduc pașii și, la rândul nostru, cei de frunte dintre noi vor îndruma pe urmașii noștri.

Această înlăunțuire rodnică asigură sub toate raporturile progresul umanității.

Geniile și fruntașii neamurilor transmit din unul în altul și din generație în generație scânteia luminoasă a progresului.

De aceea este o datorie morală imperioasă mai ales față de generațiile tinere — datorie ce se impune îndeosebi nouă față de studențime, — de a nu trece sub tăcere, ci a pune în evidență asemenea exemple îndrumătoare, cari, ca sămânța cea bună, sunt menite să producă rod îmbelșugat.

Viața lui *Toma Stelian* oferă asemenea pilde îndrumătoare.

El a avut o activitate frumoasă și rodnică.

Toma Stelian nu a ilustrat numai Facultatea

noastră și, în genere, învățământul și știința juridică.

Puternica sa personalitate a cucerit locul din-tâiu și în viața publică a țării și în barou.

Pretutindeni el s'a impus prin imensele sale însușiri: o putere de muncă fără pereche, o vastă erudiție juridică, un talent oratoric neîntrecut, o strălucită claritate de gândire și de expunere, o fermitate de caracter antică, o râvnă neînfrântă de împlinire a datoriei, un profund patriotism.

Ședința de astăzi având un caracter strict universitar, cadrul nostru urmează forțamente să fie limitat la cercetarea activității științifice și didactice a lui *Toma Stelian*.

Dar viața omenească este un tot, uneori chiar un tot armonic — precum este cazul cu *Toma Stelian* — și separarea absolută a unei singure forme de activitate ar riscă să înfățișeze personalitatea lui în chip prea unilateral și prea insuficient.

De aceea, înainte de a da cuvântul d-lui profesor Vasile Dimitriu și d-lui student J. Vioreanu, cari vor expune activitatea didactică și științifică a strălucitului defunct, voi schița, în linii mari și în scurte cuvinte, celelalte înfățișări ale activității lui.

Născut în Craiova la 3 Aprilie 1860, *Toma Stelian* și-a făcut studiile juridice întâi în țară, la Facultatea noastră. Apoi le-a complectat la Facultatea de drept din Paris, unde a urmat și cursurile Școalei de științe politice.

De pe băncile Universității s'a semnalat prin studii strălucite. Teza sa de doctorat în drept a

rămas celebră; iar Școala de științe politice a absolvit-o ca „laureat“.

Intors în țară, a fost numit magistrat la Tribunalul Iași.

Curând a dobândit apoi prin concurs catedra de drept comercial la Facultatea din Iași. Numirea la acea Facultate s'a făcut pe ziua de 20 Noiembrie 1885. S'au împlinit dar 40 ani fără câteva zile.

La 1897 a fost transferat la catedra de Drept comercial a Facultății din București.

Doi ani după numirea sa la Facultatea de drept din Iași, a părăsit magistratura și s'a înscris în barou, intrând în acelaș timp în arena politică.

Magistraturei *Stelian* a aparținut puțină vreme.

Dar caracterul lui erà așa de potrivit cu această înaltă misiune, încât s'ar putea zice că el a rămas magistrat toată viața.

A rămas magistrat: prin probitatea sa exemplară, prin repulsiunea sa contra favorurilor, prin incapacitatea sa de a face o nedreptate, prin grija sa de a adunà toate elementele spre a-și formà o judecată nepărtinitoare, prin aversiunea sa contra compromisurilor.

Aceleași calități sufletești, unite cu strălucitul sau talent oratoric și cu darul său prodigios de argumentare, au dat carierei sale de avocat o splendoare neîntrecută.

El a rămas, la bară, slujitor neprihănit al Dreptății. Interesele ce avea datorita să apere nu l-au făcut niciodată să uite că, mai presus de toate, erà în slujba Justiției. De aceea autoritatea sa erà formidabilă.

Slujind astfel aproape 40 ani la altarul Drep-

tăței, *Toma Stelian* a contribuit, într'o largă măsură, la formarea Dreptului Jurisprudențial, după cum, pe altă cale, prin lecțiile sale strălucite, la Iași și București, a contribuit la formarea atâtor generații de juriști.

Sperăm că printre manuscrisele lui se vor găsi elementele multor monografii juridice și în special elementele cursului său de Drept Comercial.

Facultatea de drept din București, căreia *Stelian* cu atâta dragoste i-a lăsat și manuscrisele sale și foarte bogata sa bibliotecă, își va face o datorie de a tipări cursul său.

La tribuna parlamentară și în diversele manifestări ale vieții politice, frumoasa sa elocință, mintea sa clar văzătoare și marea sa autoritate morală l-au impus curând.

De ceea, în criza grozavă dela 1907, pricinuită de răscoalele țărănești, s'a făcut apel la dânsul pentru a contribui la remedierea crizei.

Numit Ministru al Justiției, el pe deoparte a contribuit prin sfatul și competența sa la înlăturarea diverselor reforme reclamate de împrejurări în alte domenii, iar pe de altă parte s'a consacrat reformării Justiției.

El s'a ocupat mai întâiu de problema esențială a recrutării magistraturei, căutând a stabili prin lege garanții pentru a avea magistrați capabili și integri.

În acest scop a introdus examenul pentru intrarea în magistratură, înființarea stagiului și sistemul de a se face numirile și înaintările pe baza listelor prezentate de Consiliul Superior al Magistraturei.

Apoi a generalizat inamovibilitatea judecătorilor.

Spre a înlesni cursul Justiției, a introdus ideia Judecătorului unic.

Preocupându-se asemenea de primejduirea siguranței Drepturilor prin diversitatea de interpretare a legilor, *Toma Stelian* a introdus în legea Curței de Casație norme destinate a asigura stabilitatea Jurisprudenței.

Pe de altă parte, înțelegând datoria Statului de a pune la dispoziția sătenilor o Justiție mai expeditivă și mai puțin costisitoare, *Toma Stelian* a organizat ambulanța judecătorilor de pace.

Aceste reforme și altele, unite cu o înțeleaptă îndeplinire a atribuțiilor ministeriale, au adus mari îmbunătățiri în organizarea și împărțirea Justiției și constituiesc un titlu pentru recunoștința țării.

La izbucnirea războiului mondial, *Toma Stelian*, îndemnat de adâncul său patriotism, a fost printre cei dintâi, cari au luptat pentru intrarea în război a României, spre realizarea idealului național.

La 1915, *Toma Stelian* a pronunțat în Senat — eram atunci colegul său în Senat — un emoționant discurs, plin de avânt patriotic, prin care cerea intrarea noastră în acțiune.

Mai târziu, în țară și în străinătate — în special la Paris, unde a fost Președintele Coloniei Române — a desfășurat o activitate fecundă în chestia națională.

Ultima însărcinare politică ce a primit a fost aceea de a susține interesele României întregite la stabilirea Statutului Dunărei, în 1920.

Iată, în liniamente mari și aproximative, activitatea prodigioasă și rodnică desfășurată de *Toma Stelian*, și meritele lui nepieritoare, cari îi dau drept la întreaga noastră venerațiune și la recunoștința țarei întregi.

Este îndrăzneț a încercă să prindem, într'o singură formulă, caracteristica unei vieți atât de frumoase și atât de bogate. Dar, de am încercă aceasta, cred că nu am fi departe de adevăr, dacă am zice că lui *Toma Stelian* i se poate aplica, în sensul său cel mai înalt, definițiunea dată oratorului de Caton Censorul: *Vir bonus dicendi peritus*. Virtute și talent, în cea mai înaltă accepțiune a acestor cuvinte, iată esența nobilei vieți a lui *Toma Stelian*.

A fost *Toma Stelian* o mare virtute și caracterul său virtuos dă o sublimă armonie întregii sale vieți.

Toma Stelian a fost un om, nu clădit din frânturi, ci croit dintr'o bucată.

Cel ce a zidit toate pare că a întrebuințat două mijloace pentru zidirea fapturilor omenești. De cele mai multe ori el a închegat lutul și suflul fapturii noastre din părți diverse unite la un loc. Alteori însă — foarte rar — el a modelat făptura din plin bloc, a zidit din stâncă. Dintre aceste din urmă făpturi eră *Toma Stelian*.

Existența sa toată este o linie dreaptă. Intreaga lui viață are limpeziciunea cristalului și o energie fără seamăn a străbătut-o dela un capăt la celălalt.

Și acum oare totul s'a pierdut ?

Această energie, acest talent, această virtute

— toate aceste comori — au pierit oare fără urmă ?

Nu. Un ecou a rămas și va rămâne.

In armonia universală a firei, viața celor mai buni dintre noi este un imn ce se înalță către Creatorul Suprem ori către nemărginita Natură.

Mâna aspră a morței nu isbutește a amuți cu totul acordurile acestui imn.

Ecolul 'lui se prelungește — după stingerea noastră — mai îndelung sau mai puțin îndelung, mai puternic sau mai slab, adăugind elemente noi la uriașa Simfonie a Naturei.

Auzim încă ecoul imnului lui *Toma Stelian* !

Fie ca și urmașii noștri să-l audă !

Fie ca memoria lui să se perpetueze în veci !

16 Avril 1926

*Allocution d'ouverture à la
série des conférences du Pro-
fesseur Henry Truchy de la Fa-
culté de droit de Paris, données
à Bucarest en Avril 1926.*

Monsieur le Professeur,

Au nom de la Faculté de droit de Bucarest, je salue en vous, Monsieur le Professeur, un des représentants les plus éminents de la Science française, de cette Science, à laquelle nous devons — en très grande partie — la renaissance de notre peuple.

C'est en France, en effet, que, depuis des siècles, nos jeunes gens sont allés puiser les éléments de cette civilisation latine, que les Barbares avaient réussi à détruire presque complètement ici, pour la faire renaître sur ce sol, où nous avons été fixés, comme sentinelle avancée de Rome.

Vous-même, Cher Maître, avez eu, parmi vos élèves, un grand nombre de nos compatriotes et nous savons, par eux, quels sentiments de profonde sympathie vous nourrissez pour notre peuple.

Voici pourquoi la Faculté de droit de Bucarest est particulièrement heureuse que vous ayez accepté de donner à ses étudiants une série de conférences et vous en remercie bien.

Mesdames, Messieurs,

Je viens de dire que vous allez entendre un illustre représentant de la Science française.

Mais une Science peut-elle avoir un cachet national ?

On le conteste, en général. On dit généralement que la Science est universelle, qu'elle dépasse les frontières.

Cela est exact à un certain point de vue.

Il n'est pas moins vrai que la Science, comme toute activité humaine, porte l'empreinte des hommes qui l'ont créée.

La Science, créée par la Grande Nation française, a ses traits particuliers.

Elle est toute de clarté et d'ordre.

Elle possède, au suprême degré, ces deux qualités, qui sont fondamentales.

En effet, entreprendre des recherches scientifiques ou faire des découvertes scientifiques n'est pas autre chose — en dernière analyse — que mettre de la clarté et de l'ordre dans la foule des faits qui tombent sous nos sens.

Les traits caractéristiques de la Science française sont donc les qualités essentielles de la Science même.

C'est pour cela que, dans le rude assaut que

l'Humanité livre aux mystères de la Nature, la Science française est au premier rang.

Mais, j'ai hâte de vous laisser apprécier par vous-même cette Science de clarté et d'ordre.

Je cède donc la parole à Monsieur le professeur Truchy.

TRADUCERE

16 Aprilie 1926

Cuvânt de deschidere la seria conferințelor Profesorului Henry Truchy de la Facultatea de Drept din Paris, ținute la București, în Aprilie 1926.

Domnule Profesor,

In numele Facultății de Drept din București, salut în persoana d-voastră, domnule Profesor, pe unul din cei mai eminenți reprezentanți ai științei franceze, ai acelei științe, căreia noi îi datorim — în foarte mare parte — renașterea poporului nostru.

Intr'adevăr, de veacuri, tinerii noștri au mers în Franța spre a-și însuși elementele acestei civilizațiuni latine, pe care barbarii reușiseră s'o distrugă aici aproape în întregime, pentru a o face să renască pe acest pământ, pe care noi am fost așezați ca santinelă înaintată a Romei.

Chiar d-voastră, scumpe magistre, ați avut printre elevii d-voastră un mare număr dintre compatrioții noștri și prin ei știm ce sentimente de profundă simpatie nutriți pentru poporul nostru.

Iată de ce Facultatea de Drept din București este

~~922/167~~

= 200434132

foarte fericită că ați acceptat să țineți studenților ei o serie de conferințe și vă mulțumește pentru aceasta.

Doamnelor și Domnilor,

Am spus că veți auzi pe un ilustru reprezentant al Științei franceze. Dar poate oare o știință să aibă un caracter național ?

În general, lucru este contestat. Se spune în general, că știința este universală, că ea trece peste frontiere.

Aceasta este exact dintr'un anume punct de vedere.

Nu este însă mai puțin adevărat, că știința, ca orice activitate omenească, poartă pecetia oamenilor care au creat-o.

Știința creată de marea națiune franceză are trăsăturile ei particulare.

Ea este numai limpezime și ordine.

Ea posedă, într'un grad suprem, aceste două calități, cari sunt fundamentale.

Intr'adevăr, a întreprinde cercetări științifice, sau a face descoperiri științifice, nu este altceva—în ultimă analiză — decât a pune limpezime și ordine în mulțimea de fapte ce cad sub simțurile noastre.

Trăsăturile caracteristice ale științei franceze sunt deci calitățile esențiale ale științei însăși.

De aceea, în asaltul greu pe care omenirea îl dă contra misterelor naturei, știința franceză este în primul rang.

Mă grăbesc însă de a vă lăsa să apreciați singuri această știință de limpezime și de ordine.

Cedez dar cuvântul d-lui Profesor Truchy.

17 Noembre 1926

*Souhais de bienvenue à la
mission universitaire polonaise
(en qualité de Doyen de la Fa-
culté de droit de Bucarest).*

Au nom de la Faculté de droit de Bucarest, je vous souhaite, Messieurs les membres de la Mission Universitaire polonaise, la bienvenue parmi nous.

Je salue en vous, Messieurs, les représentants illustres de la science juridique polonaise en même temps que les éminents ambassadeurs d'une noble nation amie et alliée.

Par les conférences que vous allez nous donner vous faites oeuvre scientifique. Mais cette oeuvre de science dépasse les cadres de l'enseignement. Elle est destinée à resserrer et cimenter les liens d'amitié et d'alliance qui existent entre nos deux pays.

La Faculté de droit de Bucarest, en vous offrant l'hospitalité, est extrêmement heureuse de s'associer à cette oeuvre d'une importance capitale, commencée, grâce à l'initiative de l'Institut des Sciences Administratives.

Dans le passé, des relations intellectuelles suivies ont existé entre le Grande Nation Polonaise et les Pays Roumains.

La Moldavie, notamment, a bénéficié de la civilisation polonaise.

Tous nos grands chroniqueurs moldaves avaient fait leurs études en Pologne.

Cela s'explique d'abord par le voisinage. Mais cela s'explique surtout par l'affinité de la civilisation polonaise avec la nôtre.

En effet, la nation polonaise est slave par sa race et latine par sa civilisation.

C'est pour cela qu'il existe des conditions particulièrement favorables pour le développement des relations intellectuelles entre nos deux peuples.

Il faut travailler de toutes nos forces à aider ce développement, afin de resserrer toujours davantage les liens d'amitié et d'alliance qui unissent nos pays.

L'intérêt est immense, parce que cette amitié et cette alliance sont les conditions fondamentales de la prospérité de nos deux pays.

Unies, nos nations sont en mesure d'assurer la paix et le progrès de la civilisation dans l'Orient de l'Europe et cela est indispensable pour garantir l'avenir de nos deux peuples.

Voici pourquoi l'oeuvre que nous commençons aujourd'hui est appelée à donner des résultats considérables.

Je forme les voeux les plus chaleureux pour le succès de cette grande oeuvre.

TRADUCERE

17 Noembrie 1926

*Urări de bun venit Misiunii
universitare poloneze, (în cali-
tate de Decan al Facultății de
Drept din București).*

În numele Facultății de Drept din București, vă urez, domnilor membri ai Misiunii universitare poloneze, bun venit printre noi.

Salut în domniile voastre pe reprezentanții iluștri ai științei juridice poloneze și în același timp pe eminentii ambasadori ai unei nobile națiuni amice și aliate.

Prin conferințele ce veți ține, d-voastră, faceți operă științifică. Dar această operă de știință depășește cadrele învățământului. Ea este menită să strângă și să cimenteze legăturile de amicitie și de alianță, care există între ambele noastre țări.

Facultatea de Drept din București, oferindu-vă ospitalitatea, este foarte fericită de a se asocia la această operă de o importanță capitală, începută din inițiativa Institutului de Științe administrative.

În trecut, au existat relațiuni intelectuale continui între marea Națiune Poloneză și Țările Române.

În deosebi, Moldova a beneficiat de civilizațiunea poloneză. Toți marii noștri cronicari moldoveni făcuseră studiile lor în Polonia.

Aceasta se explică întâi prin vecinătate. Dar se explică mai ales prin afinitatea civilizației poloneze cu civilizația noastră.

Intr'adevăr, națiunea poloneză este slavă prin rasă, dar latină prin civilizație.

De aceea există condițiuni cu totul favorabile pentru dezvoltarea relațiunilor intelectuale între popoarele noastre.

Trebue să lucrăm din toate puterile noastre ca să ajutăm această dezvoltare, pentru a strânge din ce

în ce mai mult legăturile de amicitie și de alianță care unesc țările noastre.

Interesul nostru pentru acest lucru este imens, fiindcă această amicitie și această alianță sunt condițiunile fundamentale ale propășirii țărilor noastre.

Unite, națiunile noastre sunt în măsură de a asigura pacea și progresul civilizațiunei în Orientul Europei. Acest lucru este absolut necesar spre a garanta viitorul popoarelor noastre.

Iată de ce opera pe care o începem astăzi este merită să dea rezultate considerabile.

Fac urările cele mai călduroase pentru succesul acestei mari opere.

7 Februarie, 1927.

*Cuvântare rostită la Senat, în
sprijinul propunerii de a se de-
clara ca senator de drept D-l
Stefan Ciceo Pop, în calitate de
fost Președinte al adunării na-
ționale din Alba-Iulia 1918.*

Domnule Președinte,

Domnilor Senatori,

Ați ascultat raportul comisiei de verificare a titlurilor senatorilor, raport prin care se constată că d-l Ștefan Ciceo Pop întrunește condițiile de a fi senator de drept, în calitate de fost președinte al Adunării Naționale dela Alba-Iulia, și se propune să se ceară Inaltei Curți de Casație să cerceteze din nou chestiunea aceasta.

Raportul este foarte bine motivat și îmi fac o datorie de a felicita pe colegul nostru, onorat d-l Darvari, pentru conștiinciozitatea cu care a examinat chestiunea și pentru frumoasa motivare a raportului.

Vin a vă ruga să aprobați concluziunile acestui raport și să le aprobați cu unanimitate și cu însuflețirea care trebuie să ne unească pe toți, pentru a proclama și meritele nepieritoare ale

marelui Român despre care este vorba și imensa însemnătate istorică pentru neamul românesc a adunării dela Alba-Iulia.

Constituția și legea electorală au voit tocmai acest lucru: de a aduce un înalt omagiu adunărilor dela Alba-Iulia, Cernăuți și Chișinău, cari au proclamat unirea fraților subjugăți cu patriamumă, de a scoate în evidență importanța istorică a acestei adunări, și de a consacra măreția actelor îndeplinite de ele.

Nu trebuie să căutăm a precupeți aceasta pentru adunarea dela Alba-Iulia.

Cari sunt împrejurările de fapt și de drept cari conduc la concluziunile propuse de către comisiunea noastră ?

Domnilor senatori, adunarea dela Alba-Iulia a fost încoronarea unei opere grele și îndelungate. Ea este rezultatul final al unei lupte multi-seculare, pe care bravul popor transilvănean a dus-o cu îndârjire sub conducerea vrednicilor săi șefi.

Este oare nevoie să amintesc cât sbucium greu în curs de veacuri, câte suferințe, cât sânge românesc, câți martiri a costat această operă de închegare națională ?

Se înțelege că nu poate fi vorba să descriu acum această îndelungată și glorioasă luptă de desrobire a fraților de peste Carpați.

Ea așteaptă încă istoricul care să fixeze pentru viitorime toate peripețiile ei, deseori așa de tragice.

Dar împrejurările imediat anterioare, care au determinat marele act istoric dela Alba-Iulia, trebuesc amintite, spre a înțelege mai deplin acest act.

Care au fost aceste împrejurări ?

D-lor senatori, în toiul războiului, în Iunie 1917, pe când imperiile centrale erau încă în perioada victoriilor lor, iar noi Români ne aflăm într'o situație critică, a răsunat, în parlamentul ungar, un glas plin de curaj, prevestitor de uniunea tuturor Românilor.

Cine a fost acela care a avut eroismul să strige în fața dușmanilor și în plină victorie a lor, dorul de liberare al Românilor ?

A fost d-l Ștefan Ciceo Pop. (*Aplauze*).

Voci: Toți.

D. G. G. *Mironescu:* Erați toți în parlamentul maghiar? Faceți confuzie. E vorba de acțiunea din parlamentul ungar.

Cari erau atunci împrejurările? Ungurii exploatau un manifest stors dela intelectualii români din Transilvania și Banat, prin care manifest se spune că, dacă Franța și aliații săi pretind că vor să elibereze pe popoarele asuprite de unguri, printre cari și pe Români, aceasta este o calomnie și un neadevăr; deoarece Români nu sunt asupriți în Ungaria și ei nu cer să fie eliberați, ci vor să rămâie cetățeni credincioși ai „patriei maghiare“.

Guvernul maghiar și, în genere, ungurii exploatau acest manifest împotriva națiunii române, tăgăduind, pe baza lui, revendicările legitime ale Românilor.

Se înțelege că erà necesar ca cineva cu autoritate să vină să spună ungurilor și streinătății — și printre streini în primul loc să spună Românilor din vechiul Regat și aliaților noștri — că manifestul acela nu exprimă realitatea, ci adevărul este că Români gem în Ungaria sub un jug

asupritor și că nu așteaptă decât momentul bun ca să se elibereze.

Trebuia să vină cineva ca să nimicească efectul moral pe care ungurii căutau să-l scoată din acel manifest al intelectualilor români. Acel cineva a fost d-l Ștefan Ciceo Pop. (*Aplauze*).

Situațiunea erà așa: în parlament se găsea încă d-l Dr. Vaida, dar fusese mobilizat ca medic. D-l Iuliu Maniu erà pe front, unde a rămas, în primele linii de bătae, până la sfârșitul războiului.

D-l Maniu fusese trimis pe front încă din 1915, luna August.

Atunci a scris d-l Octavian Goga într'un ziar din București (Epoca), la 30 August 1915, acel frumos și înălțător articol: „*Pleacă și Maniu*“.

Erà și aceasta una din peripețiile tragice ale luptei pentru desrobirea Românilor transilvăneni, cum arată foarte frumos și cu talentul pe care îl cunoașteți, d-l Octavian Goga, spunând:

„Deunăzi s'a publicat în ziarele de dincolo o știre de două rânduri care, reprodusă în puținele gazete oneste de aici, tot două rânduri au rămas, deși cele câteva cuvinte veneau ca un ultim acord dintr'o tragedie și ar fi putut să sgudue ultimele resturi de demnitate românească.

E vorba de plecarea lui Iuliu Maniu cu armata ungurească pe câmpul de bătae“.

Iar mai departe :

„Infanteria maghiară se va înmulți deci cu un om și glonte de din tabăra protivnică nu va ști ce inimă bate sub uniforma de honved a noului soldat. Noi o știm însă....

Numai un temperament excepțional, o putere de revoltă nesecată și un fond moral cu totul deosebit,

numai aceste calități îi puteau împrumuta cuiva tăria de a pluti deasupra mizeriilor zilnice și de a privi lupta noastră de rezistență prin prisma unei judecăți superioare de spirit occidental.

Iuliu Maniu a fost înzestrat cu aceste daruri: nepot al lui Barnuțiu, având în sânge îndemnul perpetuu al unei înalte conștiințe de neam, el era predestinat pentru o linie dreaptă în manifestările lui politice.

Minte limpede, îndrumat de o serioasă cultură generală și om de drept cu o perfectă pregătire teoretică, tânărul avocat din Blaj nu era chemat să-și cheltuiască splendida oratorie numai la judecătoriile de pace din Târnava-Mică. S'a smuls degrabă și a ieșit la larg.

În ultimele două decenii Maniu a fost un spirit călăuzitor al frământării noastre de peste munți“.

„Maniu a reprezentat politicește la toate ocaziile absoluta intransigență națională față de unguri“.

„De rezistența lui Maniu s'au frânt toate străduințele și credința lui în necesitatea izolării noastre, secundată de o admirabilă putere de convingere, a învins“.

„Nimeni nu i-a putut smulge o singură declarație de loialitate și nimeni n'a fost în stare să-l urnească în nici o parte, ca să devie propagandistul unei apropieri de dușmanii noștri de veacuri“.

„Acum va plecă și el“.

Iată dar care era situațiunea: lipsit de legătură cu d-l Iuliu Maniu, care era ținut pe front și fără nici-un tovarăș în parlamentul dela Budapesta, d-l Ștefan Ciceo Pop rămăsese singurul care să reprezinte, în acele grele timpuri, neamul românesc și să poată vorbi lumii din parlamentul ungar.

D-l *Vasile Goldiș*, ministrul artelor și cultelor: Nu erà singur. Erau și d-l Mihali și d-l Vaida acolo.

D-l *G. G. Mironescu*: Dar am explicat că d-l Vaida erà mobilizat. Cât despre d-l Teodor Mihali, d-sa iscălise manifestul exploatat de unguri.

D-l *Vasile Goldiș*, ministrul artelor și cultelor: Da, dar nu erà singur.

D-l *G. G. Mironescu*: De fapt erà singur. Prin urmare, fiind lipsit de ajutorul tovarășilor, având în fața lui mulțimea dușmanilor cari erau în culmea victoriei lor și în contra sa o atmosferă morală cu totul defavorabilă oricărei mișcări de eliberare, d-l Ștefan Ciceo Pop, deși suferind, și-a luat rămas bun dela ai săi, și-a făcut testamentul — cum spunea el cândva — și s'a dus să strige în Camera deputaților din Budapesta, în auzul întregii lumi civilizate, dorul Românilor de eliberare.

Ce a spus atunci d-l Ștefan Ciceo Pop :

A spus: Manifestul cu care d-voastre vă lăudați și pe care vă întemeiați pentru a pretinde că Românii transilvăneni sunt mulțumiți și vor să rămână supuși devotați în „patria“ maghiară, este ori stors prin mijloace nepermise, ori emană dela oameni cari sunt străini de poporul român, în numele căruia pretind să vorbească. Poporul român vorbește prin mine și spune că nu mai poate răbdă asupra cumplită ce îndură și voiește să-și croiască o soartă mai bună. Apoi, amintind de lupta irlandezilor pentru libertate și de ministrul Pitt, zicea: „Pitt a putut să cumpere voturile câtorva irlandezi, dar nu a putut să cumpere sufletele irlandezilor“.

Erà limpede, erà o declarațiune de război. (*Aplauze pe băncile partidului național-țărănesc*).

Vă puteți închipui ce a însemnat aceasta. Primul ministru de atunci, Tisza, i-a răspuns printr'un discurs în care îi spunea: „Să te bucuri că mai trăești, nu meriți să mai respiri aerul pe care cauți să-l otrăvești cu calomniile d-tale, trădătoare de patrie“. Iar, la sfârșit, se rezumă, zicând: „Pentru asemenea acțiuni, ștreangul este răspunsul“.

Iată punctul de plecare pentru adunarea liberatoare dela Alba-Iulia: Strigătul curajos de liberare a Românilor rostit în 1917, în parlamentul maghiar, de d-l Ștefan Ciceo Pop, este primul sunet de trâmbiță pentru adunarea dela Alba-Iulia.

Mai târziu, la 18 Octombrie st. n. 1918, sub o formă și mai categorică, d-l Vaida Voevod, care revenise din mobilizare, a făcut în Parlamentul ungar, în numele Românilor, istorica declarațiune de separare de Ungaria, pe temeiul principiilor enunțate de președintele Wilson, și anume în virtutea autodeterminării, adică a dreptului fiecărui popor să dispună de propria lui soartă. Se spunea în această declarație că, „pe temeiul dreptului firesc că fiecare națiune poate hotărî singură și liber de soarta ei, națiunea română din Ungaria și Ardeal dorește să facă acum uz de această prerogativă și reclamă deci dreptul ca, liberă de orice înrâurire străină, să hotărască singură așezarea ei printre națiunile libere, precum și stabilirea legăturii de coordonare a ei cu celelalte națiuni libere“.

Erà categoric: liberare întâi și apoi unire cu România.

Numai câteva zile ne despart acum de revoluțiunea care s'a declarat la 28 Octombrie, mai întâiu la Budapesta și pe urmă în restul țării.

La 31 Octombrie, revoluțiunea se întinde aproape în toată țara cuprinsă atunci în hotarele vechi ale Ungariei.

Imediat — și asta este spre onoarea transilvănenilor, dovedind cât de bine erau pregătiți și organizați, — s'a constituit un Consiliu național al Românilor, care erà în realitate guvernul revoluționar al Românilor.

Consiliul național român s'a constituit în Arad sub președinția d-lui Ștefan Ciceo Pop.

Trăia, d-lor senatori, pe acea vreme, George Pop de Băsești, Badea Gheorghe, cum i se zicea. Dar, cu toate că trăia, nu s'a constituit consiliul național român, guvernul revoluționar, sub președinția lui. Dece? Erà negreșit George Pop de Băsești factorul cel mai reprezentativ al Românilor din Ardeal, erà încărcat de glorie și de mare prestigiu. Dar el erà într'o vârstă foarte înaintată și, din nefericire, nimeni nu poate înfrânge legile firei, cari nu îngăduesc omului să rămână veșnic robust.

În adevăr, d-lor senatori, George Pop de Băsești avea atunci peste 80 ani și este ușor de înțeles, că la această vârstă, dacă inima sa erà tot vioaie și curajoasă, dacă mintea sa erà tot ageră, starea sănătății sale fizice nu-i permitea să facă prea mult; fiindcă, d-lor senatori, nu erà vorba numai, pentru cel care avea conducerea, ca să proclame un adevăr, sau să dea un sfat în-

țelept, ci trebuia să depue o muncă intensă de propagandă și de organizare, trebuiau lupte cu dușmanii neamului, erà nevoie de o activitate continuă, intensă, de orice moment, și aceasta nu putea să o facă George Pop de Băsești, care, de altfel, tocmai din cauza menajamentelor cerute de vârsta lui și de starea sănătății, trăia retras la moșia lui.

Prin urmare, cu toată gloria, cu tot prestigiul imens al lui George Pop de Băsești, Românii transilvăneni nu i-au putut cere să ia conducerea acestei lupte grele, din cauzele arătate; ci au pus în fruntea lor pe d-l Ștefan Ciceo Pop.

A luat dar conducerea d-l Ștefan Ciceo Pop, și a ordonat de îndată toate măsurile necesare pentru organizarea luptei.

Intre altele, a luat măsuri ca să reapară gazeta „Românul“, care fusese suspendată de multă vreme. Primul număr dela reapariție este numărul dela 26 Octombrie stil vechiu, 8 Noembrie stil nou 1918.

„Românul“, apărut acum, erà naturalmente organul oficial al guvernului revoluționar ardelean de curând instituit, și de aceea prezintă deosebită importanță pentru noi. Acest guvern revoluționar nu avea la dispoziție alt organ oficial de publicitate, ci numai „Românul“, în care se treceau toate hotărârile guvernului și care ziar erà deci, în realitate „Monitorul Oficial“ al guvernului de atunci.

De aceea, d-lor senatori, în „Românul“ se găsesc toate elementele problemei care ne interesează, și în „Românul“ vom căută toate dovezile pentru ceace vom afirmă.

Să urmărim dar lucrurile așa cum ni le arată „Românul“.

În primul număr — după ce într'un articol intitulat „Înviere“ se arată cum poporul român renaște, — se publică proclamațiunea guvernului acestuia revoluționar către națiunea română. Această proclamațiune către națiunea română este semnată de d-l Ștefan Ciceo Pop.

Iată textul ei :

CĂTRE NAȚIUNEA ROMÂNĂ

„Războiul lung și sângeros început din interese străine s'a sfârșit. A învins ideea că fieștecare națiune să dispună liber asupra sortii sale, să fie egal îndreptățită și fiecare om să aibă tot aceleași drepturi. Soarta națiunilor mici este pusă în mâinile cele mai bune și cele mai mari națiuni culte ne garantează realizarea idealurilor noastre.

Durere, s'au ivit și din satele românești vești triste, cari ne vorbesc despre jefuiri, fărădelegi și volnicii comise nu din partea poporului cinstit și a românilor de bine, ci de oameni destrăbălați și bețivii satelor.

Frați români! Fraților ostași, cari v'ați întors după atâtea suferinți lungi și grozave la vetrele voastre, voi cari cu gurile mute ați fost purtați prin toate câmpurile de război, plini de sânge și suferinți, voi cari venind acasă ați aflat poate familiile voastre flămânzite și neîndreptățite; ascultați de sfatul conducătorilor voștri de un sânge și de o lege !

Frați și soldați români, fiți cu răbdare! Fiți cu atragere și iubire către neamul vostru, care în aceste zile a intrat în rândul națiunilor libere, fiți mari la suflet în ceasurile acestea grele ale anarhiei și vă arătați demni de încrederea și sprijinul anticipat al națiunilor mari culte; fiți demni de iubirea desinteresată a celui mai mare om de astăzi, a președintelui

Republicii Americane: Wilson, care ca un al doilea Messia a dus la învingere ideia că fiecare popor și fiecare individ să fie egal îndreptățit și stăpân pe soarta sa.

Consiliul Național Român, compus din următorii bărbați: Dr. Theodor Mihali, Vasile Goldiș, Dr. Alexandru Vaida-Voevod, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Aurel Vlad și Dr. Aurel Lazăr, — apoi dintre reprezentanții partidului social democrat român: Ioan Flue-raș, Iosef Jumanca, Tenea Grapini, Tiron Albani, Dumitru Surdu și Iosef Rănoi, — reprezintă astăzi întreg neamul românesc din Ungaria și Ardeal, este recunoscut nu numai de puterile mari ale lumii, ci și de guvernul unguresc revoluționar.

Fiecare soldat român, deslegat de jurământul dat împăratului, are liberă voie să intre în sfatul militar național român (garda națională română), să poarte simbolul mândru al suveranității lui naționale, tricolorul, și este supus numai și numai Consiliului Național Român.

Frați Români! In curând o să apară între voi bra-vii soldați și ofițeri ai gardei naționale române. Ală-turați-vă lor și dați-vă brațele și inimile voastre în-tru ajutorul și sprijinul lor.

Consiliul Național Român se adresează către voi și vă cere următoarele lucruri :

1. Dați mâna toți cei buni și cinstiți fără deosebire de neam și lege, și susțineți ordinea, apărați viața și avutul oamenilor.

2. Primiți cu încredere bărbații trimiși de Consi-liul Național Român între voi, cu scopul de a vă lu-mina și ajuta.

3. Constituiți-vă imediat în gardă locală, în care poate fi primit fiecare om de cinste, fără deosebire de neam și lege.

4. Să luați la cunoștință, că jafuri și omoruri com-promit cauza sfântă a democrației noi, care este chemată a închegă întreaga lume într'o singură so-cietate, unde vor domni cele mai curate idei: a li-berității, frățietății și egalității !

5. Fiecare ofițer și soldat român, care încă nu s'a anunțat și nu are împărțire, are datoria să se prezinte fără amânare la biroul Consiliului Național Român (Arad, strada Fabian Gabor Nr. 7).

Fiecare român are datoria să contribuie la susținerea ordinii. Jefuitorii sunt cei mai mari dușmani ai poporului român. Dați-ne mână de ajutor ca să putem prezenta înaintea lumii tânăra și frumoasa națiune Română în deplina ei curățenie nepătată, în întreaga ei splendoare“.

Mai târziu, în numărul următor din 28 Octombrie (10 Noembrie) 1918, găsim în „Românul“ un comunicat oficial, din care rezultă că, tot sub președinția d-lui Ștefan Ciceo Pop, consiliul național a luat măsurile convenite pentru a se asigura ordinea în toate ținuturile românești.

De fapt, au început atunci a se organiza gărzile militare naționale, pentru ca să asigure ordinea în întreg Ardealul și Banatul.

În numărul din 30 Octombrie st. v., vorbind despre crearea armatei naționale, un comunicat oficial al ședinței comitetului executiv al consiliului național spune că este vorba de realizarea fără de amânare, de către națiunea română, a unității naționale. Iată textul :

„De astădată suntem autorizați a da informațiuni, că obiectul de preocupățiune a comitetului și consiliului național a fost realizarea fără amânare a dreptului națiunii române de a dispune însuși asupra sorții sale și consiliul național a luat în această direcțiune demersuri energice și hotărâte.

Rezolvarea într'un fel sau altul se așteaptă până Miercuri în 12 Noembrie st. n., la orele 6 după amiazi.

După acest termen se va desluși dacă înfăptuirea

dreptului națiunii române de liberă dispozițiune asupra dânsei se poate realiza în calea pașnică a buneî înțelegeri între națiunea română și detentorii de azi ai puterii de Stat, ori, că națiunea română va fi așezată în fața necesității de a-și asigura realizarea acelui drept firesc prin mijloacele cari se vor constata ca ducătoare la scop“.

În numărul următor din „Românul“ dela 30 Octombrie (st. v.), se găsește un lucru, care este interesant din alt punct de vedere: O circulară intitulată „istorică“.

Sanctitatea sa Patriarhul României, Miron, care erà pe atunci episcop de Caransebeș, s'a gândit, cu drept cuvânt, că, fiind instituit un guvern revoluționar român, ce alcătuià o cârmuire nouă, acesta trebuia pomenit la rugăciuni în biserici, nu regele Ungariei și autoritățile ungare, ca până atunci, și a dat ordine în acest sens.

Vorbind de consiliul național, care erà guvernul revoluționar al Ardealului, circulara zice:

„El este în aceste timpuri de prefacere, cea mai înaltă autoritate națională a poporului român.

Sfânta tradițiune a bisericii noastre ortodoxe răsăritene a fost, în slujbele sale, totdeauna cu deosebită luare aminte la autoritatea sau stăpânirea lumescă. Cu atât mai vârtos trebuie să o facă această biserică a poporului român, pusă pe temelii naționale.

Deci, și până când prea sfințitul sinod episcopesc în deplina sa competență va statorî conform noilor stări de drept definitive ecteniile și pomenirile respective, dispun următoarele :

1. La ectenia cea mare dela începutul slujbelor se adaugă la locul cuvenit:

„Pentru înalta noastră stăpânire națională și pen-

tru marele sfat al națiunii române — Domnului să ne rugăm“.

2. La ectenia după sfânta evanghelie :

„Încă ne rugăm pentru înalta noastră stăpânire națională și pentru marele sfat al națiunii române, pentru mântuirea și iertarea păcatelor lor, și pentru ca Domnul Dumnezeu mai ales să le dea lor spor și să le ajute întru toate lucrurile lor, spre binele obștesc“.

3. La eșirea cu sfintele daruri, după pomenirea episcopului :

„Pe prea înalta noastră stăpânire națională și pe marele sfat al națiunii române — Domnul Dumnezeu să-l pomenească întru împărăția Sa“.

Are importanță circulara aceasta, nu numai pentru că s'a răspândit astfel în toate bisericile și casele știința că s'a făcut eliberarea, dar s'a întărit prin aceasta convingerea în popor că schimbarea, așteptată de veacuri, este definitivă.

Dispozițiile acestea luate în eparhia Caransebeșului, au fost la 10 Noembrie (st. v.) extinse la întreg Ardealul și Banatul, prin decizia sfântului sinod al Ardealului.

Eră prima rugăciune pentru o stăpânire națională.

D-1 I. *Lupaș*, ministrul sănătății publice: S'a mai făcut pe vremea lui Mihai.

Dl- G. G. *Mironescu*: Da, dar pe un teritoriu mult mai restrâns.

Prin urmare, dela data aceasta, rugăciunea în biserici se înalță pentru guvernul național de sub președinția d-lui Ștefan Ciceo Pop.

La 1/14 Noembrie, apare în „Românul“ somația către guvernul ungar, de a lăsa guvernului național român toată suveranitatea asupra

comitatelor (județelor) ardeline și bănățene. Scemația este semnată tot de d-l Ștefan Ciceo Pop.
Iată textul ei :

*Către guvernul consiliului național maghiar
Budapesta.*

„Deslănțuirea furtunoasă a evenimentelor ne-a produs convingerea, că în înțelesul dreptului de liberă dispozițiune a neamurilor, cât și spre scopul de a păstră ordinea publică, siguranța averii și a vieții, trebuie încă acum să luăm puterea deplină de guvernare asupra teritoriilor locuite de români în Ardeal și țara ungurească.

La ținutul acesta aparțin comitatele: Torontal, Timiș, Caraș-Severin, Arad, Bihor, Sătmar, Maramureș, Bistrița-Năsăud, Solnoc-Dobâca, Sălaj, Cluj, Mureș-Turda, Turda-Arieș, Alba Inferioară, Târnava-Mică, Târnava Mare, Hunedoara, Sibiu, Brașov, Făgăraș, Trei-Scaune, Odorheiu și Ciuc, precum și părțile românești din comitatele Bichiș, Ciand și Ugocea.

Guvernul să adreseze națiunilor din Ungaria și Ardeal numaidecât un manifest în acest înțeles și să subordoneze potestății noastre toate instituțiunile noastre, autoritățile și organele de Stat, politice, administrative, judecătorești, de comunicațiune, școlare, bisericesti, financiare și militare aflătoare pe acest teritoriu.

Tot atunci este a se sistă pe acelaș teritoriu orice alt imperiu.

Pentru acest caz putem garantă ordinea publică siguranța averii și a vieții.

În cazul contrar am fi necesități să aducem prin proclamațiune la cunoștința poporului nostru, a țării și a lumii întregi, că exercitarea dreptului de liberă dispozițiune asupra sortii noastre ni s'a făcut imposibilă și astfel vom sistă orice împreună lucrare cu autoritățile publice, iar pentru evenimentele ce ar urmă nu primim nici o răspundere și acea răs-

pundere o transmitem integral asupra guvernului actual al consiliului național maghiar“.

Au avut apoi loc tratativele cu guvernul maghiar, care a trimis la Arad pe ministrul Iaszi ca să convingă pe Români să rămâie uniți cu Ungaria până se va hotărî soarta lor prin tratatul de pace.

Se vede din „Românul“ dela 4/17 Noembrie că în aceste tratative rolul hotărîtor l-au avut domnii: Iuliu Maniu și Ștefan Ciceo Pop, care au convins pe toți să respingă propunerile maghiare și să se separe Românii imediat de Ungaria.

Câteva zile mai târziu, la 7/21 Noembrie, apare în „Românul“ proclamația către popoarele lumii, în limba română și în limba franceză.

D-l *Niculescu-Buzești*: De cine e făcută ?

D-l *G. G. Mironescu*: E iscălită de d-l Pop.

D-l *C. Niculescu-Buzești*: Și e făcută de d-l Goldiș. (Aplauze). Și d-sa a prezidat adunarea dela Alba-Iulia, ca și d-l Pop.

D-l *G. G. Mironescu*: Eu mă sprijin pe acte și constat ce rezultă din ele, fără să contest meritele nimănui. Cugetătorul care a redactat proclamația, scriitorul care a scris-o, tipograful care a tipărit-o, distribuitorul care a împărțit-o, toți au meritele lor, dar răspunderea o are acel ce a iscălit și, în acele vremuri grele și tragice, aceasta eră esențial: să ai autoritatea de a vorbi în numele tuturor și să ai eroismul de a lua răspunderea.

Iată ce spune proclamația :

CĂTRE POPOARELE LUMII

„Națiunea română din Ungaria și Transilvania, ținută de veacuri în robie trupească și sufletească de către clasa stăpânitoare a poporului maghiar, eliberată acum din sclavie, prin strălucita învingere a armelor, cari s'au luptat pentru drepturile civilizației umane împotriva principiului barbar al opresiunii naționale și de clasă, înaintea guvernului opresorilor de până aci, a declarat voința sa de a se constitui în Stat liber și independent, spre a-și valida nelimitat forțele sale în serviciul culturai și a libertății omenești.

Guvernul opresorilor de până aci a denegat adeziunea și, la această hotărîre a națiunii române și în fața dreptului firesc al fiecărei națiuni de a fi stăpân asupra sa și a teritoriului locuit de dânsa, guvernul opresorilor opune forța brutală a Statului opri-mător.

De veacuri clasa opri-mătoare a poporului maghiar a sfâșiat trupul națiunii noastre prin icuri străine, iar dela înfăptuirea constituționalismului fals din 1867, scopul mărturisit al politiceii de guvernămînt în statul ungar a fost desființarea noastră națională.

Prin colonizări fără de rost pe pămîntul strămoșilor noștri, prin maghiarizarea necruțătoare a tuturor acelor români cari au fost nevoiți să aibă raporturi mai nemijlocite cu stăpînirea maghiară, prin invadarea pe teritoriul românesc a sutelor de mii de slujbași publici maghiari, prin împiedicarea poporului nostru de a-și mulțumi însuși trebuințele sale industriale, s'au maghiarizat orașele și s'a împetrișat etnicește teritoriul locuit de națiunea română prin mijloace artificiale și în scopul barbar al nimicirii noastre.

Această stare de lucruri produsă prin opresiune și fără de lege, acum guvernul maghiar o invoacă de justificare a opunerii sale la hotărîrea națiunii

române de a-și întemeia pe pământul său strămoșesc, Statul său liber și independent.

Starea produsă prin crima săvârșită până aci împotriva libertății noastre naționale, acum o prezintă ca justificare a noului atentat, ce se intenționează împotriva existenței noastre.

Ar trebui să ne luăm dreptul nostru cu forța, dar oricât de hotărâți suntem să jertfim viața pentru libertatea națională, în ziua când sărbătorim învingerea civilizațiunii asupra barbariei și așteptăm legiferarea internațională, care va înlocui forța brutală prin dreptate și va înlătura pretutindeni urmările stăpânirilor neomenesti, națiunea română se abate dela mijloacele barbare la regularea raporturilor dintre popoare și iată protestează, înaintea lumii întregi, împotriva fărădelegii guvernului maghiar, care și acum încearcă a supune națiunea română dominațiunii străine și o împiedică dela constituirea sa în Stat liber și independent.

Națiunea română din Ungaria și Ardeal nu doarește să stăpânească asupra altor neamuri.

Lipsită cu desăvârșire de orice clasă istorică stăpânitoare, națiunea română prin ființa sa însăși este întruparea democrației celei mai desăvârșite pe teritoriul său strămoșesc, națiunea română este gata a asigura fiecărui popor deplina libertate națională și organizarea sa în Stat liber și independent o va întruni pe temeiurile democrației, care va asigura tuturor indivizilor aflători pe teritoriul său egalitatea condițiunilor de viață, unicul mijloc al desăvârșirii omenești.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania însă nu admite mistificarea îndreptățirii pretențiunilor sale prin stările produse de încercările seculare pentru nimicirea ei, protestează împotriva revendicărilor maghiare asupra teritoriului românesc, care dela descălecarea împăratului Traian și până astăzi a fost muncit cu brațele noastre și îngrășat cu sângele nostru, și sub nici o condițiune nu mai voeste să trăiască în legătură de Stat cu națiunea maghiară

și este hotărîită a-și înființa pe teritoriul locuit de dânsa, Statul său liber și independent.

Anunțând popoarelor lumii, această voință și hotărârea sa, națiunea română din Ungaria și Transilvania invoacă pe seama sa sprijinul lumii civilizate și geniul libertății omenești, declarând sărbătorește că din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărîită a pieri mai bine, decât a suferi mai departe sclavia și atârănarea.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania speră și așteaptă că în năzuința ei pentru libertate o va ajuta întreg neamul românesc, cu care una vom fi de acum înainte, în veci.

Precum se vede din această proclamație, guvernul național de sub preșidenția d-lui Ștefan Ciceo Pop intră în legătură cu toate popoarele civilizate și afirmă în fața lumii dreptul la viața națională a Românilor din Ardeal și Banat și separarea lor de Ungaria, cu tendința vădită de a se uni cu România.

La 8 Noembrie, în numărul următor din „Românul“, apare convocarea Adunării naționale de la Alba-Iulia, în cuprinsul următor :

CONVOCARE

Istoria ne chiamă la fapte. Mersul irezistibil al civilizațiunii omenești a scos și neamul nostru românesc din întunericul robiei la lumina conștiinței de sine. Ne-am trezit din somnul de moarte și vrem să trăim alături de celelalte națiuni ale lumii, liber și independent. În numele dreptății eterne și a principiului liberei dispozițiuni a națiunilor, principiu consacrat acum prin evoluțiunea istoriei, națiunea română din Ungaria și Transilvania vrea să-și hotărască însuș soarta sa de acum înainte. Toate neamurile din preajma noastră și-au determinat viitorul

prin rezoluțiuni, în conformitate cu sufletul lor național. E rândul nostru acum: Națiunea română din Ungaria și Transilvania are să-și spună cuvântul său hotărîtor asupra sortii sale și acest cuvânt va fi respectat de lumea întreagă; el este chiar așteptat, pentru ca la gurile Dunării și pe drumul larg, unde comunică pulsul vieții economice între Apus și Răsărit, să se poată înfăptui ordinea și neamurilor prejmuitoare să li se procure tihna trebuitoare la munca binecuvîntată spre desăvârșirea umană.

În scopul acesta convocăm :

ADUNAREA NAȚIONALĂ

A națiunii române din Ungaria și Transilvania, la Alba-Iulia, cetatea istorică a neamului nostru, pe ziua de Duminică în 18 Noembrie st. v. (1 Decembrie st. n.) a. c., la ora 10 a. m.

La adunare vor lua parte: 1) Episcopii români din Ungaria și Transilvania; 2) Toți protopopii în funcțiune ai celor două confesiuni românești; 3) Câte un exmis al fiecărui consistor și capitlu; 4) Câte doi exmiși ai societății culturale (Asociațiune, fondul de teatru, asociațiunea Arădană, etc.); 5) Câte două exmise din partea fiecărei reuniuni femești; 6) Dela fiecare școală medie (gimnaziu, școală reală), apoi dela fiecare institut teologic, pedagogic și școală civilă, câte un reprezentant al colegiului profesoral; 7) Câte doi delegați dela fiecare reuniune învățătoarească; 8) Garda națională va fi reprezentată prin câte un ofițer și un soldat de fiecare secțiune comitatensă; 9) Câte doi delegați dela fiecare reuniune de meseriași; 10) Delegații partidului social democratic român, ca reprezentanți ai muncitorimii organizate; 11) Tinerimea universitară prin câte doi exmiși ai săi; și în fine 12) Fiecare cerc electoral în care locuiesc românii va trimite câte trei reprezentanți (delegați).

Suntem convinși că, afară de cei care vor reprezenta în chipul arătat mai sus toate păturile sociale

ale națiunii noastre la această istorică adunare, unde se va hotărî soarta neamului nostru poate pentru vecie, se va prezentă însăș poporul românesc în număr vrednic de cauza mare și sfântă. Se vor lua îngrijiri ca toți cei veniți să fie adăpostiți și să fie părtași la consacrarea celor ce se vor hotărî.

Biroul consiliului național a făcut toate pregătirile de lipsă pentru reușita adunării, iar frații români de pretutindeni sunt rugați să dea și ei tot ajutorul.

Înainte de începerea adunării se vor face rugăciuni în cele două biserici din Alba-Iulia, cea ortodoxă răsăriteană și cea greco-catolică.

Toate informațiunile mai departe se dau din partea biuroului consiliului central național român din Arad.

Fii tare neam românesc în credința ta, căci iată se apropie ceasul mântuirii tale !

Amin și Doamne Ajută !“

Această convocare a Adunării dela Alba-Iulia este semnată de d-l Ștefan Ciceo Pop.

El a făcut această convocare și a stăruit cu energie de fier să se ție neapărat adunarea națională, deși unii din colegii săi se opuneau și au căutat pe toate căile să-l silească să amâne adunarea, fiindcă se temeau că vor fi măcelăriți Români de Unguri. D-l Ștefan Ciceo Pop nu a voit să cedeze. A mers înainte cu curaj și adunarea a fost o mare victorie a neamului românesc.

Adunarea dela Alba-Iulia s'a ținut în ziua de 18 Noembrie stil vechiu, 1 Decembrie stil nou 1918.

Iată în „Românul“ dela 20 Noembrie, stil vechiu, 3 Decembrie stil nou, darea de seamă a adunării acesteia, sub titlul: „Proclamarea uniunii naționale“.

Se arată mai întâi că s'a făcut serviciul divin înainte de deschiderea adunării, și apoi :

„Intr'o liniște solemnă se ridică d-l Dr. Ștefan Ciceo Pop, bărbatul care, timp de patru ani, cu riscul vieții, a dus o luptă aprigă contra asupririlor ungu-rești. Publicul îl aclamează. Popularul nostru deputat, în calitate de președinte al marelui sfat național român, ia cuvântul“, etc.

Se reproduce apoi cuvântarea d-lui Ștefan Ciceo Pop.

Mai departe, d-l Ștefan Ciceo Pop declară :

„Numesc de notari ad-hoc pe d-l Dr. Laurențiu Oanea și Dr. Sever Miclea, iar de raportor al comisiunii de verificare pe d-l Dr. Ioan Suciu“.

Se face apoi raportul pentru validarea mandatelor acelora cari erau delegați a lua parte la adunare.

După ce se sfârșește această validare, tot d-l Ștefan Ciceo Pop constată că adunarea este bine constituită.

Apoi vine propunerea de alcătuirea biroului adunării și se zice :

„Comisia de candidare a biroului face următoarea propunere: între aclamări să fie numiți de președinți: Gheorghe Pop de Băsești și episcopii Ioan I. Papp și Dr. Demetriu Radu; vice-președinți: Dr. Mihali, Dr. Șt. Pop și Ioan Flueraș; notari: Dr. Al. Fodor, Dr. Sever Miclea, Dr. C. Brediceanu, Dr. Silviu Dragomir, Dr. L. Oanea, Dr. Iosef Ciser, Dr. Ionel Pop și Dr. Gh. Crișan“.

(Protestări pe băncile majorității).

Ascultați, vă rog să aveți răbdare !

Acesta este deci biroul adunării. Se vede din însăș această constatare, că avem aface cu trei președinți. Este ușor de înțeles că aceștia erau președinți de onoare.

D-l V. *Goldiș*, ministrul cultelor și artelor: Dar de ce este așa de ușor de înțeles că erau președinți de onoare ! ?

D-l G. G. *Mironescu*: Eu am crezut și cred că este ușor de înțeles că erau președinți de onoare; dar, dacă d-voastre credeți altfel și aveți nevoie de explicații, iată, vi le dau :

A prezidă, însemnează a ocupa un scaun, a da cuvântul oratorilor, a conduce desbaterile adunării, a ține ordinea în adunare, a proclama voturile; a constată hotărârile adunării.

Așa fiind lucrurile, nu se poate înțelege cum trei persoane deodată pot ocupa un scaun, pot da cuvântul oratorilor, pot proclama voturile, etc.

Aceste operațiuni le face și nu le poate face decât o singură persoană care prezidează efectiv. Dacă dar s'au proclamat trei președinți, ei nu puteau fi decât președinți omagiali, de onoare.

O voce: Și vice-președinți tot trei sunt ?

D-l G. G. *Mironescu*: Nu fiți așa de grăbiți ! Prin urmare, erau trei președinți de onoare.

D-l V. *Goldiș*, ministrul cultelor și artelor : Vice-președinți nu erau tot trei ?

D-l G. G. *Mironescu*: Dacă facem dialoguri, îngreuiem discuția.

Vice-președinți puteau să fie și mai mulți decât trei. Senatul nostru are șase, dar prezidează

numai unul deodată. Sunt mai mulți, ca să se poată înlocui, în caz de nevoie.

O voce: Să-i punem pe toți. (*Ilaritate*).

D-1 *G. G. Mironescu:* George Pop de Băsești erà, precum v'am spus, în vârstă de 80 și ceva de ani.

Adunarea dela Alba-Iulia erà o adunare compusă din două părți. O parte, înăuntru, într'o sală mare, unde erau 6-7 mii de oameni. In afară erà încă un număr considerabil, care trecea de o sută de mii.

Situația fiind așa, vă întreb pe d-voastre: este oare admisibil ca o persoană, oricât de inimoasă și vioaie ar fi, dar are o vârstă atât de înaintată, să poată conduce o adunare de 6 ori 7 mii de oameni și pe lângă aceasta, să poată comunica rezoluțiile adunării la mulțimea de o sută de mii?

O voce: Erau 1228 de delegați.

D-1 *G. G. Mironescu:* Nu se poate nici presupune ca să se fi cerut lui George Pop de Băsești această muncă grea, de a prezidă o adunare de șapte mii de oameni, plus cei o sută de mii de oameni de afară. Erà ceva materialmente imposibil.

Mai este și un alt considerent care arată că preșidenții erau de onoare. In adevăr, cine sunt cei aleși prezenți? S'a ales figura cea mai reprezentativă românească dintre laici: Gheorghe Pop de Băsești, cel mai în vârstă și mai glorios luptător.

D-1 *V. Goldiș,* ministrul cultelor și artelor: Președintele comitetului național.

D-1 *G. G. Mironescu:* Și alături s'au ales capii celor două confesiuni: greco-orientală și greco-catolică.

Prin urmare, intenția a fost de a se pune această mare adunare națională sub protecțiunea, sub egida factorilor celor mai reprezentativi ai neamului românesc din Banat și Transilvania. Cari erau aceștia? Gheorghe Pop de Băsești, Episcopul Ignatie Pap dela Arad și Episcopul Dimitrie Radu dela Oradia Mare.

Iată din ce punct de vedere s'au privit lucrurile, spre a se proclamă aceste prezidenții omagiale.

A început să vorbească Gheorghe Pop de Băsești...

D-l *Lupaș*, ministrul sănătății și ocrotirilor sociale: In ce calitate ?

D-l *V. Goldiș*, ministrul cultelor și artelor: A fost capabil să vorbească ?

D-l *G. G. Mironescu*: Eu tratez lucrurile cu obiectivitate...

D-l *Vasile Goldiș*, ministrul cultelor și artelor: A fost capabil să vorbească ?

D-l *G. G. Mironescu*: D-le ministru, eu tratez lucrurile cu obiectivitate, cu blândețe și cu bunăvoință. D-voastră vorbiți cu lipsă de obiectivitate, cu lipsă de bunăvoință și cu asprime.

D-l *M. Berlescu*, ministrul industriei și comerțului: D-l ministru Goldiș a fost la adunarea de la Alba-Iulia, a prezidat, actul care l-ați cetit este scris de către ministrul Goldiș.

D-l *G. G. Mironescu*: Imi pare bine, d-le ministru, că știți așa de multe lucruri în chestia aceasta.

D-l *M. Berlescu*, ministrul industriei și comerțului: D-voastră sunteți rău informat.

Voci: Sunteți amical informat.

D-l *G. G. Mironescu:* D-lor, eu nu scobor meritele nimănui; eu expun obiectiv dovezile în sprijinul unei cauze drepte.

Nu sunt tocmai novice, căci sunt pentru a cincea oară în Parlament și nu am dar nevoie să mi se spue, cum trebuie să susțin o cauză care este dreaptă.

Incepe să vorbească Pop de Băsești și rostește câteva cuvinte :

O voce: Ca președinte ?

D-l *G. G. Mironescu:* Da, ca președinte, precum am arătat. Zicea Pop de Băsești cât eră de fericit că i-a dat Dumnezeu putere să ajungă această zi mare și adăogă: „Sloboade Doamne pe robul Tău“.

D-l *Vasile Goldiș*, ministrul cultelor și artelor: Inexact. Aceasta a fost a doua zi.

D-l *G. G. Mironescu:* Eu așa sunt informat. Dar chiar dacă ar fi altfel, amănuntul acesta — că ce anume cuvinte a rostit — nu are importanță pentru rezolvirea chestiei ce ne preocupă. Important este că, după ce a rostit câteva vorbe, George Pop de Băsești nu a mai putut continua, ci din cauza emoției s'a înecat în plâns și s'a retras, lăsând să continue a prezidà acela care deschisese ședința, adică d-l Ștefan Ciceo Pop.

Rezultă aceasta, d-lor senatori, din numeroasele mărturii și dintr'o serie de împrejurări, printre cari și din faptul hotărîtor că d-l Ștefan Ciceo Pop iscălește actul unirii și telegrama trimisă Majestății Sale Regelui Ferdinand.

D-l *M. Berlescu*, ministrul industriei și comer-

țului: În ce calitate? Cum a semnat actul pe care l'a prezentat Majestății Sale Regelui?

D-l *G. G. Mironescu*: A semnat în calitate de vice-președinte. Aveți actele la d-voastră. Dar fiindcă nu aveți răbdare, asta arată că nu aveți dreptate. Eu nu ascund nimic. V'am spus doară că eră vice-președinte. De ce mă întrerupeți?

D-l *M. Berlescu*, ministrul industriei și comerțului: D-le Mironescu, întreaga d-voastră pledoarie este lipsită de temeii, căci dacă eră vice-președinte, nu mai poate fi ales senator de drept. (*Aplauze pe băncile majorității*).

D-l *G. G. Mironescu*: Pentru ca să fac plăcerea d-lui ministru al industriei, îi răspund din nou: d-l Ștefan Ciceo Pop iscălește actul ca vice-președinte.

D-l *M. Berlescu*, ministrul industriei și comerțului: Nu ca să-mi faceți mie plăcere, d-le Mironescu, ci ca să respectați adevărul istoric.

D-l *G. G. Mironescu*: Eu am spus de trei ori că a fost vice-președinte, d-voastră vreți să spun la fiecare frază.

D-l *Gh. Pop*: D-le ministru, cine a avut parte efectivă mai mare în realizarea acestui act, d-l Ștefan Ciceo Pop sau Pop de Băsești?

D-l *M. Berlescu*, ministrul industriei și comerțului: D-le Pop, eu respect persoana d-lui Ștefan Ciceo Pop, recunosc marile servicii cari le-a adus intereselor naționale, dar vreau să respect adevărul istoric. D-l Ciceo Pop nu poate fi senator de drept, căci nu a fost președintele acelei adunări. (*Aplauze pe băncile majorității*).

D-l G. G. Mironescu: Puteați apăra o cauză mai bună, d-le ministru, cu atâta căldură.

Prin urmare, d-lor senatori, situațiunea eră aceasta: D-l Ștefan Ciceo Pop, în calitate de vice-președinte, a condus desbaterile adunării, a proclamat rezoluțiile sau voturile adunării, a făcut toate actele cari constată ceeace adunarea a hotărît: comunicarea către Regele țării, actul de proclamarea unirei, etc., etc.

De aceea, în realitate, el a fost președintele Adunării naționale dela Alba-Iulia și pentru constatarea acestui lucru d-l Ștefan Ciceo Pop a produs certificatul președintelui guvernului de atunci (Președintelui consiliului dirigent), care, conform art. 8 din legea electorală, face dovada deplină.

Toți cari au examinat cu obiectivitate chestiunea, au constatat acelaș lucru, precum rezultă din scrisoarea d-lui profesor N. Iorga, care este depusă la dosarul comisiunei de verificare a titlurilor.

Dar nu numai noi, cari suntem acum departe de acest eveniment, înțelegem lucrurile așa cum am arătat, ci și aceia cari au fost de față au înțeles că, în realitate, d-l Ștefan Ciceo Pop a condus lucrările Adunării Naționale dela Alba-Iulia.

Voiu dà o dovadă ce emană dela o persoană care este în afară de partide și al cărui cuvânt se cuvine să-l ascultăm.

Iată ce scrie I. P. S. S. Patriarhul Miron Cristea :

„La cererea d-lui Dr. Ștefan Pop, constat din par-
te-mi că am luat parte la Adunarea națională din

Alba-Iulia, dela 18 Noembrie (1 Decembrie) 1918, interesându-mă de aproape de acțiunile politice ale Românilor din acest timp.

Astfel, știu că d-l Ștefan Ciceo Pop a fost tot timpul, înainte de Adunare, unul din cei ce mai mult au alergat în Ardeal pentru pregătirea adunării, uneori cu riscul vieții, fiind și președinte al Consiliului național. D-sa a convocat marea Adunare dela Alba-Iulia, iscăbind ca președinte, și D-rul George Crișan ca secretar.

Tot d-sa a prezidat și formal și efectiv începutul acestei Adunări și a constituit-o. Adevărat că s'a proclamat apoi formal de președinte bătrânul George Pop de Băsești, dar el a fost atât de sentimental, că s'a înecat în plâns, încât efectiv tot d-l Dr. Ștefan Ciceo Pop a dirijat lucrările, ca vice-președinte.

Astfel eu, care am stat la aceeaș masă prezidențială — și cred că și alții, — l'au considerat de conducător efectiv al desbaterilor adunării.

Mai presus de toate, tot d-sa a iscălit însuș actul Unirii cu patria mună.

Acest rol preponderant i l-au onorat dușmanii neamului, prin două atentate asupra casei sale, care — dacă lipsea ajutorul lui Dumnezeu — puteau fi fatale pentru d-sa și familia sa".

D-lor, dacă este vorba de acte, ele sunt în favoarea celor susținute de mine.

Dacă este vorba de alte probe, avem mărturia pe care nu o poate pune nimeni la îndoială, a Sanctității Sale Patriarhul, care a fost de față, a participat la biroul Adunării și declară că a considerat pe d-l Ștefan Ciceo Pop ca președinte efectiv și formal al Adunării dela Alba-Iulia.

Pe de altă parte vă întreb: Cine putea să-și dea mai bine seama de cel ce eră în fruntea oastei decât dușmanul învins, adică acei cari au fost

loviți de măsurile pe cari le-a luat adunarea prezidată de d-l Ștefan Ciceo Pop? Cine alții, decât Ungurii ?

Ei și-au dat seama că rolul principal l-a avut d-l Ștefan Ciceo Pop, și ca dovadă este faptul că ei, de două ori, au căutat să se răsbune contra acestui reprezentant al Românilor, comițând atentate în contra lui, a familiei și a casei lui.

Iată ce citim în această privință în „Românul“ dela 23 Noembrie (6 Decembrie) 1918 :

„In noaptea de Duminică, când la Alba-Iulia se sărbătorea ziua învierii naționale române, mâini criminale au ridicat arma împotriva casei d-lui Dr. Ștefan Ciceo Pop, ales de marele sfat șef al secției militare și siguranței publice peste teritoriile cari în marea Adunare românească s'au alăturat la România.

Glonțul criminalului a pătruns prin ferestrele duble pe lângă poartă, adâncindu-se în peretele din fața ferestrei, deasupra ușei. In chilia asupra căreia s'a pușcat, dormea în noaptea aceea fiul d-lui Șt. Ciceo Pop, Alexandru“.

Iar în „Românul“ din 18/31 Decembrie 1918, unde se descrie măcelul Românilor la Arad din ziua de 16/29 Decembrie, se descrie și atentatul comis asupra familiei d-lui Ștefan Ciceo Pop, cum și devastarea caselor sale din Arad, în ziua venirii acolo a d-lui General Berthelot.

Din fericire pentru poporul românesc, lucrurile au mers bine și s'a înfăptuit Unirea, pentru care generația noastră și moșii și strămoșii noștri au făcut atâtea dureroase jertfe. De aceea trebuie să fim fericiți să găsim personalitatea cu merite ne-

pieritoare și necontestate, în care să onorăm toată falanga de luptători naționali și marea adunare care a realizat visul de veacuri.

Nimeni nu contestă meritele imense ale d-lui Ștefan Ciceo Pop și toți recunosc că, cu necontenita primejdie pentru viața sa, el a luptat cu voinicie pentru înfăptuirea unirii și, în special, grație energiei lui neîntrecute, Adunarea dela Alba-Iulia s'a putut ține la 1 Decembrie 1918, — iar în adunare a avut rolul de frunte. Dece dar să căutăm motive pentru a-l îndepărta dela locul ce i se cuvine ?

Pe baza acestor considerațiuni și ca un omagiu pentru adunarea pe care d-l Ștefan Ciceo Pop a prezidat-o, nu trebuie să ne preocupe faptul dacă acest mare bărbat a stat pe scaunul din stânga sau din dreapta, ci numai faptul că el este acela care, de fapt, a prezidat adunarea.

S'a întâmplat că lucrurile au ieșit bine. Dar, dacă, din nefericire pentru neamul românesc, ungurii ar fi fost victorioși, ar fi scăpat oare d-l Ștefan Ciceo Pop ?

Poate alții au scăpat, căci nu au avut rolul de răspundere, dar el nu putea să scape. (*Sgomot, întreruperi*).

El nu putea să scape de ștreang, pentrucă eră în frunte, pentrucă a semnat toate actele, a condus toată acțiunea revoluționară și a prezidat de fapt adunarea liberatoare.

Nu i s'ar fi putut dispută ștreangul, dar onoarea acum i se contestă. Nu este drept și nu este bine.

D-l *M. Berlescu*, ministrul industriei și comer-

tului: Și părintele Lupaș a stat în temniță! (*Aplauze*).

D-l G. G. Mironescu: D-lor senatori, faptele sunt acestea. Să trecem acum la chestia de drept. Chestiunea de drept se pune astfel: se ridică obiecțiunea că, deși poate de fapt a prezidat d-l Ștefan Ciceo Pop, însă el a semnat actul unirii în calitate de vice-președinte. Prin urmare, eră vice-președinte, iar nu președinte.

Dar, oare așa trebuie să vedem lucrurile? Este oare vorba de o simplă formalitate? Este vorba de titlul pe care l-a avut, sau este vorba de funcțiunea pe care a îndeplinit-o? Este chestiunea de a ști dacă a avut cutare sau cutare titlu, sau dacă a avut rolul istoric, pe care l'a îndeplinit, răspunderea pe care și-a asumat-o?

Nu poate fi, credem noi, nici cea mai mică ezitare; deși a fost intitulat vice-președinte, mai mult: *chiar dacă n'ar fi fost nici vice-președinte*, dar dacă, de fapt, el a prezidat, el a condus debaterile, el a proclamat unirea, el a luat responsabilitatea acestui act istoric de o neprețuită valoare pentru neamul românesc, atunci el are calitate, după Constituție, să fie senator de drept.

O voce: Aduceți această acuzație d-lui Tătă-răscu, care a făcut legea electorală.

D-l G. G. Mironescu: Acî este eroarea Casa-ției, căci a judecat lucrurile din punct de vedere pur formal.

Nu trebuie să se judece în mod pur formal, mai ales într'o chestiune ca aceasta.

În sprijinul cauzei ce susțin, mai este o considerațiune importantă: Constituțiunea și legea e-

electorală au fost votate în 1923 și 1925. Și Constituția și legea electorală prevăd că, între alții, președintele dela Alba-Iulia are să fie senator de drept.

D-voastră credeți că o lege și mai ales o lege ca Constituția, se face numai de formă, ca să fie numai un text care să nu se poată aplică? Ne jucăm oare de-a legea, ori statuăm ceva serios, care să poată avea o aplicațiune?

Nimeni nu poate crede că un legislator conștient edictează legi inaplicabile.

D-1 *Gh. Iova*: D-1 Ștefan Ciceo Pop nu recunoaște Constituția; spune că nu este bună. (Intreruperi).

D-1 *G. G. Mironescu*: D-le coleg, sunt nevoit să-ți amintesc ce spuneau strămoșii noștri: dacă tăceai, filosof rămâneai!

Prin urmare, lucrul e așa: Constituția și legea electorală nu pot să edicteze o dispoziție inaplicabilă sau ridicolă. Ori, ce se întâmplă? Când s'a făcut Constituția, în 1923, Gheorghe Pop de Băsești eră încetat din viață, iar ceilalți doi foști președinți de onoare ai adunării dela Alba-Iulia și dintre cari unul eră și el decedat, erau episcopi, și prin urmare erau deja senatori de drept. La cine se referea dar Constituția? La nimeni? Credeți că legiuitorul constituant a făcut un text numai ca să fie scris acolo și să rămână inaplicabil?

D-1 *C. Niculescu-Buzești*: Dacă ar există obligațiunea ca Alba-Iulia să dea cu orice preț un reprezentant ca senator de drept, ați avea drep-

tate. Dar când spune că numai președintele ar avea dreptul acesta...

D-l *G. G. Mironescu*: Mai departe a venit legea electorală, cu doi ani mai târziu, și, deși lucrul se discutase, totuș s'a menținut această dispozițiune și nici nu se putea face altfel, ca președintele Adunării dela Alba-Iulia trebuie să fie senator de drept.

Prin urmare, nu se poate considera că legiuitorul a făcut un text inaplicabil. Presupunem cel puțin că s'a gândit serios când a edictat acest text de lege.

Dacă este așa și nu se poate susține contrariul, vedem că nu se putea referi la altcineva decât la d-l Ștefan Ciceo Pop.

În rezumat, deci, situațiunea din punctul de vedere al faptelor este indiscutabilă. Am plăcerea de a constată, că însuș aceia care contestă modul nostru de a interpreta legea, nu contestă meritele nepieritoare ale d-lui Ștefan Ciceo Pop.

D-l *M. Berlescu*, ministrul industriei și comerțului: Evident.

D-l *G. G. Mironescu*: Din punctul de vedere al interpretării, cred că discuțiunea este oțioasă. Nu se poate interpreta legea decât în sensul ca să-i dăm o aplicațiune, iar nu în sensul ca să nu-i dăm o aplicațiune.

De aceea, vă rog, având în vedere aceste considerațiuni, să vă uniți cu concluziunile comisiunii de verificare a titlurilor și să faceți un act de dreptate nu numai pentru d-l Ștefan Ciceo Pop, dar și pentru Adunarea dela Alba-Iulia.

Vă rog să nu priviți lucrurile dintr'un punct

de vedere mărunț al animozității unor persoane sau al unor interese de partid sau din alte considerațiuni lăaturalnice.

Trebuie, măcar în chestiuni ca acestea, să știm să ne ridicăm deasupra pasiunilor cari ne frământă în viața politică și să nu lăsăm în mintea și inima noastră să se strecoare altceva decât dragostea adâncă pentru neam și dorul de dreptate.

Vă conjur să nu greșiți a vă lăsa înrâuriți în chestia aceasta de rivalități dureroase și de zizanie.

Faceți un act de dreptate, dovediți înălțime de vederi și veți dovedi în acelaș timp înțelegerea intereselor mari și permanente ale întregii Români. (*Aplauze*).

9 Martie 1927

*Cuvântare rostită în senat cu
ocazia ratificării de către Italia
a tratatului de recunoaștere a ali-
pirei Basarabiei la patria mună.*

Domnule Președinte,

Domnilor Senatori,

În numele partidului Național-Țărănesc, mă asociez cu cea mai mare bucurie la manifestația de simpatie de astăzi pentru nobilul popor italian (*Aplauze*), care, prin ratificarea tratatului dela 1920 pentru recunoașterea realipirii Basarabiei la patria-mună, a dat dovadă de dreptate și de prietenie față de poporul nostru. (*Aplauze*).

În adevăr, d-lor senatori, este vorba aici, în primul loc, de un act de dreptate.

Nu se putea ca, atunci când prin jertfele enorme ale aliaților noștri și ale noastre, s'a dobândit triumful dreptății în lume și eliberarea popoarelor subjugate, nu se putea ca singură această frumoasă provincie a Basarabiei să rămână mai departe supusă dominațiunii străine.

Nu erà posibil ca acum, când națiunea noastră și-a terminat calvarul atâtor veacuri de suferințe, izbutind să se întregească, tocmai urmașii acelor cari ne-au așezat în aceste locuri ca să

fim aici streaja latinității, tocmai ei să ne îngreuneze îndeplinirea acestei dreptăți etnice și istorice. (*Aplauze*).

De aceea noi am așteptat cu mare încredere, cu veșnică încredere, clipa de astăzi și suntem fericiți a constata că așteptările noastre s'au realizat.

Pe lângă dreptatea cauzei noastre, a contribuit la hotărîrea de azi a Italiei prietenia care leagă România de Italia și, făcând acest act de dreptate, poporul italian a întărit și mai mult aceste legături de prietenie. (*Aplauze*).

Dar trebuie să adaug, că mai este ceva care ne unește cu poporul italian și a contribuit desigur în largă măsură la hotărîrea Italiei: sunt interesele supreme ale civilizației. (*Aplauze*).

În adevăr, noi avem în Orient o menire importantă istorică, căci suntem aici reprezentanții civilizației latine și ai culturii în general, în contra valului de barbarie. Această misiune a noastră istorică devine mai ușor realizabilă, sau, mai exact, începe mai deplin să se realizeze, acumă când neamul nostru s'a întregit. Eră natural ca Italia, sora noastră iubită, să vină să ne dea o mână de ajutor, pentru ca să ne putem cu toată tăria îndeplini marea noastră misiune civilizatorie în răsăritul Europei. (*Aplauze*).

Să exprimăm adâncă noastră mulțumire și recunoștință poporului italian. (*Aplauze*).

Recunoștința noastră merge deasemeni către toți bărbații de Stat din toate partidele și patrioții basarabeni, cari în timpurile mai vechi și pe urmă în timpul războiului, și după terminarea războiului, au luptat pentru realipirea Basarabiei la pa-

tria mumă, precum și către aceia cari au dobândit recunoașterea de către marile puteri a acestei întregiri a țării, recunoaștere obținută în Martie 1920 de d-l Vaida și confirmată prin tratatul din 20 Octombrie 1920, ratificat acum de Italia.

Și se cuvine, d-lor senatori, să nu uităm că Statele, cari, cele dintâi, au ratificat unirea Basarabiei, sunt Franța și Anglia.

Franța, unită de noi prin legături indestructibile, ne-a sprijinit și în această cauză, ca totdeauna. (*Aplauze*).

Anglia, cu obișnuita-i vedere clară asupra problemelor mari politice ale lumii, a înțeles rostul misiunii noastre în Orient și nevoia de a ne ajuta să ne îndeplinim această misiune istorică. (*Aplauze*).

De aceea, d-lor, în această zi de sărbătoare, înlăturând orice chestiune de polemică și orice discuțiuni cari ne-ar putea diviză, trebuie să ne unim cu toții într'un gând și să zicem :

Trăiască România întregită !

Trăiască aliații cari ne-au ajutat la întregirea neamului !

Trăiască Italia, iubita noastră soră !...

(*Aplauze îndelung prelungite, strigăte de: trăiască !*)

31 Martie 1927

*Alocuțiune rostită în Senat.
Omagiu pentru Iuliu Coroianu,
la încetarea lui din viață.*

Domnule Președinte,

Domnilor Senatori,

O veste tristă ne-a sosit aseară din Ardeal : Iuliu Coroianu a încetat din viață.

Coroianu a fost unul din căpeteniile luptătorilor ardeleni din generația care ne părăsește. Alături de Dr. Rațiu, Aurel Popovici, Părintele Lucaci, Coroianu a fost unul dintre promotorii acelei mișcări, care s'a cristalizat în vestitul *Memorandum*, dus la Viena de o numeroasă delegațiune de Români, în 1892, și în procesul monstruos îndreptat împotriva fruntașilor români, pentru că au adresat Impăratului acea liniștită solicitare de a se face dreptate poporului român împilat.

Acel monstruos proces a pus în evidență, pentru întreaga lume civilizată, prigonirile ce îndurau Românii în Ungaria, atrăgând atenția tuturor popoarelor asupra dreptei cauze române și a întărit cerbicia poporului român ardelean, a cărei neînfrântă îndârjire a exprimat-o în desbete-

rile acestui proces Dr. Rațiu, prin mândra și curajoasa declarație citită din partea acuzaților, în care se zicea: *Noi nu suntem aci acuzați, ci suntem acuzatori.*

Ca urmare a acestui proces, Iuliu Coroianu a fost condamnat la doi ani și jumătate de închisoare și a zăcut în temniță un an și opt luni, pentru a ispăși dorul de liberare a poporului românesc, asuprit de maghiari.

El s'a stins în vârstă de 80 de ani, după ce a avut fericirea să vadă îndeplinit idealul pentru care luptase zeci de ani cu neînchipuția râvnă și după ce a participat la primul Parlament al României întregite, căci a fost membru al acestui Senat, în întâiul Senat ales după unire.

Se cuvine să ne arătăm recunoștința noastră, a țării întregi, pentru acest bărbat, care cu jertfe mari și primejdia vieții sale a dus, dincolo de Carpați, în timpuri vitregi, lupta pentru liberarea neamului românesc.

În numele partidului național-țărănesc, exprim omagiul nostru de adâncă recunoștință, închinându-mă cu pietate în fața mormântului care s'a deschis și aduc de aci, familiei, expresiunea condoleanțelor noastre celor mai sincere.

8 Aprilie 1927

Discurs rostit în Senat, în discuția generală asupra legii de înființarea unor catedre universitare.

Domnule Președinte,

Domnilor Senatori,

Proiectul, ce este adus în discuțiunea noastră, prevede înființarea unui număr de catedre universitare, dintre cari cele mai multe sunt destinate facultății de teologie dela Chișinău.

În principiu, nimeni nu poate să fie împotriva creării de noi catedre universitare, pentrucă toți dorim să sporim mijloacele de cultură ale poporului nostru.

Fiecare catedră nouă este ca și o torță mai mult, care luminează calea generațiilor tinere către adevărul științific, torță care uneori poate deveni un mare focar de lumină, răspândind binefacerile științei până departe peste hotare, pentru binele omenirii și spre fala neamului nostru.

Depinde în primul loc de omul care însuflețește catedra.

Depinde apoi de mijloacele cari le are la înde-

mână, mai ales pentru cercetările științifice de laborator.

Depinde altele și de specialitatea catedrei, pentru că sunt specialități în cari progresele importante se realizează numai la mari distanțe de timp, la epoci îndepărtate, precum în materie de filozofie sau de drept.

Fiind lucrurile astfel, se poate zice că nici o catedră universitară nu 'este inutilă; cu alte cuvinte, orice catedră nouă este utilă, dacă este ocupată de un om de merit.

Dar, dacă utilitatea creării de noi catedre nu poate fi în genere contestată, se poate însă discuta necesitatea și oportunitatea înființării de noi catedre, pentru că aci intervin alte considerațiuni.

Atunci când este vorba de a se ști dacă este nevoie de o catedră nouă sau de un grup de noi catedre, trebuie privită chestiunea din punctul de vedere general al învățământului, trebuiesc avute în vedere diversele elemente ale problemei universitare și culturale în genere.

Este necontestat că universitățile noastre suferă de mari lipsuri. Dar, nu numai învățământul universitar, ci învățământul de toate gradele suferă de lipsuri mari.

S'a afirmat în ultimul timp cu tărie și, pot zice, cu oarecare aparat, nevoia preocupărilor culturale și s'a zis că acum, la națiunea noastră, aceste preocupări trebuie să primeze.

Este exact aceasta, deși nu e lucru nou, pentru că s'a mai spus și repetat. Eu însumi am avut ocaziunea de a-l scrie și de a-l spune cu vreo șapte ani în urmă. Am arătat atunci că problema cul-

turală este aceea către care trebuie să ne îndreptăm mai ales eforturile noastre.

Pentru mine, aceasta eră o necesitate de primul ordin, după încheierea neamului românesc.

Domnilor Senatori,

Omenirea contează nu atât prin rezultatele războaielor, cât mai ales prin progresul cultural ce realizează, prin întărirea și extinderea civilizației.

Viața popoarelor în genere — luată în cea mai înaltă a ei expresiune — este un fel de întrecere, de emulațiune pentru stăpânirea naturii, căreia în fiecare moment căutăm să-i smulgem din secretele ei. Și o națiune oarecare însemnează în lume atâta cât reprezintă partea ei contribuitoare la cucerirea naturii.

De aceea, fiecare națiune are îndatorirea să contribuie la mărirea patrimoniului științific al omenirii, fiecare națiune trebuie să tindă a pune și dânsa piatra ei la mărețul edificiu al progresului umanității și, în măsura în care face aceasta, în acea măsură își îndeplinește rolul ei în lume.

Dar o națiune este un organism și, atâta vreme cât națiunea este desmembrată, ea nu poate da întreaga măsură a capacității sale, nu poate să dea omenirii toată partea ei contribuitoare la progresul umanității.

De aceea este necesară realizarea unității naționale a fiecărui popor, fiindcă, numai după această realizare, el are la îndemână toate energiile convenite pentru a da omenirii întreaga sa parte contribuitoare la progresul cultural al umanității.

Noi Români am ajuns abia acum în stadiul acesta.

Desigur și până la întregirea neamului nostru, noi am isbutit a contribui la progresul științific al omenirii. Chiar zilele acestea asistam la Universitate la comemorarea profesorilor Ion Atanasiu, Victor Babeș și Thoma Ionescu, cari toți trei au adus științei mondiale contribuțiuni serioase.

Dar adevăratul nostru rol în această direcție începe după realizarea unității noastre naționale. Acum, având strânse la un loc toate energiile neamului nostru, ne putem face deplin datoria de a da partea noastră contribuitoare la progresul cultural al omenirii și trebuie să ne îndeplinim această datorie.

Pe de altă parte, prin această sfortare în comun pentru progresul umanității, se vor contopi mai desăvârșit, se vor unifica cu totul tendințele culturale disparate ale diferitelor ramuri ale poporului nostru, cari s'au adăpat până acuma la culturi deosebite, și organismul nostru național se va întări.

Deci este, pe deoparte, un mare interes al civilizației în genere, iar pe de altă parte un mare interes național, de a accentua sfortările noastre pe terenul cultural.

Dar a da întâietate preocupărilor culturale, a spori mijloacele de cultură, nu însemnează a le spori la întâmplare.

Din contră, ele trebuiesc sporite în mod metodic.

Acî vin la chestiunea pe care o ridică proiectul ce discutăm. Trebuiesc negreșit sporite mijloacele de cultură, dar în ce ordine ?

Acì sunt de discutat, dacã o serie de mãsuri sunt mai necesare sau mai urgente decãt altele și cari trebuiesc întâiu realizate.

Am spus cã învățământul nostru universitar și învățământul de toate gradele în genere suferã de mari lipsuri. Aceste lipsuri sunt foarte greu de clasificat, dupã ordinea stringenței lor, adicã a stabili cari din aceste lipsuri sunt mai fundamentale actualmente și mai urgente decãt altele.

O clasificare precisã este greu de fãcut.

Socotesc, totuși, cã sunt foarte aproape de realitate, dacã voi clasificã aceste nevoi în modul urmãtor :

În primul loc este nevoia de personal. Sunt multe catedre vacante. Este vorba de întregul învățământ. Sunt atâtea locuri de învățãtori și de profesori cari nu sunt ocupate, sunt suplinite. Prin urmare, întâiu este nevoie de personal.

În al doilea loc, este nevoia de material didactic, în sensul cel mai larg al cuvântului, adicã de mijloacele materiale prin care personalul își poate îndeplini misiunea lui, prin urmare: laboratorii, cãrți, etc.

În al treilea rând este nevoia de localuri. Am avut chiar în sesiunea aceasta prilej a vã vorbi de nevoia imperioasã ce avem de un local pentru facultatea noastrã de drept din București.

În al patrulea, este nevoia de catedre noi.

Prin urmare, o metodicã îmbunãtãțire a învățământului trebuie sã urmeze în aceastã serie.

Dacã ar fi mijloace pecuniare suficiente, s'ar putea face deodatã aproape toate, dar nu toate, fiindcã, în afarã de bani, trebuie și timp pentru clãdiri și înzestrãri de localuri și laboratorii, iar

pentru personal, asemenea nu e chestie numai de mijloace bănești, deși joacă și acestea un rol mare, căci un salariu lunar apreciabil va atrage în învățământ elemente cari merg acum aiurea.

Deci, pentru metodică îmbunătățire a învățământului, trebuie să se facă o selecțiune: să se realizeze întâiu ce este strict necesar și mai apoi ceea ce este numai util; trebuie ca să nu înfăptuim o îmbunătățire complectatoare, înainte de a fi realizat îmbunătățirea de bază pe care cea dintâiu o completează; de pildă, înainte de a creia o catedră nouă, pentru dezvoltarea unei științe, să creiem și să dotăm laboratorul științei fundamentale, pentru care se propune dezvoltarea prin o nouă catedră, etc.

Trebuie dar să se procedeze sistematic. Dacă s'ar proceda altfel, realizându-se întâiu ceea ce este util și lăsându-se în așteptare îmbunătățiri indispensabile, s'ar stânjeni, în loc de a se ameliora, progresul cultural.

Iată dar primul principiu: seriarea metodică a îmbunătățirilor. Ne vom ocupa îndată de aplicațiunea acestui principiu.

Trec la al doilea principiu.

Al doilea principiu este că personalul trebuie să fie recrutat cu maximum de garanții posibile.

V'am spus deja că, în definitiv, o catedră valorează atâta cât valorează omul care o însuflețește. Zadarnic dar am creia catedre, dacă le-am popula fără perspicacitate. Am condamna generațiuni numeroase la o insuficientă cultură și am aduce o stânjenire, în loc de a realiza un progres.

Trebuesc dar luate cele mai serioase garanții pentru recrutarea profesorilor.

Aceste garanții, legiuitorul le-a luat în legea în-

vățământului. Acolo s'a organizat un complex de garanții: titluri academice, lucrări de valoare, examene de docență sau agregatie, recomandarea de către corpul profesoral, etc., în fine o serie de măsuri, cari cuprind maximum de garanții pentru o bună recrutare.

Dacă aceste garanții nu sunt îndestulătoare sau nu sunt bune, să modificăm legea învățământului.

Dar, a păstra acea lege ca regulă generală de recrutare și a creia un mod nou de recrutare, când e vorba de noi catedre, este contradictoriu, nu are sens.

Știu că, în cazul de față, e vorba de dispoziție tranzitorie. Aceasta nu schimbă situația. Nu discut însă acum motivele ce se invoacă în sprijinul acestei dispoziții tranzitorii. Deocamdată anunț numai principiile.

Al treilea principiu este următorul: pentru metodică îmbunătățire a învățământului superior și pentru buna recrutare a profesorilor, în vedere că membrii Universității sunt mai în măsură de a-și da seama care este calea cea mai potrivită și cari sunt elementele cele mai bune, s'a instituit autonomia universitară.

Universitatea singură e în drept să decidă dacă este nevoie de o catedră nouă și anume de care catedră și tot Universitatea trebuie să-și spuie cuvântul hotărîtor pentru recrutarea corpului ei didactic.

Aceasta este autonomia universitară. Ea trebuie respectată, fiindcă ne obligă legea organică pe care se întemeiază acest proiect și fiindcă este bună.

Dacă nu este bună autonomia, să o spunem și

să modificăm legea organică, stabilind noile principii.

Dar a păstra autonomia universitară, a o considera bună și a nu o respecta, este inadmisibil.

Iată, d-lor senatori, cele trei principii cari trebuie să fie la baza acestui proiect de lege.

Să vedem cum sunt ele aplicate în acest proiect.

Întâi, în ce privește seriarea îmbunătățirilor, adică ordinea în care trebuie să se satisfacă nevoile învățământului, trebuie să recunosc că proiectul este mai puțin criticabil.

De ce ?

Dacă proiectul ar tinde la o reformare a învățământului, dacă ar crea un număr mare de catedre la diversele universități, chestiunea s'ar pune în toată plenitudinea ei, și ar fi neapărat necesară respectarea serierei de care am vorbit.

Dar, s'a cam exagerat importanța acestui proiect de lege, din acest punct de vedere.

S'a zis: el creiază un număr prea mare de catedre universitare.

Nu e tocmai așa.

Proiectul prevedea la început 32 de catedre, dar la Cameră s'au împușinat, au rămas 25.

D-l *Ermil Pangrati*: 31.

D-l *Gh. Gh. Mironescu*: Nu, pentru că celelalte șase sunt transformări de catedre existente.

Iar din cele 25 de catedre cari se înființează, 16 sunt referitoare la facultatea de teologie din Chișinău. Prin urmare, acum chestiunea se pune sub altă formă: dacă este necesară sau nu facultatea de teologie dela Chișinău. În această chestiune, cred că părerea dominantă, și în lumea universitară și în afară de universitate, este că a-

ceastă facultate trebuie înființată. (*Aplauze*). De aceea nici nu voi discuta această chestiune.

Partea principală, dar, a problemei serierei îmbunătățirilor este ca și înlăturată, căci rămân 9 catedre noi.

Este sigur, precum am arătat, că nu înființarea de noi catedre este prima nevoie a Universităților. Alte nevoi sunt mai stringente.

Dar, ministrul se află în fața unor cereri precise ale Universităților.

Intrucât a propus numai satisfacerea acestor cereri, nu ministerului, ci universităților li s'ar putea face imputare.

De fapt însă, nici universităților nu li se poate face vreo imputare, fiindcă în proporțiile mici la cari se reduc îmbunătățirile cerute, ar fi prea riguros a zice că principiul despre care am vorbit a fost înlăturat.

În ceea ce privește facultatea de teologie din Chișinău, eu nu vreau să discut ceea ce s'a discutat deja pe larg, adică, dacă trebuia înființată la Chișinău ori la Iași. Mă refer, în această privință, la ceea ce au spus colegii mei, d-nii Halippa și Clinciu.

Ar fi fost un mijloc de a concilia amândouă legitimele interese cari au fost susținute. S'ar fi putut înființa o academie de litere și teologie la Chișinău, în legătură cu facultatea de litere dela Iași și cu facultatea de teologie ce ar fi trebuit creată la Iași. Această chestiune însă nu vreau să o mai discut acum.

Dacă nu se poate susține că principiul serierei a fost înlăturat, sunt însă oarecari disonanțe în proiectul de lege, cu privire chiar la aplicarea a-

cestui principiu. Trebuie să semnalez aceste disonanțe, pentru că, după cum rezultă din însăși declarațiile d-lui ministru făcute astăzi dimineață, d-sa este dispus să admită unele modificări, dacă sunt dovedite necesare.

Cari sunt acele disonanțe? Întâiu, că se înființează la facultatea de teologie din Chișinău catedre mai multe decât există la facultatea similară din București.

Evident, învățământul are din ce în ce mai mari nevoi și, cum am mai spus, nu există catedră inutilă, dacă este ocupată de un om care o ilustrează.

Nu cred însă că este bine să faceți cheltueli prea mari, atunci când cu cheltueli mai mici se poate ajunge acelaș scop.

Sunt unele materii cari, la București, intră în aceeaș catedră, pe când la Chișinău sunt despărțite și formează fiecare catedre deosebite.

Așa fiind chestiunea, cred că se pot face serioase reduceri: șase catedre de materii teologice pot fi suficiente.

Mai este ceva. Din cauză că această facultate este izolată — și renunț de a discuta chestiunea dacă este aceasta bine sau nu, — a fost nevoie să se adauge pe lângă catedrele teologice o serie de catedre de cultură generală.

Ideea este bună. Găsesc însă unele lucruri foarte curioase, de pildă: o catedră de literatură religioasă modernă.

O catedră reprezintă o disciplină, adică un corp unitar de doctrină, o materie bine hotărâtă, nu este o simplă denumire, un simplu nume, o indicație vagă, fără conținut bine cunoscut.

De altfel, nici nu este posibil a se face o recru-

tare serioasă a profesorilor, dacă nu se știe precis materia ce trebuie predată.

Nu prea înțeleg ce poate să fie această *literatură religioasă modernă*. Eu cred că propunătorii s'au gândit la diverse curente religioase născute în ultimul timp, cum ar fi baptismul, adventismul, etc.

Nu cred că erà necesar să se înființeze la Chișinău o asemenea catedră. Ași fi înțeles să se facă o catedră de istoria generală a religiunilor, căci ar fi util pentru teologi să urmărească dela începutul veacurilor, la diferitele popoare, evoluțiunea concepțiunilor religioase.

O altă catedră este intitulată *filosofia*.

D-l ministru este mai în măsură să știe — și eu am făcut filosofie, dar nu vreau să pretind că sunt așa de cunoscător ca d-sa în această materie, — totuși pot afirma, și cred că d-l ministru nu mă va desminți, că această titulatură este așa de vagă, încât nu se știe ce însemnează. În adevăr, ce însemnează filosofie? Istoria filosofiei, metafizica, logica, psihologia, toate acestea, sau cari din acestea? Poate fi orice, după titulatură. Pentru asemenea catedră se poate numi un titular care știe numai psihologia sau numai logica, sau numai una din cele enumerate mai înainte; dar nu știm care.

Dacă e vorba să dăm numai nume, fără să știm ce reprezintă, atunci se poate păstră titulatura de filosofie; dar, dacă e să se creieze o catedră dela care să se predea o anumită disciplină, trebuie să se precizeze.

Probabil că intențiunea propunătorilor a fost ca să se predea istoria filosofiei, fiindcă teologii

trebuie să cunoască teoriile filosofice; dar trebuie să se spună clar.

Sunt încă câteva lucruri. La Iași se înființează o catedră de enciclopedia dreptului. Nu se constată de nicăeri că facultatea de Iași a cerut această catedră. Ea a fost introdusă în proiect la Cameră. Dacă nu e cerută de facultate, lucrul este neregulat. Dacă e cerută de facultate, nu am obiecțiune.

Nu eu voi contestă utilitatea înființării unei asemenea catedre, întrucât chiar eu sunt profesor de enciclopedia dreptului aici în București.

Dar se întâmplă că nu sunt mai puține de șase păreri asupra modului de a înțelege Enciclopedia dreptului.

Printre aceste opinii este și una, care admite că enciclopedia dreptului este același lucru cu filosofia dreptului. Or, la facultatea de drept din Iași, există o catedră de filosofia dreptului, unită cam fără rost cu sociologia.

Dacă facultatea de drept din Iași înțelege, prin enciclopedia dreptului, filosofia dreptului, atunci vom avea două catedre pentru același obiect.

D-1 *I. Petrovici*, ministrul instrucțiunii: D-ta ce înțelege, la cursul d-tale, prin enciclopedia dreptului ?

D-1 *G. G. Mironescu*: Eu înțeleg o introducere generală la studiul dreptului, dar este foarte controversată această chestiune.

Tot la facultatea de drept din Iași se înlocuiește o conferință de drept comercial printr' o conferință de filosofia dreptului penal.

La acea facultate erau trei conferințe de drept comercial, așa încât se putea schimba destinația

unea din ele. Ceeace e însă greu de admis, este specialitatea ce ni se propune. Filosofia dreptului penal trebuie să însemneze teoriile generale asupra fundamentului responsabilității și pedepsei penale.

D-1 I. *Petrovici*, ministrul instrucțiunii: Școala nouă.

D-1 G. G. *Mironescu*: Aceasta face parte însă din cursul de drept penal obișnuit. Și nicăeri — nici chiar în Italia, unde școala nouă a fost creiată, — nu știu să existe o catedră de filosofia dreptului penal.

Dacă mergem pe panta aceasta, s'ar putea cere și catedre de filosofia dreptului civil, filosofia procedurii civile, etc.

De fapt, nu poate fi serios vorba decât de o filosofie a dreptului în genere; iar aceste diferite filosofii speciale ale diverselor ramuri ale dreptului sunt împerecheri de cuvinte fără rost.

De aceea, ar trebui să se schimbe destinațiunea acestei conferințe. S'ar putea face o conferință de drept civil, căci nu există la Iași decât o conferință de drept civil. Această materie este o specialitate fundamentală și ar fi o îmbunătățire a creiă o nouă conferință.

Trec acum la aplicațiunea celui de al doilea principiu, privitor la recrutarea profesorilor.

Aici proiectul este mai vulnerabil.

La art. 2 se spune că, prin derogare dela legea învățământului, se vor numi profesori altfel de cum prevede legea organică.

După acea lege, când o catedră este vacantă, se publică concurs, se prezintă candidați, se țin examenele și cel care a răușit este numit agregat

la catedra respectivă. Dacă facultatea găsește că sunt elemente de valoare cari s'au impus prin activitatea lor științifică și prin operele lor de mare valoare, le chiamă, pe baza art. 81.

În proiectul ce discutăm, se prevede un procedeu special: O comisiune recomandă și ministrul numește pe cel recomandat agregat sau titular.

Cred că nu e bine să lăsăm să se creeze asemenea precedente.

Recunosc că așa cum e prezentată măsura, este tranzitorie, pentru că proiectul zice că din moment ce se vor face opt numiri la facultatea de teologie din Chișinău, atunci se revine la textul legii organice și celelalte numiri pentru restul catedrelor se vor face pe baza legii organice.

Vra să zică, opt din acești profesori ai facultății din Chișinău, sunt numiți pe cale excepțională, iar restul de opt pe cale normală.

Deci va fi o aprigă luptă între candidați spre a fi numiți întâiu, ca să beneficieze de o recrutare mai lesnicioasă și să poată recomanda ei pe urmă pe ceilalți.

Este cu totul curios ca din 16 profesori, creați deodată, unii să fie recrutați cu un sistem și alții să fie recrutați cu alt sistem. Pe lângă faptul că se renunță la garanțiile legii organice, și pe lângă faptul că această favoare personală se dă la unii și se refuză altor din profesorii catedrelor acum create, nu văd nici utilitatea unui asemenea procedeu.

S'a zis că nu poate să funcționeze facultatea, dacă nu se admite acest mod tranzitoriu de recrutare a Corpului didactic. Nu este așa. Facultatea, din fericire, funcționează și acum și poate să

funcționeze încă multă vreme cu profesorii titulari din București detașați acolo și cu alte elemente aduse ca suplinitori.

Nu ar fi nici o primejdie să se aplice legea organică a învățământului, *tale quale*, în ceea ce privește recrutarea titularilor acestor catedre.

Eu ași rugă pe d-l ministru să renunțe la această dispoziție a proiectului de lege, născută probabil din dorința de a înfăptui mai curând facultatea de teologie dela Chișinău.

Nu este bine și nu trebuie să se facă legi excepționale pentru recrutarea corpului didactic.

Practica a arătat că aceasta este o mare primejdie. Deci cu părere de rău, nu pot să mă raliez la părerile d-lui ministru, ci îl rog cu toată stăruința să revină asupra lor.

Tot în legătură cu aceasta, mai este o altă chestiune, anume că, în art. ultim, se permite detașarea dela facultățile de teologie dela celelalte universități, la facultatea de teologie din Chișinău.

Până acuma nu am avut o astfel de dispoziție. Pentru prima oară se prevede așa ceva.

Această detașare nu este altceva decât un fel de legiferare a ambulanței profesorilor de care ne-am plâns totdeauna.

Sunt profesori ambulanți, cari locuiesc în București și își fac cursurile la Iași, sau locuiesc în Iași și își fac cursurile la Cernăuți, etc.

Nu este bine aceasta și este și contra legii, de altfel, căci legea spune că toți funcționarii inamovibili trebuie să locuiască în orașul unde exercită funcțiunea.

Nu este bine, căci cu toată bunăvoința, profe-

sorul nu-și poate împlini misiunea, dacă lipsește din orașul unde trebuie să funcționeze.

Pe de altă parte, misiunea profesorului cuprinde datorii mai largi decât aceea de a ține un curs de două ori pe săptămână și a face câteva lucrări de seminar. Profesorul trebuie să fie în contact continuu cu studențimea. Studenții se plâng cu drept cuvânt că nu avem destul de mult contact cu dânsii.

Universitatea implică o continuă mișcare de idei, o neîncetată colaborare între studenți și profesori. Aceasta nu se poate cu sistemul ambulanței profesorilor.

De aceea rog să se suprimе acest articol 4. El nici nu este util, pentru că d-l ministru a putut detașa profesori dela București și fără acest articol. Dar dacă am legifera aceasta, ar însemna că sistemul ambulanței este bun și util, pe când dimpotrivă este dezastruos.

Iată pentru ce motive am de făcut rezerve cu privire la proiectul în discuțiune.

Cred că și d-voastră sunteți convinși că am tratat chestiunea cu toată obiectivitatea și în dorința de a colabora pentru îmbunătățirea legii, cu toată bunăvoința, fără spirit de opoziție cu orice preț. (*Aplauze*).

3 Mai 1927

Alocution d'ouverture à la série des conférences du Professeur P. Collinet, de la Faculté de droit de Paris, données à Bucarest.

Cher Maître,

J'ai l'agréable mission de vous exprimer, de la part des professeurs et des étudiants de la Faculté de droit de Bucarest, leur joie de vous avoir parmi eux.

Nous saluons en vous, cher Maître, le juriste et historien qui, après d'importants travaux sur le droit celtique et sur l'ancien droit romain, avez entrepris des recherches d'une grande envergure sur le droit de Justinien et avez éclairé d'un jour nouveau ce droit byzantin.

Vous êtes, d'autre part, pour nous un messenger éminent de la grande et noble nation française, à laquelle notre peuple se sent indissolublement uni par l'amitié traditionnelle, scellée dernièrement sur le champ de bataille, ainsi que par l'indestructible voix du sang.

Vous êtes aussi un grand ami de la Roumanie. Vous l'avez prouvé maintes fois et l'accueil bienveillant qu'ont trouvé auprès de vous un grand nombre de nos compatriotes montre, une fois de

plus, les sentiments de vive sympathie, qui vous animent à l'égard de notre pays.

Voici vos principaux titres pour nous et cela explique pourquoi la Faculté de droit de Bucarest est très heureuse de l'honneur que vous lui faites, en acceptant de donner à ses étudiants une série de conférences.

Mesdames, Messieurs,

Monsieur le Professeur Collinet va nous entretenir dans une série de trois conférences — aujourd'hui, demain et après demain, à la même heure — des problèmes généraux soulevés par la codification de Justinien.

Ensuite, à partir du Vendredi 6 Mai, il va faire trois leçons spéciales pour les étudiants de la Faculté de droit, portant sur l'histoire de l'usucapion et la critique des textes de droit romain.

Personne n'est plus qualifié que notre illustre conférencier pour parler sur le droit de Justinien.

L'oeuvre législative de Justinien forme depuis des longues années — à peu près vingt cinq années — l'objet de prédilection de ses savantes recherches.

Monsieur Collinet a employé dans ces recherches une méthode nouvelle, la méthode historique aidée et complétée par la méthode sociologique, c'est à dire le système de replacer les institutions et les règles juridiques dans le cadre social où elles ont fonctionné.

Grâce à cette nouvelle méthode et à la vaste érudition du maître, le droit de Justinien prend

— dans les oeuvres de Monsieur Collinet — un aspect nouveau, qui rehausse la valeur et l'importance de ce droit byzantin qu'on nous avait persuadé pendant de longues années à mésestimer.

Monsieur Collinet est un grand rénovateur dans ce domaine et l'importance de ses travaux sur cette matière est telle qu'il peut être considéré, à juste raison, comme la plus grande autorité scientifique du temps présent pour le droit de Justinien.

Vous pouvez déduire d'ici la valeur exceptionnelle des conférences qu'il va nous donner sur ce droit byzantin.

Mon cher Maître, je vous cède la parole.

TRADUCERE

3 Mai 1927

*Cuvântare de deschidere la
seria de Conferințe ținute la Bu-
curești, de Domnul Profesor P.
Collinet, dela Facultatea de Drept
din Paris.*

Scumpe Magistre,

Am plăcuta sarcină de a vă exprima, din partea profesorilor și a studenților Facultății de Drept din București, bucuria ce simt de a vă avea în mijlocul lor.

Noi salutăm în persoana d-voastră, scumpe magistre, pe juristul și istoricul care, după însemnate lucrări asupra dreptului celtic și asupra vechiului drept roman, ați întreprins cercetări vaste asupra

dreptului lui Justinian și ați prezentat sub o nouă lumină acest drept bizantin.

Pe de altă parte, sunteți pentru noi un eminent sol al mării și nobilei națiuni franceze, de care poporul nostru se simte indisolubil unit printr'o amiciție tradițională, pecetluită în ultimul timp pe câmpul de luptă, precum și prin glasul indestructibil al sânge-lui.

Sunteți și un mare prieten al României. Ați dovedit-o în nenumărate rânduri și primirea binevoitoare pe care a găsit-o la d-voastră un mare număr din compatrioții mei arată, odată mai mult, sentimentele de vie simpatie, care vă însuflețesc față de țara noastră.

Iată principalele d-voastră titluri pentru noi și aceasta explică de ce Facultatea de Drept din București este foarte fericită de onoarea ce îi faceți acceptând să țineți o serie de conferințe studenților săi.

Doamnelor și Domnilor,

Domnul Profesor Collinet vă va întreține într'o serie de trei conferințe — astăzi, mâine și poimaine, la aceeași oră — despre problemele ridicate de codificarea lui Justinian.

Apoi, va face, cu începere de Vineri 6 Mai, trei lecțiuni speciale, pentru studenții Facultății de Drept, asupra istoriei usucapiunei și critica textelor de drept roman.

Nimeni nu este mai calificat a vorbi despre dreptul lui Justinian decât ilustrul nostru conferențiar.

Opera legislativă a lui Justinian formează de multă vreme — aproape de 25 ani — obiectul de predilecție al savanțelor sale cercetări.

Domnul Collinet a întrebuițat în aceste cercetări o metodă nouă, metoda istorică, ajutată și completată de metoda sociologică, adică sistemul de a repune instituțiunile și regulele juridice în cadrul social, în care au funcționat.

Grație acestei noi metode, precum și vastei erudiții a magistrului, dreptul lui Justinian ia — în operele domnului Collinet — un aspect nou, care ridică valoarea și însemnătatea acestui drept bizantin, pe care de multă vreme fusesem deprinși să-l prețuim prea puțin.

Domnul Collinet este un mare renovator în acest domeniu și importanța lucrărilor sale în această materie este așa de mare, încât poate fi considerat, cu drept cuvânt, ca cea mai mare autoritate științifică a timpului actual pentru dreptul lui Justinian.

Puteți deduce de aici valoarea excepțională a conferințelor pe care domnia-sa ni le va ține asupra acestui drept.

Scumpe Magistre, vă dau cuvântul.

24 Noembrie 1927

*Omagiu lui I. I. C. Brătianu.
Cuvântare rostită în Senat. în
ziua morței lui.*

Domnilor Senatori,

Incetarea din viață a lui Ion I. C. Brătianu, ne-a unit pe toți, — amici și adversari politici, iar, dincolo de câmpul politic, pe toți fiii acestei țări — într'un comun sentiment omenesc de profundă durere.

Covârșit de adâncă emoțiune, mă asociez, în numele partidului Național-Țărănesc, la doliul partidului liberal și al țării.

În vâltoarea luptelor politice se ating și se scot în relief mai ales punctele vulnerabile ale adversarilor, puncte existente la orice om politic, oricât de mare.

Dar, când soarta pune hotar existenței lor pământești, glasul nepărtinitor al istoriei începe să răsunе și figura celui dispărut apare în toată plenitudinea ei, cu toate părțile ei luminoase și eterne.

Ion I. C. Brătianu, a cărui dureroasă pierdere prematură ne-a sgudiv pe toți, aparține de astăzi înainte istoriei.

Ea va fixa, cu imparțialitate, în paginile sale, activitatea îndelungată, fecundă și glorioasă, pe care el a desfășurat-o în slujba patriei și a neamului.

El a avut un rol de cea mai mare însemnătate în viața noastră politică și în dezvoltarea poporului nostru.

În ziua de astăzi, când sentimentul de durere ne copleșește, nu putem schița decât foarte vag însemnata sa carieră politică.

Sunt mai bine de 30 de ani de când el a intrat pentru prima oară în guvern și sunt aproape 20 de ani de când el a început să joace un rol preponderent în viața noastră publică, luând conducerea partidului liberal.

Ion I. C. Brătianu a atins cele mai înalte culmi ale omului politic.

El a prezidat cele mai mari acte ale vieții noastre publice din ultimul timp și numele său va rămâne pe veci legat — glorios unit — de intrarea României în războiul mondial și de realizarea întregirii neamului românesc.

Prin aceasta el va rămâne o figură măreață în istoria poporului nostru și, dealungul veacurilor, neamul românesc îi va fi adânc recunoscător.

Aducem cu pietate omagiul nostru memoriei lui nepieritoare și, cuprinși de jale, în fața mormântului deschis astăzi, adresăm de aici și îndureratei familii expresiunea condoleanțelor noastre cele mai vii.

19 Janvier 1928

*Toast au déjeuner donné par
la Faculté de droit de Bucarest
en l'honneur du Professeur G.
Jèze de la Faculté de droit de
Paris.*

Cher Maître,

Chers Collègues,

Nous assistons depuis peu de temps à une évolution très intéressante qui est de nature à relever de beaucoup le prestige des sciences juridiques et tend à acheminer dans des voies nouvelles la politique des peuples civilisés.

Le grand malaise, je pourrais même dire la débacle économique, provoquée par la guerre, a mis en danger l'avenir de presque tous les pays de l'Europe.

Tout le monde s'est allarmé, à juste titre, de cette situation.

Pour redresser l'Europe chancelante, on a été obligé de reconnaître que la politique empirique est insuffisante et inefficace. On a été forcé d'avoir recours à la science.

Partout, les pays en émoi se sont adressés aux techniciens.

Cet appel n'a pas été vain. Aidés par les hom-

mes de science, beaucoup de pays sont en train de se refaire économiquement, — certains d'entre eux se sont déjà redressés.

C'est là un grand triomphe de la science, triomphe de bon augure, qui aura des conséquences importantes.

Un jour viendra peut-être où la science dira son dernier mot, non seulement dans les questions économiques, mais dans toutes les questions sociales. Ce sera une nouvelle ère pour l'humanité: l'ère de la politique scientifique.

C'est un rêve peut-être. Pour le moment, contentons nous de la réalité, qui est édifiante et saluons en Monsieur le Professeur Jèze un des maîtres de la science, qui a contribué au triomphe dont je viens de parler.

Je lève mon verre en son honneur, comme pionnier de la reconstruction de l'Europe.

TRADUCERE

19 Ianuarie 1928

Toast la dejunul oferit de Facultatea de Drept din București, Domnului Profesor G. Jèze dela Facultatea de Drept din Paris.

Scumpe Magistre,

Scumpi Colegi,

Asistăm de câțeva vreme la o evoluțiune foarte interesantă, care este de natură a înălța cu mult prestigiul științelor juridice și tinde să îndrumeze pe căi noi politica popoarelor civilizate.

o Marea turburare, ași putea spune chiar prăbușirea economică pricinuită de război, a pus în primejdie viitorul aproape al tuturor țărilor Europei.

În fața acestei situațiuni, toată lumea s'a alarmat, cu drept cuvânt.

Am fost nevoiți a recunoaște că, pentru a îndrepta Europa zdruncinată de război, politica empirică este și insuficientă și ineficace. Am fost forțați să recurgem la știință.

Toate țările și-au întors, îngrijorate, privirile lor spre tehnicieni.

Acest apel nu a fost zadarnic. Ajutate de oamenii de știință, multe țări sunt pe punctul de a se reface economiceste, — unele dintre ele s'au și îndreptat.

Acesta este un mare triumf al științei, triumf îmbucurător, care va avea urmări însemnate.

Va veni poate ziua în care știința își va spune ultimul cuvânt, nu numai în chestiunile economice, dar în toate chestiunile sociale. Pentru omenire va fi o nouă eră: era politicei științifice.

Poate însă că aceasta este numai un vis. Să ne mulțumim pentru moment cu realitatea, care este înălțătoare și să salutăm în Domnul Profesor Jèze pe unul din maestrii științei, care a contribuit la triumful de care vorbeam mai sus.

Ridic acest pahar în onoarea sa, ca pionier al reconstrucției Europei.

1-er Decembre 1928

Déclarations faites aux représentants de la presse roumaine et étrangère, réunis au ministère des affaires étrangères. (Première conférence avec la presse en qualité de Ministre).

Mesdames, Messieurs,

Je suis extrêmement content de prendre contact avec vous, qui représentez la presse roumaine et les principaux organes de la presse étrangère.

J'aurais aimé vous réunir ici aussitôt entré en fonction.

Mais les difficultés inhérentes — surtout en Roumanie — à tout changement de gouvernement et le commencement de la campagne électorale m'ont empêché d'organiser nos réunions ici pendant les vingt jours depuis que je suis en fonction.

A partir d'aujourd'hui nous nous verrons régulièrement une fois par semaine; car je désire établir une collaboration étroite avec la presse.

On a dit et répété que la presse est le quatrième pouvoir dans un Etat. Elle est le quatrième par rang d'ancienneté. Mais elle ne cède rien en importance aux trois autres pouvoirs.

On pourrait même soutenir le contraire, si non pour le présent, du moins pour l'avenir.

En effet, la presse non seulement donne expression aux courants d'idées qui existent chez un peuple, mais elle est aussi capable de façonner une Nation, de former la conscience publique d'un pays. Or, celle-ci est la base des autres trois pouvoirs de l'Etat, qui ne peuvent s'exercer, dans une démocratie, qu'en accord avec la conscience publique.

Voici pourquoi, dans les pays démocratiques, la presse est en train d'acquérir un rôle prépondérant.

Pour les mêmes raisons, le Gouvernement, dont je fais partie, accorde une haute considération à la presse.

Il la veut libre, car elle ne peut accomplir son grand rôle que si elle est sans entraves.

C'est pour celà qu'un des premiers actes de notre gouvernement a été l'abolition de la censure et des restrictions qui existaient pour les communications télégraphiques et téléphoniques avec les pays étrangers.

D'autre part, pour marquer l'importance de la presse et pour lui permettre d'exercer d'une manière plus efficace son contrôle sur la vie publique, le parti national-paysan a décidé de faciliter l'entrée au Parlement de nombreux représentants de la presse.

Nous voulons transformer la vie publique de ce pays avec l'aide de la presse.

Ce que je vous dis ici n'est pas une amabilité occasionnelle, mais une profonde conviction.

Le parti national-paysan est désireux de fon-

der une ère nouvelle, réparatrice pour ce pays, qui a tant souffert.

Nous voulons travailler dans ce but, en accord avec la conscience publique. Celle-ci se confond avec le presse. Voilà pourquoi nous convions la presse à une collaboration féconde, qui dépasse les intérêts de parti.

Maintenant, en ce qui concerne la politique extérieure, je n'ai pas beaucoup de choses à vous dire, parce que l'essentiel a été dit dans des communications faites ces jours-ci et, dernièrement, dans le manifeste du Gouvernement.

La politique extérieure de la Roumanie est sa politique traditionnelle, fondée sur l'attachement profond de notre pays à l'idée de la paix.

C'est pour cela que nous sommes les plus chaleureux partisans de la Société des Nations, dont l'autorité grandit continuellement.

Pour maintenir et défendre la Paix, nous avons conclu des alliances et lié des amitiés avec la France, l'Italie, la Pologne, la Tchécoslovaquie et la Yougoslavie.

Nous maintiendrons et tâcherons de resserrer ces alliances et d'autre part, nous nous efforçons d'établir des bonnes relations avec les autres pays.

Décidés de servir l'idée de la Paix, nous ferons tout le possible pour écarter les difficultés qui subsistent encore entre la Roumanie et certains pays, qui ont été nos adversaires dans la guerre mondiale.

Je me tiens à votre disposition pour les éclaircissements dont vous aurez besoin et vous remercie d'être venus ici en si grand nombre.

TRADUCERE

1 Decembrie 1928

Declarațiuni făcute reprezentanților presei române și străine, întruniți la Ministerul Afacerilor Străine. (Prima conferință cu presa în calitate de ministru).

Doamnelor și Domnilor,

Sunt extrem de mulțumit de a lua contact cu D-voastră, cari reprezentați presa română și principalele organe ale presei străine.

Ași fi fost mulțumit să vă pot întruni aici îndată ce am intrat în funcțiune.

Dar greutatea inerentă oricărei schimbări de guvern — mai ales în România — și începutul campaniei electorale, m'au împiedecat de a organiza întrunirile noastre aici, în cele douăzeci de zile de când am intrat în funcțiune.

Cu începere de astăzi, ne vom vedea regulat odată pe săptămână, căci doresc a stabili o colaborare strânsă cu presa.

S'a spus și s'a repetat că presa este a patra putere în Stat. Ea este a patra ca rang de vechime. Dar ea nu este deloc mai puțin importantă decât celelalte trei puteri.

Am putea chiar susține contrariul, dacă nu pentru prezent, cel puțin pentru viitor.

Intr'adevăr, presa nu numai că dă expresiune curentelor de idei care există la un popor, dar ea poate și să modeleze o Națiune, să formeze conștiința publică a unei țări. Iar conștiința publică este baza celorlalte trei puteri ale Statului, care nu se pot exercita, într'o democrație, decât în deplin acord cu conștiința publică.

Iată pentru ce, în țările democratice, presa este pe punctul de a dobândi un rol preponderent.

Pentru aceleași motive, Guvernul din care fac parte acordă o mare considerațiune presei.

El o dorește liberă, căci ea nu-și poate îndeplini marele său rol, decât dacă nu are piedici.

De aceea, unul din primele acte ale Guvernului nostru a fost abolirea cenzurei și a restricțiilor care existau pentru comunicațiile telegrafice și telefonice cu țările străine.

Pe de altă parte, pentru a arăta mai bine însemnătatea presei și pentru a-i permite să-și exercite într'un mod mai eficace controlul său asupra vieții publice, partidul național-țărănesc a hotărît să înlesnească intrarea în Parlament a numeroși reprezentanți ai presei.

Vrem să transformăm viața publică a acestei țări cu ajutorul presei.

Ceeace vă spun aici nu este o simplă amabilitate ocazională, ci o convingere profundă.

Partidul național-țărănesc dorește să fondeze o eră nouă, reparatoare pentru această țară, care a suferit atât de mult.

Vrem să lucrăm în acest scop, în acord cu conștiința publică. Aceasta se confundă cu presa. Iată pentru ce invităm presa la o colaborare fecundă, care să se ridice deasupra intereselor de partid.

Acum, în ce privește politica externă, n'am multe lucruri de spus, fiindcă ceeace eră esențial a fost spus în comunicările făcute zilele trecute și acuma în urmă în manifestul Guvernului.

Politica externă a României este politica sa tradițională, bazată pe adâncă hotărîre a țării noastre pentru ideia păcii.

De aceea suntem cei mai călduroși partizani ai Societății Națiunilor, a cărei autoritate crește pe zi ce trece.

Pentru a menține și a apăra pacea, am încheiat alianțe și am legat amiciții cu Franța, Italia, Polonia, Cehoslovacia și Jugoslavia.

Vom menține aceste alianțe și vom încerca să le strângem, iar pe de altă parte vom căuta să stabilim bune relațiuni cu celelalte țări.

Hotărîți să servim ideia păcii, vom face tot ce

ne stă în putință pentru a înlătură greutățile ce mai există între România și alte țări, care au fost adversarele noastre în războiul mondial.

Mă țin la dispoziția D-voastră pentru lămuririle de care ați avea nevoie și vă mulțumesc că ați venit aici în număr așa de mare.

20 Décembre 1928.

*Déclarations aux représen-
tants de la presse étrangère
et roumaine, réunis au ministère
des affaires étrangères.*

J'ai fait avancer de deux jours notre entrevue hebdomadaire, parce que samedi, beaucoup parmi vous, ainsi que moi-même, serons retenus au Parlement.

Avant d'aborder les questions de politique extérieure, je ne saurais passer sous silence l'événement le plus important qui s'est produit dans la politique intérieure, depuis notre dernière entrevue.

Je fais allusion aux élections législatives, qui viennent de se terminer.

Aussi bien pour la Chambre des Députés, que pour le Sénat, le résultat du vote a été un succès magnifique pour le parti national-paysans, succès d'ailleurs prévu.

La splendide manifestation du corps électoral agrandit la force morale du gouvernement.

Mais ce qui est peut-être encore plus important, et ce qui nous intéresse spécialement ici, c'est que cette manifestation augmente le prestige du pays au delà des frontières.

Toute la presse étrangère le constate.

Avec juste raison, on a souligné que les suffrages des électeurs devaient, cette fois, décider si le peuple roumain entend continuer à être gouverné hors du respect de la Constitution, ou si, au contraire, il veut s'acheminer franchement dans la voie normale du pacte constitutionnel.

Le corps électoral s'est prononcé d'une manière éclatante en faveur de la légalité.

Tout le monde, ici et à l'étranger, doit reconnaître qu'il vient de s'établir, en Roumanie, un accord entre la nation et le gouvernement. Une vie constitutionnelle réelle commence pour notre peuple, et cela raffermir considérablement la confiance du monde entier dans l'avenir de notre pays.

C'est l'aurore d'une ère nouvelle qui doit transformer notre cher pays.

La sagesse du peuple roumain s'est manifestée une fois de plus, à l'occasion de ces élections.

Nous avons entendu dire, précédemment, que les élections libres constitueraient un grave danger pour notre pays. On prétendait que le système de la „main forte“, dans les élections, était indispensable en Roumanie. Autrement, disait-on, nous aurions des troubles révolutionnaires; le pays tomberait dans l'anarchie et la victoire électorale des communistes serait assurée.

Or, les élections libres, qui viennent d'avoir lieu, ont prouvé combien ces craintes étaient imaginaires ou hypocrites.

L'ordre le plus complet a régné dans tout le pays pendant les élections et les communistes ne sont pas parvenus à atteindre le minimum des

voix nécessaires pour avoir des représentants au Parlement.

Félicitons-nous en pour l'avenir de ce pays.

Passons, maintenant, aux questions de politique extérieure à l'ordre du jour.

La première est certainement la question de l'emprunt extérieur. A ce sujet, mon collègue, le Ministre des Finances, a fait des déclarations, auxquelles je me rapporte.

J'ajoute seulement que les négociations suivent leur cours dans les meilleures conditions et qu'on peut espérer, si les choses se passent normalement, que l'emprunt pourra être lancé dans le courant du mois de Janvier.

La deuxième question sur laquelle vous attendez, certes, des éclaircissements, est la question des réparations, c'est à dire la revision du Plan Dawes.

Ce problème a préoccupé notre gouvernement dès qu'il est entré en fonctions. A la suite des négociations qui ont eu lieu, tout le monde a reconnu à la Roumanie, défavorisée à Spa antérieurement, le droit de faire entendre sa voix, lorsque le fond du problème sera examiné.

Une troisième question est celle des optants magyars.

Cette affaire des optants, source de mésintelligence entre la Roumanie et la Hongrie et problème irritant pour toute l'Europe, se trouve maintenant dans la phase des négociations directes et amiables entre les deux pays intéressés.

Ces négociations ont pour but de trouver un accord pratique, sans toucher aux questions de

principe et aux réserves que les deux pays ont formulées précédemment, devant la S. D. N.

Les négociations se poursuivent, comme vous le savez, à Abazzia, dans une atmosphère de parfaite conciliation.

Les journaux ont reproduit les déclarations conciliantes faites par le président de la délégation hongroise et par le président de la délégation roumaine.

Une sous-commission a été nommée, pour vérifier les données statistiques du problème. Les travaux de cette sous-commission ne seront finis qu'après le 1-er Janvier, quand la commission plénière reprendra ses séances.

J'ai le ferme espoir que ce problème qui a tant préoccupé la diplomatie européenne, sera tranché, sous peu, pour le plus grand bien des deux pays intéressés. Ce sera un soulagement pour l'Europe entière.

Une autre question importante a été soulevée dernièrement. D'un côté Monsieur Litvinof, le Commissaire-Adjoint aux Affaires Étrangères de la République des Soviets, dans un rapport rendu public, et d'un autre côté un membre du Parlement français, dans une séance de la Chambre des Députés, ont affirmé que la Russie serait inquiète à cause de la Roumanie.

Je ne voudrais pas manquer à la politesse; mais ces affirmations sont tellement peu fondées, que j'ai peine à croire qu'elles soient sérieuses.

En effet, la Roumanie a plusieurs fois offert à la Russie de conclure un traité de paix et de non-agression. La Russie n'y a jamais répondu.

La première fois une déclaration en ce sens a été faite à Gênes, en Mai 1922. Elle a été renouvelée à Genève en Septembre 1926 et elle a été consignée dans un traité international en Juin 1926.

En vérité, lors de la conclusion du traité d'amitié franco-roumain, en Juin 1926, la Roumanie prit, par un protocole spécial, l'engagement de se prêter à la conclusion d'un traité de paix et de non-agression avec la Russie. Ce protocole dit, entre autres :

„Que la Roumanie, dont l'unique souci est de poursuivre son développement intérieur dans la paix, le statu-quo et le respect des traités, confirme les déclarations faites à la Conférence de Gênes le 17 Mai 1922, à la V-ème séance de la 1-ère commission, par le président de la délégation roumaine, Mr. I. Bratiano, concernant un engagement permanent de non-agression vis-à-vis de la Russie, basé sur le statu-quo. La Roumanie est prête à étendre cet engagement à tous ses voisins. La Roumanie interprétait le dit engagement comme l'obligeant à ne pas attaquer la Russie avec ses troupes régulières et à ne pas tolérer la formation sur son territoire de troupes régulières d'attaque contre la Russie“.

Dans ces conditions, quand nous avons plusieurs fois offert de conclure un pareil traité de paix, comment peut-on sérieusement prétendre que la Roumanie constitue une menace pour la Russie ?

Ceci ne cadre point avec la constante attitude pacifique de notre pays.

Je profite de cette occasion, pour exprimer,

publiquement, les sentiments de gratitude du gouvernement roumain envers M. Aristide Briand, qui à démenti énergiquement, à la Chambre des députés de France, les allégations dénuées de fondement qu'on y avait formulées contre notre pays.

La Roumanie n'a rien à attendre d'une guerre. Au contraire, elle désire ardemment le maintien de la paix, condition indispensable de sa reconstitution et de son progrès.

Il n'y a pas de pays au monde, qui soit plus profondément attaché à l'idée de la paix.

Les alliances que nous avons conclues tendent toutes au maintien de la paix.

C'est toujours ce même but que nous poursuivons dans notre politique actuelle d'entente avec les États qui furent nos adversaires dans la guerre.

Voici ce que j'avais à vous dire sur les problèmes à l'ordre du jour, et je me tiens, comme d'habitude, à votre disposition, pour tous autres éclaircissements que vous pourriez désirer.

TRADUCERE

20 Decembrie 1928

*Declarații făcute reprezentanților presei streine și română,
la Ministerul Afacerilor Străine.*

Am fixat cu două zile înainte întrevvederea noastră săptămânală, pentru că Sâmbătă, mulți dintre D-voastră, ca și mine, vor fi reținuți la Parlament. Inainte de a vorbi despre chestiunile de politică

externă, nu ași putea trece sub tăcere evenimentul cel mai important care s'a produs în politica internă, dela ultima noastră întrevedere.

Fac aluzie la alegerile legislative care s'au terminat acum.

Pentru Camera Deputaților, ca și pentru Senat, rezultatul votului a fost un măreț succes pentru partidul național-țărănesc, succes de altmintrelea prevăzut.

Strălucita manifestare a Corpului electoral a mărit puterea morală a guvernului.

Dar, ce este poate încă mai important și ce ne interesează aici în mod deosebit, este că această manifestare mărește prestigiul țării dincolo de hotare.

Intreaga presă străină o constată.

Cu drept cuvânt, s'a subliniat că voturile alegătorilor trebuiau, de data asta, să decidă dacă poporul român înțelege a fi guvernat și de aici înainte afară de respectul Constituției, sau dacă, din contră, vrea să păsească, în mod deschis, pe calea normală a pactului fundamental.

Corpul electoral s'a pronunțat în mod strălucit în favoarea legalității.

Toată lumea, aici și în străinătate, trebuie să recunoască, că s'a stabilit de acuma, în România, un acord între națiune și guvern. O viață constituțională reală începe pentru poporul nostru și aceasta întărește considerabil încrederea lumii întregi în viitorul țării noastre.

Sunt zorile unei ere noi, care trebuie să transforme scumpa noastră țară.

Cumințenia poporului român s'a manifestat odată mai mult, cu ocazia acestor alegeri.

Am auzit spunându-se, înainte, că alegerile libere ar fi un grav pericol pentru țara noastră. Se susținea că sistemul „mânei tari“ în alegeri eră indispensabil în România. Altfel, se zicea, am avea dezordini revoluționare, țara ar cădea în anarhie și victoria electorală a comuniștilor ar fi asigurată.

Dar, alegerile libere, care s'au făcut, au dovedit cât de neexacte sau ipocrite erau aceste temeri.

Ordinea cea mai desăvârșită a domnit în întreaga țară, în timpul alegerilor și comuniștii nu au putut să dobândească minimum de voturi necesare pentru a avea reprezentanți în Parlament.

Ne putem felicita de acest lucru, pentru viitorul acestei țări.

Să trecem acuma, la chestiunile de politică externă la ordinea zilei.

Prima, este desigur chestiunea împrumutului extern. În această privință, colegul meu, Ministrul de Finanțe, a făcut declarații, la care mă refer.

Am numai de adăogat că negocierile își urmează cursul în cele mai bune condiții și că putem spera, dacă lucrurile se petrec normal, că împrumutul va putea fi lansat în cursul lunii Ianuarie.

A doua chestiune asupra căreia așteptați, desigur, lămuriri, este chestiunea reparațiilor, adică revizuirea Planului Dawes.

Problema aceasta a preocupat guvernul, dela intrarea sa în funcțiune. În urma negocierilor ce au avut loc, toată lumea a recunoscut României, nedreptățită anterior la Spa, dreptul de a-și spune cuvântul când se va examina fondul problemei.

A treia chestiune este aceea a optanților unguri.

Această afacere a optanților, izvor de neînțelegere între România și Ungaria și problemă iritantă pentru toată Europa, se găsește acuma în faza negocierilor directe și amiabile între cele două țări interesate.

Aceste negocieri ținesc a găsi un acord practic, fără a atinge chestiunile de principii și rezervele ce au fost formulate anterior de cele două State, în fața Societății Națiunilor.

Negocierile au loc, precum știți, la Abazzia, într-o atmosferă de perfectă conciliațiune.

Ziarele au reprodus declarațiile conciliante făcute de președintele delegațiunei ungare și de președintele delegațiunei române.

O sub-comisiune a fost numită pentru a verifica

datele statistice ale problemei. Lucrările acestei subcomisiuni nu se vor sfârși decât după 1 Ianuarie, când comisia plenară își va relua ședințele.

Am neclintita speranță că această problemă ce a preocupat atât de mult diplomația Europeană, va fi tranșată, în curând, pentru cel mai mare bine al ambelor țări interesate. Aceasta va fi o ușurare pentru Europa întreagă.

Altă chestiune importantă s'a ivit nu de mult. De o parte d-l Litvinof, Comisar-ajutător la Afacerile străine al Republicii Sovietelor, într'un raport dat publicității, și de altă parte un membru al Parlamentului francez, într'o ședință a Camerei deputaților, au afirmat că Rusia ar fi îngrijorată din cauza României.

Nu aș vrea să fiu nepoliticos, însă aceste afirmațiuni sunt atât de puțin fundate, încât cu greu pot crede că ar fi serioase.

În adevăr, România a oferit de mai multe ori Rusiei încheierea unui tratat de pace și de neagresiune. Rusia niciodată nu a răspuns.

Prima dată, o declarație în acest sens a fost făcută la Genova, în Mai 1922. Ea a fost reînnoită la Geneva în Septembrie 1926 și a fost consemnată într'un tratat internațional în Iunie 1926.

Intr'adevăr, la încheierea tratatului de amicitie franco-român, în Iunie 1926, România a luat, printr'un protocol special, angajamentul de a admite încheierea unui tratat de pace și de ne-agresiune cu Rusia. Acest protocol zice, între altele :

„Că România, a cărei unică grijă este de a urmări dezvoltarea sa interioară în *statu-quo* și în respectul tratatelor, confirmă declarațiile făcute la Conferința dela Genova la 17 Mai 1922, la a V-a ședință a Comisiunii I-a, prin președintele delegațiunii române, d-l Ion Brătianu, cu privire la un angajament permanent de ne-agresiune față de Rusia, întemeiat pe *statu-quo*. România este dispusă a extinde acest angajament față de toți vecinii săi. România interpretează zisul angajament ca obligând-o de a nu atacă

Rusia cu trupele sale regulate și a nu tolera, pe teritoriul ei, formarea de trupe regulate de atac împotriva Rusiei“.

În aceste condițiuni, când noi am oferit de mai multe ori a încheia un asemenea tratat de pace, cum se poate pretinde în mod serios că România constituie o primejdie pentru Rusia ?

Aceasta nu cadrează cu atitudinea neclintit pacifică a Țării noastre.

Profit de această ocazie, pentru a exprima, în mod public, sentimentele de grațitudine ale guvernului român față de d-l Aristide Briand, care a desmintit, în mod energic, în Camera deputaților din Franța, alegațiunile fără temei ce s'au formulat împotriva țării noastre.

România nu are nimic de așteptat dela un război. Dimpotrivă, ea dorește cu tărie menținerea păcii, care e condițiunea indispensabilă a reconstituirei și propășirii sale.

Nu există țară în lume, care să fie mai adânc legată de ideia păcii.

Alianțele ce le-am încheiat, tind toate la menținerea păcii.

Tot acelaș scop urmărim în politica noastră actuală de înțelegere cu Statele ce ne-au fost adversare în timpul războiului.

Iată ce aveam să vă spun despre problemele la ordinea zilei, și rămân, ca de obicei, la dispoziția Domniilor voastre, pentru orice alte lămuriri ce le-ați putea dori.

14 Ianuarie 1929

Discurs rostit în Adunarea Deputaților. Răspuns la întrebarea D-lui Deputat E. Crăciun, cu privire la tratativele dintre Polonia și Rusia pentru aplicarea anticipată a pactului Kellogg.

Domnule Președinte,

Domnilor Deputați,

Am datoria de a răspunde la întrebarea pusă de d-l deputat de Tulcea, E. Crăciun.

Ași putea să răspund pur și simplu că României nu i s'a făcut nici o propunere, că ea e numai ținută în curent de Polonia, aliata noastră, de tratativele ce se duc între Polonia și Rusia.

Voci depe băncile majorității: Trăiască Polonia.

D-l G. G. Mironescu, ministru de externe: Aceste tratative nu sunt terminate și de aceea nu este posibil a afirmă ceva definitiv asupra lor. Mă tem însă că acest scurt răspuns ar părea insuficient. Mai mult, mă tem că el ar putea fi considerat ca o încercare de a evita să informez Parlamentul și Țara asupra acestei chestiuni de mare importanță.

De aceea socotesc că este nevoie să dau mai ample deslușiri.

Voiu observă, mai întâiu, că asupra chestiunilor de politică externă, este de tradiție să se vorbească puțin. Această tradițiune este foarte bună.

Dar, aceasta nu însemnează că Țara și Parlamentul nu au dreptul să fie informați.

Dimpotrivă, este neapărat necesar ca informațiuni autorizate să se dea, pentru că, în lipsa unor asemenea informațiuni, se răspândesc informațiuni greșite sau fantezii, cari desorientează opinia publică și pot uneori să provoace chiar neajunsuri în relațiunile dintre State.

De aceea, este neapărată nevoie ca acei cari conduc politica externă să informeze la timp țara, în mod franc și leal, sub rezerva de a nu stânjeni acțiunea diplomatică.

Din cauza aceasta, chiar dela intrarea mea în funcțiune, în afară de informațiunile și comunicațiile ocazionale, am organizat la Ministerul de Externe, odată pe săptămână, întrevederi cu reprezentanții presei române și ai presei străine...

D-1 *Pompiliu Ioanițescu*: Foarte bine.

D-1 *G. G. Mironescu*, ministru de externe: In aceste întrevederi săptămânale, ministrul și secretarul general dau și primesc informațiuni cari ajută la lămurirea problemelor de actualitate în politica externă.

In lipsa Parlamentului, am făcut, la aceste întrevederi, declarațiuni asupra chestiunilor de politică externă la ordinea zilei. Am ținut astfel contactul cu presa și prin presă cu opinia publică.

Urmărind aceeaș idee, doresc ca să transformăm comisiunile de afaceri străine ale Parlamentului în niște instituțiuni vii, unde să se examineze cu toată atențiunea problemele de politică externă; iar pe de altă parte, oridecâte ori va fi neapărat nevoie, voi fi gata ca înaintea Parlamentului, în ședință, să dau lămuririle de cari țara are nevoie.

D-l *Pompiliu Ioanițescu*: Foarte bine.

D-l *G. G. Mironescu*, ministru de externe: Este evident că respectând principiul de care am vorbit adineauri, principiul tradițional de a vorbi puțin în chestiile externe, nu ne vom întreține nici aci, nici în comisiuni, de chestiunile acestea, decât când va fi nevoie și în limita în care va fi nevoie.

După aceste explicațiuni preliminare, să-mi permiteți să trec la însuș obiectul întrebării d-lui deputat de Tulcea.

Este o regulă constantă, pentru țările legate prin tratate de alianță, — și uneori această regulă este consfințită chiar în convențiuni, — ca Statele aliate să se țină în curent cu toate împrejurările și cu toate faptele cari ar putea aduce o modificare în situațiunea lor internațională.

În virtutea acestei reguli, republica polonă, aliata noastră, ne-a comunicat în ziua de 2 Ianuarie curent, că, cu trei zile înainte, i se făcuse din partea Uniunii sovietice ruse o propunere în sensul următor :

Uniunea sovietelor ruse propune Poloniei de a încheia un protocol special pentru a pune în vigoare pactul Kellog, imediat, între Polonia și Rusia, fără a aștepta ratificarea, care să-l pună

în vigoare în diversele State contractante și aderente.

Primind comunicarea polonă, am examinat chestiunea la care ea se referea și, fiindcă Polonia ne cerea un răspuns cât mai neîntârziat, am comunicat chiar a doua zi Republicii Polone, punctul de vedere al guvernului român.

Cum negociațiunile între Polonia și România sunt și au rămas secrete, nu pot să vă comunic textul acestui răspuns al nostru.

Dar pot să vă spun trei lucruri :

Întâiu, că răspunsul acesta, al nostru, a fost bine primit de Polonia.

Al doilea, că acest răspuns avea de bază o solidarizare a Poloniei și a României în această chestiune. (*Aplauze pe băncile majorității*).

Al treilea, că răspunsul care a fost dat apoi de către Polonia Rusiei, este cu totul în vederile guvernului român. (*Aplauze pe băncile majorității*).

Să vedem acum, mai deaproape, în ce consistă propunerea rusească.

După cum se știe, pactul Kellog — numit așa după d-l secretar de Stat al Statelor-Unite ale Americii, care l'a propus, — este un tratat care obligă puterile contractante a renunța la război, ca instrument de politică națională, și pe altă parte, le obligă să tranșeze pe cale pacifică toate diferendele ce s'ar ivi între aceste State.

Pactul a fost încheiat la 27 August 1928. Puterile contractante cari au participat la semnarea actului au fost în număr de 15, între cari și Polonia. După aceea au mai aderat la pactul acesta încă 41 de State, între cari România și Rusia.

Acest pact conține trei articole. În al treilea și ultimul articol se spune că: pactul va intra în vigoare după ce va fi fost ratificat de Statele contractante, conform legilor lor naționale și se vor fi schimbat ratificările la Washington.

Până în acest moment, nici Statele-Unite ale Americii n'au făcut această ratificare. Se știe că, chestiunea se discută acum înaintea senatului american.

Propunerea sovietică făcută Poloniei consistă dar în aceea că, fără a mai aștepta ratificarea tratatului de către puterile semnatare sau aderente, să se pună în aplicațiune acest tratat printr'un protocol special, care stipulează intrarea lui imediat în vigoare, între Polonia și Rusia.

Această propunere a fost făcută Poloniei și Lituaniei, cu lămurirea că celorlalte State baltice ea nu a fost făcută, pentru că ele nu au aderat încă la pactul Kellog și cu adausul că, la acest pact, pot să adere toate Statele, fie state baltice, fie alte state cari sunt împrejurul Rusiei. Trebuie să adaug că acest din urmă detaliu nu ni se comunicase, în primul moment, de către Polonia. L'am aflat numai când s'a publicat nota rusă.

Polonia dorind să aibă urgent răspunsul nostru, i l-am dat a doua zi, și acest răspuns a corespuns vederilor guvernului polon. S'a adevărit astfel ceea ce, printr'un comunicat, guvernul nostru a spus la timp, anume: că această chestiune a fost o nouă ocaziune de a se confirma solidaritatea și armonia care există între Polonia și România. (*Aplauze prelungite pe băncile majorității*).

După cum cunoașteți, Polonia a răspuns Rusiei că nu are nici o obiecțiune de făcut, în principiu, propunerii sovietice. Dar că art. 3 al pactului Kellogg impune, cum am arătat adineauri, puterilor contractante, un fel de solidaritate pentru procedura de ratificare a acestui pact și de aceea Polonia, în răspunsul ei, spune că ea trebuie să se pună întâiu de acord cu celelalte Puteri contractante, în ceea ce privește protocolul rus, care derogă dela procedura solidară de ratificare prevăzută de art. 3 al tratatului.

Pe de altă parte, Polonia reamintește că totdeauna a fost de părere că problema siguranței în Europa orientală trebuie tratată în mod simultan și uniform, pentru toate Statele, cari sunt interesate la această problemă și, în special pentru toate Statele cari sunt limitrofe Rusiei, fiindcă altfel — zice Polonia — nu se pot obține garanții efective și serioase pentru pace în Orientul Europei. De aceea guvernul polonez spune, în nota sa, că, crede neapărat necesar să se adreseze tuturor acestor State, pentru a cunoaște punctul lor de vedere asupra protocolului rus, propus Poloniei.

Prin urmare, pe deoparte Polonia afirmă necesitatea de a se pune de acord cu statele semnatare ale tratatului, iar pe de altă parte ea afirmă nevoia de a se obține solidarizarea tuturor Statelor limitrofe ale Rusiei, în această chestiune. Polonia își rezervă deci dreptul de a studia mai deaproape chestiunea și a răspunde definitiv, după ce se va constata cari sunt punctele de vedere ale Statelor semnatare și limitrofe.

La această comunicare a guvernului polonez, Rusia a răspuns alaltăeri 12 Ianuarie, printr'o notă, al cărei text integral nu-l am încă.

Mi s'a adus adineauri unul din ziarele noastre, care publică această notă.

Nu mă pot prevală de această publicație, care nu poate avea caracter de autenticitate.

La Minister nu mi-a sosit încă textul integral al acestui răspuns. O explicație pentru această întârziere poate fi faptul că Uniunea Sovietică redactează aceste note diplomatice în limba rusă. Ele trebuiesc dar traduse și aceasta aduce o pierdere de timp.

După informațiile pe cari le am, Rusia, în această notă de replică, vorbește în mod special de România, într'unul sau mai multe pasagii, și zice, între altele, că protocolul este deschis și României, care l-ar putea semnă, rămânând intacte toate punctele de vedere respective ale României și Rusiei în chestiunile litigioase dintre aceste două țări.

Iată care este situațiunea.

Din această expunere rezultă două lucruri :

1. Că România nu are de răspuns la o propunere, deoarece nu i s'a făcut, ci numai, în calitate de aliată a Poloniei și în urma cererii acesteia, a avut să arate aliatei sale punctul de vedere român în această chestiune.

2. Că protocolul propus Poloniei de către Rusia, nu constituie un tratat nou, ci numai un mijloc de a pune în vigoare mai curând pactul Kellogg în Orientul Europei. Cu alte cuvinte, dacă pactul Kellogg s'ar ratifică curând — și România, vă declar aci, are intențiunea de a-l ratifică

cât de curând (*Aplauze pe băncile majorității*), — protocolul propus de Rusia ar rămâne fără obiect.

Este dar o chestiune de timp sau o chestiune de oportunitate, de a vedea dacă este preferabil a face să se grăbească ratificarea acestui pact de către Statele respective contractante și aderente; ori, este mai bine să se anticipeze asupra ratificării, adoptându-se protocolul rus pentru Orientul Europei.

Lucrurile fiind astfel, nu este fără interes a constata două fapte :

1. Că mai toate Statele, cari au semnat sau aderat la pactul Kellogg, și-au făcut oarecari rezerve cu ocazia semnării sau aderării.

2. Că, rezervele făcute de Uniunea sovietelor sunt cele mai numeroase și ating adânc diversele clauze ale pactului. Intre altele, Rusia declară că interpretează cuvântul „război“ în sens cu mult mai larg decât celelalte State, și anume arată că ea consideră echivalente cu războiul orișice acțiune militară, de genul intervenției sau blocusului, precum și ocupațiunea armată de teritorii străine. Pe de altă parte, refuzul de a reînvi relațiunile pacifice normale sau ruptura unor asemenea relațiuni, după părerea Sovietelor, trebuie puse în aceeaș categorie cu războiul.

Prin urmare, o aderare la protocolul rus ar putea fi considerată ca o adoptare a acestor interpretări. De aceea, chestiunea trebuie examinată și din acest punct de vedere.

Oricum ar fi lucrurile, atitudinea României este clară.

România face o politică profund pacifică. Toate alianțele pe cari le-a încheiat, au de scop menținerea păcii. Toate aceste alianțe sunt defensive. (*Aplauze pe băncile majorității*).

Pentru a consolidă mai adânc pacea, România a declarat de mai multe ori că, pe baza respectării tratatelor internaționale existente, ea este gata să încheie pacte de neagresiune cu toate Statele dimprejur, cu cari nu are alianțe. (*Aplauze pe băncile majorității*).

Guvernul este interpretul întregii națiuni române, când declară că, România dorește a trăi în bune relațiuni cu toate Statele și nu va face niciodată o agresiune.

România nu așteaptă nimic dela un război, ea așteaptă totul dela pace. (*Aplauze pe băncile majorității*).

Națiunea română țintește a-și îndeplini în liniște înalta ei misiune civilizatoare.

Pentru aceasta, ea are nevoie de a se consolidă și a prosperă.

Condițiunea esențială a consolidării și a prosperării este pacea.

De aceea, nici o țară din lume nu poate fi mai devotată, decât România, ideii mărețe a păcii. (*Aplauze prelungite și îndelung repetate pe băncile majorității*).

23 Janvier 1929

*Allocution à la conférence
de Mr. G. Puaux, ministre de
France.*

Mesdames, Messieurs,

Mes collègues de l'Union Intellectuelle Roumaine m'ont demandé de présider la séance d'aujourd'hui, en ma qualité de membre du Comité de l'Union.

J'ai accepté avec le plus grand plaisir de présider cette séance, dans laquelle M. Puaux, Ministre de France, va nous parler des débuts de l'amitié franco-roumaine.

M. le Ministre Puaux se trouve seulement depuis quelques mois parmi nous.

Ce court intervalle de temps lui a suffi pour gagner ici la plus profonde estime de tous et la plus vive sympathie.

Il nous a conquis par son charme personnel, uni aux deux qualités fondamentales de sa race: la finesse de l'esprit et la loyauté.

Ayant une haute compréhension de sa tâche, M. le Ministre Puaux ne s'est pas contenté d'étudier le présent de notre peuple. Il a fait aussi des recherches dans notre passé.

Cet intérêt qu'il porte à la Roumanie nous

flatte et, en même temps, nous témoigne de la sympathie qu'il a pour notre nation.

Nous lui sommes vivement reconnaissants et nous nous félicitons d'avoir en lui un grand ami de la Roumanie.

Par son heureuse activité, M. le Ministre Puaux rend les plus éminents services à sa grande patrie et, en même temps, à la nôtre.

Il contribue puissamment à renforcer les liens qui nous rattachent à la noble nation française, à laquelle le peuple roumain est indissolublement uni par l'amitié traditionnelle, tant de fois mise à l'épreuve, par l'alliance politique et par l'éternelle voix du sang.

Ces considérations expliquent pourquoi l'Union Intellectuelle Roumaine est particulièrement heureuse de l'honneur que M. le Ministre Puaux lui a fait, en acceptant de donner cette conférence sous ses auspices.

Je cède la parole à M. le Ministre Puaux.

TRADUCERE

23 Ianuarie 1929

Alocuțiune la Conferința Domnului G. Puaux, Ministrul Franței.

Doamnelor și Domnilor,

Colegii mei dela Uniunea Intelectuală Română mi-au cerut, ca în calitatea mea de membru al Uniunii, să prezidez ședința de astăzi.

Am primit cu cea mai mare plăcere să prezidez

această ședință, în care domnul Puaux, ministrul Franței, ne va vorbi despre începuturile amicitiei franco-române.

Domnul ministru Puaux se găsește numai de câteva luni printre noi.

Acest scurt interval de timp i-a fost suficient pentru ca să câștige aici cea mai profundă stimă a tuturor și cea mai vie simpatie.

Domnia sa ne-a cucerit prin farmecul său personal, unit cu cele două calități fundamentale ale rasei sale: finețea spiritului și lealitatea.

Având o înaltă înțelegere a sarcinii sale, domnul ministru Puaux nu s'a mulțumit să studieze prezentul poporului nostru. Domnia sa a făcut și cercetări asupra trecutului nostru.

Acest interes pe care îl poartă României ne măgulește și ne arată în acelaș timp simpatia pe care o are pentru națiunea noastră.

Îi purtăm o vie recunoștință și ne felicităm de a avea în el un mare prieten al României.

Prin activitatea sa atât de fericită, domnul ministru Puaux aduce cele mai însemnate servicii mării sale patrii și în acelaș timp și patriei noastre.

El contribuie puternic la strângerea relațiilor cari ne leagă de nobila națiune franceză, de care poporul român este indisolubil unit printr'o amicitie tradițională, așa de des pusă la încercare, prin alianța politică și prin eterna voce a sângelui.

Aceste considerațiuni explică de ce Uniunea Intelectuală Română este deosebit de fericită de onoarea pe care domnul ministru Puaux i-a făcut-o primind să țină această conferință sub auspiciile ei.

Dau cuvântul domnului ministru Puaux.

30 Ianuarie 1929

Discurs rostit în Adunarea Deputaților în discuția generală asupra legii pentru ratificarea pactului Kellogg.

Domnule Președinte,

Domnilor Deputați,

Pentru a sublinia importanța ratificării, pe care v'o solicităm, voi deroga dela regulile obișnuite și voi arăta eu, mai întâiu, în câteva cuvinte, însemnătatea votului pe care vi-l cerem.

Pactul Kellogg este afirmarea unui progres fundamental în relațiile dintre popoare. El reprezintă un punct culminant în evoluția societăților omenesti.

Dealungul veacurilor, din timpurile cele mai vechi și până astăzi, războiul a fost mijlocul decisiv de a rezolvi conflictele dintre triburi și, mai în urmă, dintre State.

El a fost considerat totdeauna, și poate a și fost odată, o necesitate.

Însă, în măsura în care civilizația s'a accentuat, războaiele au devenit tot mai rare. Totuși, juriștii internaționali și filozofii nu s'au ridicat nici odată împotriva principiului războiului, ci au

considerat totdeauna războiul ca un mijloc legitim de a tranșa diferendele dintre State.

Ultimul război, care a luat proporții catastrofale, a zguduit multe din noțiunile tradiționale.

El a aruncat o mare îndoială și asupra legitimității războiului.

După război, precum știți, în scopul de a încerca să facă războaiele cât mai rare, sau poate imposibile, s'a înființat „Societatea Națiunilor“, instituție de o grandioasă concepție morală.

Dar pactul „Societății Națiunilor“, deși este o încercare de a împiedeca războiul, de a-l face imposibil, nu contestă legitimitatea acestui suprem mijloc de tranșare a diferendelor internaționale.

Pactul Kellogg adaugă un lucru nou. El reprezintă acest nou și măreț progres umanitar, față de pactul „Ligii Națiunilor“, că declară nelegitim războiul. El repudiază războiul ca instrument de politică națională.

Prin acest pact, Statele civilizate își iau în mod solemn angajamentul de a renunța la război, ca instrument de politică națională, prin urmare declară că războiul nu mai este legitim și se obligă a tranșa toate diferendele dintre dânsle prin mijloace pașnice. Această obligațiune devine eficace, după ratificarea pactului de către toate puterile semnatare.

Acest pact este datorit nobilei emulațiuni dintre Franța și Statele-Unite ale Americii.

Opera generoasă, pe care au făurit-o astfel aceste două națiuni, merită omagiile tuturor popoarelor și este menită a aduce roade fecunde, nebănuite încă, în desvoltarea relațiunilor dintre popoare. (*Aplauze prelungite*).

Inițiativa acestui pact a fost luată de către d-l Aristide Briand, ministrul Republicei Franceze, (*Aplauze prelungite, strigăte de: „Să trăiască!”*) care, la '6 Aprilie 1927, adresându-se poporului american, în ziua în care se împlinea a zecea aniversare a intrării în război a Statelor-Unite, a declarat că Franța este gata să încheie cu Statele-Unite un pact de amicitie perpetuă, prin care să pună în afară din lege războiul între cele două națiuni.

Această frumoasă inițiativă a d-lui Briand a fost bine primită în Statele-Unite. Față de buna primire ce i s'a făcut, d-l Briand a venit, mai târziu, la 20 Iunie 1927, să precizeze propunerea sa, formulând un ante-proiect de pact, în trei articole, care este origina pactului actual.

Statele-Unite au acceptat principiul pus de d-l Briand, dar i-au lărgit în mod considerabil orizontul. În adevăr, Statele-Unite, prin nota d-lui secretar de Stat, Kellogg, din 28 Decembrie 1927, a cerut ca asemenea pact să fie încheiat, nu numai între cele două țări despre cari eră vorba : Franța și Statele-Unite, ci între toate principalele State ale lumii. Astfel s'a născut pactul actual.

Dacă, dar, inițiativa originală a acestui pact pleacă dela Franța, forma ei actuală, formă care i-a dat caracterul de universalitate și a transformat acest pact într'un element grandios de progres al umanității, — aparține d-lui Kellogg, secretarul de Stat al Statelor-Unite ale Americii. (*Aplauze prelungite*).

S'a zis că acest proiect este lipsit de sancțiune.

Este adevărat că el nu cuprinde sancțiuni materiale.

Dar rămân sancțiunile morale. S'a văzut, cu prilejul războiului mondial, din urmă, cum considerațiuni pur morale produc cele mai eficace rezultate. Vă aduceți aminte că intervenția decisivă în războiul mondial a Statelor-Unite ale Americii, a fost provocată numai de considerațiuni de înaltă morală. (*Aplauze prelungite*).

De aceea, valoarea practică a pactului rămâne enormă și fără sancțiuni materiale.

Pe de altă parte s'a explicat în nota d-lui Kellogg din 23 Iunie 1928, — notă interpretativă pe care am alăturat-o la proiectul de lege, fiindcă ea face parte integrantă în realitate din pact, — s'a explicat că acest pact se împacă cu pactul „Societății Națiunilor“ și cu convențiunea dela Locarno și că nu atinge dreptul de legitimă apărare, nici nu contrazice tratatele de neutralitate.

România, dornică de pace și hotărîtă a duce o politică profund pacifică, — pentru motivele pe cari le-am expus încă odată în fața d-voastră zilele trecute și le-am rezumat din nou în expunerea de motive, — a aderat cu cea mai vie satisfacțiune, dela 4 Septembrie 1928, la pactul acesta propus de către secretarul de Stat al Statelor-Unite, Kellogg, și datorit colaborării dintre Franța și America. (*Aplauze prelungite pe băncile majorității*).

Eră datoria și interesul României să-și dea adeziunea la acest nou instrument de garanție al păcii, pe care țara noastră o urmărește cu hotărîre.

Vă cerem astăzi ratificarea acestei adesiuni.

Ratificând această adeziune și prin aceasta

ratificând însuș pactul, în ceeace privește Țara Românească, Parlamentul își va îndeplini o datorie către patrie, ocrotind sub o formă nouă interesele supreme ale națiunii române. (*Aplauze vii, prelungite pe băncile majorității*).

10 Février 1929

Allocution d'ouverture à l'assemblée de la Société de Législation comparée. Un pieux hommage à la mémoire du doyen Duguit.

*Messieurs les Ministres,
Mesdames,
Messieurs,*

Je dois à ma charge actuelle l'honneur d'être appelé à présider l'Assemblée générale de la Société de législation comparée, section roumaine.

Mais, si je dois cet honneur à ma fonction, je tiens à constater que je ne suis pas étranger à la Société de législation comparée roumaine.

J'en fais partie depuis sa création. Je suis même, dès le début, membre du Comité de la Société.

Je rappelle ces faits, parce que je préfère que vous voyez dans votre président occasionnel d'aujourd'hui votre collègue de toujours.

Les formalités prévues par la loi pour l'assemblée générale ont été accomplies et nous sommes en nombre suffisant pour tenir l'assemblée. Je déclare donc la séance ouverte.

Avant d'entrer dans l'ordre du jour, permettez-moi de vous convier d'adresser un pieux hommage à la mémoire du doyen Léon Duguit.

Comme vous le savez, il y a trois ans, il a donné à Bucarest une conférence sous les auspices de notre Société.

Ses conceptions hardies ont été âprement discutées, mais elles marqueront une étape dans le développement de la science du droit.

Par sa mort, la science juridique française a perdu un de ses plus glorieux représentants.

Il était aussi un grand ami de la Roumanie.

Notre pays et notre Société lui garderont toujours un pieux souvenir.

Je donne la parole à Monsieur le Ministre de la Justice.

TRADUCERE

10 Februarie 1929

*Alocuțiune de deschidere a
adunării Societății de Legislați-
une comparată. Un pios omagiu
memoriei Decanului Duguif.*

Domnilor Miniștri,

Doamnelor,

Domnilor,

În virtutea funcțiunii mele actuale, am onoarea de a prezida Adunarea generală a Societății de legislațiune comparată, secțiunea română.

Dar dacă datorez această onoare funcțiunii mele, țin să constat că nu sunt un străin pentru Societatea de legislațiune comparată română.

Fac parte din ea încă dela înființarea ei. Sunt chiar, dela început, membru al Comitetului Societății.

Amintesc aceste fapte, pentru că prefer să vedeți în președintele ocazional de astăzi, pe colegul D-voastră de totdeauna.

Formalitățile prevăzute de lege pentru adunarea generală au fost îndeplinite și suntem în număr suficient pentru a ține ședință. Declar deci ședința deschisă.

Înainte de a intra în ordinea de zi, permiteți-mi a vă ruga să adresăm un pios omagiu memoriei decanului Léon Duguit.

După cum știți, cu trei ani în urmă, el a ținut o conferință la București, sub auspiciile Societății noastre.

Concepțiunile sale îndrăznețe au fost aprig discutate, dar ele vor însemna o etapă în dezvoltarea științei dreptului.

Prin moartea sa, știința juridică franceză a pierdut pe unul din reprezentanții săi cei mai glorioși.

El a fost un mare prieten al României.

Țara noastră și Societatea noastră îi vor păstra totdeauna o pioasă amintire.

Dau cuvântul Domnului Ministru de Justiție.

10 Fevrier 1929

Allocution de clôture de l'assemblée de la Société du Législation comparée.

Messieurs les Ministres,

Mesdames,

Messieurs,

Le rapport de notre collègue, Monsieur Cohen, nous a montré combien féconde a été l'activité de notre Société.

Cette activité fait honneur à nos éminents juristes et à la science juridique roumaine.

Il est certain que le but de notre Société est essentiellement scientifique. Nous faisons ici oeuvre de science. Mais cette oeuvre dépasse le cadre purement scientifique.

Elle est destinée aussi à cimenter les liens d'amitié traditionnelle qui unissent la Roumanie à la France et contribue également à resserrer les relations intellectuelles entre la Roumanie et les autres pays amis, participant aux travaux de notre Société: la Belgique, l'Espagne, l'Italie, la Yougoslavie, la Pologne et la Tchécoslovaquie.

Bien plus. Notre Société à un horizon encore plus large, parce qu'elle poursuit l'unification du droit des peuples civilisés.

Un commencement, comme vous le savez, est en train de se réaliser, pour le droit des obligations.

La Société de législation comparée accomplit de telle sorte une tâche d'une grande portée internationale et contribue ainsi à l'action éclairée et humanitaire de la diplomatie des nations civilisées, en faveur de la paix universelle.

Je fais tous mes vœux pour le succès de cette vaste et noble entreprise.

J'exprime à Monsieur le Ministre de France nos vifs remerciements pour la communication extrêmement intéressante qu'il nous a faite et pour ses paroles bienveillantes.

Je remercie aussi Monsieur le Ministre de la République Tchécoslovaquie, qui vient de témoigner de l'intérêt qu'il porte à notre Société et je remercie également Monsieur le Ministre d'Espagne et les représentants de la Belgique et de l'Italie, d'avoir honoré de leur présence cette Assemblée générale.

Je suis heureux, d'un autre côté, de constater que les membres de la Société ont participé en un si grand nombre à cette Assemblée générale.

Je les en remercie et je lève la séance.

TRADUCERE

10 Februarie 1929

Alocuțiune de închidere a Adunării Societății de Legislațiune comparată.

Domnilor Miniștri,

Doamnelor,

Domnilor,

Raportul colegului nostru, domnul Cohen, ne-a arătat cât de rodnică a fost activitatea Societății noastre.

Această activitate face onoare eminentilor noștri juriști, precum și științei juridice române.

Este cert că scopul Societății noastre este prin esență științific. Facem aici operă de știință. Dar această operă depășește cadrul pur științific.

Ea este menită să cimenteze legăturile de amiciție tradițională care unesc România și Franța și contribuie deasemenea să strângă relațiunile intelectuale dintre România și celelalte țări amice, care iau parte la lucrările Societății noastre: Belgia, Italia, Jugoslavia, Polonia și Cehoslovacia.

Ceva mai mult, Societatea noastră are un orizont și mai larg, fiindcă ea urmărește unificarea dreptului popoarelor civilizate.

Un început este — după cum știți — pe cale de a se realiza, pentru dreptul obligațiunilor.

Societatea de legislațiune comparată îndeplinește astfel o sarcină de mare importanță internațională și contribuie prin aceasta la acțiunea luminată și umanitară a diplomației națiunilor civilizate, în favoarea păcii universale.

Fac toate urările pentru succesul acestei vaste și nobile întreprinderi.

Exprim domnului Ministru al Franței viile noa-

stre mulțumiri pentru comunicarea atât de interesantă pe care ne-a făcut-o, precum și pentru cuvintele sale binevoitoare.

Mulțumesc deasemenea domnului Ministru al Republicii Cehoslovace, care a dovedit interesul ce poartă Societății noastre. Mai mulțumesc domnului Ministru al Spaniei și reprezentanților Belgiei și al Italiei, că au onorat cu prezența lor această Adunare generală.

Pe de altă parte, sunt fericit de a constată că membrii Societății au luat parte în așa mare număr, la această Adunare generală.

Le adresez mulțumirile mele și ridic ședința.

14 Februarie 1929

Discurs rostit în Adunarea Deputaților.

Iscălirea protocolului ruso-polon-român pentru punerea în vigoare anticipată a pactului Kellogg.

Domnule Președinte,

Domnilor Deputați,

Mă cred dator să comunic Parlamentului semnarea protocolului propus de Rusia pentru punerea în aplicare imediată a pactului Kellogg între Estonia, Letonia, Polonia, România și Rusia. (*Aplauze pe băncile majorității*).

Această semnare a avut loc Sâmbătă, la 9 Februarie. Dar, din cauza grelelor comunicații telegrafice, am primit cu întârziere înștiințarea oficială convenită. De aceea, de abia astăzi pot comunica faptul Parlamentului.

Am expus înaintea Camerei, în ședința dela 14 Ianuarie și am rezumat apoi la Senat, în ședința dela 1 Februarie, negocierile începute între Polonia și Rusia la 30 Decembrie trecut, pentru semnarea acestui protocol, negocieri la care a participat România, cu începere dela 2 Ianuarie.

Polonia ne-a anunțat, în ziua de 2 Ianuarie, propunerea rusă și ne-a cerut avizul nostru. Am răspuns imediat, fixând atitudinea noastră.

Pentru fixarea acestei atitudini am avut în vedere următoarele considerațiuni :

1. Politica profund pacifică a României. Această politică ne dictă să sprijinim orice inițiativă care ar tinde la o mai deplină garantare a păcii.

2. Alianța noastră cu Polonia. Această fericită alianță impunea solidarizarea ambelor țări, în acțiunea diplomatică începută.

3. Legăturile noastre de prietenie sau de alianță cu țările Micii Antante, cu Anglia, cu Franța, cu Italia și cu Statele-Unite, cari semnaseră toate pactul Kellogg. Aceste legături ne obligau să nu ne îndepărtăm dela modul cum aceste State au înțeles rostul și aplicarea pactului Kellogg.

4. Grija de a asigura o eficacitate cât mai deplină protocolului propus. Această grijă ne îndemnă să căutăm ca protocolul să fie semnat de toate Statele limitrofe Rusiei, dela Marea Baltică până la Marea Neagră.

5. Rezervele pe cari Rusia le făcuse, când a aderat la pactul Kellogg și situațiunea neprecisă dintre România și Rusia. Acele rezerve și această situațiune ne impuneau a obține, înainte de a semnă, lămuriri satisfăcătoare, în ceea ce privește rezervele și clarificarea situațiunii dintre România și Rusia.

La lumina acestor idei, linia noastră de conduită a fost dela început limpede stabilită.

Ea se poate rezumă astfel :

1. Nici o obiecțiune de principiu la propunerea Rusiei, care atunci, de altminteri, nu ne eră încă făcută și nouă.

2. Semnarea sau aderarea la acest protocol nu se putea face decât simultan și în aceleași condițiuni ca și Polonia.

3. Înțelesul și rostul dat Pactului Kellogg de către inițiatorii lui trebuiau să fie respectate.

4. Protocolul trebuia să se extindă la toate țările limitrofe Rusiei, spre Occident.

5. În fine, rezervele Rusiei la Pactul Kellogg, trebuiau lămurite în mod satisfăcător și situația dintre România și Rusia trebuia clarificată.

Am avut fericirea de a constata că, dela început, aliata noastră Polonia, a fost de acord cu noi asupra tuturor acestor puncte. (*Aplauze prelungite și îndelung repetate*).

Aceasta a dovedit odată mai mult, identitatea de concepție a ambelor State în politica externă și profundele rădăcini ale alianței noastre. (*Aplauze prelungite și îndelung repetate*).

Negocierile conduse pe aceste baze, au ajuns, la 4 Februarie, la un acord complet cu Rusia, care a propus ca Protocolul să fie semnat la Moscova, în ziua de 7 Februarie.

Fiindcă s'a pretins de unele ziare că, în afară de chestiunea de care vorbesc, s'au mai negociat și alte chestiuni, adaug aci că această afirmație este neîntemeiată. Nu s'a negociat alt nimic, decât punerea în aplicare a Pactului Kellogg.

Acordul încheiat satisface și înfăptuește toate considerațiunile și cerințele pe cari le-am enumerat adineaori. Numai una din aceste cerinți nu a putut fi realizată în întregime, anume dintre Statele limitrofe Rusiei, cari au semnat Pactul Kellogg, lipsește Finlanda, a cărei adeziune nu s'a putut încă obține.

Rezultatele imediate ale acestui acord sunt lesne de întrevăzut.

Până acum unii — foarte puțini, desigur — pretindeau că Polonia și România se înarmează și stau la pândă ca să atace Rusia. Alții — aceștia mai numeroși — pretindeau că Rusia se pregătește ca să atace Polonia și România. De aci o stare de nesiguranță și veșnică grijă pentru aceste regiuni ale Europei.

Această nesiguranță avea consecințe defavorabile, politice și economice.

Consecințe politice, prin aceea că perspectiva acestei conflagrațiuni a putut întreține temeri sau tendințe greșite, nu numai în această regiune, ci și în alte regiuni, fiindcă incendiul, odată început, se putea întinde. De aceea, multe energii, cari s'ar fi putut întrebuința în mod util pentru cauza sublimă a păcii, se distrăgeau în alte direcțiuni.

Consecințe economice, prin faptul că aceste regiuni, cari au nevoie de capitaluri mari spre a prospera, sufereau din cauza acestei situațiuni nesigure.

Acum, prin Protocolul semnat, popoarele din această parte a lumii se leagă în mod solemn, a nu întrebuința niciodată, unul față de altul, ca- lea armelor, repudiază războiul și se obligă a soluționa diferendele ce ar exista între ele, prin mijloace pacifice.

Liniștea, care garantează munca spornică și progresul, este astfel asigurată și aci, și prin consecință, și în alte părți ale lumii. (*Aplauze prelungite pe băncile majorității*).

În al doilea rând, prin acest Protocol s'a stabilit o legătură între Statele acestei regiuni, o so-

lidarizare a Statelor dela Baltică la Marea Neagră și dela această solidarizare se poate aștepta mult în viitor.

În al treilea loc, alianța dintre Polonia și România s'a întărit și a dovedit că poate dà roade mari. (*Aplauze prelungite pe băncile majorității*).

Aceste rezultate imediate sunt de o enormă valoare, dar ele încă se vor desvoltă în mod ne bănuিত în viitor. (*Aplauze prelungite pe toate băncile*).

Presa noastră și presa străină au discutat, mai ales două chestiuni, cu privire la acest Protocol, anume: chestiunea rezervelor făcute de Rusia la Pactul Kellogg și chestia clarificării situației dintre România și Rusia. De aceea cred că este necesar să insist puțin asupra acestor două chestiuni, asupra cărora, desigur, și Parlamentul do-rește să aibă lămuriri mai precise.

Am comunicat deja Camerei, la 14 Ianuarie, că rezervele pe cari le făcuse Rusia pentru a aderă la Pactul Kellogg, erau nu numai importante, dar erau de așa natură, încât puteau face ca acest Pact să fie inoperant între Rusia și România.

În adevăr, între altele, Rusia declarase că ea interpretează cuvântul „război“ altfel decât celelalte State și arată că ea consideră ca război ocupația armată a unor teritorii străine, și că trebuie puse în aceeaș categorie cu războiul ruperea relațiilor diplomatice dintre două State sau refuzul de a relua relațiunile normale cu un Stat.

Trebuia, dar, să știm, dacă iscălirea Protooco-

lului rus este considerată de Rusia ca o adoptare a acestei interpretări propuse de ea.

După negocieri, Rusia a declarat, la 31 Ianuarie, că semnarea Protocolului rus nu asumă vreo obligațiune nouă, ci numai obligațiunile din Pactul Kellogg, așa cum a fost ratificat de Statele Unite.

Din aceste explicațiuni, rezultă indirect că Rusia nu-și menține rezervele sale, sau, în orice caz, că semnarea Protocolului nu implică adoptarea acestor rezerve.

Pentru a lămuri însă mai complect lucrul acesta și, pe de altă parte, pentru a limpezi situațiunea dintre România și Rusia, noi am propus să se adauge în preambulul Protocolului rus o preciziune, anume: acolo unde se arată scopul ce urmăresc Statele prin semnarea acestui Protocol, am propus să se adauge că protocolul este menit să garanteze pacea *existentă* între România, Polonia, Rusia, Letonia și Estonia.

După negocieri, s'a admis, de comun acord, formula următoare: „Pentru a contribui la menținerea păcii existente între Statele semnatare“. Prin această preciziune, situațiunea dintre România și Rusia e clarificată. Ambele State declară că se găsesc actualmente în stare de pace și că voiesc să contribue la menținerea acestei păci, actualmente existentă. (*Aplauze prelungite pe băncile majorității*).

Situația fiind astfel limpezită, nu mai erà nici un obstacol la semnarea Protocolului.

Se ridică însă o chestie de procedură. Neexistând relațiuni diplomatice între România și Rusia, cum trebuia să-și dea România semnătura ei?

Am crezut că este în interesul suprem al păcii, ca să dăm o nouă dovadă de politica noastră, profund pacifică și să facem, în fața lumii întregi, proba deplinei noastre bunăvoințe. De aceea am decis să trimitem un plenipotențiar de al nostru la Moscova, ca să depună acolo, pe Protocol, semnătura României.

Am însărcinat cu aceasta, precum știți, pe ministrul nostru la Varșovia, d-l Carol Davila, care a fost primit la Moscova cu cea mai deplină curtoazie.

Știu că sunt unii sceptici, cari se îndoiesc de valoarea practică a acestui mare act internațional, încheiat la Moscova. Dar, pentru a ne îndoii de aceasta, trebuie să punem la îndoială sinceritatea Statelor cari l-au semnat.

Eu refuz să pun la îndoială această sinceritate. (*Aplauze pe băncile majorității*).

Dacă lipsește încrederea, totul este inutil. Nimic serios nu se poate face. Nu se poate, însă, admite ca angajamentele solemne, luate în fața propriilor lor popoare și în fața lumii întregi, să fie desconsiderate.

De aceea, am convingerea că prin semnarea Protocolului dela Moscova, un mare eveniment mondial s'a săvârșit (*Aplauze pe băncile majorității*), un eveniment de mare însemnătate pentru istoria omenirii și pentru pacea lumii.

Acest Protocol, înlăturând starea de nesiguranță în răsăritul Europei, va aduce binefacerile unei păci îndelungate, sperăm chiar perpetuă, popoarelor din această regiune, setoase de liniște și de propășire.

Iar, pe de altă parte, indirect, el va contribui la garantarea păcii mondiale.

Acest mare câștig pentru pacea lumii este, în bună parte, rodul alianței polono-române și a strânsei solidarități între Polonia și România. (*Aplauze pe băncile majorității*).

Obținând solidarizarea tuturor țărilor dela Marea Baltică până la Marea Neagră, am dat Pactului Kellogg o eficacitate locală specială, care, sperăm, se va desvoltă, spre a deveni un adevărat Locarno al orientului Europei.

România trebuie să fie adânc satisfăcută de a fi contribuit, prin politica ei eminentemente pacifiică, alături de aliata noastră Polonia, la inaugurarea erei noi de pace și de propășire pentru toate națiile din răsăritul Europei, garantând prin această pace și pe aceea a lumii întregi. (*Aplauze prelungite pe băncile majorității*).

25 Fevrier 1929

*Discours prononcé à Varsovie
au dîner donné en l'honneur de
Monsieur le Ministre G. G. Mi-
ronesco par Monsieur Zaleski,
Ministre des Affaires Etran-
gères de Pologne (en réponse au
discours de Monsieur le Minis-
tre Zaleski).*

Monsieur le Ministre,

Je remercie vivement Votre Excellence, ainsi que le Gouvernement de la République Polonaise, pour l'accueil extrêmement aimable que j'ai trouvé auprès d'eux et je suis profondément reconnaissant à Votre Excellence pour les paroles pleines d'amitié et de bienveillance qu'Elle vient de m'adresser.

Cette manifestation de sympathie pour le représentant de la Roumanie aura dans mon pays le plus chaleureux écho.

Me rendant à la courtoise invitation du Gouvernement Polonais, je suis venu affirmer ici, dans la Capitale de la Pologne, Amie et Alliée, la grande valeur qu'attache la Roumanie à l'amitié, à l'alliance et à la solidarité de nos deux Nations.

Je tiens aussi à dire la haute estime que portent le Gouvernement Roumain et moi-même à Votre Excellence.

Nous sommes heureux de voir en Elle un grand ami de la Roumanie, un ferme partisan de la paix,

ainsi que l'éminent homme d'Etat qui sait concilier les intérêts de son propre pays avec les intérêts généraux du monde civilisé.

En effet, les temps de la politique égoïste sont passés.

L'interdépendance des peuples s'accroît continuellement et toute nation éclairée doit savoir harmoniser ses propres intérêts avec ceux des autres nations du monde.

Guidée par ces idées, la politique de la Roumanie, aussi bien que celle de la Pologne, tend à la satisfaction de leurs intérêts nationaux dans le cadre des intérêts suprêmes de la civilisation.

Dans l'application de ces principes, la Pologne et la Roumanie se sont trouvées étroitement unies.

Tout dernièrement encore, elles ont participé solidairement à la mise en vigueur anticipée du Pacte Kellogg par le protocole de Moscou, — œuvre à laquelle ont si puissamment contribué la perspicacité et la fermeté de la diplomatie polonaise, dont la loyauté à l'égard de la Roumanie s'est manifestée encore une fois à cette occasion.

L'alliance de la Pologne et de la Roumanie, inspirée par les mêmes principes, est une heureuse union de nos deux peuples pour défendre leurs intérêts communs, qui se confondent — en dernière analyse — avec le maintien de la paix sur la base des traités existants.

Le respect de ces traités est la seule garantie sérieuse de la paix, si chèrement conquise au prix des sacrifices énormes, imposés par la plus terrible des guerres.

Aucun homme d'Etat, digne de ce nom et con-

scient de la responsabilité qu'il a envers son peuple, ne saurait y toucher, en risquant de créer un état de choses, dont les conséquences seraient incalculables et funestes assurément aussi pour son propre pays.

L'avenir du monde civilisé doit être recherché dans la paix et dans le sincère rapprochement des peuples.

Pour cette oeuvre grandiose et féconde, la Pologne et la Roumanie travailleront toujours ensemble.

Le même attachement profond à l'idée de la paix, la communauté des buts politiques, l'identité d'intérêts et l'affinité de civilisation sont autant de raisons qui commandent l'union de nos deux pays, et la Roumanie fera tout ce qui dépend d'elle pour resserrer toujours davantage ses liens d'amitié et d'alliance avec la Pologne.

Je lève mon verre en l'honneur de Monsieur le Président de la République Polonaise et je forme les plus chaleureux vœux pour la prospérité de la Pologne et pour le bonheur de Votre Excellence.

TRADUCERE

25 Februarie 1929

*Discurs pronunțat la Varșovia
la masa dată în onoarea D-lui
Ministru G. G. Mironescu de
către D-l Zaleski, Ministrul
de afaceri străine al Poloniei
(răspunzând la discursul D-lui
Ministru Zaleski).*

Domnule Ministru,

Mulțumesc viu Excelenței Voastre și guvernului Republicii Polone pentru primirea atât de amabilă ce am avut din partea lor și sunt adânc recunoscător Excelenței Voastre pentru cuvintele pline de prietenie și de bunăvoință pe cari ea mi le-a adresat.

Această manifestare de simpatie pentru Reprezentantul României, va avea în Țara mea cel mai călduros răsunet.

Primind curtenitoarea invitație a guvernului Polon, am venit să afirm aici, în Capitala Poloniei, Amică și Aliată, marea valoare ce atribue România prieteniei, alianței și solidarității celor două națiuni ale noastre.

Țin asemenea să arăt înalta stimă ce o poartă guvernul Român și eu însumi Excelenței Voastre.

Suntem fericiți a vedea în Excelența Voastră un mare prieten al României, un neclintit partizan al Păcii și eminentul om de Stat care știe să concilieze interesele Țării sale cu interesele generale ale lumii civilizate.

În adevăr, vremurile politice egoiste au trecut.

Interdependența popoarelor se întărește necontenit și fiecă națiune luminată trebuie să știe a armoniza interesele sale proprii cu acele ale celorlalte națiuni ale lumii.

Călăuzită de aceste idei, politica României, ca și aceea a Poloniei, tinde spre satisfacerea intereselor

lor naționale în cadrul intereselor supreme ale civilizației.

În aplicarea acestor principii, Polonia și România s'au găsit strâns unite.

În timpul din urmă, ele au participat solidar la punerea în aplicare anticipată a Pactului Kellogg, prin Protocolul dela Moscova, — operă, la care au contribuit atât de puternic perspicacitatea și fermitatea diplomației polone, a cărei lealitate față de România s'a manifestat odată mai mult cu această ocazie.

Alianța Poloniei și a României, însuflețită de aceleași principii, este o fericită unire a amândoror popoarelor noastre, pentru a apăra interesele lor comune, cari se confundă — în ultimă analiză — cu menținerea păcii pe baza tratatelor existente.

Respectul acestor tratate este singura garanție serioasă a Păcii atât de scump cucerită, cu prețul uriașelor sacrificii impuse de cel mai crâncen război.

Niciun om de Stat, demn de acest nume și conștient de răspunderea ce o are față de poporul lui, n'ar putea să le atingă, cu riscul de a provoca o stare de lucruri, ale cărei consecințe ar fi incalculabile și funeste, desigur, chiar pentru Țara lui proprie.

Viitorul lumii civilizate trebuie căutat în Pace și în sincera apropiere a popoarelor.

Pentru această operă măreață și fecundă, Polonia și România vor lucra pururea împreună.

Aceeaș iubire adâncă a ideii de pace, comunitatea scopurilor politice, identitatea intereselor și afinitatea civilizației, sunt atâtea motive care poruncesc unirea ambelor noastre Țări și România va face tot ce depinde de dânsa, pentru a strânge totdeauna mai mult legăturile sale de prietenie și de alianță cu Polonia.

Ridic paharul meu în onoarea Domnului Președinte al Republicei Polone și fac urările mele cele mai călduroase pentru prosperitatea Poloniei și pentru fericirea Excelenței Voastre.

26 Fevrier 1929

*Déclarations faites à Varsovie
aux représentants de la presse
polonaise.*

Mesdames, Messieurs,

Enchanté de saluer en vous la presse polonaise, je tiens à lui adresser ici mes vifs remerciements pour les articles pleins de bienveillance qu'elle a publiés à l'occasion de ma visite en Pologne.

Venu à Varsovie sur l'aimable invitation du Gouvernement Polonais, j'ai été profondément touché de l'accueil extrêmement aimable que j'ai trouvé auprès des Hommes d'Etat de la Pologne et des représentants de toutes les classes de la Nation Polonaise.

Cet accueil chaleureux, qui s'adresse à mon pays, constitue un nouveau témoignage de la sincère amitié qui lie les deux Nations et la Roumanie sera très sensible à cette nouvelle preuve d'amitié.

Ma visite est une visite de courtoisie. Mais il est évident que j'ai profité de cette occasion pour examiner avec Monsieur le Ministre des Affaires Etrangères les problèmes de politique internationale à l'ordre du jour, ainsi que certaines ques-

tions spéciales intéressant la Pologne et la Roumanie.

Un communiqué officiel sera publié à ce sujet. Je m'en rapporte donc à ce communiqué. Je peux dire seulement que nous avons constaté une fois de plus l'accord parfait qui existe entre les deux pays au sujet des problèmes internationaux à l'ordre du jour et que des mesures ont été décidées pour accélérer la solution des questions spéciales regardant la Pologne et la Roumanie.

Je suis convaincu que les liens puissants d'alliance et d'amitié qui existent entre la Pologne et la Roumanie s'accroîtront toujours davantage pour le bien des deux nations et la Roumanie est décidée à faire tout le possible dans ce but.

Nous examinerons sous peu les moyens de rapprochement économique entre les deux pays et j'espère qu'un pas sérieux sera fait dans cette direction.

Monsieur le Maréchal Pilsudski a l'intention de revenir en Roumanie pour passer ses courtes vacances en automne et Monsieur le Ministre Zaleski m'a promis de visiter notre pays dans le courant du mois de Mai de cette année. Ces visites sont de nature à resserrer encore les liens amicaux qui unissent nos deux peuples.

Interprète de la Nation Roumaine, amie sincère de la Nation Polonaise, je peux assurer nos chers amis polonais que notre alliance et amitié pacifique sont considérées par le peuple roumain comme une condition indispensable pour la prospérité des deux nations, qui ne peuvent se développer que dans la paix et cette paix est garantie par l'union fraternelle de nos deux pays.

Leur collaboration est puissamment facilitée par la communauté de civilisation, par le même idéal pacifique et par des grands intérêts communs.

Je constate avec satisfaction que la presse polonaise et la presse roumaine se rendent très bien compte de l'importance considérable de l'alliance polono-roumaine et travaillent de concert pour renfoncer cette alliance.

Elles auront ainsi bien mérité de leurs patries.

TRADUCERE

26 Februarie 1929

*Declarațiuni făcute la Varșovia
de reprezentanților presei Poloneze.*

Doamnelor,

Domnilor,

Incântat de a salută în D-voastră presa poloneză, țin să-i adresez aici viile mele mulțumiri pentru articolele pline de bunăvoință pe care le-a publicat cu ocazia vizitei mele în Polonia.

Venit la Varșovia în urma amabilei invitațiuni a Guvernului polonez, am fost adânc mișcat de primirea extrem de amabilă pe care am găsit-o la oamenii de Stat ai Poloniei și la reprezentanții tuturor claselor Națiunii Poloneze.

Această primire călduroasă, care se adresează țării mele, constituie o nouă dovadă a amicitiei sincere care unește cele două națiuni și România va fi foarte simțitoare la această nouă probă de amicitie.

Vizita mea este o vizită de politetă. Dar este evident că am profitat de această ocaziune pentru a examina împreună cu domnul Ministru al Afacerilor Străine problemele de politică internațională la ordinea zilei, precum și unele chestiuni speciale interesând Polonia și România.

În această privință se va da un comunicat oficial. Mă refer deci la acest comunicat. Pot să vă spun numai că am constatat, odată mai mult, acordul perfect care există între cele două țări cu privire la problemele internaționale la ordinea zilei și că s'au hotărât măsuri pentru a accelera soluționarea chestiunilor speciale privitoare la Polonia și România.

Sunt convins că legăturile puternice de alianță și amicitie care există între Polonia și România se vor accentua din ce în ce mai mult pentru binele celor două națiuni. România este hotărâtă să facă tot ce îi este posibil, în acest scop.

Vom examina în curând mijloacele de apropiere economică între cele două țări și sper că se va face un pas serios în această direcțiune.

Domnul Mareșal Pilsudski are intențiunea de a reveni în România, pentru a-și petrece acolo scurta sa vacanță de toamnă; iar domnul Ministru Zaleski mi-a promis că va vizita țara noastră în cursul lunii Mai din anul acesta. Aceste vizite sunt de natură a strânge cât mai mult legăturile amicale cari unesc popoarele noastre.

Interpret al Națiunii Române, amică sinceră a Națiunii Poloneze, pot asigura pe scumpii noștri amici polonezi, că alianța și amicitia noastră pacifică sunt considerate de poporul român ca o condițiune indispensabilă pentru propășirea amândoror națiunilor noastre, care nu se pot desvoltă decât în pace și această pace este garantată prin unirea frățească a țărilor noastre.

Colaborarea lor este foarte mult înlesnită prin comunitatea de civilizație, prin acelaș ideal pacific și prin marile interese comune.

Constat cu mulțumire că presa poloneză și presa română își dau foarte bine seama de importanța considerabilă a alianței polono-română și lucrează mână în mână, pentru a întări această alianță.

Patriile lor le vor fi recunoscătoare.

29 Mars 1929

*Déclarations faites à Paris
aux représentants de la Presse
parisienne et aux correspon-
dants de la presse étrangères
à Paris, réunis à la Legation
de Roumanie.*

*Mesdames,
Messieurs,*

Je suis très heureux de saluer en vous les éminents représentants de la presse française et de la presse étrangère.

C'est surtout pour rendre un hommage à la presse que je vous ai prié de me faire le plaisir de nous rencontrer aujourd'hui, ici.

Mon voyage n'a pas de caractère officiel.

Ayant été souffrant ces derniers temps, je suis venu à Paris pour consulter les maîtres de la science médicale et pour tâcher ensuite de trouver une localité tranquille où je puisse me reposer quelques jours.

Mais j'aurais manqué au devoir élémentaire de politesse, si je n'avais pas été saluer le chef du gouvernement et le ministre des Affaires Etrangères.

Le même scrupule m'a suggéré la réunion d'aujourd'hui.

Il m'a semblé qu'il y aurait eu de ma part un manque d'égards envers la presse française et la presse étrangère représentée à Paris, si je n'a-

vais pas cherché à faire votre connaissance et à prendre contact avec vous.

Ce contact était d'autant plus indiqué que j'ai à remplir un devoir agréable envers vous. Je dois en effet vous exprimer les remerciements les plus vifs du gouvernement roumain, au nom du pays entier, pour la bienveillance avec laquelle vous avez toujours traité les problèmes intéressant la Roumanie et pour l'intérêt que vous avez toujours témoigné à mon pays.

Les dirigeants actuels de la politique roumaine attendent beaucoup de la presse, évidemment de la presse roumaine d'abord, mais aussi de la presse étrangère.

Nous sommes convaincus de la grande destinée de la presse dans le monde.

Chacun peut, certes, constater que depuis quelque temps la presse a pris un grand ascendant. Mais nous croyons que ce n'est là que le commencement d'une évolution, qui donnera à la presse un rôle prépondérant dans les affaires politiques.

En effet, les gouvernements démocratiques ne peuvent exercer le pouvoir qu'en accord avec l'opinion publique. Or, c'est la presse qui forge cette opinion publique, c'est elle qui la modèle.

Par conséquent, les directives de la politique partent de plus en plus de ces courants d'opinions formés par la presse. En dernier lieu, c'est donc la presse qui va imposer de plus en plus les directives de la politique d'un pays.

Convaincu de ce rôle important de la presse, le gouvernement de *M. Maniu* a fait tout pour lui faciliter la tâche.

Aussitôt entré en fonctions, le nouveau gou-

vernement a supprimé la censure ainsi que l'état de siège et a rendu libres les communications télégraphiques et téléphoniques avec l'étranger.

Nous avons fait plus. Le chef du Gouvernement étant en même temps le chef du parti national-paysan, s'est fait désigner par la presse un nombre de représentants qu'il a inscrit sur les listes de candidats de son parti à la Chambre des députés, sans leur demander de s'engager à soutenir la politique du parti ou du gouvernement.

C'est ainsi qu'un bon nombre de journalistes ont pénétré dans la Chambre des Députés, tout en gardant leur complète indépendance.

Nous avons fait cela, d'abord comme un hommage pour la presse.

Nous l'avons fait ensuite, pour permettre à la presse d'exercer un contrôle plus réel sur les affaires publiques, ce qui est, je crois, dans l'intérêt du bon fonctionnement de l'Etat. Enfin, nous avons eu en vue de faciliter à la presse une collaboration plus efficace à l'administration du pays.

Au ministère des affaires étrangères, aussitôt que je suis entré en fonctions, j'ai organisé des réunions hebdomadaires de la presse. Chaque semaine nous nous réunissons et, dans ces réunions, le ministre, aidé par le secrétaire général et les directeurs, fait des déclarations sur les problèmes d'actualité et donne des informations.

Guidé par des vues aussi larges, le gouvernement de M. Maniu est en train d'imprimer une vie nouvelle dans tous les domaines des affaires politiques.

De loin, vous avez certainement appris certai-

nes choses. Je vais, rapidement, vous esquisser un tableau général de l'activité du gouvernement de M. Maniu dans les quatre mois, depuis qu'il est au pouvoir.

D'abord, quelques mots sur la politique extérieure :

La politique extérieure de la Roumanie n'est pas la politique d'un parti. C'est la politique du pays entier. On a dit, avec raison, que c'est la politique de l'instinct national.

Mais bien que tous les partis aient les mêmes vues en politique extérieure, notre parti croit pouvoir employer des méthodes plus appropriées pour arriver au but que nous tous poursuivons.

Le fondement de cette politique est le maintien de la paix, sur la base des traités existants.

Dans ce but, la Roumanie a conclu des traités d'alliance ainsi que des traités d'amitié et tous ces traités d'alliance ou d'amitié, je n'ai pas besoin de l'ajouter, sont des traités défensifs.

Dans le même but, la Roumanie poursuit actuellement une politique d'entente avec tous les pays, je pourrais dire une politique de détente.

Voici, sommairement, les réalisations effectués depuis quatre mois dans la politique étrangère :

Nous avons d'abord ratifié le pacte Kellogg, auquel le gouvernement précédent avait donné son adhésion.

Nous avons, ensuite, commencé et poursuivi des négociations avec la Hongrie pour essayer de trancher la question des optants, qui a tant préoccupé la diplomatie européenne et nous espérons aboutir sous peu à un résultat satisfaisant.

Nous avons, en troisième lieu, signé le pacte

russe. Par ce pacte, nous avons clarifié la situation respective de la Roumanie et de la Russie et nous croyons avoir établi un état de paix réel et inauguré une ère nouvelle de tranquillité dans l'Est de l'Europe.

Cette clarification de la situation dans l'Orient européen n'est pas favorable seulement aux pays directement intéressés; mais elle est tout aussi utile à garantir la paix du monde entier.

En quatrième lieu, nous avons ratifié le pacte d'arbitrage avec la Grèce, pacte qui avait été conclu il y a un an par M. Titulesco.

Nous avons, d'autre part, adhéré aux pactes de non-agression et d'arbitrage-types proposés par la Société des Nations.

Par cette adhésion, nous avons déclaré solennellement que nous sommes prêts à conclure des traités de non-agression et d'arbitrage avec tous les pays du monde, membres, ou non, de la Société des Nations.

Nous avons, ensuite, conclu un traité de conciliation et d'arbitrage avec les Etats-Unis d'Amérique.

Nous avons aussi conclu l'accord avec l'Angleterre, la France et l'Italie, au sujet du régime du Danube, question qui traînait depuis de nombreuses années.

Nous avons commencé également des négociations pour resserrer, du point de vue économique, les liens qui unissent les pays de la Petite-Entente, c'est dire que nous avons mis les jalons de la Petite-Entente économique.

Nous avons amélioré les relations avec la Bulgarie et nous sommes en pourparlers avec ce pays

pour trancher les différends qui nous séparent encore.

Voilà les principales réalisations faites depuis quatre mois dans le domaine de la politique extérieure.

De cette simple énonciation vous avez pu voir que nous poursuivons avec fermeté une politique de paix.

Je peux ajouter au tableau, que je viens d'esquisser, la manifestation pacifique faite, il y a un mois, à Varsovie, où la Pologne et la Roumanie ont déclaré d'une manière solennelle, qu'elles sont indissolublement unies pour garantir le maintien de la paix sur la base des traités existants.

Toutes les actions que nous avons entreprises, dans le domaine de la politique extérieure, n'ont eu que ce double but: maintenir la paix et provoquer une détente là où il y a encore des litiges pendants.

Il est donc vrai — et l'activité ici résumée le confirme — ce que j'avais dit à une autre occasion: qu'il n'y a pas de pays au monde qui soit plus profondément attaché à l'idée de la paix que la Roumanie.

J'essayerai maintenant de résumer d'une manière succincte ce que nous avons réalisé en quatre mois dans le cadre de la politique intérieure.

Nous sommes venus au pouvoir au mois de Novembre. Nous avons dû d'abord faire les élections. Ces élections ont été libres, à tel point que les minorités les plus combatives ont déclaré, de leur propre initiative, au Parlement, qu'elles ont joui de la plus complète liberté.

Après les élections, nous avons tranché la ques-

tion de l'emprunt, que vous connaissez, puisque l'opération a été faite ici. Nous avons réalisé l'emprunt et la stabilisation du leu, grâce au concours extrêmement bienveillant du gouvernement français, auquel nous sommes très reconnaissants, et grâce à l'appui des principales banques d'émission du monde.

Nous avons dû nous occuper ensuite du budget, qui a été voté à temps, c'est-à-dire avant le premier janvier. Les Chambres s'étant réunies seulement le 22 décembre, ceci a donc été un tour de force.

Pour tous ceux qui connaissent un peu le mécanisme financier, c'est un budget équilibré.

Après avoir accompli ces choses urgentes, nous avons entrepris la réalisation d'un vaste programme de réformes, qui sont destinées à changer la face du pays.

La question la plus importante chez nous est, sans conteste, la question agraire.

La réforme agraire a été faite il y a quelque temps; mais elle n'est pas complète. Elle doit être achevée par la création des institutions de crédit et d'autres organisations nécessaires pour assurer le développement de la petite propriété. L'achèvement de la réforme agraire est en train d'être réalisé et alors la capacité de production du pays sera multipliée.

Nous avons réorganisé les coopératives.

Nous avons fait voter dernièrement une nouvelle loi des mines. La principale disposition qui vous intéresse, dans la loi des mines, est celle qui met sur pied d'égalité les capitaux étrangers et les capitaux roumains.

Toute notre législation sera modifiée à ce sujet, parce que nous croyons que tout capital étranger, qui vient mettre en valeur les richesses du pays, acquiert le droit au même traitement que le capital national. D'ailleurs, tout capital étranger, qui valorifie la richesse d'un pays, devient par cela même un capital national.

Nous préparons maintenant la réforme administrative.

Comme vous le voyez, il s'agit des réformes de vaste envergure, dans tous les domaines.

Il faut un grand laps de temps pour réaliser tout cela. Nous espérons que ce temps nous l'aurons.

Bien que je sois d'Orient, je ne prétends pas être prophète. Mais il est, je crois, dans la logique des choses que le gouvernement actuel finisse la législature actuelle, donc quatre années.

Dans ces quatre ans on peut faire beaucoup de choses. Et, comme ce gouvernement a le bonheur d'être conduit par un grand chef et, d'un autre côté, il a le prestige d'une popularité sans exemple, il n'est pas exagéré d'espérer que nous aurons une seconde législature pour continuer notre oeuvre.

Je crois que ce ne sont pas des questions qui intéressent seulement notre pays. Elles intéressent aussi tous les pays amis, et même tout le monde. En effet, il n'est pas indifférent, surtout pour les pays amis, d'avoir à l'Est de l'Europe une Roumanie qui languisse ou, au contraire, la voir devenir un élément de progrès de tout premier ordre dans le concert des nations civilisées.

J'espère qu'elle jouira d'une stabilité politique qui puisse lui permettre de se consolider et de conquérir la place qu'elle mérite dans le monde.

Je vous renouvelle les remerciements du gouvernement roumain pour tout ce que vous avez fait jusqu'à maintenant pour la Roumanie et je compte sur votre concours pour aider la Roumanie dans son ascension vers l'accomplissement de sa mission civilisatrice.

TRADUCERE

29 Martie 1929

*Declarațiile făcute la Paris
reprezentanților Presei parisiene
și corespondenților presei stre-
ine din Paris, întruniți la Lega-
țiunea României.*

*Doamnelor,
Domnilor,*

Sunt foarte fericit a salută în D-voastră, pe eminenții reprezentanți ai presei franceze și ai presei străine.

Pentru a aduce un omagiu presei, v'am rugat a-mi face plăcerea să ne întâlnim astăzi aici.

Călătoria mea nu are caracter oficial. Fiindcă am fost suferind în timpurile din urmă, am venit la Paris ca să consult somitățile științei medicale și apoi să caut o localitate liniștită, unde m'ași putea odihni câteva zile.

Dar, ași fi călcat o datorie elementară de politeță, dacă nū m'ași fi dus să salut pe șeful guvernului și pe Ministrul Afacerilor Străine.

Acelaș scrupul mi-a suggerat întrunirea de astăzi.

Mi s'a părut că ar fi fost o lipsă de considerație față de presa franceză și de presa străină reprezen-

tată la Paris, dacă n'ași fi căutat a face cunoștința D-voastră și a lua contact cu D-voastră.

Acest contact eră cu atât mai mult indicat, cu cât am de îndeplinit o datorie plăcută față de Dv. Trebuie, într'adevăr, să vă exprim mulțumirile cele mai vii ale guvernului Român, în numele țarei întregi, pentru bunăvoința cu care ați tratat totdeauna problemele privitoare la România și pentru interesul ce l'ați dovedit totdeauna față de țara mea.

Conducătorii actuali ai politicei române așteaptă mult dela presă, evident dela presa română mai întâiu, dar și dela presa străină. Noi suntem convinși de marele destin al presei în lume.

Oricine poate, desigur, constată că, de câtăva vreme, presa a luat un mare ascendent. Dar noi credem că aceasta este numai începutul unei evoluțiuni, care va da presei un rol preponderant în afacerile politice.

Intr'adevăr, guvernele democratice nu pot exercita puterea decât în acord cu opinia publică. Ori, presa este aceea care conduce opinia publică, ea o modelează. În consecință, directivele politicei pornesc din ce în ce mai mult din aceste curente de opinii formate de presă. În ultim resort, presa deci va impune din ce în ce mai mult directivele politicei unei țari.

Convins de această importantă menire a presei, guvernul d-lui Maniu a făcut totul ca să-i înlésnească sarcina.

Indată ce a intrat în funcțiune, noul guvern a suprimat cenzura și starea de asediu și a lăsat libere comunicațiile telegrafice și telefonice cu străinătatea.

Am făcut mai mult. Șeful guvernului, fiind în acelaș timp șeful partidului național-țărănesc, a cerut presei să-i desemneze un număr de reprezentanți, pe care i-a înscris pe listele de candidați ai partidului său la Camera deputaților, fără să le ceară a se angaja să susțină politica partidului sau a guvernului.

Astfel, un important număr de ziarști au pătruns

în Camera deputaților, păstrând însă deplina lor independență.

Am făcut aceasta, mai întâiu ca un omagiu pentru presă.

Am făcut-o apoi, pentru a permite presei să exercite un control mai real asupra treburilor publice, ceea ce este, cred, în interesul bunei funcționări a Statului.

În sfârșit, am avut în vedere de a înlesni presei o colaborare mai efectivă la administrația Țării.

La Ministerul Afacerilor Străine am organizat, îndată ce am intrat în funcțiune, întruniri săptămânale ale Presei. În fiecare săptămână ne întrunim și, în aceste întruniri, Ministrul, ajutat de Secretarul general și de directori, face declarații asupra problemelor de actualitate și dă informații.

Călăuzit de vederi atât de largi, guvernul d-lui Maniu este pe cale de a imprimă o viață nouă în toate domeniile treburilor publice.

De departe, ați aflat desigur unele lucruri. Voiu schița repede, în câteva cuvinte, un tablou general de activitatea guvernului d-lui Maniu, în cele patru luni de când este la putere.

Mai întâiu, câteva cuvinte despre politica externă.

Politica externă a României nu este politica unui partid. Este politica țării întregi. S'a spus, cu drept cuvânt, că este politica instinctului național.

Dar deși partidele toate au aceleași vederi în politica externă, partidul nostru crede că poate întrebuința metode noi potrivite pentru atingerea scopului ce îl urmărim cu toții.

Scopul acestei politici este menținerea păcii pe baza tratatelor existente. În acest scop, România a încheiat tratate de alianță și tratate de amicitie, și toate aceste tratate de alianță sau de amicitie, nu mai este nevoie să adaog, sunt tratate defensive. În acelaș scop, România urmărește actualmente o politică de înțelegere cu toate țările, ași putea zice, o politică de destindere.

Iată, în mod sumar, realizările efectuate de patru luni în politica externă :

Mai întâiu am ratificat Pactul Kellogg, la care aderase guvernul precedent.

Am început apoi și am urmat negocieri cu Ungaria, pentru a încercă de a tranșa chestiunea opțiunilor, care a preocupat atât de mult diplomația Europeană, și sperăm a obține în curând un rezultat satisfăcător.

În al treilea rând, am iscălit pactul rusesc. Prin acest pact am clarificat situația respectivă a României și a Rusiei, și credem a fi stabilit o stare de pace reală și a fi inaugurat o eră nouă de liniște în răsăritul Europei.

Această clarificare a situației în Orientul european este favorabilă nu numai țărilor direct interesate, dar ea este tot atât de folositoare pentru a garanta pacea lumii întregi.

În al patrulea rând, am ratificat pactul de arbitraj cu Grecia, pact care fusese încheiat acum un an de d-l Titulescu.

Am aderat apoi la pactele de neagresiune și de arbitraj-tip propuse de Societatea Națiunilor.

Prin această adeziune, am declarat solemn că suntem gata a încheia tratate de ne-agresiune și de arbitraj cu toate țările din lume, membre, sau nu, ale Societății Națiunilor.

Am încheiat apoi un tratat de conciliațiune și de arbitraj cu Statele-Unite ale Americii.

Am încheiat asemenea acordul cu Anglia, Franța și Italia privitor la regimul Dunărei, chestiune care se târăgănea de mulți ani.

Am început asemenea negocieri pentru a strânge, din punct de vedere economic, legăturile ce unesc țările din Mica Înțelegere, adică am pus jaloanele Micii Înțelegeri economice.

Am îmbunătățit relațiile cu Bulgaria și suntem în tratative cu această țară, pentru a tranșa diferențele ce încă ne despart.

Iată, în câteva cuvinte, principalele realizări făcute de patru luni în domeniul politicii externe.

Din această simplă enunțare, ați putut vedea că urmărim neclintit o politică de pace.

Pot adăoga la tabloul, pe care l-am schițat, manifestarea pacifică făcută, cu o lună în urmă, la Varșovia, unde Polonia și România au declarat, în mod solemn, că ele sunt indisolubil unite pentru a garanta menținerea păcei pe baza tratatelor existente.

Toate acțiunile ce am întreprins în domeniul politicei externe, nu au avut decât această dublă țintă: a menține pacea și a provoca o destindere, acolo unde mai existau litigii pendente.

Este deci adevărat — și activitatea aici rezumată confirmă — ce am spus cu altă ocazie: nu este țară în lume mai adânc legată de ideia păcei, ca România.

Voiu încercă acuma să rezum în mod succint ceea ce am realizat timp de patru luni, în cadrul politicei interne.

Am venit la putere în luna Noembrie. A trebuit întâi să facem alegerile. Aceste alegeri au fost atât de libere, încât minoritățile cele mai combative au declarat, din propria lor inițiativă, în Parlament, că s'au bucurat de cea mai complectă libertate.

După alegeri, am tranșat chestiunea împrumutului, pe care o cunoașteți, deoarece operația s'a făcut aici. Am realizat împrumutul și stabilizarea leului, mulțumită concursului extrem de binevoitor al guvernului Francez, căruia îi suntem foarte recunoscători și grație sprijinului principalelor bănci de emisiune din lume.

A trebuit să ne ocupăm în urmă de budget, care a fost votat la timp, adică înainte de întâi Ianuarie. Aceasta a fost cu totul extraordinar, deoarece Camerele nu au putut începe a lucră decât la 22 Decembrie.

Pentru toți cei care cunosc puțin mecanismul financiar, budgetul ce am votat este echilibrat.

După ce am executat aceste lucruri urgente, am

întreprins realizarea unui vast program de reforme, menite a schimbà fața țării.

Chestiunea cea mai însemnată la noi, este, fără discuție, chestiunea agrară.

Reforma agrară a fost făcută de câtva timp, dar ea nu este complectă. Ea trebuie să fie desăvârșită prin crearea unor instituții de credit și a altor organizațiuni necesare pentru a asigura dezvoltarea micii proprietăți.

Desăvârșirea reformei agrare este pe cale de realizare și atunci capacitatea de producțiune a Țării va fi înmulțită.

Am reorganizat cooperativele.

Am votat de curând o lege nouă a minelor. Principala dispoziție care vă interesează în legea minelor, este aceea care pune pe picior de egalitate capitalurile străine și capitalurile române.

Toată legislația noastră va fi modificată în această materie, pentru că noi credem că orice capital străin, care vine să pună în valoare bogățiile țării, câștigă dreptul la acelaș tratament ca și capitalul național. Dealtmintrelea, orice capital străin, care valorifică bogăția unei țări, devine chiar prin aceasta un capital național.

Pregătim acum reforma administrativă.

Cum vedeți, este vorba de reforme foarte însemnate în toate domeniile. Trebuie un timp îndelungat pentru această realizare. Sperăm că acest timp îl vom avea.

Cu toate că sunt din Orient, nu mă pretind profet. Cred însă că este în logica lucrurilor, ca actualul guvern să termine legislatura actuală, adică patru ani.

În acești patru ani se pot face multe lucruri. Și cum acest guvern are fericirea să fie condus de un mare șef și pe de altă parte are prestigiul unei popularități fără pereche, nu este exagerat de a spera că vom avea o a doua legislatură, pentru continuarea operei noastre.

Cred că acestea nu sunt chestiuni care interesează

numai țara noastră. Ele interesează asemenea țările amice și chiar toată lumea. În adevăr, nu este indiferent, mai ales pentru țările amice, de a avea în răsăritul Europei o Românie care să lăncezească, ci, dimpotrivă, să devină un element de progres de primul ordin în concertul națiunilor civilizate.

Sper că ea se va bucura de o stabilitate politică care să-i permită de a se consolida și de a cuceri locul ce îl merită în lume.

Vă reînoesc mulțumirile guvernului român pentru tot ce ați făcut până acum pentru România și contez pe concursul Dv. pentru a ajuta România în ascensiunea ei spre îndeplinirea misiunii sale civilizatoare.

21 Mai 1929

*Discours prononcé au dîner
de la Petite Entente donné en
l'honneur de Mrs. les Ministres
Benes et Mironesco à Topchider
près Belgrade, en réponse au dis-
cours de Mr. Kumanudi, Ministre
des Affaires Etrangères par in-
térim de la Yougoslavie.*

Monsieur le Ministre,

Au nom du Gouvernement roumain et en mon nom personnel, je remercie vivement Votre Excellence et le Gouvernement Serbe, Croate et Slovène pour l'accueil cordial qu'ils ont réservé au représentant de la Roumanie.

La nation roumaine, amie et alliée de la vaillante nation yougoslave, sera très sensible à ce nouveau témoignage de sympathie.

En adressant d'ici à Son Excellence M. Marinkovitch les meilleurs voeux pour sa santé, je suis très content d'avoir eu l'occasion de collaborer avec Votre Excellence, sincère ami de mon pays.

Je suis très heureux, Monsieur le Ministre des Affaires Etrangères de la République Tchécoslovaque, de saluer ici Votre Excellence.

Je salue en Elle l'éminent homme d'Etat qui,

depuis bientôt 12 ans, dirige brillamment la politique extérieure de son pays.

J'ai aussi la satisfaction de saluer en Elle un grand ami de la Roumanie, ainsi qu'un vieil ami et collaborateur personnel.

Monsieur le Président,
Messieurs les Ministres,
Mesdames, Messieurs,

L'heureuse entente de nos trois nations, précé-
dée et préparée par leur collaboration frater-
nelle sur les champs de bataille, est née de la
nécessité impérieuse de sauvegarder l'existence et
la prospérité de nos pays.

Cette existence et cette prospérité sont liées
au maintien de la paix actuelle.

Nous nous sommes donc unis pour défendre
et garantir cette paix, consacrée par les Traités
conclus en 1919.

L'intangibilité de ces traités est le seul moyen
de maintenir et d'assurer la paix du monde.

Après avoir souffert pendant des siècles un dur
calvaire, nos peuples sont parvenus, par des sa-
crifices indescriptibles et avec l'aide de nos alliés,
à se libérer ou à réunir dans un seul faisceau leurs
branches longtemps opprimées.

Le retour à l'oppression est impossible.

Nos peuples défendront, au prix de leur exis-
tence, l'œuvre de justice qui s'est accomplie et
ils ne seront pas les seuls à la défendre.

En dehors même de tout traité, la plupart des
nations du monde se sentiront assurément soli-
daires avec nous, pour la défense du droit.

Essayer de toucher aux traités existants serait risquer de provoquer un nouveau terrible bouleversement du monde, dont les conséquences seront certainement funestes aussi à ceux qui l'auront provoqué.

A coté donc de nos propres intérêts, les intérêts supérieurs du monde civilisé nous commandent le maintien de la paix par le respect des traités qui l'ont établie.

Unis, nous travaillons dans ce but depuis neuf ans.

Constamment préoccupés de servir la cause de la paix, nous avons accompli, dans cet intervalle de temps, une œuvre féconde, que M. le Ministre Benes vient de nous esquisser.

Nous continuerons à accomplir notre haute mission sans fléchir, mais également sans nous départir du calme que nous donnent la foi dans l'immanence de la justice et la conscience de servir, non seulement notre propre cause, mais aussi celle de l'Europe et du monde entier.

Nous ne menaçons personne. Nous tâchons de convaincre.

Guidés par les intérêts suprêmes de la civilisation, nous marchons côte à côte avec nos alliés et la plupart des nations vers le seul idéal digne du genre humain: le bonheur de l'humanité.

Il n'y a qu'un chemin pour y arriver: *c'est la paix.*

Nous convions toutes les autres nations de s'engager franchement et fermement dans la même voie lumineuse, pour le plus grand bien de l'humanité.

En accomplissant notre mission de cette sorte,

nous contribuons au rapprochement des peuples, surtout des peuples de l'Europe Centrale et réalisons ici une œuvre de détente.

Facteur de paix et de détente, notre alliance à trois, joue un rôle toujours plus important dans la politique internationale.

Elle n'est pas une simple alliance conventionnelle, mais une union intime et amicale de nos trois peuples.

Notre devoir est de la renforcer continuellement.

Nous avons aujourd'hui même contribué à la renforcer par une nouvelle formule d'union: un traité tripartite de conciliation et d'arbitrage.

Nous créerons bientôt un autre lien de solidarité entre nous par la Petite Entente Economique, destinée à donner une ampleur nouvelle à notre alliance.

Nous sommes également décidés à favoriser toutes les initiatives de nature à rapprocher encore davantage nos trois peuples, dans le domaine intellectuel.

La Roumanie fera tout ce qui dépend d'elle pour resserrer continuellement et cimenter à jamais l'amitié et l'alliance qui unissent si heureusement nos trois pays.

Dans ces sentiments, je lève mon verre en l'honneur de Sa Majesté le Roi Alexandre I, ainsi que de Sa Majesté la Reine Marie et de Son Excellence M. le Président Massaryk, et je forme, au nom de mon Gouvernement et en mon nom, les plus chaleureux vœux pour leur bonheur et pour la prospérité de leurs vaillantes nations, amies et alliées de la nation roumaine.

TRADUCERE

21 Mai 1929

*Discurs pronunțat la banche-
tul Micei înțelegeri dat în ono-
rea Domnilor Miniștrii Benes și
Mironescu la Topșider, lângă
Belgrad, răspunzând discursului
D-lui Kumanudiy, Ministrul de
afaceri străine ad-interim, al Iu-
goslaviei.*

Domnule Ministru,

În numele guvernului Român și în numele meu personal, adresez Excelenței Voastre și guvernului Sârb, Croat și Sloven vii mulțumiri pentru primirea cordială ce au făcut-o reprezentantului României.

Națiunea Română, amică și aliată a vitezei națiuni Jugoslave, va fi foarte simțitoare pentru această nouă dovadă de simpatie.

Adresând de aici Excelenței sale d-lui Marinkovici cele mai bune urări pentru sănătatea sa, sunt foarte mulțumit de a avea ocazia să colaborez cu Excelența Voastră, sincer amic al Țării mele.

Sunt foarte fericit, Domnule Ministru al Afacerilor Străine al Republicii Cehoslovace, să salut aici pe Excelența Voastră.

Salut în Excelența Voastră pe eminentul om de Stat care conduce de aproape doisprezece ani, în mod strălucit, politica externă a Țării sale.

Am și satisfacțiunea de a saluta în D-voastră un mare prieten al României și un vechiu amic și colaborator personal.

Domnule Președinte,

Domnule Ministru,

Doamnelor și Domnilor,

Fericita înțelegere a celor trei națiuni ale noastre, precedată și pregătită prin colaborarea frățească pe

câmpul de luptă, s'a născut din necesitatea imperioasă de a salvagarda existența și prosperitatea țărilor noastre.

Această existență și această prosperitate sunt legate de menținerea păcii actuale.

Ne-am unit, deci, pentru a apăra și garantă această pace consacrată prin Tratatul încheiat în 1919.

Intangibilitatea acestor tratate este singurul mijloc de a menține și de a asigura pacea lumii.

După ce au suferit în curs de veacuri un aspru calvar, popoarele noastre au reușit prin sacrificii de nedescris și cu ajutorul aliaților noștri, să se libereze sau să unească într'un singur mănunchiu, ramurile lor, multă vreme asuprite.

Reîntoarcerea sub asuprire este imposibilă.

Popoarele noastre vor apăra, cu prețul existenței lor, opera de justiție care s'a împlinit, și nu vor fi singurele cari să o apere.

În afară chiar de orice tratat, cele mai multe națiuni ale lumii se vor simți desigur solidare cu noi, pentru apărarea dreptului.

A încerca de a atinge tratatele existente, ar fi a riscă de a provoca un nou teribil cataclism mondial, ale cărui urmări vor fi desigur funeste și acelora care îl vor fi provocat.

Alături deci de interesele noastre proprii, interesele superioare ale lumii civilizate ne poruncesc menținerea păcii, prin respectarea tratatelor cari au stabilit-o.

Uniți, noi lucrăm în acest scop de nouă ani.

Mereu preocupați de a servi cauza păcii, noi am îndeplinit, în acest răstimp, o operă fecundă, pe care adineauri ne-a schițat-o domnul Ministru Beneș.

Vom continua îndeplinirea înaltei noastre misiuni fără șovăire și fără a ne îndepărta dela calmul ce ne dă credința în imanența dreptății și conștiința de a servi nu numai propria noastră cauză, dar și aceea a Europei și a lumii întregi.

Nu amenințăm pe nimeni. Încercăm a convinge.

Călăuziți de interesele supreme ale civilizațiunei, mergem alături cu aliații noștri și cu cele mai multe națiuni către singurul ideal demn de genul omenesc: fericirea omenirei. Nu este decât un singur drum pentru a ajunge acolo: *Pacea*.

Invităm pe toate celelalte națiuni a păși sincer și hotărît pe această cale luminoasă, pentru binele cel mai mare al omenirei.

Indeplinind misiunea noastră în acest fel, noi contribuim la apropierea popoarelor, mai ales a popoarelor din Europa Centrală, și realizăm aici o operă de destindere.

Factor de pace și de destindere, alianța noastră în trei, joacă un rol din ce în ce mai important în politica internațională.

Ea nu este o simplă alianță convențională, ci o unire intimă și amicală a celor trei popoare ale noastre.

Suntem datori a o întări neîncetat.

Chiar azi am contribuit la întărirea ei printr'o formă nouă de unire: un tratat tripartit de conciliațiune și de arbitraj.

Vom creia cât de curând o altă legătură de solidaritate între noi, prin Mica Înțelegere Economică, menită a da o nouă amploare alianței noastre.

Suntem asemenea decisi a favoriza toate inițiativele menite a apropiă încă mai mult cele trei popoare ale noastre în domeniul intelectual.

România va face tot ce depinde de dânsa, pentru a strânge mereu și a cimentă pentru vecie legăturile de prietenie și de alianță care unesc în mod atât de fericit cele trei țări ale noastre.

În aceste sentimente, ridic paharul meu în onoarea Majestății Sale Regelui Alexandru I, a Majestății Sale Regina Maria și a Excelenței Sale Domnul Președinte Masaryk, și fac, în numele guvernului meu și în numele meu personal, cele mai călduroase urări pentru fericirea și prosperitatea vitezelor națiuni amice și aliate ale națiunei române.

25 Mai 1929

Discours prononcé à Dubrovnik (Raguse), au cours du banquet offert par la municipalité en l'honneur des Ministres des Affaires Etrangères de la Roumanie et de la Tchécoslovaquie.

Monsieur le Maire,

Je vous remercie sincèrement, au nom du gouvernement roumain et en mon nom, pour vos aimables paroles, ainsi que pour les vœux que vous venez de formuler.

Je vous suis aussi extrêmement reconnaissant de l'accueil chaleureux que votre belle cité nous a fait.

Vous avez très bien défini le caractère et la valeur de la Petite Entente, en disant qu'elle est un pilier de la paix.

Pour la consolidation et le progrès de nos pays, la paix est indispensable.

Nous nous sommes unis pour l'assurer et pour la maintenir, dans l'intérêt de nos trois nations et aussi dans l'intérêt de l'Europe.

Monsieur le Maire,

Nous avons visité aujourd'hui votre charmante ville et nous avons admiré ses sites merveilleux et les précieux vestiges d'un grandiose passé.

En admirant les monuments qui rappellent la splendeur de jadis, notre pensée s'est portée tout naturellement vers la destinée changeante des choses humaines.

Les lois qui gouvernent cette destinée ne nous sont pas encore connues.

Il y a plus de deux cents ans, Giam Batista Vico soutenait que le genre humain piétine sur place: on naît, on vit, on meurt, puis on renaît, on se redéveloppe, on rentre dans la froide dissolution et le cycle de ces „*corsi*“ et „*ricorsi*“, comme les appelait Vico, se poursuit indéfiniment.

La période des temps historiques n'est pas encore assez longue pour nous permettre de déchiffrer l'énigme de l'évolution humaine, à la lumière des faits constatés par l'Histoire.

Mais il est permis d'espérer que la nature est plus riche en ressources que ne le croyait Giam Batista Vico.

Le genre humain ne saurait être en effet condamné à piétiner sur place.

Il suit un chemin continuellement ascendant, s'élevant continuellement plus haut, à la poursuite d'un idéal toujours plus large et plus beau.

Ainsi les „*ricorsi*“ sont toujours plus amples et plus ascendants que les „*corsi*“, et l'évolution humaine, au lieu d'être représentée par des cercles égaux ou superposés, devrait être figurée par

des cercles toujours plus larges et en perpétuelle ascension, comme une spirale.

Il y a certainement des dissolutions, mais elles ne représentent pas toujours un déclin pour l'Humanité.

Au contraire, elles sont souvent une condition du progrès, permettant aux éléments désunis de contribuer, sous une forme nouvelle et avec plus de force, à la prospérité du monde.

De telles dissolutions sont donc utiles et nécessaires au progrès de l'humanité. Ce n'est pas une mort, mais une transformation destinée à agrandir le patrimoine du genre humain.

Guidé par ces pensées, je souhaite à la ville de Dubrovnik de revivre la splendeur d'autrefois et d'arriver à la dépasser, en progressant continuellement.

Je fais les mêmes vœux de constante et progressive prospérité en faveur du royaume Serbe, Croate et Slovène, ami et allié de la nation roumaine.

Vive Dubrovnik !

Vive le Royaume serbe-croate-slovène !

TRADUCERE

25 Mai 1929

Discurs pronunțat la Dubrovnik (Ragusa), în cursul banchețului oferit de municipalitate în onoarea miniștrilor de afaceri străine ai României și ai Cehoslovaciei.

Domnule Primar,

Vă mulțumesc sincer, în numele guvernului român și în numele meu personal, pentru cuvintele D-voastră amabile și pentru urările ce ați formulat.

Vă sunt asemenea extrem de recunoscător pentru primirea călduroasă ce ne-a făcut-o frumoasa Dv. cetate.

Ați definit foarte bine caracterul și valoarea Miceii Înțelegeri, spunând că ea este un stâlp al Păceii.

Pentru consolidarea și progresul celor două țări ale noastre, pacea este indispensabilă.

Noi ne-am unit pentru a o asigura și a o menține, în interesul celor trei națiuni ale noastre și în interesul Europei.

Domnule Primar,

Am vizitat astăzi încântătorul Dv. oraș și am admirat așezarea sa minunată și urmele prețioase ale unui trecut măreț.

Admirând monumentele care amintesc splendoarea din trecut, gândul nostru s'a îndreptat în mod natural spre destinul schimbător al lucrurilor omenesti.

Legile care cârmuesc acest destin nu ne sunt încă cunoscute.

Cu două veacuri în urmă, Giam Batista Vico susținea că genul omenesc se mișcă pe loc: lumea se naște, trăește, moare. apoi renaște, se desvoltă din

nou și reintră în recea disoluție și ciclul acestor „corsi” și „ricorsi”, cum le numea Vico, continuă fără sfârșit.

Perioada timpurilor istorice nu este destul de lungă, ca să ne permită să descifrăm enigma evoluțiunii omenești la lumina faptelor constatate de Istorie.

Dar ne este îngăduit să sperăm că natura este mai bogată în resurse decât o vedea Giam Batista Vico.

Omenirea nu poate fi, în adevăr, condamnată să se miște pe loc. Ea urmează un drum mereu ascendent, înălțându-se neîncetat mai sus, în urmărirea unui ideal mereu mai larg și mai frumos.

Astfel „ricorsi” sunt mereu mai largi și mai ascendente decât „corsi” și evoluția omenească, în loc să fie reprezentată prin cercuri egale sau supra-puse, ar trebui să fie figurată prin cercuri mereu mai largi și într'o perpetuă înălțare, ca o spirală.

Există fără îndoială disoluții, dar ele nu reprezintă totdeauna un declin pentru omenire.

Din contră, ele sunt adeseori o condiție a progresului, permițând elementelor dezunite să contribuie, sub o formă nouă și cu mai mare putere, la prosperitatea lumii.

Asemenea disoluții sunt deci utile și necesare progresului omenirii. Nu este o moarte, ci o transformare menită să mărească patrimoniul genului omenească.

Călăuzit de aceste gânduri, urez orașului Dubrovnik să retrăească splendoarea din trecut și să ajungă s'o depășească, progresând neîncetat.

Fac aceleași urări de constantă și progresivă prosperitate în favoarea Regatului Sârb, Croat și Sloven, amic și aliat al Națiunii Române.

Trăiască Dubrovnik !

Trăiască regatul Sârb, Croat și Sloven !

27 Mai 1929

*Discours prononcé à Split
(Spalato) lors du banquet offert
par la Municipalité en l'honneur
des Ministres des affaires étrangères
de la Petite-Entente.*

Monsieur le Maire,

Les paroles extrêmement aimables que vous venez de prononcer nous ont vivement touchés.

Nous vous en remercions bien et vous exprimons toute notre gratitude pour l'accueil enthousiaste, dont nous avons été l'objet de la part de votre charmante ville.

Vous avez dit, avec raison, que chacun de nos trois pays est appelé à bénéficier des droits ou avantages qu'un d'entre nous a pu obtenir.

C'est là un des résultats, et non pas le moindre, de notre alliance, qui doit servir la cause de chacun et la cause de tous.

*Mesdames,
Messieurs,*

Après la guerre terrible qui allait faire sombrer la civilisation même, deux questions principales se sont posées aux nations tranquilles et laborieuses :

1. Empêcher le retour d'une catastrophe pareille à celle qui venait d'ensanglanter le monde.
2. Conserver et consolider l'œuvre de justice qui s'était réalisée.

Heureusement pour nous, les peuples de la Petite-Entente, ces deux questions comportaient une solution commune: Le maintien de la Paix, sur la base des traités qui l'avaient établie.

Cette solution unique harmonisait nos propres intérêts avec les intérêts généraux de la civilisation.

Elle garantissait notre consolidation et notre existence, en même temps que la tranquillité et la prospérité de l'Europe et du monde entier.

Guidés par ce double but, nos trois peuples se sont unis et nous travaillons ensemble depuis bientôt neuf ans.

Dans la Conférence de cette année, nous avons continué d'une manière heureuse notre œuvre, en resserrant nos liens d'alliance et d'amitié et en posant les bases d'une nouvelle formule d'union, à la fois plus ample et plus profonde.

Après avoir terminé les travaux de la Conférence, nous avons continué à faire de la bonne besogne dans cette magnifique excursion à travers la Bosnie, la Herzégovine, le Monténégro et les pays dalmates, en renforçant partout l'attachement des masses populaires à la Petite-Entente.

Depuis quatre jours nous passons d'enchantement en enchantement et nous ne savons qu'admirer davantage: les splendeurs de la nature ou l'élan de la population, manifestant sa vive sympathie pour la Tchécoslovaquie et pour la Roumanie, ainsi que pour notre heureuse alliance tripartite.

Tout le long de notre voyage — au milieu de vos belles montagnes, les robustes paysans, et

sur les rives enchanteresses de la mer, les actifs citadins — nous ont affirmé, avec la même ardeur, leur volonté de soutenir et de resserrer toujours davantage l'union de nos trois pays.

L'attachement des masses populaires à l'alliance qui nous unit donne à celle-ci une force considérable et transforme notre alliance tripartite dans une union intime de nos peuples.

L'action solidaire des masses garantit l'heureux développement dans l'avenir de la Petite-Entente et rehausse puissamment son rôle dans la politique internationale.

J'exprime d'ici aux populations, qui nous ont acclamés, notre vive reconnaissance pour leurs manifestations chaleureuses de sympathie.

Je tiens également à remercier de tout cœur le gouvernement yougoslave et en particulier, Monsieur le Ministre Koumanoudi — au risque de froisser la modestie de notre très cher collègue — pour l'admirable organisation de cette magnifique excursion, ainsi que pour la cordiale hospitalité qui nous a été réservée partout.

Nous en emporterons un souvenir inoubliable.

Monsieur le Maire,

La belle cité de Split, que nous avons admirée aujourd'hui, est en pleine transformation.

Nous lui souhaitons un essor encore plus grand que celui qui a marqué son glorieux passé.

Je vous convie de boire, Mesdames et Messieurs, à la prospérité incessante de Split et en l'honneur de Monsieur le Maire et de ses adjoints.

TRADUCERE

27 Mai 1929

Discurs pronunțat la Split (Spalato) la banchetul dat de municipalitate în onoarea Miniștrilor afacerilor Străine ai Micei Înțelegeri.

Domnule Primar,

Cuvintele extrem de amabile, pe care le-ați pronunțat, ne-au mișcat foarte mult.

Vă mulțumim mult și vă exprimăm toată recunoștința noastră pentru entuziasta primire ce am avut din partea încântătorului D-voastră oraș.

Ați spus, cu drept cuvânt, că fiecare dintre tustrele țările noastre este chemată să se bucure de drepturile și de avantajile pe care una dintre ele a putut să le obțină.

Acesta este unul din rezultatele — și nu cel mai puțin important — al alianței noastre, care trebuie să servească cauza fiecăruia și cauza tuturor.

Doamnelor,

Domnilor,

După teribilul război care amenință să prăbușească civilizația însăși, s'au pus națiunilor liniștite și muncitoare două chestiuni principale :

1. Să împiedice întoarcerea unei catastrofe asemănătoare aceleia care a însângerat lumea.
2. Să păstreze și să consolideze opera de justiție care s'a realizat.

Din fericire pentru noi, popoarele Micei Înțelegeri, aceste două chestiuni comportau o soluțiune comună: Menținerea Păcii pe baza tratatelor care o stabilizează.

Această soluțiune unică armoniză propriile noastre interese cu interesele generale ale civilizației.

Ea garantă consolidarea și existența noastră și în acelaș timp liniștea și propășirea Europei și a întregii lumi.

Conduse de acest dublu scop, popoarele noastre s'au unit și lucrăm împreună de aproape nouă ani.

În conferința de anul acesta am continuat în mod fericit opera noastră, strângând încă legăturile noastre de alianță și de amicitie și punând bazele unei noi formule de unire mai amplă și în acelaș timp mai profundă.

După ce am terminat lucrările Conferinței, am continuat să lucrăm în timpul acestei mărețe excursii prin Bosnia și Herțegovina, Muntenegru și țările dalmate, întărind pretutindeni interesul maselor populare pentru Mica Înțelegere.

De patru zile, trecem din încântare în încântare și nu știm ce să admirăm mai mult: splendorile naturii sau elanul populației, manifestând via sa simpatie pentru Cehoslovacia și pentru România, precum și pentru fericita noastră alianță tripartită.

În tot cursul călătoriei noastre, în mijlocul frumoșilor voștri munți, țăranii robuști, iar, pe malurile încântătoare ale mării, activii orășeni, ne-au afirmat cu aceeași căldură, voința lor de a susține și de a întări tot mai mult unirea celor trei țări ale noastre.

Atașamentul maselor populare la alianța care ne unește, dă acesteia o putere considerabilă și transformă alianța noastră tripartită într'o unire intimă a popoarelor noastre.

Acțiunea solidară a maselor garantează fericita dezvoltare în viitor a Micei Înțelegeri și înaltă considerabil rolul său în politica internațională.

Exprim de aci populațiilor care ne-au aclamat, via noastră recunoștință pentru călduroasele lor manifestațiuni de simpatie.

Tin asemenea să mulțumesc din toată inima guvernului Jugoslav și în special domnului Ministru Kumanudi, — cu riscul de a jigni modestia prea scumpului nostru coleg, — pentru admirabila orga-

nizație a acestei mărețe excursiuni, precum și pentru cordiala ospitalitate, care ne-a fost rezervată pretutindeni.

Vom duce cu noi o amintire neștearsă.

Domnule Primar,

Frumoasa cetate a Splitului, pe care am admirat-o astăzi, este în plină transformare.

Noi îi dorim un avânt mai mare decât acela al gloriosului său trecut.

Vă rog a bea, Doamnelor și Domnilor, pentru propășirea necontenită a Splitului și în onoarea Domnului Primar și a ajutozrilor săi.

20 Juin 1929

*Déclarations faites à la presse
roumaine et aux correspondants
de la presse étrangère, au pa-
lais Stourdza (Ministère des Af-
faires étrangères).*

Mesdames, Messieurs,

Je vous ai proposé, de nous réunir aujourd'hui au lieu de Samedi, parce qu'on m'a attiré l'attention que beaucoup d'entre vous désirent — avec raison — avoir, en été, l'après-midi de Samedi libre.

Nous aurons donc dorénavant nos réunions hebdomadaires le Jeudi.

Je sais que vous attendez des éclaircissements au sujet de la démarche faite à Budapest par la Roumanie, en même temps que la Tchécoslovaquie et la Yougoslavie.

Ainsi que vous le savez, il est de tradition de ne pas faire de déclarations publiques sur des questions se rapportant à une action diplomatique, qui est en cours de développement.

Nous voulons respecter cette réserve.

D'autres ne l'ont pas respectée. On en a parlé à Budapest.

A la suite des déclarations qui ont été faites

dans la capitale de la Hongrie, je me vois obligé de vous dire quelques mots au sujet de cette démarche.

La Roumanie attend une réponse par écrit à la note écrite qu'elle a présentée, il y a quelques jours, au gouvernement hongrois.

Lorsque cette réponse nous sera parvenue, nous en tirerons les conclusions qu'elle comportera.

La Petite Entente, depuis neuf ans, a toujours donné des preuves de calme et d'attachement à la paix.

Nous avons fait cette démarche à Budapest, guidés par le souci de la paix.

Nous n'avons entrepris cette action diplomatique sous l'impression d'aucune inquiétude, aussi faible soit-elle, pour la situation de notre pays.

La Roumanie, aussi bien que les autres Etats de la Petite Entente, ne sauraient être impressionnés par des manifestations comme celles que nous avons été obligés de relever.

Nous avons agi dans l'intérêt de la paix et aussi dans l'intérêt même du pays auprès duquel notre démarche a été faite.

C'est pourquoi nous attendons avec tranquillité la réponse de Budapest et, lorsque nous nous trouverons en face d'un texte précis, nous déciderons quelle sera notre attitude ultérieure.

Au sujet du problème extrêmement important des réparations, le gouvernement ne possède pas encore des données précises.

Des explications ont été demandées à notre délégué à la Commission des réparations.

Pour le moment, des rapports télégraphiques, que nous avons reçus jusqu'à présent, il résulte

que les chiffres publiés par les journaux se rapprochent des chiffres officiels.

Mais les calculs ne sont pas encore terminés.

Il s'agit, pour le moment, des propositions faites par les experts et il reste à voir dans quelle mesure elles seront adoptées par la conférence spéciale qui doit examiner et approuver la proposition des experts.

Cette question des réparations a préoccupé le gouvernement actuel, dès son avènement au pouvoir.

Il a fait des démarches auprès des grandes puissances et a déposé deux mémoires à la commission des réparations, en les faisant parvenir aussi directement aux gouvernements des principaux pays.

D'autre part, dans la conférence de Belgrade, les trois pays de la Petite Entente ont examiné le problème des réparations et ont envisagé les moyens d'arriver à une solution satisfaisante pour tous les trois pays.

Les difficultés sont énormes. Le principal pays débiteur demande une réduction nouvelle et considérable du chiffre total précédemment fixée pour sa dette-réparation. Autres pays débiteurs demandent une remise complète de leurs dettes au titre de réparation et, par contre, ils réclament des paiements énormes de la part des pays créanciers. Enfin la plupart de ceux-ci sont obligés de demander des sérieuses augmentations.

La Roumanie a montré, dans les mémoires envoyés à la Commission du réparations et aux principales Puissances, qu'elle n'a pas été traitée équitablement, car on lui a attribué dès le

commencement une cote trop réduite par rapport à ses pertes et sacrifices.

Ainsi que vous le savez, d'ailleurs, la question n'est pas nouvelle. Elle date de la conférence de Spa du juin 1920.

Nous croyons que les gouvernements précédents ont fait leur devoir.

Ils ont eu un intervalle de huit ans pour travailler à obtenir la modification de cette situation inéquitable.

Nous nous y employons depuis huit mois et nous ferons tout notre devoir.

Je vais ajouter quelques mots sur deux questions, qui ont préoccupé, cette semaine, nos journaux.

Certaines informations, qui ont été publiées par la presse étrangère et ont paru aussi dans notre presse, attribuent au nouveau gouvernement anglais l'intention de modifier la politique extérieure de la Grande Bretagne.

Rien n'est plus contraire à la vérité.

Je suis en mesure de vous dire que j'ai reçu de Londres des informations, qui me permettent d'affirmer que la politique étrangère du nouveau gouvernement de la Grande Bretagne se maintiendra dans le cadre où elle a été fixée par le gouvernement précédent pour la défense de la paix.

Afin de préciser davantage, j'ajouterai que, d'après nos informations, le nouveau gouvernement anglais n'entreprendra rien pour contrarier l'action pacifique des Alliés, basée sur le respect des traités existants.

On a parlé de même dans la presse, d'une in-

terruption des négociations sur la question des optants.

La Roumanie, qui s'est engagée dans ces négociations à la suite des recommandations expresses de la S. D. N., ne les a pas interrompues, pour des considérations qu'il est facile de comprendre, et en premier lieu, par égard pour la Société des Nations.

Nous attendons avec confiance la fin de ces négociations, qui paraissent s'acheminer vers un résultat concordant avec les intérêts de notre pays.

En tout cas, ces intérêts nous commandent principalement deux choses: de ne pas nous départir de notre calme et de parler aussi peu que possible de cette question, qui est déjà assez irritante par elle-même et risque de le devenir davantage à force de la discuter publiquement, pendant qu'on essaye de la résoudre par des négociations diplomatiques directes.

Je sais que c'est là un problème trop important, par que la presse s'abstienne d'en parler et de commenter les négociations ou les on-dit.

Mais je vous prierais d'user de beaucoup de réserve dans cette affaire et de nous faire confiance, quant au résultat final.

TRADUCERE

20 Iunie 1929

Declarațiuni făcute presei române și corespondenților presei străine, la Palatul Sturza (Ministerul Afacerilor Străine).

Doamnelor,

Domnilor,

V'am propus să ne întâlnim astăzi, în loc de Sâmbătă, fiindcă mi s'a atras atențiunea că mulți dintre D-voastră doresc — cu drept cuvânt — să fie, pe timpul verei, liberi Sâmbăta după amiază.

Vom avea deci de acum înainte întâlnirile noastre săptămânale Joia.

Știu că așteptați lămuriri cu privire la demersul făcut la Budapesta de către România, în acelaș timp cu Cehoslovacia și cu Jugoslavia.

După cum știți, este o tradiție de a nu se face declarațiuni publice asupra chestiunilor referitoare la o acțiune diplomatică în curs de dezvoltare.

Vrem să respectăm această rezervă.

Alții nu au respectat-o. La Budapesta s'a vorbit despre aceasta.

În urma declarațiunilor care au fost făcute în capitala Ungariei, mă văd nevoit să vă spun câteva cuvinte cu privire la acest demers.

România așteaptă un răspuns scris la nota scrisă, pe care a prezentat-o acum câteva zile, guvernului Ungar.

Când ne va sosi acest răspuns, vom trage concluziile pe care el le va comportă.

Mica Înțelegere, de nouă ani, a dat totdeauna probe de calm și de atașament pentru pace.

Am făcut acest demers la Budapesta, conduși de grija păcii.

N'am întreprins această acțiune diplomatică sub

impresiunea niciunei neliniști, cât de slabă, pentru situațiunea țării noastre.

România, ca și celelalte state ale Micei Înțelegeri, nu poate fi impresionată de manifestațiuni de felul aceluia pe care am fost nevoiți să le relevăm.

Am acționat în interesul păcii, și chiar în interesul țării pe lângă care a fost făcut demersul.

De aceea așteptăm liniștiți răspunsul Budapestei și, când ne vom găsi în fața unui text precis, vom hotărî care va fi atitudinea noastră ulterioară.

În privința problemei extrem de importante a reparațiunilor, guvernul nu are încă date precise.

S'au cerut explicațiuni delegatului nostru la Comisiunea de Reparațiuni.

Pentru moment, rapoartele telegrafice pe cari le-am primit până acum, rezultă că cifrele publicate de ziare se apropie de cifrele oficiale.

Dar calculele nu sunt încă terminate.

E vorba pentru moment de propuneri făcute de experți și rămâne de văzut, în ce măsură ele vor fi adoptate de conferința specială, care trebuie să examineze și să aprobe propunerea experților.

Această chestiune a reparațiunilor a preocupat Guvernul actual, imediat după venirea sa la putere.

El a făcut demersuri pe lângă marile Puteri și a depus două memorii la Comisiunea de Reparațiuni, trimițându-le și direct guvernelor principalelor țări.

Pe de altă parte, în Conferința dela Belgrad, cele trei țări ale Micei Înțelegeri au examinat problema reparațiunilor și au cercetat mijloacele de a ajunge la o soluțiune mulțumitoare pentru toate cele trei State.

Greutățile sunt enorme. Principala țară debitoare cere o nouă reducere însemnată a cifrei totale fixată mai înainte pentru datoria sa — reparațiune. Alte țări debitoare cer o iertare completă a datoriilor lor cu titlu de reparațiuni și, pe de altă parte, reclamă ele plăți enorme din partea creditorilor. În sfârșit, cele mai multe dintre Puterile creditoare sunt nevoite să ceară serioase sporiri.

România a arătat, în memoriile trimise Comisiunii de Reparațiuni și principalelor Puteri, că nu a fost tratată în mod echitabil, căci i s'a atribuit dela început o cotă foarte redusă în raport cu pierderile și sacrificiile ei.

După cum știți, de altfel, această chestiune nu este nouă. Ea datează dela Conferința dela Spa, din 1920.

Noi credem că Guvernele precedente și-au făcut datoria.

Ele au avut un interval de opt ani pentru a lucra și a obține modificarea acestei situațiuni inechitabile.

Noi ne ocupăm de aceasta numai de opt luni și ne vom face pe deplin datoria.

Voi adăogă câteva cuvinte asupra a două chestiuni, care au preocupat săptămâna aceasta ziarele noastre.

Unele informații care au fost publicate de presa străină și au apărut și în presa noastră, atribue noului Guvern englez intențiunea de a modifica politica externă a Mării Britanii.

Nimic nu este mai contrariu adevărului.

Sunt în măsură a vă spune că am primit dela Londra informațiuni care îmi permit să afirm că politica externă a noului Guvern al Mării Britanii se va menține în cadrul în care a fost fixată de Guvernul precedent, pentru apărarea păcii.

Spre a preciza mai mult, voi adăogă că, după informațiunile noastre, noul Guvern englez nu va întreprinde nimic care să contrarieze acțiunea pacifică a Aliatilor, bazată pe respectul tratatelor existente.

S'a mai vorbit în presă și de o întrerupere a negocierilor în chestiunea optanților.

România, care s'a angajat în aceste negociațiuni în urma recomandățiunilor exprese ale Societății Națiunilor, nu le-a întrerupt pentru considerațiuni ușor de înțeles și în primul rând din deferență față de Societatea Națiunilor.

Așteptăm cu încredere sfârșitul acestor negocia-

țiuni, care par a se îndreptă către un rezultat concordând cu interesele țării noastre.

În orice caz, aceste interese ne comandă în primul rând două lucruri: să nu părăsim calmul și să vorbim cât mai puțin posibil de această chestiune, care este destul de enervantă prin ea însăși și amenință să devină și mai enervantă, discutându-se prea mult în public, în timp ce căutăm să o rezolvim prin negociațiuni diplomatice directe.

Știi că aceasta este o problemă prea importantă pentru ca presa să se abțină de a o discuta și de a comenta negociațiunile sau svonorile.

V'ași rugă însă să întrebuițați multă rezervă în această chestiune și să ne acordați încrederea Dv., în ce privește rezultatul final.

21 Iunie 1929

*Răspuns Domnilor Deputați
Duca, Goga și Iorga în chestia
agitațiunilor ungare. Discurs ro-
stit în Adunarea Deputaților.*

Domnule Președinte,

Domnilor Deputați,

Regret că am lipsit din ședință adineaori, când au vorbit d-nii: Duca, Goga și Iorga.

D-nii Duca și Goga, au cerut ca să se întreprună tratativele pe cari le ducem cu Ungaria, în chestia optanților, până când un răspuns satisfăcător va fi dat de către Ungaria la demersul făcut de către Mica Înțelegere, demers provocat prin discursul primului ministru ungar dela 26 Maiu 1929.

Ne găsim, d-lor deputați, în fața unei acțiuni diplomatice care este în curs de desfășurare. Este o tradiție, și o tradiție care este bună, ca să nu se facă declarații publice asupra unei acțiuni diplomatice care este în curs.

Motivele sunt ușor de înțeles. De aceea, noi ne-am impus cea mai mare rezervă.

Este exact, că această rezervă nu a fost respectată aiurea, dar, aceasta nu trebuie să ne si-

lească pe noi de a ieși din atitudinea care ne-am impus-o.

Opinia publică românească este, în adevăr, adânc nemulțumită de atitudinea Ungariei, consfințită de însuș guvernul ei. Dar, precum foarte bine a spus d-l profesor Iorga, în cuvântarea de adineaori, noi nu trebuie să părăsim calmul nostru. Cauza dreaptă a României și cauza mare a păcii, precum și solidaritatea popoarelor Micii Înțelegeri, — care reprezintă peste 40 de milioane de oameni, hotărâți a-și apăra existența și drepturile lor consfințite prin tratatele existente (*Aplauze unanime*), — ne îndreptățesc să păstrăm calmul nostru față de agitațiile din țara vecină.

De aceea, noi așteptăm în liniște răspunsul care ni se datorește de către Ungaria la demersul făcut. După ce vom avea acest răspuns, vom decide asupra atitudinii noastre ulterioare.

Demersul nostru nu a fost făcut din îngrijorare pentru țările noastre. Nu putem avea cea mai mică îngrijorare pentru țările Micii Înțelegeri. Dar, l-am făcut în interesul cauzei mari a păcii și, precum am spus cu altă ocazie, în chiar interesul țării la care ne-am adresat, în chiar interesul Ungariei.

În ce privește tratativele în chestia optanților, este exact că guvernul nostru, cel dintâiu, de altminteri, a precizat că aceste negocieri le face, nu pentru a ajunge să se indemnizeze un număr de proprietari unguri, cari se pretind, fără justă cauză, nedreptățiți, ci negociem pentru a putea să creiem o situație mai bună în raporturile dintre aceste două State, pentru a face un pas hotăr-

rîtor, către o mai bună înțelegere între Ungaria și România.

De aceea am și arătat că, pentru ca acest scop să fie mai deplin atins, noi voim să profităm de acest prilej, pentru a ajunge să tranșăm toate litigiile actualmente existente între Ungaria și România, spre a da astfel posibilitatea dezvoltării fără greutate a unor bune relațiuni.

Deci este exact că aceste negocieri tind la stabilirea unor mai bune raporturi între România și Ungaria, și că, prin atitudinea actuală a Ungariei, pare că acest rezultat riscă să nu poată fi atins.

Dar, pe deoparte, pentru a face dovada cât mai desăvârșită a dorinței noastre de a servi pacea, iar pe de altă parte, din considerațiune către Societatea Națiunilor, care ne-a recomandat să facem aceste negocieri, nu am vrut să întrerupem până acum aceste negocieri.

Totul depinde de atitudinea Ungariei.

Cu atât mai rău pentru Ungaria, dacă nu va înțelege că și propășirea ei este legată de respectarea păcii actuale și de relațiunile de bună vecinătate cu popoarele Micei Înțelegeri. (*Aplauze*).

23 Iunie 1929

*Discurs la desvelirea bustului
lui Ion Lahovary la Parcul Carol*

Onorată Adunare,

Cu toate greutățile mari ale vremurilor prin cari trecem, ar fi o ingraturitudine să nu recunoaștem că generația de azi a fost binecuvântată de Providență.

Generația noastră a avut marea fericire de a înfăptui visul, pentru care au luptat în curs de veacuri, moșii și strămoșii noștri.

În mersul ascendent al neamului nostru, am atins acum zece ani o culme. Dar nimeni nu ar putea pretinde că generația noastră a făcut tot drumul, din profunzimea văii până la înălțimea pe care ne aflăm. Aceasta ar fi o greșală enormă și o mare nedreptate — am putea zice o impietate — față de generațiile cari ne-au precedat.

Noi am urcat numai treapta din urmă, pentru atingerea culmei. Tot drumul lung, greu și ingrat de până acolo, a fost făcut de înaintașii noștri.

Ei, prin luptele lor, prin suferințele lor, prin înțelepciunea lor, au pregătit izbânda noastră. Ei au sădit, încetul cu încetul, în poporul nostru, acea tainică putere sufletească, care i-a permis să învingă vitregia soartei. Ei au întreținut și în-

viorat continuu flacăra idealului național, vânturată puternic de urgia vremurilor, dar neîncetând de a licări niciodată.

În generația care ne-a precedat imediat, Iancu Lahovary a fost unul dintre fruntașii cari și-au închinat mai deplin activitatea și viața pentru întărirea neamului românesc și îndrumarea lui către înfăptuirea unității naționale.

Inzestrat cu o vastă cultură, el posedă o admirabilă disciplină intelectuală, care-i îngăduia să cuprindă dintr'odată toate aspectele problemelor ce-l preocupau și să găsească soluțiile cele mai nimerite.

De aceea, el a putut da, cu mare folos pentru țară, prinosul său de muncă pe multe terenuri.

Ca parlamentar, ca reprezentant al țării la Paris, ca ministru de externe, ca ministru de agricultură, el a lăsat pretutindeni urmele adânci ale erudiției sale și a râvnei de a sluji interesele obștești.

Ca ministru al afacerilor străine, el a obținut, în înțelegere cu Take Ionescu, restabilirea rentei ce Statul Român servea școlilor românești din Brașov.

Ca ministru al agriculturii și domeniilor, el a înfăptuit numeroase și importante reforme, precum au arătat în cuvântările lor d-nii Mrazek și Mihalache.

El a realizat, cum vi s'a arătat de colegii mei, înfăptuiri de mare folos pentru țărănime, pentru propășirea agricolă a țării și pentru știința românească.

Tot lui și doctorului Istrate li se datorează or-

ganizarea expoziției din 1906 și crearea acestui admirabil parc.

Om de convingeri, călăuzit veșnic de interesele superioare ale patriei, el impunea cel mai adânc respect prietenilor și adversarilor.

În partidul conservator, în care am avut fericirea de a lucra alături și sub directivele lui, el se bucură de cea mai desăvârșită venerațiune și iubire.

Aceste adânci sentimente, pentru dânsul aveau o deplină justificare, căci Iancu Lahovari era un mare caracter, un om de o probitate mai presus de orice laudă.

Întreaga sa viață publică a fost o linie dreaptă, luminată de cel mai cald patriotism.

Felicit comitetul de inițiativă, pentru că ne-a dat acest monument, mic semn de recunoștință pentru unul dintre cei mai vrednici fii ai neamului românesc.

26 Iunie 1929

*Răspuns la întrebarea D-lui
Deputat Polizu - Micșunești în
chestia demersului făcut la Bu-
dapesta de Statele Micii Infe-
legeri. Discurs rostit în Aduna-
rea Deputaților.*

Domnule Președinte,

Domnilor Deputați,

Întrebarea pusă de d-l Polizu-Micșunești este ecoul preocupărilor întregii opinii publice.

Cu drept cuvânt, toată lumea dorește să știe, cu un moment mai înainte, care este situațiunea reală în ceea ce privește demersul făcut de România, Cehoslovacia și Jugo-Slavia, la Budapesta, și ce atitudine va lua guvernul român după răspunsul dat de guvernul ungar. Sunt dar dator să dau imediat explicațiunile cuvenite.

Voiu rezumă mai întâiu faptele. În ziua de 26 Maiu trecut, s'a inaugurat la Budapesta un monument al soldaților unguri căzuți pe câmpul de bătae, în marele război.

La această solemnitate a fost invitat întreg corpul diplomatic.

Reprezentanții Cehoslovaciei, Jugo-Slaviei și României, spre a ști dacă pot să dea urmare acestei invitațiuni, au cerut în prealabil, prin d-l

ministru al Cehoslovaciei, lămuriri asupra caracterului acestor serbări și, fiindcă se vorbise că între altele va fi cântat și un imn iredentist, care poartă numele de „Crezul Ungariei“, s'a întrebat, în special, dacă acest imn va fi cântat. S'a răspuns ministrului Cehoslovaciei că, serbarea va fi o solemnitate pioasă de recunoștință pentru cei căzuți în război și că imnul amintit nu face parte din programul serbării.

Miniștri Micei Înțelegeri au hotărât atunci să participe la această serbare pioasă.

Ei au constatat însă că, din asigurările prealabile date, numai un lucru a fost respectat, anume că nu s'a cântat imnul amintit.

Dar, în realitate, festivitatea a avut un caracter iredentist accentuat, în special d-l prim-ministru al Ungariei, Conte Bethlen, a pronunțat un discurs care, în întregimea lui, eră un fel de apel către urmașii celor căzuți pe câmpurile de bătaie, ca să lupte pentru recâștigarea hotarelor Ungariei dinainte de război. Așa au interpretat acest discurs toți trei miniștrii ai Micei Înțelegeri și au raportat guvernelor lor.

Indată ce am luat cunoștință de pronunțarea acestui discurs, am prevenit guvernele Micei Înțelegeri și guvernele celorlalte State, aliata nouă, că, după datele cari le avem, manifestațiunea de la Budapesta este dăunătoare intereselor păcii și neamicală față de țara noastră.

De aceea, România nu va putea rămâne nepăsătoare dacă, după ce vom fi luat cunoștință de textul oficial al discursului d-lui prim-ministru ungar, vom constată că el corespunde interpretării ce i-au dat miniștrii Micei Înțelegeri.

Când am fost pus în posesiunea textului discursului, am constatat că el propovăduiește recâștigarea hotarelor vechi ale Ungariei, ceea ce în mod practic nu se poate face, decât prin cucerirea teritoriilor aparținând altor State vecine, printre cari și Statul nostru.

Prin urmare, asemenea manifestațiune, venită din partea șefului guvernului ungar, poate fi cu drept considerată ca amenințătoare pentru pace și nu putem s'o lăsăm nerelevată.

Am luat imediat contact cu guvernele Micii Înțelegeri, în vederea unei acțiuni diplomatice comune, ținând în curent cu aceasta și pe ceilalți aliați ai noștri.

Ne-am pus de acord cu Cehoslovacia și Jugoslavia să facem demersuri separate, dar concomitente, pe lângă guvernul ungar. Demersurile urmau să fie identice în ceea ce privește fondul, dar fiind vorba de demersuri separate, oarecare lațitudine avea să aibă fiecare guvern în ceea ce privește forma materială.

Demersurile s'au făcut în ziua de 11 Iunie. Miniștrii Cehoslovaciei și Jugoslaviei au însoțit expunerea lor orală de către un „aide-mémoire“ scris. Ministrul României a prezentat o notă semnată. D-l ministru de externe al Ungariei a răspuns imediat, oral, la demersurile Cehoslovaciei și Jugoslaviei; iar României i-a adresat, cu data de 22 Iunie, un răspuns scris, al cărui text a ajuns în posesiunea noastră ieri.

Iată faptele.

Vă voi da acum cetire notei române și răspunsului Ungariei, iar apoi voi trage concluziunile, cari fixează atitudinea guvernului român.

Iată textul notei noastre, predată de Ministrul nostru dela Budapesta :

„Din ordinul guvernului meu, am onoare a vă aduce la cunoștință că, guvernul român are regretul a constată că, discursul d-lui prim-ministru Bethlen, pronunțat la 26 Maiu, este un act inamic față de România, de natură a creia o stare de spirit contrară intereselor păcii. Faptul capătă o importanță deosebită prin aceea că, nu este prima manifestare publică împotriva păcii stabilite și împotriva României; că, manifestația aceasta emană dela șeful guvernului maghiar, că a fost făcută în fața reprezentantului României, invitat de guvernul ungar, și mai ales că această manifestare este în contrazicere cu asigurările date în prealabil.

„Guvernul român, însuflețit de dorința de a îmbunătăți raporturile dintre România și Ungaria, a trecut cu vederea alte manifestări analoage și a dat dovadă de extremă bunăvoință, convenind la cererea de moratoriu a Ungariei.

„Guvernul român a mers chiar mai departe, oferind Ungariei a tranșă prin bună înțelegere, în condițiuni avantajoase pentru Ungaria, chestiunea optanților, deși nu recunoaște niciun drept acelor optanți, dar numai spre a face un pas hotărâtor către o apropiere a celor două popoare.

„Guvernul român este deci, cu atât mai desagreabil surprins, că, drept rezultat al acestor continue dovezi de bunăvoință și de dorință de apropiere, guvernul ungar răspunde printr'un act ca acela, care se vede nevoit a-l releva. El a așteptat zadarnic câteva zile vreo explicație din propria inițiativă a guvernului ungar.

„In această stare de spirit, reprezentantul României va evita de a mai participa la solemnitățile oficiale și guvernul român se simte obligat de a atrage atențiunea factorilor internaționali asupra acțiunii guvernului ungar contra tratatelor semnate de Ungaria și contra păcii“. (*Aplauze prelungite*).

La aceasta, guvernul ungar a răspuns următoarele :

„Domnule ministru, am onoare a vă confirma primirea notei cu data de 11 Iunie a Excelenței Voastre, notă care se referă la discursul pronunțat la 26 Maiu a. c., de contele Bethlen, președintele Consiliului de miniștrii.

„Nu-mi pot ascunde surprinderea că o interpretare ca aceea, exprimată în nota în chestiune, a putut fi dată acestui discurs, fiindcă acest discurs, țin să o subliniez, nu conține nimic care să fie îndreptat în contra României.

„Excelența Voastră are cunoștința de faptul că guvernul ungar a considerat totdeauna că stipulațiunile tratatului de pace dela Trianon erau injuste și că această stare de lucruri ar trebui să sufere în viitor o schimbare pe cale pașnică.

„Declarațiunile publice exprimând acest punct de vedere, n'ar putea fi calificate drept manifestațiuni iredentiste. Nu este deci de mirare că acest punct de vedere se găsește expus în discursul președintelui de consiliu, care, dealtfel, nu erà un discurs politic, ci mai degrabă comemorativ, pronunțat în fața monumentului ridicat în memoria celor 500.000 de soldați unguri căzuți pe câmpul de luptă.

„In ce privește invitațiunea Excelenței Voastre la serbarea în chestiune, îmi permit a face observațiunea că guvernul ungar urmează obiceiul de a invita, cu ocaziunea unor astfel de festivități, tot Corpul diplomatic din Budapesta. Este evident că membrii acestui Corp sunt singurii în măsură de a aprecia oportunitatea participării lor. S'a întâmplat, dealtfel, că șefii misiunilor diplomatice ungare în străinătate s'au abținut de a participa la anumite festivități, la cari fuseseră invitați de către guvernele pe lângă cari erau acreditați.

„Excelența Voastră mai pretinde că această manifestare este în contradicție cu asigurările date mai înainte de către guvernul ungar. Această aserțiune a Excelenței Voastre nu se poate baza decât pe o neînțelegere, dat fiindcă această chestiune nu a fost ridicată în prealabil, nici de către Excelența Voastră, nici de către un membru al legațiunii sale. N'am avut deci ocaziune să dau asigurări în privința festivității în chestiune. Dealtfel, nu am vorbit cu niciun membru al Corpului diplomatic în această privință. Dacă observațiunea Excelenței Voastre, în ce privește „asigurarea“ prealabilă dată de guvernul ungar, se referea la conversațiunea care a avut loc între subsecretarul de Stat al Președinției, d-l de Bärçzy, și d-l ministru al Cehoslovaciei, îmi permit de a observa că aceasta nu se referea decât la faptul dacă „Crezul ungar“ s'ar cânta cu această ocaziune.

„In nota Excelenței Voastre se face mențiune de un moratoriu acordat Ungariei. Excelența Voastră îmi va permite să constat că această mențiune este eronată, deoarece niciun moratoriu

nu a fost acordat Ungariei. Din contră, s'a impus Ungariei, cu titlul de reparațiuni, plata de sume considerabile. Aceste sume sunt plătite de Ungaria, punctual și integral.

„Cât despre chestiunea optanților, sunt de părere că acordul amical, care este scopul tratativelor noastre, nu poate fi dus la bun sfârșit, de cât prin concesiuni mutuale. Nimeni nu ar putea nega că Ungaria a participat într'o largă măsură în acest spirit.

„Mă felicit de declarațiunea Excelenței Voastre, că guvernul român e însuflețit de dorința sinceră de a îmbunătăți relațiunile dintre România și Ungaria, și țin să vă asigur că, din partea sa, guvernul ungar este însuflețit nu numai de dorința, dar și de voința fermă, de a stabili relațiuni de bună vecinătate între cele două țări, și că el speră sincer că guvernul român îi va ușurà sarcina de a găsi mijloacele potrivite, pentru a pune bazele unei colaborări utile a celor două țări“.

Să vedem acum, ce concluzii urmează să tragem din acest răspuns.

Voi elimina mai întâi unele chestiuni asupra cărora nu e locul să insist acum: așa, chestiunea optanților, care urmează a se examina separat, cu altă ocazie; pentrucă comportă o discuțiune deosebită, dealtfel fără legătură directă cu ceea ce discutăm acum; apoi chestiunea, dacă a fost sau nu vreo neînțelegere în ce privește asigurările prealabile date ministrului Cehoslovaciei; asemenea și chestiunea, dacă s'a acordat sau nu Ungariei un moratoriu. Ungaria interpretează cuvântul de moratoriu, altfel de cum îl interpretăm noi și altfel de cum se interpretează de obicei.

De aci derivă deosebirea de vederi. Nu voim să insistăm asupra acestor lucruri, cari nu au, pentru un moment, însemnătate.

Să trecem acum la părțile esențiale ale răspunsului.

În ce privește, în special România, răspunsul Ungariei spune în aliniatul 2, că discursul nu conține nimic care să fie îndreptat contra României și adaogă, că ține să sublinieze aceasta. Iar, în ultimul aliniat al notei, se afirmă că guvernul ungar ține să asigure România că el este însuflețit nu numai de dorința, dar și de voința fermă de a stabili relațiuni de bună vecinătate cu România.

Nu ne este permis să punem la îndoială nici sinceritatea, nici exactitatea acestor declarații ale Ungariei; prin urmare, luăm act de ele cu satisfacție.

Dacă astfel, din punctul de vedere special al României, incidentul urmează a fi considerat lichidat cu acest răspuns, nu este tot așa de limpede rezultatul notei din alte puncte de vedere.

Intr'adevăr, pe deoparte România are aliați, pe cari ea nu poate și nu voește a-i părăsi (*aplauze prelungite și îndelung repetate*) și a căror interese sunt și ale sale.

Pe de altă parte, dacă am făcut demersul nostru la Budapesta, nu am procedat la aceasta din vreo îngrijorare pentru România, sau pentru popoarele Micii Înțelegeri. Asemenea îngrijorare, precum am mai spus-o, nu poate să existe. (*Aplauze prelungite și îndelung repetate*).

Demersul l-am făcut nu în interesul nostru propriu, ci în interesul păcii și chiar în interesul Ungariei.

Cu privire la aceste două categorii de interese, răspunsul Ungariei nu este ceea ce trebuia să fie.

În adevăr, în răspunsul său, Ungaria afirmă că a considerat totdeauna că erau injuste stipulațiile tratatului dela Trianon, și că această stare de lucruri ar trebui în viitor să sufere o modificare pe cale pașnică.

Or, calea pașnică înseamnă acord, înseamnă înțelegere reciprocă.

Un asemenea acord însă nu este de întrevăzut.

Niciunul dintre popoarele Micii Înțelegeri nu poate de bună voie trimite din nou în robie, sub dominația ungară, trupuri din neamul său, liberate cu atât de mari sacrificii, și după o lungă opresiune. (*Camera, în picioare, aplaudă îndelung*).

În ce privește neamul românesc, șeful guvernului nostru, a spus-o Dumineca trecută, la Sinaia, în acel discurs splendid, care a făcut ocolul presei din toată lumea.

D-l Iuliu Maniu a spus, cu acel calm și cu acea mândrie, cari sunt caracteristicile neamului românesc: „Nu vom ținde spre al altuia, dar nu vom cedă din al nostru nici o brazdă, nici când, față de nimeni și cu niciun preț“. (*Camera, în picioare, aplaudă îndelung*).

Acelaș este răspunsul tuturor celorlalte popoare aliate nouă.

Dacă este așa — și așa este, — la ce poate folosi această tendință a Ungariei de a flutura conținutul ideii irealizabilă, prin pace, a revizuirii tratatului dela Trianon?

Aceasta nu este calea cea liniștită a păcii. Ea nu poate duce decât la învrăjbierea popoarelor

din jurul Ungariei, căci Ungaria nu ar putea tinde la realizarea acestor scopuri ale sale decât prin război.

Noi nu suntem chemați de a da sfaturi Ungariei și ne ferim de aceasta.

Dar, suntem nevoiți a constată că, din nefericire, Ungaria are aerul de a confundă calea păcii cu calea războiului.

Agitând neconținut ideia revizuirii tratatelor, deși o asemenea revizuire nu se poate obține decât prin război, guvernul ungar riscă să creeze în poporul maghiar un curent puternic, pentru realizarea iluziilor deșarte ce i le pune înainte. Poate, la un moment dat, el nu va mai fi în stare să reziste la acest curent. Atunci, silit, se va angaja pe calea primejdioasă a războiului.

Istoria omenirii are legile sale. Una dintre aceste legi este că evenimentele se repetă. Este dar bine să luăm învățătură din evenimentele trecute.

O altă lege mare a istoriei, este că popoarele merg tot către o mai deplină dreptate. Întoarcerea la opresiune este dar imposibilă. (*Aplauze prelungite și îndelung repetate*).

Pe de altă parte, forma catastrofală a ultimului război, a convins toate popoarele laborioase că, menținerea păcii pe baza respectării intacte a tratatelor cari au stabilit-o, este singurul mijloc de a asigura propășirea Statelor și mersul continuu ascendent al geniului omenesc. (*Aplauze prelungite și îndelung repetate*).

De aceea, interesul suprem al civilizației și al omenirii cere ca toate Statele civilizate să ajute menținerea păcii actuale, legate de intangibilita-

tea tratatelor existente și să oprească, cu toată energia, tendințele cari pot readuce o catastrofă, ca aceea care a pus în primejdie civilizația lumii.

România și națiunile aliate ei își vor face această datorie supremă către omenire.

Spre îndeplinirea acestei datorii, popoarele Micei Înțelegeri au făcut demersul lor la Budapesta.

Așa trebuie să-l înțeleagă Ungaria și, în acest sens, demersul nostru este făcut în chiar interesul Ungariei, spre a o împiedeca să alunece mai departe pe un povârniș primejdios.

Suntem convinși că toate popoarele civilizate vor fi alături de noi în această acțiune, menită a întări pacea și a asigura propășirea liniștită a omenirii.

Ele trebuie să vegheze asupra celor ce se petrec în Ungaria.

Noi nu vom înceta de a veghea. (*Aplauze prelungite și unanime*).

14 Iulie 1929

*14 Iulie, serbarea Franței.
Discurs rostit la Radio—București.*

Ziua de 14 Iulie este sărbătoarea națională a Franței.

Ea amintește ziua de 14 Iulie 1789, când închisoarea Bastiliei, — una din fortărețele absolutismului — a fost luată cu asalt și distrusă de populația revoltată a Parisului.

Acesta a fost un eveniment hotărîtor în lupta poporului francez pentru libertate, luptă care a durat multă vreme și s'a terminat cu triumful ideii de libertate.

Mișcarea măreață a națiunii franceze a luminat calea celorlalte națiuni. Libertatea, dobândită prin enorme sacrificii de poporul francez, s'a propagat la celelalte popoare.

Răspîndind în lume libertatea, după cum a răspîndit mai de mult timp cultura, Franța a adus imense servicii omenirii și civilizațiunii.

Poporul român a beneficiat și el, la rîndul său, de creațiunile geniului francez.

Libertatea a dobândit-o târziu, dar cultura franceză a pătruns de mult în poporul nostru.

Dela începutul veacului al nouăsprezecelea mai ales, generații întregi de tineri români s'au adăpat la cultura franceză, mulți mergînd să culeagă

pe însuș pământul Franței, elementele acestei culturi, pe care o asimilau cu înlesnire.

În adevăr, din cauza comunității de rasă, din pricina asemănării de structură etnică, cultura franceză a găsit în țările române un teren bine pregătit pentru răspândire și dezvoltare.

După veacuri de despărțire, cele două surori latine s'au regăsit, s'au înțeles ușor și o legătură culturală profundă s'a stabilit între ele.

Sub această formă s'a încheșat mai întâiu prietenia — astăzi tradițională — dintre marea națiune franceză și națiunea română.

Această prietenie s'a întărit neconștient și — precum eră de așteptat — s'a manifestat și pe alte terenuri.

La 1859, prin sprijinul puternic al Franței, s'a putut realiza unirea într'un singur Stat a celor două principate române, Moldova și Muntenia, unire care a pregătit întregirea României.

Iar, în marele război, cele două națiuni au luptat alături și au cimentat vechea lor prietenie, prin înfrățirea pe câmpul de bătae, vărsând sângele împreună pentru aceeaș mare și dreaptă cauză.

Mai mult: Fiii celor două națiuni surori au luptat și au sângerat, grupați în acelaș mănunchiu pe frontul moldovean, unde ofițeri de elită francezi au venit să ajute refacerea oștirilor noastre și să lupte cot la cot cu mândrii noștri soldați.

Legăturile de amicitie și afecțiune dintre cele două țări au prins astfel rădăcini adânci în conștiința ambelor popoare și au devenit indisolubile.

Ele au fost consfințite și printr'un tratat de alianță defensivă.

Această alianță este menită a fi perpetuă, pentru că are la bază: prietenia indisolubilă a celor două națiuni, glasul etern al sângelui lor comun și urmărirea continuă a aceluiaș ideal de pace și de apropiere a tuturor popoarelor.

Franța, ca și România, își dau seama că, garanția păstrării și propășirii civilizațiunii lumii este pacea, iar asigurarea mersului continuu ascendent al omenirii depinde de colaborarea pașnică a popoarelor civilizate.

De aceea Franța, ca și România, călăuzite de acest scop suprem, urmăresc cu hotărîre o politică profund pacifică.

Convinse că un război mondial ar fi o catastrofă pentru civilizația lumii, amândouă țările sunt hotărîte să împiedice asemenea catastrofă.

Cum orice încercare de a schimba bazele păcei actuale este de natură a provoca un război general, Franța și România apără cu energie intangibilitatea tratatelor de pace încheiate în 1919.

Pe de altă parte, ambele țări, încredințate că opera de justiție, consfințită prin tratatele de pace din 1919, satisface aspirațiunile legitime ale popoarelor europene și în acelaș timp garantează pacea, sunt decise a apăra această operă de justiție.

Țintind către acelaș ideal și servindu-se de aceleași mijloace, cele două țări aliate sunt menite a merge continuu mână în mână pe aceeaș cale fecundă și luminoasă a păcii.

Pentru Franța, aceasta este continuarea îndeplinirii marei sale misiuni civilizatoare, pe care, cum am arătat la început, a îndeplinit-o, în tre-

cut, prin propagarea libertății și prin răspândirea culturii.

În această zi de serbare a Franței, să constatăm cu admirație că ea și-a îndeplinit în trecut cu glorie înalta ei misiune în lume și să-i urăm să continue a o îndeplini cu aceeași strălucire și în viitor.

...

...

...

...

...

14

4 Septembre 1929

*Discours prononcé au banquet
donné à Genève en l'honneur de
monsieur le ministre Guerrero,
Délégué de la République de
Salvador, élu Président de la
dixième Assemblée de la So-
ciété des Nations.*

Monsieur le Président,

Au nom de la délégation roumaine à la Société des Nations, je suis heureux de vous exprimer toute notre joie pour l'élection de Votre Excellence comme Président de l'Assemblée de la Société et de vous offrir l'hommage de nos sentiments de vive admiration et de profonde sympathie.

En vous appelant à la Présidence, les Délégués des membres de la Société des Nations ont voulu donner une consécration officielle à l'activité si brillante et si féconde que vous avez développée au sein de la Société des Nations.

Nous nous en réjouissons vivement et vous félicitons de tout cœur.

Mesdames, Messieurs,

Nous ne saurions oublier que Son Excellence Monsieur Guerrero appartient à cette vaillante fa-

mille de Républiques latines de l'Amérique du Sud, auxquelles la Roumanie est rattachée par un triple lien: communauté de race, sentiments d'amitiés, identité d'idéal pacifique.

Nous appartenons, en effet, tous à cette noble race latine, dont un des grands poètes roumains a dit qu'elle est la représentante de Dieu sur la terre. Nous sommes géographiquement les branches extrêmes de la latinité: vous en occident, nous en orient.

Mais, heureusement, les distances ne comptent plus aujourd'hui et ne nous empêchent pas de nous rencontrer et de travailler ensemble.

Lorsque nous nous rencontrons, la voix du sang parle en nous et l'amitié s'établit.

Depuis dix ans, une collaboration extrêmement amicale existe entre la Roumanie et les République latines d'Amérique du Sud, au sein de la Société des Nations, où vous jouez un rôle important.

En effet, par votre participation à la Société des Nations, vous conférez à celle-ci le caractère d'universalité, qui est essentiel.

D'autre part, vous êtes les plus fermes partisans de l'idée de base de la Société des Nations: celle de substituer aux moyens violents la conciliation et l'arbitrage dans les conflits internationaux.

Vous l'avez prouvé, non pas par des paroles, mais par des actes.

Vous avez reconnu, dans des moments critiques, le rôle médiateur des organes de la Société des Nations et, par cela, vous avez agrandi l'au-

torité et le prestige de cette haute institution internationale, garante de la paix.

La Roumanie est tout aussi profondément attachée à l'idée de la paix. Elle poursuit fermement une politique de paix et de rapprochement entre les peuples.

Nous avons donc aussi le même idéal pacifique.

Etroitement unie à vous par tant de liens, la Roumanie partage vos joies et vos peines.

Voici pourquoi, aujourd'hui, nous avons tenu à fêter avec vous le succès de notre éminent Président, qui est aussi le succès des Républiques latines de l'Amérique du Sud.

Dans ces sentiments, je lève mon verre en l'honneur de Son Excellence Monsieur le Président Guerrero et je fais les vœux les plus chaleureux pour son bonheur, ainsi que pour la plus grande prospérité des Républiques latines de l'Amérique du Sud.

TRADUCERE

4 Septembrie 1929

Discurs pronunțat la banchetul dat la Geneva în onoarea D-lui Ministru Guerrero delegatul republicei Salvador ales președinte al Adunării a 10-a a Soc. Națiunilor.

Domnule Președinte,

In numele Delegațiunii române la Societatea Națiunilor, mă simt fericit de a vă exprima toată bucuria noastră pentru alegerea Excelenței Voastre ca

Președinte al Adunării Societății Națiunilor și de a vă aduce omagiul sentimentelor noastre de vie admirare și de profundă simpatie.

Chemându-vă să le fiți Președinte, Delegații membrilor Societății Națiunilor au vroit să dea o consacrare oficială activității așa de strălucire și atât de fecundă pe care ați desfășurat-o în sânul Societății Națiunilor.

Ne bucurăm foarte mult și vă felicităm din toată inima.

Doamnelor și Domnilor.

Nu putem uita că Excelența Sa domnul Guerrero aparține acestei vrednice familii a Republicelor latine ale Americii de Sud, de care România este unită printr'o triplă legătură: Comunitate de rasă, sentimente de amicitie, identitate de ideal pacifist.

În adevăr, noi aparținem toți acestei nobile rase latine, despre care unul din marii poeți români, a spus că ea este reprezentanta lui Dumnezeu pe pământ. Suntem din punct de vedere geografic, ramurile extreme ale latinității: voi în Occident, noi în Orient.

Din fericire însă, distanțele nu mai joacă astăzi niciun rol și nu ne împiedcă de a ne întâlni și de a lucra împreună.

Când ne întâlnim, vocea eternă a sângelui vorbește în noi și prietenia se stabilește între noi.

De zece ani există între România și Republicele latine din America de Sud, o colaborare foarte amicală, în sânul Societății Națiunilor, în care Dv. jucați un rol atât de important.

Intr'adevăr, prin participarea D-voastre la Societatea Națiunilor, îi conferiți acesteia caracterul de universalitate, care este esențial.

Pe de altă parte, D-voastră sunteți cei mai hotărâți partizani ai ideii de bază a Societății Națiunilor: aceea de a substitui mijloacelor violente, conciliațiunea și arbitrajul în conflictele internaționale.

Ați dovedit-o nu numai prin cuvinte, dar și prin acte. În momente critice, D-voastră ați recunoscut organelor Societății Națiunilor rolul de mediator și ați mărit astfel autoritatea și prestigiul acestei înalte Instituțiuni internaționale, care garantează pacea.

România este tot atât de profund legată de ideea păcii. Ea urmărește cu tărie o politică de pace și de apropiere între popoare.

Avem deci și același ideal de pace.

Strâns unită de D-voastră prin atâtea legături, România ia parte la bucuriile și la suferințele Domniei voastre.

Iată deci am ținut astăzi să sărbătorim împreună, succesul eminentului nostru Președinte, care este în același timp succesul Republicelor latine ale Americii de Sud.

În aceste sentimente, ridic paharul meu în onoarea Excelenței Sale Domnul Președinte Guerrero și fac urările cele mai călduroase pentru fericirea sa, precum și pentru cea mai mare prosperitate a Republicelor latine ale Americii de Sud.

11 Septembre 1929

*Discours prononcé à Genève,
à la dixième assemblée générale
de la Société des Nations dans
la discussion générale du rap-
port sur l'oeuvre accomplie par
la Société.*

Monsieur le Président,

Mesdames,

Messieurs,

En étudiant le rapport sur l'oeuvre accomplie par la Société des Nations pendant l'année écoulée, on est frappé par l'extrême multiplicité et la diversité des problèmes qui préoccupent la Société.

Cette activité multiple et variée pourrait surprendre à première vue, car, en définitive, la Société des Nations a un seul but: garantir la paix.

Mais ce but unique ne saurait être atteint que par une activité développée dans les domaines les plus divers de l'existence.

En effet, la Société des Nations a reconnu que, si la paix est, comme M. le Président Macdonald l'a dit, une question de morale, elle est aussi une question d'organisation.

Pour assurer la paix, il ne suffit pas d'en affirmer le désir et la ferme volonté, ou d'en proclamer la nécessité, mais il est indispensable d'organiser la vie des peuples de telle manière que la paix devienne pour eux une nécessité, j'oserai dire une nécessité organique.

Ce travail d'organisation, qui doit s'appliquer à tous les aspects de la vie et dans tous les domaines de l'activité humaine, est une entreprise gigantesque et de longue haleine. C'est aussi un labeur ardu et ingrat, car on ne peut en attendre de résultats immédiats.

Cette entreprise a été tentée, pour la première fois dans l'histoire du monde, par la Société des Nations et elle est poursuivie avec une méthode et une fermeté, dignes de tous les éloges.

Il est de notre devoir de constater que la Société des Nations a eu le bonheur d'avoir, dès le début, à sa tête, des hommes supérieurs, qui ont su diriger brillamment son activité.

Elle a eu également la chance de posséder un organisme d'exécution, le Secrétariat, qui atteint la perfection.

Si l'honorable représentant de la Grande Bretagne, M. Henderson, a proposé, dans son discours, la réorganisation du Secrétariat, proposition que nous devons étudier, c'est pour faciliter davantage le travail de cet organisme, qui mérite toute notre gratitude pour la manière dont il accomplit ses fonctions.

Parmi les problèmes qui forment l'objet du travail d'organisation poursuivi par la Société des Nations, il y en a trois sur lesquels je crois utile

de dire quelques mots: l'extension de l'arbitrage, la protection des minorités et le problème du désarmement.

J'examinerai ensuite succinctement les principales propositions présentées par les orateurs qui m'ont précédé.

L'idée de base de la Société des Nations est de substituer à la guerre l'arbitrage pour la solution des conflits internationaux.

Cette idée, dont les règles principales ont été prévues par le Pacte, a été concrétisée par les organes de la Société dans des modèles de traités d'arbitrage et de conciliation et la Société a fait tous les efforts pour l'extension de l'arbitrage.

Ces efforts ont donné d'importants résultats. Nous avons eu même la joie de voir que la Société des Nations a obtenu, par son autorité morale, la cessation d'hostilités et a évité effectivement, par sa médiation, des conflits armés.

La Roumanie a communiqué à la Société des Nations au mois de février dernier — elle est le premier pays qui ait fait une telle communication — qu'elle était prête à conclure, sur la base des modèles de traités proposés par la Société des Nations et en tenant compte des intérêts réciproques, des traités d'arbitrage et de conciliation avec tout Etat, membre ou non de la Société des Nations.

J'espère, d'autre part, que des événements prochains permettront à la Roumanie de donner sa signature à la clause facultative, concernant la juridiction obligatoire de la Cour permanente de Justice internationale.

Qu'il me soit permis cependant de constater que l'adhésion à l'article 36 du Statut de la Cour Permanente de Justice internationale n'épuise pas la tâche qui incombe, aux nations, en matière d'arbitrage obligatoire.

Je voudrais signaler, pour le moment, trois points à étudier.

En premier lieu, il faudrait établir le système qui, en cas de contestation sur le caractère juridique d'un conflit, permettra de résoudre la controverse. Selon nous c'est au Conseil de la Société des Nations qu'incombe cette tâche. Le Conseil devrait statuer conformément à l'article 11 du Pacte.

D'autre part, il importe de hâter l'œuvre de codification du Droit international.

En effet, ce qui empêche le progrès de l'arbitrage obligatoire, ce n'est pas tant la crainte des Etats de voir trancher, par un juge, des intérêts importants, mais c'est plutôt l'hésitation des Etats, quant à la teneur de la loi internationale qui devrait être appliquée.

Le droit international est encore, pour le moment, un domaine trop vague, pour qu'on puisse nettement distinguer entre la fonction de juge et la fonction de législateur. Plus la précision du droit international s'accentuera, plus les Etats connaîtront d'avance la teneur de la loi qui doit régir leurs conflits, plus l'évolution de l'arbitrage obligatoire sera complète et rapide.

Enfin, un troisième point, qui mérite d'être souligné, est celui de l'excès de pouvoir en droit international.

La situation, aujourd'hui, est telle que, pour

constater l'excès de pouvoir par une partie, il faut une nouvelle convention qui lie les parties, afin de faire constater judiciairement le vice allégué de la sentence. Aussi la Délégation roumaine a-t-elle accueilli avec satisfaction la proposition de la Délégation finlandaise. Elle considère que la question de l'excès de pouvoir en droit international — en général et non seulement en ce qui concerne les tribunaux mixtes, qui sont des instances provisoires — devrait être mise à l'étude, en vue de rechercher la possibilité d'arriver à la conclusion d'une convention internationale à ce sujet.

En ce qui concerne le problème de la protection des minorités, la Société des Nations l'a traité dans un esprit de sollicitude pour les minorités et, dernièrement, elle a admis des changements de procédure en leur faveur.

Mais je ne crois pas qu'on puisse aller plus loin et admettre des propositions ou suggestions, qui seraient de nature à conférer aux minorités la personnalité internationale au sein des Etats où elles vivent. Ce serait contraire aux traités, nuisible à la consolidation des Etats et dangereux pour le maintien de la paix.

D'ailleurs, il y a une tendance à exagération dans ce problème minoritaire.

Il convient de ne pas oublier qu'avant la guerre, dans un Etat du centre de l'Europe, 16.000.000 d'habitants dominaient 35.000.000 d'habitants d'autres races. Les minorités d'un Etat comp- taient donc par dizaines de millions.

Maintenant la situation est tout autre: les mi-

norités ne représentent nulle part un nombre considérable d'habitants.

Cela ne signifie pas qu'elles n'ont pas droit à une large protection, pour pouvoir maintenir leur liberté religieuse, culturelle et linguistique.

La Roumanie, comprend très bien cette idée. Elle traite avec une grande largeur de vue ses minorités. Nous ne voulons pas les annihiler. Nous ne les considérons pas comme un mal. Nous les considérons comme un élément très utile au progrès du pays, par l'émulation qui se produit entre les différentes cultures et races.

Aux élections législatives de décembre passé, beaucoup de minoritaires ont été élus députés et sénateurs et toutes les minorités ont déclaré, en plein Parlement, qu'elles avaient joui de la plus complète liberté d'élire leurs représentants.

Dernièrement, malgré la situation financière très difficile, le Gouvernement roumain a attribué 25 millions de lei aux écoles minoritaires, comme avance pour cette année.

D'autre part, dans un but d'apaisement, le Parlement roumain a voté une loi spéciale, afin de réintégrer dans leur situation les fonctionnaires minoritaires, qui avaient refusé de prêter serment pour exercer leurs fonctions et avaient été, pour cette raison, révoqués.

Le problème du désarmement est la troisième question sur laquelle j'aurai à dire quelques paroles.

C'est le problème fondamental pour le maintien de la paix et, d'autre part, il est délicat et très complexe. Cela explique pourquoi, bien qu'il

fasse l'objet d'une constante préoccupation de la Société des Nations, les progrès réalisés ne sont pas très marqués.

Par l'application de l'article 8 du Pacte, il faut réaliser la limitation progressive des armements.

A ce sujet, les conversations qui se poursuivent entre la Grande-Bretagne et les Etats-Unis de l'Amérique sont de bon augure. Souhaitons ardemment qu'elles conduisent à une conférence des principales Puissances maritimes, qui puisse établir un accord pratique de limitation navale.

Mais pour la solution intégrale du problème, il faut travailler sur trois plans parallèles: 1) limitation progressive des armements terrestres et navals; 2) désarmement moral; 3) désarmement économique.

En effet, le désarmement intégral ne saurait être que la conséquence d'un rapprochement sensible des peuples, de nature à assurer une paix durable.

La Société des Nations doit concentrer toute son attention sur ce problème, dont tout dépend, car l'arbitrage deviendrait normal et naturel, quand le désarmement sera réalisé.

La grande idée soulevée à cette tribune, celle d'un lien fédéral pour les Etats d'Europe, est aussi en étroite relation avec le désarmement moral et économique.

Avant d'aborder l'examen des principales propositions énoncées au cours de cette discussion générale, je tiens à m'associer à une constatation faite par la plupart des orateurs qui m'ont précédé.

Je fais allusion aux accords conclus à la Conférence de La Haye pour l'évacuation de la Rhénanie et pour la liquidation de la guerre.

Ces accords, qui tendent à régler définitivement les problèmes légués par la guerre, sont d'une importance capitale pour le rapprochement des peuples et le progrès de la paix.

Mais, pour que ce résultat soit atteint, il faut que la liquidation soit vraiment générale et c'est pourquoi on a décidé qu'elle porte aussi sur les réparations orientales. Sans cela, on serait arrivé seulement à une liquidation partielle et des causes de friction, de méfiance et d'inquiétude auraient persisté au centre de l'Europe.

Passons maintenant aux principales propositions faites pendant cette discussion générale.

La Délégation Roumaine étudiera avec intérêt la proposition qui tend à mettre d'accord les dispositions du Pacte de la Société des Nations avec celles du Pacte de Paris.

Par le fait que les Membres de la Société des Nations sont, pour la plupart, des signataires du Pacte de Paris, certains résultats sont, dès à présent, acquis.

D'après le Pacte de la Société des Nations, la guerre n'est pas interdite dans quatre cas. Or, en signant le Pacte de Paris, en condamnant la guerre et en déclarant y renoncer, les États qui sont aussi Membres de la Société des Nations ont renoncé *ipso facto* au droit de faire la guerre dans le cas où notre Pacte la considère comme licite. C'est un résultat important, qu'il est utile de con-

stater et qui est acquis en dehors de tout amendement du Pacte de la Société des Nations.

Mais, reste la question de l'article 16 de notre pacte. Ce dernier article est édicté en prévision de la guerre interdite par le Pacte de la Société des Nations. Si donc un Etat fait la guerre en violant le Pacte de Paris, mais sans violer le Pacte de la Société des Nations — c'est-à-dire dans les quatre cas où la guerre n'est pas interdite d'après ce dernier pacte — on pourrait douter si les sanctions prévues par l'article 16 jouent.

Cette situation doit être clarifiée.

La Délégation Roumaine est d'avis que, pour tout Etat Membre de la Société des Nations et signataire du Pacte de Paris, l'article 16 doit s'appliquer dès que cet Etat commet une violation du Pacte de Paris.

D'autre part, pour les signataires du Pacte de Paris, qui ne sont pas membres de la Société des Nations, si l'article 16 ne peut pas créer à leur charge une obligation de faire, il crée pourtant une obligation de ne pas faire, c'est-à-dire l'obligation de ne pas s'opposer aux sanctions prévues par le Pacte de la Société des Nations pour punir la guerre.

J'arrive à la proposition, qui a été et restera le point culminant de cette session de la Société des Nations: celle de M. le Président Briand, de créer un lien fédéral entre les Etats de l'Europe.

Tous les orateurs qui en ont parlé, et Mr. Briand le premier, ne se sont pas dissimulé les énormes difficultés, qui doivent être surmontées,

pour réaliser cette fédération et personne n'a demandé de procéder tout de suite à la réalisation.

C'est une grande idée lancée, qui va faire son chemin. Elle jouit de la sympathie de tous. Je suis heureux de déclarer que j'ai la conviction profonde de sa réalisation, pour le plus grand bien de l'Europe et de l'humanité entière.

Il a été convenu que le Gouvernement français fera parvenir à tous les Etats européens un mémoire à ce sujet et que les Gouvernements mettront à l'étude cette question et communiqueront leurs observations au Gouvernement français.

Nous examinerons les résultats de ces études l'année prochaine.

D'ores et déjà, quelques points sont précisés: d'abord, il ne s'agit pas d'une organisation qui créerait un antagonisme entre l'Europe et un autre continent. Bien au contraire: cette organisation est destinée à faciliter la coopération de l'Europe avec les autres continents.

En second lieu, ce lien fédéral ne changera en rien la situation des Etats comme Membres de la Société des Nations.

En troisième lieu, il est entendu qu'il s'agit d'abord d'une organisation à base économique, cette forme étant moins difficile à réaliser.

En relation avec ce problème, l'honorable représentant de la Belgique, Mr. Paul Hymans, a fait des suggestions importantes. Il a proposé la conclusion de conventions commerciales collectives, inspirées par la Conférence économique de 1927.

La mise en pratique de ses suggestions pour-

rait servir comme une étape vers la réalisation de la grande idée.

Espérons que la Société des Nations mènera à bon résultat cette noble initiative de Mr. le Président Briand, en préparant un grand avenir à l'Europe et au genre humain.

Au moment où tous nos efforts tendent à créer un avenir nouveau, qui puisse fondre en un tout harmonieux les réalisations péniblement acquises après de longues années de guerre et de souffrances, une voix s'est élevée ici pour proclamer, comme idéal, la restauration d'un passé périmé.

Pour justifier cet espoir de retour au passé, on s'est prévalu de l'idée que les réalisations humaines ne sont pas éternelles.

Il est vrai que le monde est soumis à la loi changeante du sort.

Mais l'histoire est là pour prouver que ce qui sera n'est jamais la reconstitution de ce qui a été.

L'orateur estimé, auquel je fais allusion, s'enorgueillissant du privilège, que lui offre l'âge, d'avoir vu naître, se développer et s'écrouler des empires puissants et, fort de cette expérience, a cru pouvoir proclamer la précarité de l'ordre actuel des choses.

Si c'est là une opinion philosophique, nous n'avons rien à redire.

Si c'est, au contraire, une doctrine politique, nous sommes forcés de constater qu'elle sape à la base le principe sur lequel repose la Société des Nations.

Celui, qui a vu les empires naître, se développer et s'écrouler, a assisté à un procès historique, en

simple spectateur. Mais celui, qui vient travailler au sein de la Société des Nations, est appelé à remplir une tâche d'associé, dont l'obligation première est le respect du contrat.

D'ailleurs, quelle association serait possible, si l'un des associés est guidé par la doctrine de la vie et du développement et l'autre par la doctrine de la mort et de l'écroulement ?

Comment la Société des Nations pourrait-elle se développer, si l'on revendique le droit de juxtaposer dans son sein des contradictions qui s'excluent ?

C'est pourquoi je préfère attribuer aux paroles prononcées ici, à ce sujet, la simple valeur d'une opinion personnelle, tout en laissant aux autres le soin de juger si la sincérité est une raison suffisante pour avoir le droit de dire des choses auxquelles il n'est même pas permis de penser.

Quant à la Roumanie, elle a tiré son enseignement de l'histoire et sait que seules n'ont pas duré les choses qui ont eu à leur base l'injustice.

Voici pourquoi, désireuse de vivre et de se développer dans son cadre historique naturel, la Roumanie a, comme devise, d'offrir à tous la justice. Mais elle se permet de rappeler qu'à cette justice elle a droit aussi.

Après un calvaire plusieurs fois séculaire, justice a été rendue à la nation roumaine. Elle a pu, pour la première fois, réunir dans un seul faisceau ses branches longtemps opprimées.

Cette œuvre de justice et les traités qui l'ont établie seront énergiquement défendus par le peuple roumain.

Aussi, l'intérêt de la paix exige que nulle nation

ne se désintéresse de cet empoisonnement de l'âme des peuples, dont parlait Mr. Briand et qu'il a qualifié, à juste titre, de crime abominable.

C'est un devoir pour tous que de veiller à ce que cette propagande de haine cesse.

Il a été dit avec raison qu'il faut punir la guerre. Mais il faut aussi poursuivre et arrêter la préparation de la guerre.

Le peuple roumain sait, d'ailleurs, harmoniser ses propres intérêts avec les intérêts généraux du monde civilisé et a la conviction, qu'en se défendant, il défend aussi la cause commune de la paix.

Il se bornera à se défendre et ne se livrera jamais à des agressions, car il n'attend rien d'une guerre.

Au contraire, il attend tout de la paix, parce qu'une ère nouvelle s'est ouverte pour lui par la réalisation de son unité nationale et il a besoin d'une paix durable pour se consolider et prospérer.

C'est pour cela qu'il ne peut exister au monde un peuple plus attaché à l'idée de la paix et plus désireux de collaborer de toutes ses forces à l'œuvre pacifique de la Société des Nations.

TRADUCERE

11 Septembrie 1929

*Discurs pronunțat la Geneva,
la a zecea adunare a Societății
Națiunilor în discuția generală
a raportului asupra operei înde-
plinită de Societate.*

Domnule Președinte,

Doamnelor,

Domnilor,

Studiind raportul asupra operei îndeplinite de către Societatea Națiunilor în decursul anului trecut, suntem impresionați de marea mulțime și diversitate a problemelor care preocupă Societatea.

Această activitate multiplă și variată poate surprinde la prima vedere, fiindcă, în definitiv, Societatea Națiunilor are un singur scop: acela de a garanta pacea.

Dar acest scop unic nu poate fi atins decât printr'o activitate desfășurată în domeniile cele mai diferite ale existenței.

În adevăr, Societatea Națiunilor a recunoscut că, dacă pacea este, după cum a spus domnul Președinte Macdonald, o chestiune de morală, ea este asemenea o chestiune de organizare.

Pentru a asigura pacea, nu este de ajuns a afirma dorința și voința hotărâtă de pace, sau de a proclama necesitatea ei, ci este indispensabil de a organiza viața popoarelor în așa fel, încât pacea să devină pentru ele o necesitate, ași cuteza să spun o necesitate organică.

Această lucrare de organizare, care trebuie să se aplice la toate aspectele vieții și în toate domeniile activității omenești, este o întreprindere uriașă și de lungă durată. Ea este asemenea o muncă grea și

ingrată, pentru că nu putem aștepta rezultate imediate.

Întreprinderea aceasta a fost încercată, pentru prima oară în istoria lumii, de către Societatea Națiunilor și ea este continuată cu o metodă și o hotărâre demne de toate elogiile.

Este de datoria noastră să constatăm că Societatea Națiunilor a avut fericirea de a avea, dela început, în fruntea ei, oameni superiori, cari au știut să-i conducă în mod strălucit activitatea.

Ea a mai avut deasemenea norocul de a posedă un organism de executare, Secretariatul, care atinge perfecțiunea.

Dacă onorabilul reprezentant al Mării Britanii, domnul Henderson, a propus, în discursul său, reorganizarea Secretariatului, propunere pe care o vom studii, a făcut-o pentru a înlesni și mai mult lucrările acestui organism, care merită toată recunoștința noastră pentru modul cum își îndeplinește funcțiunile.

Printre problemele care formează obiectul operei de organizare urmărită de Societatea Națiunilor, sunt trei asupra cărora cred util a spune câteva cuvinte: extinderea arbitrajului, protecțiunea minorităților și problema dezarmării.

Voi examina apoi pe scurt principalele propuneri prezentate de oratorii cari m'au precedat.

Ideia de bază a Societății Națiunilor este de a înlocui războiul prin arbitraj, pentru soluționarea conflictelor internaționale.

Această idee, ale cărei reguli principale au fost prevăzute în Pact, a fost concretizată de către organele Societății în modele de tratate de arbitraj și de conciliațiune și Societatea a făcut toate eforturile pentru extinderea arbitrajului.

Aceste eforturi au dat rezultate importante. Am avut chiar bucuria de a vedea că Societatea Națiunilor a obținut, prin autoritatea sa morală, încetarea

ostilităților, iar, prin mediația sa, a evitat în mod efectiv conflicte armate.

România a comunicat Societății Națiunilor, în luna Februarie trecut, — ea este prima țară care a făcut o astfel de comunicare, — că este gata să încheie, pe baza modelelor de tratate propuse de Societatea Națiunilor și ținând seama de interesele reciproce, tratate de arbitraj și de conciliațiune, cu orice Stat, membru sau nu al Societății Națiunilor.

Pe de altă parte, sper că evenimentele viitoare vor permite României să-și dea semnătura pentru clauza facultativă privitoare la jurisdicțiunea obligatoare a Curții permanente de justiție internațională.

Să-mi fie totuși îngăduit să constat, că adeziunea la articolul 36 al Statutului Curții permanente de justiție internațională, nu sfârșește sarcina ce incumbă națiunilor, în materie de arbitraj obligator.

Vroesc să semnez pentru moment trei puncte de studiat.

În prim loc, trebuie stabilit sistemul care, în caz de contestație asupra caracterului juridic al unui conflict, ne va permite să rezolvim controversa. După părerea noastră, această sarcină incumbă Consiliului Societății Națiunilor. Consiliul ar trebui să hotărască, conform articolului II al Pactului.

Pe de altă parte, este important de a grăbi opera de codificare a Dreptului internațional.

În adevăr, ceea ce împiedecă progresul arbitrajului obligator, nu este atât teama Statelor de a vedea soluționate, de către un judecător, interese importante; ci mai ales, ezitarea Statelor, în ce privește formularea legii internaționale, care ar urmă să li se aplice.

Dreptul internațional este încă, în momentul de față, un domeniu prea vag, pentru a putea distinge limpede între funcțiunea de judecător și funcțiunea de legislator. Cu cât se va accentua mai mult preciziunea Dreptului internațional, cu cât Statele vor cunoaște mai deplin dinainte cuprinsul legii care

urmează să se aplice conflictelor lor, cu atât evoluția arbitrajului obligator va fi mai completă și mai rapidă.

În sfârșit, un al treilea punct care merită să fie subliniat, este excesul de putere în dreptul internațional.

Situația este astăzi în așa fel, încât pentru a se constata excesul de putere de către o parte, trebuie o nouă convenție care să lege părțile, spre a se face judecătorește constatarea vițiului imputat sentinței. De aceea, Delegațiunea română a primit cu satisfacție propunerea Delegațiunei finlandeze. Ea consideră că, chestiunea excesului de putere în dreptul internațional în general și numai în ce privește tribunalele mixte, care sunt instanțe provizorii, — trebuie pusă în studiu, pentru a căuta posibilitatea de a ajunge la încheierea unei convențiuni internaționale, în această privință.

În ce privește problema protecției minorităților, Societatea Națiunilor a tratat-o într'un spirit de solitudine pentru minorități, și a admis în ultimul timp schimbări de procedură în favoarea lor.

Nu cred însă că se poate merge mai departe și admite propuneri sau sugestii, care ar fi de natură a conferi minorităților personalitatea internațională în sânul Statelor în care trăiesc. Acest lucru ar fi contrariu tratatelor, dăunător consolidării Statelor și primejdios pentru menținerea păcii.

Există, de altminteri, o tendință de exagerare în această problemă a minorităților.

Nu trebuie să uităm că, înainte de război, într'un Stat din centrul Europei, 16.000.000 de locuitori dominau 35.000.000 de locuitori de alte rase. Minoritățile dintr'un Stat erau deci de zeci de milioane.

Acuma situațiunea este cu totul alta: nicăeri minoritățile nu reprezintă un număr considerabil de locuitori.

Aceasta nu înseamnă că ele nu au dreptul la o

largă protecțiune, pentru a-și putea menține libertatea religioasă, culturală, limbistică.

România înțelege foarte bine această idee. Ea tratează minoritățile ce trăiesc pe teritoriul ei, cu o mare lărgime de vederi. Noi nu vroim să le anihilăm, noi nu le considerăm ca un rău. Noi le considerăm ca un element foarte folositor progresului țării, prin emulația care se produce între diferitele culturi și rase.

La alegerile legislative din Decembrie trecut, mulți minoritari au fost aleși deputați și senatori și toate minoritățile au declarat în plin Parlament, că s'au bucurat de cea mai complectă libertate de a-și alege reprezentanții.

Acum de curând, cu toată situațiunea noastră financiară foarte grea, Guvernul român a atribuit școalelor minoritare 25 milioane de lei, ca o primă sumă pentru anul acesta.

Pe de altă parte, într'un scop de împăciuire, Parlamentul român a votat o lege specială, ca să reintegreze în situațiunea lor pe funcționarii minoritari cari refuzaseră să depună jurământul necesar exercițiului funcțiunei lor și fuseseră revocați, din această cauză.

A treia chestiune, asupra căreia voi avea de spus câteva cuvinte, este problema dezarmării.

Această problemă fundamentală pentru menținerea păcii și, pe de altă parte, este o problemă foarte delicată și foarte complexă. Așa se explică pentru ce, deși ea face obiectul unei preocupări constante din partea Societății Națiunilor, progresele realizate nu sunt prea însemnate.

Prin aplicarea articolului 8 din Pact, trebuie să se realizeze limitarea progresivă a armamentelor.

În legătură cu aceasta, conversațiile care se urmează între Marea Britanie și Statele-Unite ale Americii de Nord, sunt o bună prevestire. Noi dorim din inimă ca ele să conducă la o Conferință a prin-

cipalelor Puteri maritime, care să poată stabili un acord practic de limitarea armamentelor navale.

Dar, pentru soluționarea integrală a acestei probleme, trebuie să lucrăm pe trei planuri paralele : 1) limitarea progresivă a armamentelor terestre și navale; 2) dezarmarea morală; 3) dezarmarea economică.

În adevăr, dezarmarea integrală nu poate fi decât consecința unei apropieri serioase a popoarelor, de natură a asigura o pace durabilă.

Societatea Națiunilor trebuie să concentreze toată atenția sa asupra acestei probleme, de care depinde totul, căci arbitrajul va deveni normal și natural, când dezarmarea va fi realizată.

Marea idee vestită dela această tribună, aceea a unei uniri federale a Statelor Europei, este și ea în strânsă legătură cu dezarmarea morală și economică.

Înainte de a începe cercetarea principalelor propuneri enunțate în cursul acestei discuțiuni generale, țin să mă asociez la o constatare făcută de majoritatea oratorilor cari m'au precedat.

Mă refer la acordurile încheiate la Conferința de la Haga, pentru evacuarea Renaniei și pentru lichidarea războiului.

Aceste acorduri, ce tind să reglementeze definitiv problemele rămase depe urma războiului, sunt de o importanță capitală pentru apropierea popoarelor și progresul păcii.

Dar, pentru ca acest rezultat să fie atins, trebuie ca lichidarea să fie într'adevăr generală, și pentru acest motiv s'a hotărât ca ea să cuprindă și reparațiunile orientale.

Fără aceasta, am fi ajuns la o lichidare parțială și ar fi rămas în centrul Europei cauze de neînțelegeri, de neîncredere și de neliniște.

Să trecem acum la principalele propuneri făcute în timpul acestei discuțiuni generale.

Delegațiunea română va studia cu tot interesul propunerea care tinde să pună de acord dispozițiunile din Pactul Societății Națiunilor, cu acelea din Pactul dela Paris.

Prin faptul că cei mai mulți membri ai Societății Națiunilor sunt semnatori ai Pactului dela Paris, unele rezultate sunt, încă depe acum, dobândite.

După dispozițiunile Pactului Societății Națiunilor, războiul nu este interzis în patru cazuri. Dar, semnând Pactul dela Paris, prin care condamnă războiul și declară că renunță la el, Statele care sunt și membre ale Societății Națiunilor, au renunțat *ipso facto* la dreptul de a face război, în cazurile rare în care Pactul nostru îl consideră ca licit. Acesta este un rezultat important, pe care este util să-l constatăm și care este dobândit în afară de orice amendare a Pactului Societății Națiunilor.

Rămâne însă chestiunea articolului 16 din Pactul nostru. Acest ultim articol este edictat pentru eventualitatea războiului interzis de Pactul Societății Națiunilor. Dacă deci un Stat ar face război, violând Pactul dela Paris, dar fără a violă Pactul Societății Națiunilor, adică ar face război în unul din cele patru cazuri în care războiul nu este interzis după acest ultim Pact, ne-am putea îndoii dacă intră în vigoare sancțiunile prevăzute de articolul 16.

Această situațiune trebuie lămurită. Delegațiunea Română este de părere că articolul 16 trebuie să se aplice oricărui Stat membru al Societății Națiunilor și semnatar al Pactului dela Paris, îndată ce acel Stat ar comite o violare a Pactului dela Paris.

Pe de altă parte, pentru semnatorii Pactului din Paris, cari nu sunt membri ai Societății Națiunilor, dacă articolul 16 nu ar putea să creieze în sarcina lor o obligațiune de a face, el creiază totuși o obligațiune de a nu face, adică obligațiunea de a nu se opune la sancțiunile prevăzute de Pactul Societății Națiunilor, pentru a pedepsi războiul.

Ajung la propunerea care este și va rămâne punc-

tul culminant al acestei sesiuni a Societății Națiunilor, propunerea Domnului Președinte Briand, de a creia o legătură federală între Statele Europei.

Toți oratorii cari au vorbit despre aceasta și cel dintâi domnul Briand, nu și-au ascuns greutatea ce trebuiesc învinse, pentru a realiza această federațiune și nimeni nu a cerut să se procedă numaidecât la înfăptuirea ei.

Este o mare idee enunțată, care își va urma calea ei. Ea se bucură de simpatia tuturor. Sunt fericit de a declara, că sunt profund convins de realizarea ei, spre cel mai mare bine al Europei și al întregii omeniri.

S'a convenit că Guvernul francez va trimite tuturor Statelor europene un memoriu în această privință și că Guvernele vor pune în studiu această chestiune și vor comunica observațiunile lor, Guvernului francez.

Vom examina anul viitor rezultatele acestor studii.

Câteva puncte au fost precizate încă depe acum: întâi, nu este vorba de o organizare care să creeze un antagonism între Europa și un alt continent. Din potrivă: această organizare este menită să ușureze cooperarea Europei cu celelalte continente.

În al doilea rând, această legătură federală nu va schimbă întru nimic situațiunea Statelor, ca membre ale Societății Națiunilor.

În al treilea rând, este înțeles că e vorba înainte de toate de o organizație cu bază economică, forma aceasta fiind mai puțin greu de realizat.

Domnul Paul Hymans, onorabilul reprezentant al Belgiei, a făcut sugestii importante, în legătură cu această problemă. Domnia sa a propus încheierea de convențiuni comerciale colective, inspirate de Conferința economică din 1927.

Punerea în executare a acestor sugestii poate servi ca o etapă către realizarea ideii mari a d-lui Briand. Să nădăjduim că Societatea Națiunilor va duce la un bun rezultat această nobilă inițiativă a

domnului Președinte Briand, pregătind astfel un viitor strălucit pentru Europa și genul omenesc.

În momentul în care toate eforturile noastre tind să creieze un viitor nou, care să poată topi într'un tot armonios realizările atât de greu dobândite după atâți ani de război și de suferințe, o voce s'a ridicat aici, pentru a proclama, ca ideal, restaurarea unui trecut perimat.

Spre a justifica această speranță de întoarcere la trecut, cel ce a vorbit, s'a prevalat de ideea că înfăptuirile omenești nu sunt eterne.

Este adevărat că lumea este supusă legii schimbătoare a soartei. Istoria însă ne probează că ceea ce va fi, nu este niciodată reconstituirea a ceea ce a fost.

Oratorul stimat, la care fac aluziune, mândrindu-se cu privilegiul pe care i-l dă vârsta, de a fi văzut născându-se, dezvoltându-se și prăbușindu-se imperii puternice și, bazat pe această experiență, a crezut că poate să proclame precaritatea ordinii actuale de lucruri.

Dacă, afirmând aceasta, el a emis o părere filosofică, nu avem nimic de reproșat. Dacă însă, din potrivă, el a formulat o doctrină politică, suntem nevoiți să constatăm că asemenea doctrină surpă din temelie principiul pe care este clădită Societatea Națiunilor.

Cel care a văzut imperii născându-se, dezvoltându-se și pierind, a asistat la un proces istoric, ca simplu spectator. Dar acel care vine să lucreze în sânul Societății Națiunilor, este chemat să îndeplinească aci o sarcină de asociat, a cărui primă obligațiune este respectul contractului.

Dealtminteri, ce asociație ar fi posibilă, dacă unul dintre asociați s'ar conduce după doctrina vieții și a progresului, iar altul după doctrina morții și a năruirii? Cum ar mai putea să se desvolte Societatea Națiunilor, dacă se revendică dreptul de a juxtapune în sânul ei, contradicțiuni cari se exclud?

De aceea, prefer să atribui cuvintelor pronunțate aici, în această privință, simpla valoare a unei păreri personale, lăsând altora grija de a judecă dacă sinceritatea este un motiv suficient pentru a da cui-va dreptul să spună lucruri, la care nu-i este permis nici să se gândească.

Cât despre România, ea a dedus învățămintele ei din istorie și ea știe că numai acele lucruri nu au durat, care au avut la baza lor nedreptatea.

Iată de ce, doritoare de a trăi și de a se desvoltă în cadrul său istoric natural, ea are, ca deviză, de a oferi tuturor dreptatea. Dar ea își permite să aducă aminte, că la această justiție are și ea dreptul.

După un calvar de mai multe secole, dreptate s'a făcut națiunii române. Ea a putut, pentru prima dată, să întrunească într'un singur mănunchiu, ramurile sale, de atâta vreme supuse unui jug străin.

Opera aceasta de justiție și tratatele care au consfințit-o, vor fi apărate cu energie de poporul român.

Interesul păcii cere ca nici o națiune să nu se desintereseze de acea otrăvire a sufletului popoarelor, de care vorbea domnul Briand și pe care, cu drept cuvânt, a calificat-o de crimă îngrozitoare.

Este o datorie pentru toți, de a face ca această propagandă de ură să înceteze.

S'a spus, cu dreptate, că trebuie pedepsit războiul. Dar trebuie, asemenea, a urmări și oprî și pregătirea războiului.

Poporul român, știe, dealtfel, să armonizeze propriile sale interese, cu interesele generale ale lumi civilizate și are convingerea că, apărându-se, apără și cauza comună a păci.

El se va mărgini să se apere și nu se va deda nici-odată la agresiuni, căci nu așteaptă nimic dela un război.

Dimpotrivă, el așteaptă totul dela pace, fiindcă o nouă eră s'a deschis pentru el, prin realizarea uni-

tăței sale naționale, și el are nevoie de o pace tra-
nică, pentru a se consolida și a propăși.

De aceea, nu poate există pe lume un popor mai
legat de ideia păcii și mai doritor de a contribui,
din toate puterile sale, la opera pacifică a Societății
Națiunilor.

11 Octobre 1929

*Toast prononcé au banquet
offert par le gouvernement rou-
main en l'honneur de Monsieur
le ministre de la grande Bre-
tagne R. Greg, qui allait quitter
le pays.*

*Monsieur le Président,
Excellence,
Mesdames,
Messieurs,*

Notre réunion de ce soir, animée de la plus charmante cordialité, est toutefois empreinte d'une certaine mélancolie.

La joie que nous ressentons de nous retrouver ensemble est mêlée des regrets que nous éprouvons à cause du départ imminent de Monsieur le Ministre de la Grande Bretagne.

Il y aura ces jours-ci trois ans depuis que son Excellence représente en Roumanie le Royaume Uni.

Ayant une conception très haute de sa mission, Monsieur le Ministre Greg, a étudié sérieusement

le pays roumain et nos problèmes politiques et économiques.

Il a su toujours s'informer exactement et a informé, à son tour, avec la plus parfaite sincérité et la plus grande loyauté.

Il a puissamment contribué à ranimer dans la Grande Bretagne l'intérêt pour la Roumanie et à resserrer les rapports entre notre pays et la noble Nation anglaise, amie du peuple roumain et à laquelle nous rattache un lien de la plus grande valeur pour les cœurs roumains: notre vénérée et gracieuse Reine Marie.

Sir Robert Greg a ainsi servi d'une manière éclairée les intérêts des deux pays et des résultats bienfaisants pour eux commencent à se faire ressentir.

Il s'est fait un point d'honneur de pénétrer dans l'âme du peuple roumain et, comme bien comprendre c'est aimer, il est devenu un grand ami de la Roumanie.

Nous lui en sommes vivement reconnaissants.

Il part maintenant avec la satisfaction d'avoir supérieurement accompli sa haute mission.

Le Gouvernement Roumain, par ma voix, lui exprime toute notre gratitude et lui souhaite le plus grand succès dans la nouvelle charge qu'il assume.

Après avoir développé ici pendant trois ans la plus heureuse activité au service de votre grande patrie, vous nous quittez, Sir Robert.

Nos vifs regrets et notre profonde sympathie vous accompagnent.

Souvenez-vous toujours de ce laborieux pays, où Lady Greg et vous laissez tant d'amis, qui forment leurs meilleurs vœux pour Lady Grey et vous même.

Mesdames, Messieurs, je vous convie de lever vos verres en l'honneur de Monsieur le Ministre Greg, ainsi que pour la prospérité toujours plus resplendissante de la Grande Bretagne.

TRADUCERE

11 Octombrie 1929

Toast postit la banchetul oferit de Guvernul român, în onoarea Domnului Ministru al Mării Britanii R. Greg, care părăsea țara noastră.

Domnule Președinte,

Excelență,

Doamnelor,

Domnilor,

Adunarea noastră de astă-seară, însuflețită de cea mai încântătoare cordialitate, este totuși întunecată de oarecare melancolie.

Bucuria ce resimțim de a ne găsi împreună, este amestecată cu regretele cauzate de plecarea foarte apropiată a domnului Ministru al Mării Britanii.

Se împlinesc peste câteva zile trei ani de când Excelența Sa reprezintă în România Regatul Unit.

Având o concepție foarte înaltă despre misiunea sa, Domnul Ministru Greg, a studiat serios Țara Românească și problemele noastre politice și economice.

Domnia sa a știut totdeauna să se informeze exact și să informeze, la rândul său, cu cea mai perfectă sinceritate și cu cea mai mare lealitate.

A contribuit foarte mult să însuflețească în Marea Britanie interesul pentru România și să strângă raporturile dintre țara noastră și nobila Națiune Engleză, amică a poporului român și de care ne unește o legătură de cea mai mare valoare pentru inimile românești : venerata și grațioasa noastră Regină Maria.

Sir Robert Greg a servit astfel în mod luminat interesele celor două țări și rezultatele binefăcătoare pentru ele, încep să se resimtă.

Domnia sa și-a făcut un punct de onoare de a pătrunde în sufletul poporului român, și cum a înțelege înseamnă a iubi, a devenit un mare amic al României.

Pentru aceasta îi suntem foarte recunoscători.

Domnia sa pleacă cu satisfacțiunea de a-și fi îndeplinit în mod superior înalta sa misiune.

Guvernul român, prin vocea mea, îi exprimă toată recunoștința noastră și îi urează cel mai mare succes în noua sarcină pe care și-o asumă.

După ce ați desfășurat aici, timp de trei ani, cea mai fericită activitate în serviciul mării voastre patrii, ne părăsiți, Sir Robert !

Viile noastre regrete precum și profunda noastră simpatie vă vor însoți.

Amintiți-vă totdeauna de această țară muncitoare, în care Lady Greg și D-voastră lăsați atâția amici, cari fac cele mai bune urări pentru Lady Greg și pentru D-voastră.

Doamnelor,

Domnilor,

Vă rog să ridicați paharele în onoarea domnului Ministru Greg, și pentru propășirea din ce în ce mai strălucitoare a Marei Britanii.

19 Octobre 1929

Exposé sur l'activité des Délégations Roumaines à la Haye, à Paris et à Genève, fait à la presse roumaine et aux correspondants de la presse étrangères, au Ministère des Affaires Étrangères (à Bucarest).

Mesdames, Messieurs,

Je suis très content de vous revoir après une absence assez longue.

Comme vous le savez, je suis parti à l'étranger avec l'intention de me reposer, mais, après une semaine de repos très aproximatif, j'ai dû reprendre le service, pour aller d'abord à la conférence de la Haye, ensuite à Genève, et après à Paris.

Le grand malheur, qui a mis en deuil le pays, m'a obligé de rentrer, avant que les problèmes qui se discutent à Paris aient été tranchés en principe. En effet, je n'avais pas l'intention de rester à Paris jusqu'à la fin des travaux des commissions, mais seulement jusqu'à ce que les questions de principes y aient été réglées.

J'aurais dû maintenant retourner à Paris ; mais la préparation du budget, la visite agréable que nous attendons de la part de M. Zaleski, ainsi

que d'autres travaux urgents m'empêchent actuellement de m'absenter.

D'ailleurs, les intérêts du pays sont, comme vous le savez, confiés à Paris, au plus expert négociateur.

Je vais vous exposer succinctement les résultats obtenus dans ces différentes réunions internationales, en insistant surtout sur les points qui ont été — chez nous, tout au moins — controversés.

A la Haye, en collaboration étroite avec M. Popovici, nous avons obtenu des avantages très importants pour la Roumanie. Toutes les personnes qui aiment l'impartialité l'ont reconnu.

Il y a eu pourtant aussi certaines critiques isolées.

On a prétendu que la Roumanie n'avait obtenu aucun avantage et l'on en donnait, comme preuve péremptoire, le fait que le plan Young n'avait subi aucune modification favorable à la Roumanie.

Mais le plan Young n'a subi de modification en faveur d'aucun pays. Ni l'Angleterre, ni la Grèce, ni la Yougoslavie, ni le Portugal n'ont obtenu aucune modification du plan Young et pourtant ces pays se sont déclarés satisfaits des résultats obtenus et les négociateurs, qui ont obtenu ces résultats, ont été félicités pour leurs grands succès.

Je ne pense pas qu'en Roumanie on soit moins intelligent qu'ailleurs.

Toutefois, puisque des critiques ont été faites, je me crois obligé de donner des explications.

Le plan Young n'a pas été modifié. Il n'était pas nécessaire de le modifier et voici pourquoi : tous les avantages obtenus par l'Angleterre, la Grèce, la Roumanie, la Yougoslavie, le Portugal

ont été réalisés en dehors du cadre du plan Young.

Comme il était indispensable, surtout pour des motifs techniques, mais aussi pour d'autres raisons, de ne pas apporter de modifications au plan Young, les redressements ont été faits à l'extérieur du plan Young et il est important de souligner que c'est la Roumanie, par son négociateur sans égal, Mr. Titulesco, qui a proposé ce système.

En effet, d'abord dans un mémoire qui a été envoyé aux principaux pays, quelques jours avant la conférence, et ensuite, dans la première déclaration faite à la conférence, M. Titulesco a indiqué que les injustices faites à la Roumanie par le plan Young pourraient être redressées soit à l'intérieur du plan Young, soit à l'extérieur, c'est-à-dire dans le cadre du plan Young ou en dehors de ce cadre.

Après nous, la Grèce a adopté aussi cette formule et, finalement, l'Angleterre s'est également ralliée au même système, de sorte que tous les pays sont tombés d'accord pour accepter des avantages ou redressements en dehors du plan Young.

C'est l'honneur du négociateur roumain d'avoir trouvé la formule, qui a rendu possible l'accord.

On a encore reproché à notre gouvernement de ne pas avoir renseigné suffisamment l'opinion publique sur les résultats obtenus à la Haye.

Le gouvernement roumain, comme tout gouvernement, est tenu à certaines réserves et, dans notre cas, ces réserves étaient encore plus justifiées.

Un gouvernement ne peut faire état que d'un

traité régulièrement signé. Or, les accords de la Haye n'ont pas pris la forme d'un traité signé. C'est seulement après la fin des négociations qui se poursuivent maintenant à Paris, pour les réparations orientales, à Baden-Baden pour la Banque Internationale, etc., que la conférence se réunira de nouveau pour faire l'accord général sur la question des réparations.

Des problèmes très importants étant encore en suspens, tout gouvernement conscient de sa responsabilité doit attendre la solution de ces problèmes.

Voilà pourquoi le gouvernement roumain n'a publié qu'un communiqué très sobre, sans donner de détails.

Il est vrai que, depuis lors, certains de ces problèmes ont déjà été tranchés. Néanmoins, il y a encore des questions en suspens. Leur solution dépend des négociations qui se poursuivent à Paris et des décisions de la conférence qui se réunira ultérieurement. Vous comprenez donc pourquoi on doit être réservé.

Ces réserves faites, voyons maintenant, en quelques mots, quels sont les avantages obtenus par la Roumanie à la Haye, au mois d'août.

Pour comprendre ces avantages, il est nécessaire de se rendre compte d'abord de la situation créée à la Roumanie par le plan Young.

Cette situation est la suivante: les annuités fixées par le plan Young respectent à peu près la malheureuse cote de Spa, mais évidemment cette cote se rapporte au total général de la dette-réparation établie par le plan Young, total qui est

considérablement réduit (38 milliards marks or au lieu de 132 milliards marks or, antérieurement fixé).

Ces annuités non seulement n'accordent rien à la Roumanie pour ses sinistrés de guerre, mais ne couvrent même pas les dettes de guerre de notre pays envers les alliés. Les contribuables roumains auraient dû faire un effort considérable, pour compléter les sommes nécessaires au payement de nos dettes de guerre.

Nous avons obtenu, comme je le disais, en dehors du plan Young, les avantages suivants: d'abord une réduction de 55% de notre dette de guerre vis-à-vis de la France pour les premières 37 années, ensuite la suppression de toutes les annuités des dettes de guerre qui dépassent le délai d'application du plan Young. Nous comptons aussi sur certaines autres réductions.

Cela permettra à la Roumanie d'acquitter toutes les dettes de guerre par le produit des réparations allemandes et d'avoir, en plus, un solde actif de deux millions marks or pour une période de 37 ans. Ce solde pourra être employé à dédommager en partie nos sinistrés de guerre et à couvrir partiellement les restitutions auxquelles la Roumanie a droit, si un arrangement favorable n'intervenait pas pour la question des restitutions.

Voilà, en lignes générales, les résultats obtenus jusqu'à présent.

La question des restitutions a été aussi discutée par certains de nos journaux.

On a eu l'amabilité de rappeler à MM. Titulesco, Popovici et à moi-même, les textes des trai-

tés de paix qui prévoient que des restitutions sont dûes en sus des réparations.

On aurait pu s'épargner cette peine et ceux qui l'ont prise auraient été de beaucoup mieux inspirés, s'ils avaient rappelé la même chose, à temps, à nos devanciers. Le pays aurait pu en retirer des bénéfices considérables.

Je vais m'expliquer.

Il est exact que, d'après les traités de paix, les restitutions sont dûes en sus des réparations. Mais cette situation, malheureusement, a changé il y a cinq ans, lorsque le plan Dawes a été établi. On a fixé par ce plan tout ce que l'Allemagne devait payer à n'importe quel titre aux alliés. En effet, le principe du plan Dawes est que l'Allemagne ne doit rien payer à ses créanciers, à n'importe quel titre, en dehors des annuités prévues par lui.

Cela étant, la situation a, par conséquent, changé dans ce sens que les restitutions — sauf celles en nature, dont je ne parle pas maintenant — doivent être payées sur ces annuités du plan Dawes, qui, en principe, devaient être destinées aux réparations.

Avant le plan Dawes, la situation était plus avantageuse. Alors on aurait pu demander à l'Allemagne des restitutions en dehors de ces annuités.

Par contre, après le plan Dawes, ces restitutions sont imputées sur les droits de réparations des alliés, parce qu'il faut en déduire le montant de la part qui revient à chaque allié des annuités du plan Dawes.

La situation a empiré encore sous le régime du plan Young. En effet, d'un côté, par ce plan, la

somme totale des réparations a été considérablement réduite et, d'autre part, tout autre paiement étant inadmissible en dehors des annuités du plan Young, les restitutions ne peuvent être payées que sur ces annuités très réduites.

Nous nous sommes trouvés dans cette situation défavorable, rendue encore plus mauvaise, pour nous, par suite de l'accord qui a été signé avec l'Allemagne à Berlin, au moment où le gouvernement dont je fais partie, prêtait serment à Bucarest, le 10 novembre 1928.

Par cet accord, plein de renonciations de la part de la Roumanie, un nombre considérable de restitutions et d'obligations spéciales de dédommagement, qui étaient très justifiées, ont été annulées.

Nous avons, par exemple, réduit à zéro toutes nos prétentions pour les billets de la Banque Générale. Nous y avons renoncé tout simplement. Vous savez très bien que la Belgique a obtenu, à ce titre, une somme importante, encore tout dernièrement.

A la suite des renonciations faites par l'accord de novembre 1928, il restait très peu de restitutions à demander à l'Allemagne.

Nous les avons demandées ultérieurement — ce qui n'avait pas été fait pendant 10 ans, — mais, évidemment, ces restitutions, prévues dans une convention spéciale, restent à être payées, en principe, sur les annuités du plan Young. Une partie du solde actif obtenu à la Haye pourra être destiné à couvrir ces restitutions, si un autre arrangement, que nous tâcherons de faire, ne nous assurait d'autres sommes.

En dehors des avantages que nous avons obtenus ainsi à la Haye, sous différentes formes, il y en a un autre de très grande importance. Nous avons obtenu, à la Haye, d'établir une connexion entre les réparations allemandes et les réparations orientales.

Cet avantage est considérable et il a deux aspects: un aspect politique et un aspect économique.

En effet, on a pensé, en établissant le plan Young, que la paix serait assurée par la liquidation des dettes de l'Allemagne. Ce ne pouvait pas être exact. La paix ne peut être assurée que par la liquidation de toutes les questions financières léguées par la guerre, donc aussi des questions intéressant l'Europe centrale et orientale.

En liquidant les dettes allemandes, sans résoudre la question des réparations orientales, on laissait subsister ici, dans l'Europe centrale, des motifs de friction, d'inquiétude et certaines rivalités politiques.

D'autre part, en nous offrant très peu, dans les réparations allemandes, on faisait scintiller devant nous les avantages que nous obtiendrions du côté des réparations orientales, pour nous laisser bercer d'illusions.

En tous cas, pratiquement, on ne savait pas exactement à quoi s'en tenir.

Il était donc nécessaire, pour avoir une situation nette, ainsi que pour écarter certaines difficultés politiques et certaines raisons de friction, de faire une liquidation générale, s'appliquant non seulement aux dettes allemandes, mais aussi aux dettes orientales.

Et bien, c'est encore la Roumanie qui a soulevé cette question. C'est elle qui a demandé et fait admettre la liquidation générale.

Nous l'avons demandée, d'abord, dans un mémoire envoyé aux puissances par l'intermédiaire de la commission des réparations, en janvier dernier, ensuite dans un second mémoire du mois de mars 1929 et enfin devant la conférence de la Haye. La Grèce, la Yougoslavie, la Tchécoslovaquie se sont ralliées à nous pour soutenir le même point de vue et nous avons obtenu gain de cause. La conférence a admis la connexion des réparations orientales et des réparations occidentales: bien que, comme vous le savez, la conférence de la Haye, convoquée pour approuver le plan Young, devait s'occuper seulement des réparations occidentales, c'est à dire allemandes. Des commissions spéciales ont été nommées pour s'occuper des réparations orientales, afin de trancher aussi cette question.

En conséquence, nous n'avons approuvé le plan Young qu'en principe et en nous réservant de donner notre approbation définitive seulement après que nous aurions reçu satisfaction sur la question des réparations orientales.

Ce problème forme l'objet des travaux de la Commission qui siège à Paris.

Comme je désire éclaircir tous les points qui ont été plus ou moins controversés, je vais relever encore une critique.

On a prétendu que le gouvernement actuel n'avait rien fait pour préparer la solution du problème des réparations.

Ce que j'ai eu l'honneur de vous exposer prouve

que cette critique n'est pas fondée. Je tiens toutefois à donner quelques explications complémentaires.

Aussitôt arrivés au pouvoir, nous nous sommes occupés évidemment de toutes les questions à l'ordre du jour, donc aussi de la question des réparations.

Nous avons fait alors certaines démarches pour obtenir un redressement de la situation désavantageuse de la Roumanie.

Lorsqu'on a décidé de nommer des experts pour apprécier la capacité de paiement de l'Allemagne, nous avons demandé que la Roumanie soit tenue au courant des travaux des experts et avons déclaré que la Roumanie ne pourra donner son approbation à une convention quelconque sur la question des réparations, si cette question n'était pas examinée dans une conférence internationale, avec la participation de la Roumanie.

C'est alors qu'on a décidé qu'une conférence internationale à laquelle, parmi d'autres pays, la Roumaine serait convoquée, aurait à examiner le travail des experts, à l'approuver ou à l'amender. Car on aurait pu faire autre chose: comme les experts étaient les délégués de la Commission des réparations, ils auraient pu remettre leur rapport à cette commission, qui aurait décidé en dehors de nous.

Plus tard, au mois de juin, on a proposé de faire deux conférences distinctes et successives. L'une d'abord, destinée à s'occuper des problèmes politiques et de la répercussion de ces problèmes politiques sur les réparations.

A cette conférence, devaient participer cinq

grandes puissances et la Belgique. Après cette conférence, on en aurait convoqué une seconde, à laquelle les autres pays créanciers auraient participé et qui devait s'occuper du côté financier du problème.

La Roumanie a fait remarquer que ce système était inadmissible; car, dans ce système, la première conférence allait tout décider et la deuxième n'aurait été appelée qu'à signer les résolutions adoptées par la première.

Le point de vue de la Roumanie a été admis et l'on a décidé de convoquer une seule conférence appelée à examiner le problème dans son ensemble, parce que les deux séries de questions ne pouvaient pas être disjointes.

C'est grâce à cette décision que nous sommes arrivés aux résultats favorables, obtenus à la Haye par la Roumanie et les autres pays.

Donc, non seulement le gouvernement roumain n'a pas omis de préparer la conférence des réparations, mais, au contraire, il a pris une part très active et très sérieuse à la préparation de cette conférence.

Voilà à peu près tout ce que j'ai à vous dire sur la question des réparations.

Passons maintenant à la conférence de Genève.

A Genève, a eu lieu, en septembre, comme vous le savez, l'assemblée générale de la Société des Nations.

Parmi les problèmes posés, il y en a trois, au sujet desquels je vais dire quelques mots; car je n'ai pas besoin de m'étendre longuement sur les questions traitées à la Société des Nations, vu

que la Société des Nations publie, dans le journal de la Société, des comptes-rendus détaillés, où l'on peut voir indiquée, impartialement, l'activité de la délégation roumaine.

Les trois problèmes sur lesquels je veux dire quelques mots sont: le problème des optants, celui de la revision des traités et celui de la création d'un lien fédéral entre les États d'Europe.

En ce qui concerne la question des optants, vous savez que nous avons eu, après de nombreux avatars sur lesquels je ne reviens pas, des négociations diplomatiques avec la Hongrie. Ces négociations ont été entamées sur la recommandation de la Société des Nations; elles n'ont pas abouti. Alors, la Hongrie est venue demander au Conseil — la question avait été maintenu à l'ordre du jour du Conseil de la Société des Nations — de compléter le tribunal arbitral roumain-hongrois, pour que le jugement de l'affaire des optants puisse continuer.

Nous avons demandé et obtenu l'ajournement de l'affaire.

Cet ajournement était nécessaire, d'abord parce que le Conseil de la Société des Nations n'avait pas toutes les données nécessaires pour se prononcer et ensuite parce qu'un autre for international était déjà appelé à s'occuper de la même question.

En effet, la question des optants est un des problèmes qui forment l'objet de la liquidation générale décidée par la conférence de la Haye. On ne saurait le traiter séparément. Il doit être examiné et tranché dans son cadre naturel, celui des problèmes financiers légués par la guerre.

Il entre donc dans la compétence de la conférence de la Haye et, spécialement, de la Commission pour les réparations orientales qui travaille, en ce moment, à Paris.

Vous sentez d'ici l'importance des négociations qui se poursuivent à Paris.

La deuxième question soulevée à Genève est celle de la révision des traités.

Elle s'est posée sous deux formes: d'abord, sous l'inspiration d'autres puissances, le délégué chinois a demandé qu'on vote une résolution pour l'interprétation de l'article 19 du pacte de la Société des Nations qui parle de la révision des traités inapplicables. Vous connaissez les vicissitudes de cette proposition. Elle a été modifiée et, en fin de compte, on a adopté une résolution inoffensive.

Mais la question de la revision des traités s'est posée aussi en séance plénière, d'une manière concrète: le représentant de la Hongrie est venu nous dire que son pays attend de la revision des traités une nouvelle ligne frontière.

Comme vous le savez, j'ai été obligé de répondre et d'établir devant la conférence — et l'immense majorité des membres de la conférence a été de mon avis — que la Société des Nations doit respecter les traités existants, sinon elle saperait les principes sur lesquels reposent son existence et la garantie de la paix du monde.

La troisième question importante c'est la grande idée lancée par le président du conseil des ministres de France, Mr. A. Briand, de créer entre les pays de l'Europe un lien fédéral basé, pour le moment, sur un rapprochement économique.

Nous avons pris position dans ce problème.

Comme Mr. Briand l'a dit, d'ailleurs, il ne s'agit pas d'une chose à réaliser aujourd'hui, ni demain. C'est une idée lancée, qui doit être mise à l'étude. Nous devons préparer la réalisation de cette grande idée. Nous avons donc déclaré que nous étions, en principe, d'accord et que nous étudierions les possibilités de réalisation.

J'ai indiqué, dans mon discours de Genève, d'une manière sommaire, les étapes que, je crois, l'on devra suivre: armistice économique, conventions commerciales multilatérales, groupements économiques régionaux, ensuite groupements plus étendus.

Voilà, Mesdames et Messieurs, les problèmes discutés à Genève et voilà quelle a été l'attitude et l'activité de la Roumanie.

Il me reste à dire, au sujet de ces conférences, un mot.

Comme ministre des Affaires Etrangères, j'ai été, en raison de mes fonctions, le chef des délégations roumaines tant à La Haye qu'à Genève et Paris. J'assume donc, en cette qualité, toute la responsabilité de ce qui a été fait, une responsabilité agréable, parce qu'il s'agit de succès.

Je ne saurais cependant cumuler sur ma personne le mérite des négociateurs.

J'ai l'agréable devoir de souligner ici la part importante prise dans ces négociations par Mr. Popovici, qui, comme ministre des Finances, a exposé, à diverses reprises, les droits de la Roumanie et démontré brillamment les solutions qu'il fallait adopter.

Je dois aussi rendre hommage à l'homme supérieur qui, depuis des années, défend avec tout

son grand talent les intérêts de la Roumanie, devant les conférences internationales. Mr. Titulesco, dans les conférences de cette année, comme toujours, a mis au service de son pays toutes les qualités exceptionnelles que vous lui connaissez.

Un mot maintenant pour finir: dans quelques jours nous aurons à recevoir ici le ministre des Affaires Etrangères de Pologne, M. Zaleski.

Vous connaissez tous l'amitié qui existe entre la Pologne et la Roumanie. Cette visite est destinée non seulement à donner une nouvelle preuve de cette amitié, mais encore à la renfoncer.

Nous allons ajouter, j'espère, une nouvelle formule de rapprochement entre la Roumanie et la Pologne et nous serons très heureux de fêter ici le représentant éminent de la Pologne amie et alliée.

Je crois que de l'autre côté de nos frontières communes, en Pologne, l'accueil cordial qui sera fait à M. Zaleski, trouvera un grand écho.

La semaine prochaine, nous ne pourrons pas nous réunir, par suite de la visite de M. Zaleski. Nous nous reverrons donc d'aujourd'hui en quinze.

TRADUCERE

19 Octombrie 1929

*Expunere asupra activității
delegațiilor române la Haga,
la Paris și la Geneva, făcută
presei române și corespondenților
presei străine la Ministerul
Afacerilor Străine din București.*

Doamnelor și Domnilor,

Sunt foarte mulțumit să vă revăd, după o absență destul de îndelungată.

După cum știți, am plecat în străinătate cu intențiunea de a mă odihni, dar după o săptămână de repaos foarte aproximativ, a trebuit să reiau serviciul pentru a merge întâiu la Conferința dela Haga, pe urmă la Geneva și apoi la Paris.

Marea nenorocire care a aruncat doliul asupra țării, m'a obligat să mă înapoiez, înainte ca problemele care se discută la Paris să fi fost rezolvite în principiu, căci nu aveam intențiunea de a rămâne la Paris până la terminarea lucrărilor comisiunilor, ci numai până în momentul în care chestiunile de principiu ar fi fost rezolvite.

Ar fi trebuit acuma să mă înapoiez la Paris, însă pregătirea bugetului, vizita plăcută pe care o așteptăm din partea D-lui Zaleski, precum și alte lucrări urgente, mă împiedecă de a mă absentă în acest moment. Dealtminteri, La Paris, interesele țării sunt incredințate, după cum știți, celui mai expert negociator.

Vă voi expune pe scurt rezultatele dobândite în aceste diferite reuniuni internaționale, insistând mai cu seamă asupra punctelor care au fost — numai la noi — controversate.

La Haga, în strânsă colaborare cu domnul Popovici, am obținut avantajii foarte importante pentru România. Toată lumea imparțială a recunoscut-o.

Au fost totuși și câteva critici izolate. Unii au pre-

tins că România nu a obținut niciun avantaj, și au dat ca probă peremptorie, faptul că planul Young n'a suferit nici o modificare favorabilă României.

Dar planul Young n'a suferit vreo modificare în favoarea niciunei țări. Nici Anglia, nici Grecia, nici Jugoslavia, nici Portugalia nu au obținut vreo modificare a planului Young, și totuși aceste țări s'au declarat satisfăcute de rezultatele obținute, și negociatorii cari au obținut aceste rezultate au fost felicitaji pentru marele lor succes.

Nu cred că în România lucrurile sunt înțelese mai greu decât în altă parte.

Mă cred totuși obligat — întrucât au fost critici — să dau explicațiuni.

Planul Young nu a fost modificat. Nu erà necesar de a-l modifica și iată pentru ce: toate avantajile obținute de Anglia, Grecia, România, Jugoslavia, Portugalia, au fost realizate în afară de cadrul planului Young. Cum erà indispensabil, mai ales pentru motive tehnice, dar și pentru alte motive, de a nu aduce modificări planului Young, îndreptările au fost făcute în afară de planul Young, și este important de a sublinia că acest sistem a fost propus de România, prin neîntrecutul său negociator, domnul Titulescu.

Intr'adevăr, mai întâiu într'un memoriu care a fost trimis Statelor principale cu câteva zile înainte de conferință, și apoi în prima declarație făcută la Conferință, domnul Titulescu a arătat că nedreptățile făcute României prin planul Young pot fi îndreptate fie în interiorul planului Young, fie la exterior, adică în cadrul planului Young, sau în afară de acest cadru.

După noi, a adoptat și Grecia această formulă și în cele din urmă s'a raliat și Anglia la acelaș sistem, așa că toate țările au căzut de acord pentru a accepta avantajii și îndreptări în afară de planul Young.

Onoarea de a fi găsit această formulă, care a fă-

cut posibilă înțelegerea, revine negociatorului român.

S'a mai adus Guvernului nostru critica de a nu fi informat îndeajuns opiniunea publică, asupra rezultatelor obținute la Haga.

Guvernul român, ca orice guvern, este ținut la oarecare rezerve, și în cazul nostru aceste rezerve erau și mai justificate.

Un guvern nu poate pune bază decât pe un tratat semnat în regulă. Dar acordurile dela Haga nu au luat încă forma unui tratat semnat. Numai după ce negocierile care se urmează acum la Paris pentru reparațiunile orientale și la Baden-Baden pentru Banca Internațională, etc. se vor fi terminat, se va întruni conferința pentru a se încheia acordul general asupra problemei reparațiilor.

Probleme foarte importante fiind încă în suspensie, orice guvern conștient de răspunderea sa, trebuie să aștepte soluționarea acestor probleme. Iată de ce guvernul Român n'a putut să dea publicității decât un comunicat foarte scurt, fără a da amănunte.

Este adevărat că, de atunci, unele din aceste probleme au și fost rezolvite. Mai sunt totuși în suspensie chestiuni cari depind de negociațiunile ce se continuă la Paris. Veți înțelege dar pentru ce, în privința lor, trebuie să fiu rezervat.

După ce am făcut aceste rezerve, să vedem acum în câteva cuvinte, cari sunt avantajile obținute de România la Haga, în luna August.

Pentru a înțelege aceste avantagii, este evident necesar a ști care erà situația creiată României prin planul Young.

După planul Young, situația României este următoarea: Anuitățile fixate de acest plan, respectă aproximativ nenorocita cotă dela Spa, dar bine înțeles raportând această cotă la totalul general al datoriei-reparație stabilit de planul Young, care este considerabil redus (38 miliarde mărci aur, în loc de 132 miliarde mărci aur, cât erà înainte).

Aceste anuități nu numai că nu dau nimic României pentru sinistrații săi de război, dar nici nu acoperă datoriile de război ale țării noastre față de aliați. Contribuabilii români ar fi trebuit dar să facă o efortare considerabilă, pentru a complectă sumele necesare plăței datoriilor de război.

Am obținut, după cum spuneam, în afară de planul Young, următoarele avantagii: întâiu o reducere de 55% din datoria noastră de război către Franța, pentru primii 37 de ani, apoi suprimarea tuturor anuităților datoriilor de război către Franța, care depășesc termenul de aplicare al planului Young. Contăm încă pe oarecare alte reduceri.

Aceasta va permite României să-și achite toate datoriile de război, prin anuitățile dobândite din reparațiile germane și să aibă, în plus, un sold activ de două milioane mărci aur pentru o perioadă de 37 ani. Acest sold va putea fi întrebuințat spre a despăgubi pe sinistrații noștri și a acoperi parțial restituțiile la care are dreptul România, dacă un aranjament favorabil nu se va face pentru chestia reparațiilor.

Iată, în linii generale, rezultatele obținute până în prezent.

Chestiunea restituțiilor a fost deasemenea discutată de unele ziare.

Acestea au avut amabilitatea de a ne aminti domnilor Titulescu, Popovici și mie, textele tratatelor de pace, care prevăd că restituțiile sunt datorite în plus de reparații.

Cei ce și-au dat această osteneală, puteau să și-o cruțe, și ar fi fost mult mai bine inspirați, dacă ar fi amintit, la timp, lucrul acesta, predecesorilor noștri. Țara ar fi tras foloase considerabile.

Mă voiu explica.

Este exact că, după tratatele de pace, restituțiile sunt datorite peste reparații. Dar această situație s'a schimbat, din nefericire, acum cinci ani, în momentul în care a fost stabilit planul Dawes. Prin acest plan, s'a fixat tot ceea ce Germania trebuia să

plătească, sub orice titlu, aliaților. În adevăr, principiul planului Dawes este că Germania nu trebuie să plătească creditorilor ei nimic, sub niciun titlu, în afară de anuitățile pe care le prevede acest plan.

Așa fiind lucrurile, situațiunea s'a schimbat în sensul că restituțiile, — în afară de cele în natură, de care nu vorbesc acuma, — trebuiesc să fie plătite din aceste anuități ale planului Dawes, cari anuități, în principiu, trebuiau să fie destinate reparațiilor.

Înainte de planul Dawes, situațiunea erà mai avantajoasă. Atunci s'ar fi putut cere Germaniei restituțiuni în afară de aceste anuități.

Din contră, după punerea în vigoare a planului Dawes, aceste restituțiuni sunt imputate asupra sumelor convenite ca reparațiuni aliaților, pentrucă orice sume plătite ca restituțiuni, trebuiesc scăzute din partea ce revine fiecărui aliat din anuitățile planului Dawes.

Situațiunea s'a înrăutățit și mai mult sub regimul planului Young. Pe deoparte suma totală a reparațiilor a fost considerabil micșorată, iar pe de altă parte orice plată fiind inadmisibilă în afară de anuitățile planului Young, restituțiunile nu pot fi plătite, decât din acele anuități foarte reduse.

Ne-am găsit în această situațiune foarte defavorabilă, care a devenit încă și mai rea pentru noi, în urma acordului semnat cu Germania la Berlin, în momentul în care guvernul, din care fac parte, depunea jurământul la București, la 10 Noembrie 1928.

Prin acest acord, plin de renunțări din partea României, un număr considerabil de restituțiuni și de obligațiuni speciale de despăgubiri, cari erau foarte justificate, au fost anulate. De exemplu, am redus la zero toate pretențiunile noastre pentru biletele Băncii Generale. Am renunțat la ele pur și simplu. Știți foarte bine că, cu acelaș titlu Belgia a obținut, chiar acum de curând, o sumă importantă.

În urma renunțărilor făcute prin acordul din No-

embrie 1928, rămâneau foarte puține restituțiuni de reclamat dela Germania.

Le-am cerut ulterior — lucru ce nu fusese făcut timp de 10 ani, — însă, evident, aceste restituțiuni, prevăzute într'o convenție specială, rămân să fie plătite în principiu asupra anuităților planului Young. O parte din soldul activ obținut la Haga, va putea fi destinat să acopere aceste restituțiuni, în cazul când un alt aranjament, pe care vom încercă să-l facem, ne va asigurà alte sume.

În afară de avantajile pe cari le-am dobândit astfel la Haga, sub diferite forme, mai este unul de foarte mare importanță. Am obținut la Haga să stabilim o conexiune între reparațiile germane și reparațiile orientale.

Acest avantaj este considerabil și are două aspecte: un aspect politic și un aspect economic.

Intr'adevăr, stabilindu-se planul Young, s'a crezut că pacea ar fi asigurată prin lichidarea datoriilor Germaniei. Aceasta nu putea fi exact. Pacea nu poate fi asigurată decât prin lichidarea tuturor chestiunilor financiare rămase depe urma războiului, deci și a chestiunilor interesând Europa centrală și orientală.

Lichidând datoriile germane, fără a rezolvî chestiunea reparațiilor orientale, se lăsă să subsiste în Europa centrală motive de neînțelegere, de neliniște și unele rivalități politice.

Pe de altă parte, oferindu-ni-se foarte puțin în reparațiile datorite de Germania, ni se făcea să lucească în fața ochilor avantajile pe care le vom obține din reparațiile orientale, spre a ne lăsă astfel legănați de iluzii.

În orice caz, de fapt, nu se putea cunoaște situațiunea exactă a reparațiilor ce vom dobândi.

Erà deci necesar, pentru a avea o situațiune clară și pentru a înlătură anumite greutăți politice și oarecari motive de neînțelegere, să se facă o lichidare generală, privitoare nu numai la datoriile germane, dar și la datoriile orientale.

Tot România a ridicat și această chestie. Ea a cerut și a făcut să se admită lichidarea generală.

Noi am cerut-o întâi, printr'un memoriu trimis Puterilor, în Ianuarie trecut, prin mijlocirea Comisiunii de Reparațiuni, apoi printr'un al doilea memoriu în luna Martie 1929, și în sfârșit înaintea Conferinței dela Haga. Grecia, Jugoslavia, Cehoslovacia s'au raliat pentru a susține acelaș punct de vedere, și am obținut câștig de cauză. Conferința a admis conexarea reparațiunilor orientale și a reparațiunilor occidentale.

Deși Conferința dela Haga, convocată, după cum știți, pentru a aprobă planul Young, trebuia să se ocupe numai de reparațiunile occidentale, adică germane, s'au numit comisiuni speciale, care să se ocupe cu reparațiunile orientale, spre a regulă și această chestiune.

Ca urmare la aceasta, noi nu am aprobat planul Young decât în principiu, și cu rezerva de a ne da aprobarea definitivă numai după ce vom fi primit satisfacțiune în chestia reparațiunilor orientale.

Această problemă formează obiectul lucrărilor Comisiunii care ține acum ședințe la Paris.

Cum doresc să lămuresc toate punctele cari au fost mai mult sau mai puțin controversate, voi relevă încă o critică.

Unii au pretins că Guvernul actual nu a făcut nimic pentru a pregăti soluționarea problemei reparațiunilor.

Cele ce am avut onoarea să vă expun, probează că această critică nu este întemeiată. Țin, totuși, să vă dau câteva explicațiuni complimentare.

Imediat după venirea la putere, ne-am ocupat evident cu toate chestiunile la ordinea zilei, deci și cu chestiunea reparațiunilor.

Am făcut atunci unele demersuri pentru a obține o îndreptare a situațiunei desavantajoase a României.

În momentul când s'a luat deciziunea de a se numi experți, ca să aprecieze capacitatea de plată a Ger-

maniei, am cerut ca România să fie ținută în curent cu lucrările experților, și am declarat că România nu și-ar putea da aprobarea la vreo convențiune asupra chestiunii reparațiilor, dacă această chestiune nu ar fi fost examinată într'o conferință internațională, cu participarea României.

S'a decis atunci, că o conferință, la care printre alte țări, va fi convocată și România, va avea să examineze lucrările experților, să le aprobe, sau să le modifice. Căci s'ar fi putut proceda și altfel: cum experții erau delegații Comisiunii de Reparațiuni, ei ar fi putut remite raportul lor acestei Comisiuni, care ar fi decis fără de noi.

Mai târziu, în luna Iunie, s'a propus întrunirea a două conferințe distincte și succesive. La început una care să se ocupe cu problemele politice și cu resfrângerea acestor probleme asupra reparațiilor.

La această conferință trebuiau să ia parte cinci mari Puteri și Belgia. După această conferință s'ar fi convocat o a doua, la care ar fi participat și celelalte State creditoare, și care trebuia să se ocupe cu partea financiară a problemei.

România a arătat că acest sistem eră inadmisibil, căci, în acest sistem, prima conferință ar fi decis totul, iar cea de-a doua nu ar fi fost chemată decât să semneze rezoluțiunile adoptate de prima.

Punctul de vedere al României a fost admis și s'a decis convocarea unei singure conferințe, chemată să examineze problema în complexul ei, pentru că cele două chestiuni nu puteau fi despărțite.

Grație acestei deciziuni, s'a ajuns la rezultatele favorabile obținute de România și de celelalte State la Haga.

Deci, nu numai că guvernul Român nu a omis să pregătească Conferința Reparațiilor, ci dimpotrivă, el a luat o parte activă și foarte serioasă la pregătirea acestei conferințe.

Iată aproape tot ce aveam de spus asupra chestiunii reparațiilor.

Să trecem acum la Conferința dela Geneva. La

Geneva a avut loc, după cum știți, în Septembrie, Adunarea generală a Societății Națiunilor.

Printre problemele discutate acolo, sunt trei despre care vreau să spun câteva cuvinte, căci nu am nevoie să insist prea mult asupra chestiunilor tratate la Societatea Națiunilor, deoarece ea publică în jurnalul său, dări de seamă amănunțite, în care se poate vedea arătată imparțial, activitatea delegațiunii române.

Cele trei probleme asupra cărora vreau să spun câteva cuvinte, sunt: problema optanților, aceea a revizuirii tratatelor, și aceea a creării unei legături federale între Statele Europei.

În ce privește chestiunea optanților, știți că am avut, după numeroase vicisitudini asupra cărora nu vreau să insist, negocieri diplomatice cu Ungaria. Aceste negocieri au fost întreprinse după recomandăția Societății Națiunilor; ele nu au ajuns la nici un rezultat. Atunci, Ungaria a venit să ceară Consiliului — căci chestiunea fusese păstrată la ordinea de zi a Consiliului Societății Națiunilor, — să completeze tribunalul arbitral româno-ungar, pentru ca judecarea afacerii optanților să poată continua.

Am cerut și am obținut amânarea acestei chestiuni.

Această amânare eră necesară, întâi pentru că Consiliul Societății Națiunilor nu avea toate datele trebuincioase pentru a se pronunța, și apoi, pentru că un alt for internațional eră deja chemat să se ocupe cu aceeași chestiune.

Intr'adevăr, chestiunea optanților este una din problemele care formează obiectul lichidării generale, decise de Conferința dela Haga. Ea nu poate fi tratată separat. Ea trebuie să fie examinată și rezolvită în cadrul său natural, acela al problemelor financiare rămase depe urma războiului.

Ea intră deci în competența Conferinței dela Haga și, în special, a Comisiunii pentru reparațiunile orientale, care funcționează acuma la Paris.

Puteți deduce de aci însemnătatea negocierilor care se urmează la Paris.

A doua chestiune ridicată la Geneva, este cea a revizuirii tratatelor.

Ea a fost pusă sub două forme: întâi, sub inspirația altor State, delegatul chinez a cerut să se voteze o rezoluție pentru interpretarea articolului 19 din Pactul Societății Națiunilor, care vorbește de revizuirea tratatelor inaplicabile. Cunoașteți vicisitudinile acestei propuneri. Ea a fost modificată și în cele din urmă s'a adoptat o rezoluțiune inofensivă.

Dar chestiunea revizuirii tratatelor s'a pus și în mod concret, în ședința plenară: reprezentantul Ungariei a venit să ne spună, că țara sa așteaptă dela revizuirea tratatelor, o nouă linie de frontieră.

După cum știți, am fost nevoit să răspund și să stabilesc înaintea Conferinței — și imensa majoritate a membrilor Conferinței a fost de părerea mea — că Societatea Națiunilor trebuie să respecte tratatele existente, altfel ea ar distruge principiile pe cari se bazează existența ei și garanția păcii lumii.

A treia chestiune importantă, este marea idee emisă de Președintele de Consiliu al Franței, domnul A. Briand, de a creia între Statele Europei, o legătură federală bazată, pentru moment, pe o apropiere economică.

Am luat atitudine în această problemă.

După cum a spus de altfel domnul Briand, nu este vorba de un lucru de realizat astăzi, nici mâine. Este o idee emisă, care urmează să fie studiată. Trebuie să ne pregătim în vederea realizării acestei mari idei. Am declarat deci că suntem în principiu de acord și că vom studia posibilitățile de realizare.

Am arătat în mod sumar, în discursul meu dela Geneva, etapele pe care cred că le vom avea de urmat: armistițiu economic, convențiuni comerciale multilaterale, grupări economice regionale, în sfârșit grupări mai întinse.

Iată, Doamnelor și Domnilor, problemele discutate

la Geneva, și iată care a fost atitudinea și activitatea Româneii.

Imi mai rămâne de spus, cu privire la aceste conferințe, un cuvânt.

Ca Ministru al Afacerilor Străine, am fost, prin funcțiunile mele, șef al Delegațiunilor române atât la Haga, cât și la Geneva și la Paris. Asum deci, în această calitate, întreaga răspundere a tot cece s'a făcut, o răspundere plăcută, fiindcă este vorba de succes.

Dar nu ași putea să cumulez asupra persoanei mele, meritele negociatorilor.

Am plăcuta datorie de a sublinia aici partea însemnată luată în aceste negocieri de domnul Popovici, care, ca Ministru de Finanțe, a expus în mai multe rânduri, drepturile României și a arătat în mod strălucit soluțiunile care trebuiau adoptate.

Trebue deasemenea să aduc omagiu omului superior care de ani de zile apără, cu tot talentul său mare, interesele României, înaintea conferințelor internaționale. Domnul Titulescu, în conferințele de anul acesta, a pus, ca totdeauna, în serviciul țării sale, toate calitățile excepționale, pe care i le cunoașteți.

Acum, un cuvânt pentru a termina: peste câteva zile vom avea să primim aici pe Ministrul Afacerilor Străine al Poloniei, domnul Zaleski.

Cunoașteți toți amicitia care există între Polonia și România. Această vizită este menită nu numai să dea o nouă dovadă a acestei amicitii, dar să o întărească încă și mai mult.

Vom adăoga, sper, o nouă formulă de apropiere între România și Polonia și vom fi foarte fericiți de a sărbători aici pe reprezentantul eminent al Poloniei amice și aliata.

Cred că primirea călduroasă care va fi făcută domnului Zaleski, va găsi de cealaltă parte a frontierei noastre comune, în Polonia, un mare ecou.

Săptămâna viitoare, nu ne vom putea întruni, din cauza vizitei d-lui Zaleski. Ne vom revedea deci peste 15 zile.

25 Octobre 1929

Discours prononcé au banquet offert (au ministère des affaires étrangères) en l'honneur de Monsieur Zaleski, ministre des affaires étrangères de Pologne.

Monsieur le Ministre,

Au nom du Gouvernement Roumain j'ai l'honneur de souhaiter à Votre Excellence la bienvenue dans la Capitale de la Roumanie.

C'est pour nous une grande joie de saluer ici le représentant de la noble Nation Polonaise, amie et alliée.

Notre joie est encore accrue grâce au fait que la Pologne est représentée par Votre Excellence, dont nous apprécions grandement les hautes qualités d'Homme d'Etat et les sentiments de sincère amitié pour le Peuple Roumain.

Je suis particulièrement heureux de saluer en Votre Excellence l'éminent collègue, qui, depuis des années, conduit brillamment la politique étrangère de la Pologne et aussi un loyal collaborateur dans l'œuvre de consolidation de la paix, poursuivie par nos deux pays.

C'est en effet pour maintenir et consolider la paix que nos deux nations ont renforcé par une alliance défensive leurs liens d'amitié.

Après des souffrances séculaires, la justice immanente de l'histoire a permis à la Pologne de ressusciter et à la Roumanie de réunir dans un seul Etat des provinces longtemps opprimées.

Les deux peuples ont commencé ainsi une existence nouvelle, qui rend possible l'épanouissement sans entraves de leurs Génies Nationaux.

Afin d'assurer ce développement, les deux pays ont grandement besoin de la paix.

C'est pour garantir celle-ci que nous nous sommes unis et cette heureuse union satisfait en même temps nos propres intérêts et les intérêts suprêmes de la civilisation, car l'avenir du monde civilisé dépend d'une paix durable.

L'œuvre de justice consacrée par les traités internationaux existants forme la seule base possible de la paix durable et l'intangibilité de ces traités est la condition indispensable de la tranquillité du monde.

Guidées par le même idéal de progrès et inspirées par les mêmes buts politiques, la Pologne et la Roumanie travailleront toujours ensemble pour le rapprochement des peuples et l'affermissement de la paix.

Afin d'être toujours plus à même d'accomplir cette grande œuvre, les deux Nations doivent multiplier constamment les liens amicaux qui les unissent, pour transformer leur alliance dans une union intime et indissoluble de nos deux peuples.

En poursuivant ce but, nous avons intensifié nos relations intellectuelles, que favorise l'affinité de civilisation.

Nous avons dernièrement accentué le rapprochement économique par des accords commer-

ciaux provisoires, qui seront consacrés et élargis bientôt par un traité de commerce.

Nous avons ajouté aujourd'hui un nouvel anneau à notre alliance, en signant un pacte d'arbitrage et de conciliation.

La Roumanie est décidée à continuer dans cette voie, pour renforcer toujours davantage les liens d'amitié et d'alliance qui l'unissent à la Pologne.

Dans ces sentiments, je lève mon verre en l'honneur de Monsieur le Président de la République Polonaise et je forme les vœux les plus chaleureux pour la prospérité de la Pologne et pour le bonheur de Votre Excellence.

TRADUCERE

25 Octombrie 1929

Discurs pronunțat la banchetul oferit (la Ministerul Afacerilor Străine) în onoarea Domnului Zaleski, Ministrul Afacerilor Străine al Poloniei.

Domnule Ministru,

În numele Guvernului Român, am onoarea a ură Excelenței Voastre bun venit în Capitala României.

Pentru noi este o mare bucurie de a saluta aici pe reprezentantul nobilei Națiuni Poloneze, amic și aliată.

Bucuria noastră este încă mărită prin faptul că Polonia este reprezentată de Excelența Voastră, ale cărui înalte calități de om de Stat și sentimente de

sinceră amiciție pentru poporul român, le apreciem în cel mai înalt grad.

Eu sunt îndeosebi de fericit de a salutà în Excele-nța Voastră pe eminentul coleg, care de ani de zile conduce în mod strălucit politica străină a Poloniei și pe un leal colaborator în opera de consolidare a păcei, urmărită de ambele noastre țări.

În adevăr, pentru a menține și a consolidà pacea, națiunile noastre au întărit legăturile lor de amiciție, printr'o alianță defensivă.

După veacuri de suferințe, justiția imanentă a istoriei a îngăduit Poloniei să renască și României să unească într'un singur Stat, provincii ce au fost multă vreme sub jug străin.

Cele două popoare au început astfel o nouă existență, care face posibilă dezvoltarea, fără piedici, a Geniilor lor naționale.

Pentru a-și asigura această dezvoltare, amândouă țările noastre au mare nevoie de pace.

Pentru a garantà pacea, ne-am unit și această fericită unire satisface, în acelaș timp, interesele noastre proprii și interesele superioare ale civilizației, căci viitorul lumii civilizate depinde de o pace durabilă.

Opera de justiție consacrată prin tratatele internaționale existente, formează singura bază posibilă a unei păci durabile și intangibilitatea acestor tratate este condiția indispensabilă a liniștei lumii întregi.

Conduse de acelaș ideal de progres și inspirate de același scopuri politice, Polonia și România vor lucra totdeauna împreună pentru apropierea popoarelor și pentru întărirea păcei.

Pentru a fi din ce în ce mai în măsură de a îndeplini această mare operă, amândouă națiunile noastre trebuie să înmulțească mereu legăturile amicale cari le unesc, spre a transformà alianța lor într'o unire intimă și indisolubilă a ambelor noastre popoare.

Urmărind acest scop, am intensificat relațiunile

noastre intelectuale, pe cari le favorizează și afinitatea de civilizație.

În ultimul timp am accentuat apropierea economică prin acorduri comerciale provizorii, cari vor fi consacrate și lărgite în curând printr'un tratat de comerț.

Am adăogat astăzi un nou inel la alianța noastră, semnând pactul de arbitraj și de conciliațiune.

România este hotărâtă să continue pe această cale, pentru a întări din ce în ce mai mult legăturile de amicitie și alianță, care o unesc de Polonia.

În aceste sentimente, ridic paharul meu în onoarea Domnului Președinte al Republicii Poloneze și fac urările cele mai călduroase pentru propășirea Poloniei și pentru fericirea Excelenței Voastre.

7 Decembre 1929

*Discours prononcé au radio
de Paris lors de la mort de
Clémenceau.*

La France et le monde entier ont subi une perte immense, par la disparition du grand Clémenceau.

Il a appartenu ethniquement à la France, résumant en lui les qualités fondamentales de sa race et symbolisant le droit de celle-ci à la vie et à la liberté.

Mais sa grande personnalité appartient au monde entier, par l'action exceptionnelle qu'il a exercée sur les destinées du monde.

Confiant dans les admirables vertus du peuple français et dans le triomphe final de la Justice, il a opposé à toutes les épreuves et à tous les désastres sa volonté indomptable de vaincre.

Son énergie extraordinaire a eu raison de tous les obstacles. Il a imposé des directives heureuses. Il a su organiser la solidarité des alliés. Il est parvenu à coordonner leurs efforts, afin qu'ils réalisent le maximum d'effet. Il a pu corriger des méprises et des fautes. Ainsi finit-il par commander la victoire.

A peine ce miraculeux travail accompli, il a dû se vouer à un autre, hérissé de difficultés presque

inextricables: celui d'établir une paix juste et durable.

Il fallait déduire une résultante logique d'une multiplicité d'idées non concordantes, harmoniser une masse énorme d'intérêts divergeants, rendre la liberté aux peuples opprimés, sans représailles pour les anciens dominateurs, diviser en parties multiples des organismes politiques séculaires, tout en conservant à chaque partie la possibilité de vivre et de se développer.

L'homme a été ici encore à la hauteur de la tâche surhumaine qu'il avait à accomplir et ce fut le couronnement d'une vie, dont le souvenir restera éternellement gravé dans les fastes de l'Histoire.

Lutteur intrépide pour la justice et la liberté, Clémenceau a toujours soutenu la cause des peuples opprimés.

Les Roumains soumis à la domination austro-hongroise ont trouvé ainsi en lui un puissant défenseur. Il leur a ouvert les colonnes de son journal „La Justice“ et y a écrit lui-même le premier article de la campagne pour la libération des Roumains Transylvains.

Dans le numéro du 12 Mai 1894, sous le titre „La lutte des races“, il a posé vigoureusement, devant l'opinion publique mondiale, le problème de la lutte, qui se livrait, en Transylvanie, entre l'opresseur hongrois et les Roumains opprimés.

Cette lutte, profétisait-il, ne pouvait finir que par le triomphe des Roumains, lesquels avaient le droit de leur côte.

Il terminait son article en disant que, dans l'in-

térêt même de la Hongrie, il fallait souhaiter la libération des Roumains Transylvains.

Depuis lors, Clémenceau a toujours accordé sa sympathie agissante aux Roumains qui souffraient sous la domination étrangère.

Dernièrement, en recevant, au mois d'Avril, un député roumain de Transylvanie, il lui disait : „Aussi longtemps que je serai en vie, j'aurai à cœur le sort du peuple roumain, qui a énormément souffert“.

Lors de la conclusion de la paix, Clémenceau a tenu compte des droits de la Nation Roumaine.

La peuple roumain n'oubliera jamais l'appui qu'il a trouvé auprès de Clémenceau, dans sa longue lutte pour la liberté et le droit.

Par les traités de paix de 1919, après un long calvaire, justice a été rendue à la Nation Roumaine. Les provinces roumaines opprimées, réunies à la Mère-Patrie, forment aujourd'hui un pays, en mesure de contribuer amplement à la civilisation du monde.

Comme tous les pays laborieux, il aspire de toutes ses forces à une paix durable et, par cela même, féconde.

Le passé de la Roumanie est une longue série de terribles souffrances amenées par les guerres qu'elle a été obligée de subir, pour défendre son existence et la civilisation européenne.

Elle sait donc, par une longue et douloureuse expérience, que la guerre est une source de souffrances prolongées.

La seule base possible d'une paix durable est l'œuvre de justice accomplie en 1919.

Le peuple roumain est décidé à la défendre, au

prix de son existence, en défendant par celà même la paix du monde.

Avec Clémenceau disparaît un énergique défenseur des traités de 1919.

Ici, comme toujours, il voyait juste; car cet édifice est la pierre angulaire de la paix mondiale.

Toute tentative d'y toucher risque de produire des conséquences incalculables, auxquelles on ne saurait songer sans frémir.

Le rapprochement des peuples qui, seul, peut assurer l'avenir prospère du monde civilisé, dépend de la consolidation de la paix actuelle, fondée sur la justice.

TRADUCERE

7 Decembrie 1929

Discurs pronunțat la Radio la Paris, după moartea lui Clémenceau

Franța și lumea întreagă au suferit o pierdere imensă, prin dispariția marelui Clémenceau.

El a aparținut din punct de vedere etnic, Franței, rezumând în sine calitățile fundamentale rasei sale și simbolizând dreptul ei la viață și la libertate.

Dar marea lui personalitate aparține lumii întregi, prin acțiunea excepțională ce a exercitat-o asupra destinului lumii.

Increzător în admirabilele virtuți ale poporului francez și în triumful final al Dreptății, el a opus tuturor nenorocirilor și tuturor dezastrelor, voința lui neimblânzită de a învinge.

Energia lui extraordinară a distrus toate obsta-

coatele. El a impus directive fericite. A știut să organizeze solidaritatea aliaților. A reușit coordonarea eforturilor lor, pentru realizarea efectului maxim. A putut corecta confuzii și greșeli. Astfel a terminat prin a comanda victoria.

Abia desăvârșit acest minunat lucru, a trebuit să se consacre altuia, plin de dificultăți aproape de neînvins: acela de a stabili o pace dreaptă și durabilă.

Trebuia a se deduce o rezultată logică din o multiplicitate de idei ce nu concordau, a se armoniza o cantitate enormă de interese divergente, a se da libertate popoarelor asupra, fără represalii împotriva foștilor stăpânitori; a diviza în părți multiple organisme politice seculare, păstrând însă fiecărei părți posibilitatea de a trăi și de a se desvolda.

Omul a fost și aici la înălțimea sarcinei supraomenești ce avea s'o îndeplinească și aceasta a fost cununa unei vieți, a cărei amintire va rămâne deapănura gravată în fastele Istoriei.

Luptător inimos pentru dreptate și libertate, Clémenceau a susținut totdeauna cauza popoarelor asupra.

Românii supuși dominațiunii austro-ungare au găsit astfel în persoana sa, un puternic apărător. Le-a deschis coloanele ziarului său „La Justice” și a scris chiar el primul articol al campaniei pentru liberarea Românilor Transilvăneni.

În numărul din 12 Maiu 1894, sub titlul „Lupta raselor”, el a pus în mod energic în fața opiniei publice mondiale, problema luptei ce avea loc în Transilvania între asupraitorul ungar și Românii asuprați.

Această luptă, proorocea el, nu putea să sfârșească decât prin izbânda Românilor, cari aveau dreptatea de partea lor.

Termină articolul, zicând că, în interesul chiar al Ungariei, trebuia dorită liberarea Românilor transilvăneni.

De atunci, Clémenceau a păstrat totdeauna simpatia sa activă pentru Românii cari sufereau sub dominațiunea străină.

Nu de mult, primind, în luna Aprilie, un deputat român din Transilvania, Clémenceau îi zicea :

„Atâta timp cât voi trăi, mă voi interesa din toată inima de soarta poporului român, care a suferit atât de mult“.

Când s'a încheiat pacea, Clémenceau a ținut seamă de drepturile Națiunii Române.

Poporul Român nu va uita niciodată sprijinul ce l-a găsit pe lângă Clémenceau, în lunga lui luptă pentru libertate și pentru drept.

Prin tratatele de pace din 1919, după un lung calvar, dreptate s'a făcut Națiunii Române. Provinciile române asuprite, unite Patriei-Mume, alcătuiesc astăzi o țară, în măsură să contribuie mult la civilizația lumii.

Ca toate țările sânguitoare, ea dorește din toată inima o pace durabilă și, prin aceasta chiar, roditoare.

Trecutul României este o lungă serie de groaznice suferințe, aduse de războaiele ce le-a îndurat pentru apărarea existenței sale și a civilizației europene.

Ea știe deci, printr'o lungă și dureroasă experiență, că războiul este un izvor nesecat de suferințe.

Singura bază posibilă a unei păci durabile, este opera de dreptate desăvârșită în 1919.

Poporul român este decis s'o apere cu prețul existenței sale, apărând prin aceasta chiar pacea lumii.

Cu Clémenceau dispăre un energic apărător al tratatelor din 1919.

Aici, ca întotdeauna, vedea just, căci acest edificiu este temelia păcii mondiale.

Orice încercare de a se atinge de ea, riscă să producă consecințe incalculabile, la care nimeni nu poate gândi fără teamă.

Apropierea popoarelor care, singură, poate asigura viitorul fericit al lumii civilizate, depinde de consolidarea păcii actuale, întemeiată pe dreptate.

11 Decembre 1929

*Discours prononcé à Prague,
au banquet offert par le Ministre
des Affaires Etrangères de la
Republique Tchecoslovaque, en
l'honneur de Monsieur le Ministre
G. G. Mironesco (réponse au
discours prononcé par Monsieur
le Ministre Benes).*

Mon cher ministre et ami,

Madame,

Mesdames,

Messieurs,

Je tiens tout d'abord à exprimer à votre Excellence et au gouvernement tchécoslovaque mes remerciements les plus vifs pour l'accueil extrêmement cordial que j'ai trouvé auprès d'eux.

C'est là une nouvelle preuve d'amitié pour la Roumanie. Elle aura dans mon pays l'écho le plus chaleureux.

Je tiens aussi à vous remercier profondément, mon cher Ministre et ami, pour les paroles pleines d'amabilité et d'affection que vous venez de prononcer à mon égard.

Il y a douze ans depuis que notre amitié per-

sonnelle est née et s'est cimentée par le travail en commun pour la même grande et juste cause.

Pendant que votre Président vénéré se trouvait dans la capitale moldave, symbole de la résistance et de la bravoure roumaine, nous travaillions ensemble à Paris avec le regretté Stefanik, enlevé prématurément à sa patrie, et avec d'autres éminents collaborateurs.

Depuis cette époque, j'ai pu apprécier votre profonde connaissance des hommes et des choses, ainsi que vos qualités exceptionnelles d'homme d'Etat, qui vous ont permis, par la suite, de conduire supérieurement la politique extérieure de votre pays et vous ont assuré une grande autorité dans le monde politique international.

La collaboration intime et loyale des représentants de nos deux peuples, poursuivie pendant la guerre en Roumanie, en Autriche-Hongrie, à Paris, à Londres, à Rome et jusque dans les steppes de la Sibérie a créé entre nos deux nations des affinités morales puissantes et une profonde sympathie.

La terrain était ainsi parfaitement préparé pour l'alliance, qui consacra l'union de nos deux peuples.

Cette union tend au maintien et à la consolidation de la paix, par le respect des traités qui l'ont établie, ainsi que par le rapprochement sincère des peuples.

Nous avons eu le bonheur de nous allier dans le même but avec la Yougoslavie. C'est ainsi que la Petite Entente s'est formée.

Cette collaboration intime et loyale de nos trois nations a rendu, comme vous venez de le consta-

ter, d'énormes services à la cause de la paix et constitue, à l'heure qu'il est, un organisme international de premier ordre, jouant un rôle très efficace dans la politique européenne.

Messenger de mon pays, je suis venu affirmer ici, dans la belle capitale de la République tchécoslovaque, les sentiments de profonde amitié du peuple roumain pour la nation tchécoslovaque et la grande importance qu'il attache à l'alliance et à l'amitié de votre pays.

En nous unissant pour défendre l'œuvre de justice consacrée par les traités de 1919, nous ne poursuivons pas un but purement égoïste. Nous défendons, en même temps, nos propres intérêts et les intérêts de toutes les nations laborieuses, qui désirent ardemment le maintien et la consolidation de la paix, pour pouvoir se développer librement.

Afin de faciliter le rapprochement des peuples, il est indispensable de liquider les problèmes irritants légués par la guerre. Nous avons travaillé de concert, dans ce but, à la conférence de La Haye et nous continuerons à travailler en plein accord pour la liquidation immédiate, définitive et équitable de tous ces problèmes.

Nous sommes décidés également à continuer fermement notre œuvre de consolidation de la paix et de détente.

Comme tout homme de bonne foi a pu le constater depuis neuf ans, nous n'avons aucune visée agressive. Notre tâche est d'assurer la prospérité de nos nations dans la paix et par la paix.

Si, par une fatalité de l'histoire, nous rencontrons dans l'accomplissement de cette tâche le

même obstacle qui s'opposait naguère à nos légitimes aspirations nationales, nous prendrons avec fermeté et calme les mesures nécessaires pour l'écartier.

Confiants dans les vertus de nos peuples et dans l'immanence de la justice, nous n'avons jamais douté — lors de nos luttes pour l'unité nationale — du triomphe final de notre juste cause.

Nous doutons encore moins aujourd'hui du succès de notre tâche pacifique; car nous avons de notre côté la justice et les intérêts suprêmes de la civilisation.

Pour accomplir cette œuvre grandiose, nos deux pays mettront ensemble leurs ressources morales et matérielles, parce qu'il s'agit de la vie de nos deux nations et de la tranquillité du monde.

Heureusement pour nous, l'alliance qui unit nos deux peuples est consacrée par de profonds sentiments d'amitié réciproque, et cela lui donne une force considérable, car elle n'est pas une simple collaboration occasionnelle, mais une union intime et sincère de nos deux nations.

Il est de notre devoir de renforcer toujours par tous les moyens et dans tous les domaines cette union heureuse de nos pays.

La Roumanie accomplira fermement ce devoir.

Dans ces sentiments, je lève mon verre en l'honneur de S. Exc. Monsieur Masaryk, le président de la République tchécoslovaque et pour la prospérité toujours plus florissante du peuple tchécoslovaque et vous prie, Mesdames et Messieurs, de boire à la santé et au bonheur de Monsieur le ministre Bénéš et de Madame Bénéš, digne compagne de luttes et de souffrances pour la cause nationale tchécoslovaque.

TRADUCERE

11 Decembrie 1929

*Discurs pronunțat la Praga
la banchetul oferit de Ministrul
Afacerilor Străine al Republicei
Cehoslovace, în onoarea D-lui
Ministru G. G. Mironescu (răs-
puns la discursul pronunțat de
D-l Ministru Beneș).*

Scumpul meu Ministru și amic,

Doamnă,

Doamnelor,

Domnilor,

Țin, înainte de toate, să exprim Excelenței Voastre și Guvernului Cehoslovac, mulțumirile mele cele mai vii pentru primirea extrem de cordială pe care am avut-o din partea lor.

Aceasta constituie o nouă dovadă de amicitie pentru România. Ea va avea în țara mea ecoul cel mai călduros.

Țin deasemenea să vă mulțumesc adânc, scumpul meu Ministru și amic, pentru cuvintele pline de amabilitate și de afecțiune, pe cari le-ați rostit despre mine.

Sunt doisprezece ani de când amicitia noastră personală s'a născut și s'a cimentat prin munca în comun, pentru aceeași mare și dreaptă cauză.

În timp ce veneratul vostru Președinte se găsea în capitala Moldavă, simbol al rezistenței și al vitejiei române, noi lucram împreună la Paris, cu regretatul Stefanik, răpit înainte de vreme patriei sale și cu alți eminenti colaboratori.

Am putut prețui încă de atunci adâncă Domniei voastre cunoștință de oameni și de lucruri, precum și calitățile D-voastră excepționale de om de Stat,

care v'au îngăduit, mai târziu, să conduceți în mod strălucit politica externă a țării D-voastre și v'au asigurat o mare autoritate, în lumea politică internațională.

Colaborarea intimă și sinceră a reprezentanților ambelor noastre popoare, continuată în timpul războiului în România, în Austro-Ungaria, la Paris, la Londra, la Roma și până în stepele Siberiei, a creiat între națiunile noastre afinități morale puternice și o adâncă simpatie.

Terenul erà astfel perfect pregătit pentru alianța care consacră unirea amândoror popoarelor noastre.

Această unire tinde la menținerea și la consolidarea păcii, prin respectul tratatelor care au stabilit-o, precum și prin apropierea sinceră a popoarelor. Am avut fericirea să ne aliem în acelaș scop cu Jugoslavia. Astfel s'a format Mica Înțelegere.

Această colaborare strânsă și sinceră a tustrele națiunilor noastre, a adus, după cum ați constatat-o în discursul D-voastre, enorme servicii cauzei păcii și constituie, în acest moment, un organism internațional de prim ordin, jucând un rol foarte eficace în politica europeană.

Sol al țării mele, eu am venit să afirm aici, în frumoasa capitală a Republicei Cehoslovace, sentimentele de profundă amicitie ale poporului român pentru națiunea Cehoslovacă, și marea însemnătate, pe care el o dă alianței și amicitiei țării voastre.

Unindu-ne pentru a apăra opera de dreptate consacrată prin tratatele din 1919, noi nu urmărim un scop pur egoist. Noi apărăm în acelaș timp interesele noastre și interesele tuturor națiunilor laborioase, care doresc fierbinte menținerea și consolidarea păcii, spre a se putea desvoltă în mod liber.

Pentru a înlesni apropierea popoarelor, este indispensabil de a lichidă problemele iritante rămase depe urma războiului. Am lucrat împreună în acest scop, la Conferința dela Haga, și vom continua să

lucrăm în deplin acord pentru lichidarea imediată, definitivă și echitabilă a tuturor acestor probleme.

Suntem deasemenea hotărâți să continuăm cu tărie, opera noastră de consolidare a păcii și de des-tindere.

După cum orice om de bună credință a putut constatà de nouă ani încoace, noi nu avem nici o preocupare agresivă. Sarcina noastră este de a asigura prosperitatea națiunilor noastre, în pace și prin pace.

Dacă, printr'o fatalitate a istoriei, am întâlni, în îndeplinirea acestei sarcini, acelaș obstacol, care se opunea altădată legitimelor noastre aspirațiuni naționale, vom lua cu hotărîre și calm măsurile necesare spre a-l înlăturà.

Increzători în virtuțile popoarelor noastre și în imanența justiției, nu ne-am îndoit niciodată — în timpul luptelor noastre pentru unitatea națională — de triumful final al dreptei noastre cauze.

Ne îndoim astăzi încă și mai puțin de succesul sarcinei noastre pacifice, pentru că avem de partea noastră justiția și intresele supreme ale civilizației.

Pentru a duce la bun sfârșit această operă grandioasă și fecundă, amândouă țările noastre vor întrebuița împreună resursele lor materiale și morale, căci este vorba de viața ambelor noastre națiuni și de liniștea întregii lumi.

Din fericire pentru noi, alianța care unește amândouă popoarele noastre, este consacrată prin adânci sentimente de amicitie reciprocă, și aceasta îi dă o putere considerabilă, căci ea nu este o simplă colaborare ocazională, ci o unire intimă și sinceră a amândoror națiunilor noastre.

Este datoria noastră de a întări totdeauna, prin toate mijloacele și în toate domeniile, această fericită unire a țărilor noastre.

România își va îndeplini fără șovăire datoria.

În aceste sentimente, ridic paharul meu în onoarea Excelenței sale domnului Masaryk, Președintele

Republicii Cehoslovace și pentru prosperitatea din ce în ce mai înfloritoare a poporului cehoslovac, și vă rog, Doamnelor și Domnilor, a bea în sănătatea și pentru fericirea Domnului Ministru Benes și a Doamnei Benes, demna sa tovarășe de luptă și de suferințe pentru cauza națională cehoslovacă.

12 Décembre 1929

*Déclarations faites à Prague
aux représentants de la presse
tchécoslovaque et aux corres-
pondants étrangers réunis à la
Légation de Roumanie.*

Mesdames, Messieurs,

Je suis très content de pouvoir m'entretenir avec vous. C'est à mon sens, un devoir de premier ordre de l'homme politique de collaborer avec la presse, dont le rôle important dans la vie publique et dans l'évolution pacifique des peuples civilisés s'affirme de plus en plus.

Ma visité à Prague est une visite de courtoisie.

C'est une grande joie pour moi de revoir Monsieur le ministre Bénès, auquel je suis lié par une profonde amitié et auquel je porte la plus haute estime pour ses qualités supérieures d'homme politique.

J'ai également la plus profonde sympathie et amitié pour le peuple tchécoslovaque et je sens une vive joie de me trouver au milieu de ce peuple laborieux, brave, loyal et ami du peuple roumain.

Ma présence ici est une nouvelle affirmation des sentiments de vive amitié de la nation roumaine pour la vaillante nation tchécoslovaque.

Mais il est évident que cette visite amicale est aussi une occasion d'échanges de vues sur la po-

litique internationale, au sujet des problèmes d'actualité et des questions qui touchent spécialement nos pays.

Parmi les diverses variantes d'actions diplomatiques des différents Etats, on peut distinguer deux politiques :

Une, franchement pacifique sous l'égide de la Société des Nations, celle que j'ai appelée la politique de la paix et j'ai essayé de la définir dans une causerie récente. Elle tend à créer entre les nations une masse d'intérêts communs, susceptibles d'imposer la paix, c'est à dire à faire que la paix soit une nécessité.

Une seconde politique, hésitante, qui paraît chercher encore sa voie, ne s'engage pas dans la voie pacifique et penche plutôt vers la politique d'aventure, qui était en honneur autrefois, c'est à dire vers la guerre.

Nous, qui pratiquons la politique franchement pacifique, avons deux tâches: d'abord de continuer à travailler fermement dans ce but et, ensuite, de chercher à amener dans la voie lumineuse de la paix ceux qui hésitent encore de s'y engager.

A la lumière de ces idées, on peut mieux comprendre notre action diplomatique des derniers mois.

A la conférence de La Haye et bien avant, au mois de janvier, lorsqu'on préparait le plan Young, la Roumanie a fait remarquer qu'il est indispensable de ne pas se limiter à la liquidation des réparations allemandes, mais de solutionner immédiatement tous les problèmes financiers légués par la guerre, donc de liquider aussi les ré-

parations autrichiennes, hongroises et bulgares, — ce qu'on appelle „réparations orientales“.

C'était indispensable, parce que ces problèmes sont un motif de méfiance et de frictions entre les pays intéressés et, seulement quand ces problèmes seront définitivement tranchés, on arrivera à un apaisement, précurseur d'une sincère détente.

Donc, l'intérêt général de la paix réclame la liquidation totale, non pas seulement la liquidation des réparations allemandes.

Cette proposition faite par la Roumanie a été adoptée par tous les Etats créanciers.

Ces questions donc, qui paraissent purement pécuniaires, ont en réalité une importance politique primordiale.

Cela est exact, non seulement au point de vue des pays créanciers, mais aussi du point de vue des pays débiteurs.

En effet, ce n'est pas un secret que le problème des réparations orientales est maintenant encore en suspens à cause de la résistance des pays débiteurs, et particulièrement d'un de ces pays.

Eh bien, l'action de ce pays est déterminée surtout par des raisons politiques. Il n'est pas préoccupé tant de la question du paiement ou du non-paiement des sommes qu'on lui réclame, mais il est préoccupé de ne pas laisser tarir une source d'agitation, qu'il croit utile pour la réalisation de certaines de ses visées politiques.

Le pays en question prétend que tout le mal qu'il a fait à la Roumanie par la guerre n'est rien par rapport au mal que la Roumanie lui aurait fait par une réforme démocratique.

C'est évidemment absurde, tellement absurde qu'on a de la peine à croire que des hommes politiques puissent formuler de telles prétentions.

Les représentants du pays débiteur respectif se sont aperçus eux-mêmes que leur thèse est insoutenable et alors, sans qu'on le leur ait demandé, ils ont ajouté des explications complémentaires. Ils ont ajouté que les réparations dûes pour la guerre et les dommages causés à des propriétaires par l'expropriation sont d'un ordre tout à fait différent, car les premières sont des créances d'Etat, tandis que les autres sont des créances de personnes privées. Par conséquent, disent-ils, la remise des dettes de réparations ou le non-payements de ces dettes ne saurait empêcher le pays débiteur de faire valoir les créances des personnes privées; car il n'y pas possibilité de compensation entre ces deux catégories d'obligations.

Cet argument est tout aussi inexact que la thèse qu'il est destiné à appuyer.

En effet, vous savez très bien que l'on n'a pas demandé aux Etats vaincus des frais de guerre comme autrefois, mais on a demandé seulement la réparation des dommages causés par la guerre. Or, ces dommages ont été causés surtout à des particuliers. L'Etat créancier ne fait que représenter les droits de ses particuliers, lésés par la guerre injuste. Donc, des deux côtés, il y a des dommages à payer à des particuliers.

Les choses étant ainsi, on se demande: pourquoi ces discussions inutiles? Pourquoi soutenir des prétentions aussi illogiques?

L'explication est qu'on poursuit, en réalité, un but politique et, ayant intérêt à cacher ce but po-

litique, on a échafaudé un système qui ne tient pas debout.

En présentant la question de la façon sus-indiquée, on ne cherche pas à obtenir de l'argent, mais à maintenir un état de mécontentement, une cause de frictions et la possibilité d'en faire une raison d'agitations, en vue d'une illusoire revanche.

Voulant continuer cette agitation, le pays en question se dit: „De deux choses l'une: 1) ou la Roumanie refuse de payer, comme il est juste et naturel, et alors nous pouvons continuer l'agitation pour nos buts politiques cachés; 2) ou la Roumanie pousse l'indulgence — pour ne pas dire un mot plus sévère — jusqu'à payer de telles réclamations injustes, et l'argent ainsi obtenu, par une sorte de miracle ou de prestigiditation, est un bon gain inespéré, qu'on pourra employer pour un même but que visait l'agitation — pour la préparation de la revanche“.

Ce jeu a été compris, j'espère, par tout le monde et l'affaire devra être tranchée conformément à la justice et aux traités, qui tous les deux sont du côté de la Roumanie.

La même question se pose d'ailleurs pour tous les pays de la Petite Entente qui sont, comme toujours, solidaires. Ils ont travaillé et travailleront de commun accord pour vaincre la résistance injustifiée dont je viens de parler, résistance non pas contre un simple arrangement pécuniare, — mais contre un système destiné à produire la détente et à assurer la paix.

En parlant de détente et de rapprochement des peuples, nous ne faisons pas usage de grands mots

pour impressionner l'opinion publique et nous ne faisons pas une politique chimérique ou idéaliste, mais au contraire nous faisons une politique réaliste.

En effet, la paix ne sera une réalité ou sera une réalité décevante, tant qu'il n'y aura pas un rapprochement sincère des peuples.

Autrement, il y aura toujours des craintes de conflit et le désarmement ne serait possible, ni la paix ne sera complète.

Je tiens à exprimer, par votre aimable entremise, ma profonde gratitude à la Ville de Prague et à la nation tchécoslovaque pour l'accueil cordial que le représentant de la Roumanie a trouvé dans votre beau pays.

Je vous exprime aussi, à vous, Mesdames et Messieurs, les plus vifs remerciements pour les articles extrêmement aimables et bienveillants à l'égard de mon pays ainsi qu'à mon égard, publiés par la presse tchécoslovaque, à l'occasion de ma visite à Prague.

TRADUCERE

12 Decembrie 1929

*Declarațiuni făcute la Praga
reprezentanților presei Cehoslo-
vace și corespondenților străini
reuniți la Legațiunea României.*

Doamnelor,

Domnilor,

Sunt foarte fericit de a lua contact cu D-voastră. După părerea mea, este o datorie de primul ordin a omului politic, de a colabora cu presa, al cărei rol important în viața publică și în evoluțiunea pacifică a popoarelor civilizate se afirmă din ce în ce mai mult.

Vizita mea la Praga e o vizită de curtenie. Este o mare bucurie pentru mine de a revedea pe domnul Ministru Beneș, de care sunt legat printr'o adâncă amiciție și căruia îi port cea mai înaltă stimă, pentru calitățile sale superioare de om politic.

Am deasemenea cea mai profundă simpatie și amiciție pentru poporul cehoslovac și simt o vie bucurie, de a mă găsi în mijlocul acestui popor muncitor, viteaz, leal și amic al poporului român.

Prezența mea aici este o nouă afirmare a sentimentelor de vie amiciție ale națiunii române, pentru viteaza națiune cehoslovacă.

Evident însă, că această vizită amicală este și o ocazie de a schimbă vederi asupra politicii internaționale, cu privire la problemele de actualitate și la chestiunile cari ating în mod special țările noastre.

Printre diferitele variante ale acțiunilor diplomatice ale Statelor, se pot distinge două politici :

Una, sincer pacifică, sub egida Societății Națiunilor, aceea pe care am numit-o politica păcii și pe care am încercat să o definesc într'o conferință recentă. Ea tinde să creieze între națiuni o masă de

interese comune, susceptibile de a impune pacea, adică să facă așa încât pacea să devină o necesitate.

O a doua politică, șovăelnică, care pare a-și căuta încă drumul. Ea nu pășește pe calea pacifică, ci înclină mai mult spre politica de aventură, ce eră alătădată în onoare, adică spre război.

Noi, care practicăm o politică clar pacifică, avem două sarcini: întâi, aceea de a continua să lucrăm fără preget în acest scop, și apoi de a căuta să aducem în calea luminoasă a păcei, pe acei ce stau încă la gânduri de a apucă pe această cale.

În lumina acestor idei, se poate mai bine înțelege acțiunea noastră diplomatică din ultimele luni.

La Conferința dela Haga și chiar cu mult înainte, în luna Ianuarie, când se pregătea planul Young, România a arătat că este indispensabil de a nu ne limita la lichidarea reparațiilor germane, ci de a soluționa imediat toate problemele financiare rămase depe urma războiului, deci de a lichida și reparațiile austriace, ungare și bulgare, — ceeace s'a numit „reparațiile orientale“.

Eră indispensabil, fiindcă aceste probleme sunt un motiv de neîncredere și de neînțelegeri între țările interesate, și numai când aceste probleme vor fi definitiv lichidate, se va ajunge la o liniștire premergătoare a unei sincere destinderi.

Interesul general al păcei reclamă deci lichidarea totală, nu numai lichidarea reparațiilor germane.

Această propunere făcută de România, a fost adoptată de toate Statele creditoare.

Deci aceste chestiuni, cari par pur și simplu pecuniare, au în realitate o importanță politică primordială.

Aceasta este exact nu numai din punctul de vedere al țărilor creditoare, dar și din punctul de vedere al țărilor debitoare.

Intr'adevăr, nu este un secret pentru nimeni, că problema reparațiilor orientale este încă în suspensie, din pricina rezistenței Statelor debitoare și mai ales a uneia din aceste țări.

Ei bine, acțiunea acestei țări este determinată mai ales de motive politice. Ea nu este preocupată atât de mult de chestiunea plăței sau neplăței sumelor ce i se reclamă, cât de a nu lăsa să dispară un izvor de agitație, pe care îl crede folositor realizării unor oarecare scopuri politice.

Statul în chestiune pretinde că tot răul, pe care el l-a făcut României prin război, nu este nimic față de răul pe care România i l'ar fi făcut lui, printr'o reformă democratică.

Aceasta este absurd, așa de absurd, încât ne este greu să credem că oameni politici pot formulă asemenea pretențiuni.

Reprezentanții țării debitoare respective și-au dat ei înșiși seama că teza lor nu se poate susține, și atunci au adăogat, fără ca să li se fi cerut, explicațiuni complimentare. Au adăogat că reparațiile datorite pentru război și daunele cauzate proprietarilor prin expropriere, sunt de ordin cu totul diferit, fiindcă primele sunt creanțe ale Statului, pe când celelalte sunt creanțe ale persoanelor private. În consecință, spun ei, anularea datoriilor de reparațiuni sau neplata acestor datorii, nu poate împiedica țara debitoare de a valorifica creanțele persoanelor private, fiindcă nu este nici o posibilitate de compensațiune, între aceste două categorii de obligațiuni.

Acest argument este tot atât de inexact, ca și teza pe care este menit să o susțină.

Intr'adevăr, știți prea bine că nu s'a cerut statelor învinse cheltueli de război, ca altădată, ci s'a cerut numai repararea daunelor cauzate de război. Aceste daune au fost însă cauzate mai ales persoanelor particulare. Statul creditor nu face decât să reprezinte drepturile particularilor săi lezați de războiul injust. Din ambele părți sunt deci daune de plătit la particulari.

Astfel stând lucrurile, ne întrebăm: pentru ce aceste discuțiuni inutile? Pentru ce se susțin pretențiuni așa de nelogice?

Explicațiunea este că se urmărește în realitate

un scop politic, și cei ce îl urmăresc având interes de a-l ascunde, au clădit un sistem care nu se poate susține.

Prezentând chestiunea în felul mai sus arătat, nu se urmărește a se obține bani, ci a se menține o stare de nemulțumire, o cauză de neînțelegeri și posibilitatea de a face agitațiuni, în vederea unei iluzorii revanșe.

Voind a continuă această agitațiune, țara în chestiune își zice: „Din două lucruri, unul: 1) sau România refuză să plătească, cum este drept și natural și atunci putem continuă agitațiunea pentru scopurile noastre politice ascunse; sau 2) România împinge indulgența — pentru a nu spune un cuvânt mai aspru — până a plăti astfel de reclamațiuni nedrepte, și atunci banii astfel obținuți, printr'un fel de miracol sau de prestidigitațiune, constituie un câștig neașteptat, care va putea fi întrebuintat în acelaș scop pe care îl urmărea agitațiunea, — pentru pregătirea revanșei“.

Sper că acest joc a fost înțeles de toată lumea și chestiunea va trebui să fie soluționată conform justiției și tratatelor, care sunt amândouă de partea României.

Aceeaș chestiune se pune dealtminteri pentru toate țările Micei Înțelegeri, care sunt, ca întotdeauna, solidare. Ele au lucrat și vor lucra de comun acord, pentru a învinge rezistența nejustificată, despre care am vorbit mai sus, rezistență nu împotriva unui simplu aranjament pecuniar, ci contra unui sistem menit să producă destinderea și să asigure pacea.

Vorbind de destindere și de apropierea popoarelor, nu întrebuintăm cuvinte mari spre a impresionă opinia publică și nu facem o politică himerică sau idealistă, ci facem, din contră, o politică realistă.

Intr'adevăr, pacea nu va fi o realitate, sau va fi o realitate înșelătoare, atâta timp cât nu va există o apropiere sinceră între popoare.

Altfel, vor fi în totdeauna temeri de conflicte și

nici dezarmarea nu ar fi posibilă, nici pacea nu va fi completă.

Țin să exprim, prin amabilitatea D-voastre, profunda mea recunoștință orașului Praga și națiunii cehoslovace, pentru primirea cordială pe care reprezentantul României a găsit-o în frumoasa D-voastră țară.

Deasemenea vă exprim și D-voastră, Doamnelor și Domnilor, mulțumirile mele cele mai vii, pentru articolele extrem de amabile și măgulitoare pentru țara mea și pentru mine, publicate de presa cehoslovacă, cu ocaziunea vizitei mele la Praga.

14 Februarie 1930

*Rezultatele Conferinței dela
Haga pentru România. — Expu-
nere făcută de D-l Ministru de
Externe G. G. Mironescu în șe-
dințele Camerei și Senatului dela
14 Februarie 1930.*

Domnule Președinte,

Domnilor Senatori,

Acordurile încheiate la Conferința Reparațiilor dela Haga vor fi în curând supuse ratificării Parlamentului.

Dar, față de însemnătatea covârșitoare a acestor acorduri, cred că nu trebuie să aștept prilejul ratificării, spre a dà Parlamentului explicațiile cuvenite. (*Aplauze prelungite*).

Reprezentanța națională și Țara întregă sunt cu drept cuvânt doritoare a avea cât mai degrabă precizări oficiale cu privire la rezultatele dobândite și cari, din fericire, sunt atât de îmbucurătoare.

De aceea îmi îndeplinesc o plăcută datorie, venind să expun Parlamentului rezultatele Conferinței dela Haga.

Importanța deosebită a conferinței dela Haga.

Această Conferință este, desigur, cel mai important eveniment mondial, dela încetarea războiului.

Ea a pus capăt luptei aprige care s'a dus unsprezece ani în jurul obligațiilor financiare stabilite prin tratatele de pace și prin împrumuturile dintre aliați, rezolvind problema reparațiilor, adică a reparării daunelor cauzate de război și problema datoriilor interaliatate derivând din război.

Limpezind situația financiară a Statelor cari au participat la război, a creat o atmosferă nouă din punct de vedere financiar și economic în lumea întreagă.

Iar pe de altă parte, din punct de vedere politic, a înlăturat nenumăratele cauze de îngrijorare și de învrăjbire între popoare, consolidând pacea și îndrumând națiunile către o nouă eră, întemeiată pe o apropiere sinceră și o colaborare constantă a popoarelor.

România, care va beneficia alături de toate celelalte State de buna situație astfel creată, are satisfacțiunea de a fi contribuit în mod însemnat la crearea acestei noi situații generale bune. Ea are, în acelaș timp, mulțumirea de a fi rezolvit în modul cel mai favorabil pentru națiunea română toate chestiunile ce o priveau, din complexul problemelor ce au făcut obiectul Conferinței dela Haga. (*Aplauze prelungite*).

Prepararea Conferinței. Acțiunea guvernului român. Condiții formale și condiții de fond.

Către această țintă, — astăzi în mod atât de satisfăcător atinsă — Guvernul nostru și-a îndreptat activitatea sa, de îndată ce a venit la cârma Țării. (*Aplauze puternice*).

Problema complicată și grea a reparațiilor intrase de câteva luni într'o fază nouă.

Declarația comună a Marilor Puteri din 16 Septembrie 1928, afirmă din nou și în mod hotărât voința lor de a găsi o soluțiune definitivă acestei probleme, ce ne îngrijoră pe toți de 11 ani.

România, care suferă de zece ani nedreptate în chestia reparațiilor, trebuia să-și conducă acum acțiunea ei în așa fel încât să nu lase ca, cu ocazia soluționării definitive a problemei, să se consfințească nedreptatea de până aci, sau chiar să se agraveze această nedreptate, — ci, dimpotrivă, să obție îndreptarea injustiției și crearea unei situații satisfăcătoare.

Pentru a isbândi, Guvernul nostru a desfășurat acțiunea sa diplomatică preparatoare într'un cadru dublu.

Intâi, din punct de vedere formal, a urmărit să realizeze condițiunile formale indispensabile spre a asigura un rezultat drept pentru Țara noastră.

Al doilea, din punct de vedere al fondului, a lucrat spre a schimbă convingerile greșite, care determinaseră în trecut nedreptățirea României. (*Aplauze prelungite*).

*Prima condițiune formală :
intrunirea unei conferințe internaționale cu participarea României.*

In ce privește condițiunile formale ce am căutat să realizăm, este util să indic unele.

Când a fost numit comitetul de experți pentru alcătuirea planului numit Young, Guvernul Ro-

mân a cerut pe deoparte să fie ținut în curent cu lucrările comitetului, — iar pe de altă parte a declarat că România nu va putea da aprobarea sa unui aranjament în chestia reparațiilor, decât dacă chestiunea va fi supusă unei conferințe internaționale, la care să participe România.

Se ventilă, în adevăr, atunci, în unele cercuri, ideia de a nu se convocă o conferință, ci de a lăsa să decidă asupra raportului experților Comisia Reparațiilor, care ar fi decis fără noi.

A doua condiție formală: O singură conferință pentru întreaga problemă a reparațiilor sub toate aspectele ei.

Mai târziu, în Iunie trecut, se propusese să se facă două conferințe deosebite și succesive :

Intâi, una menită a se ocupa de problemele politice în legătură cu reparațiile și de repercusiunea lor asupra reparațiilor.

La această conferință urmă să participe numai șase puteri: Anglia, Belgia, Franța, Germania, Italia și Japonia.

După ce această conferință ar fi terminat lucrările, trebuia să se convoace o a doua, destinată a se ocupa de partea financiară a problemei reparațiilor. La această Conferință, pe lângă cele șase Puteri, urmă să participe celelalte Puteri creditoare ale Germaniei, printre cari și România.

Imediat ce această propunere a fost cunoscută, Guvernul Român a declarat că nu poate să o admită, fiindcă, cu acest sistem, prima Conferință ar fi hotărât totul, iar a doua ar fi fost chemată numai să consfințească soluțiile adoptate de cea

dintâi și România nu ar fi putut deci să-și valorifice drepturile sale.

Guvernul Român a arătat că cele două serii de chestiuni nu pot fi despărțite, ci problema reparațiilor formează un tot unic și trebuie examinată într'o singură conferință.

Punctul de vedere al României a fost admis și s'a decis convocarea unei singure conferințe destinată a examina în întregime problema reparațiilor, cu dublul ei aspect politic și financiar. (*Aplauze*).

A treia condiție formală : rezolvirea în acelaș timp a problemei reparațiilor germane și a problemei reparațiilor orientale.

O alta dintre condițiunile pe care le-am numit formale, — condițiune esențială pentru România, — erà aceea ca problema reparațiilor orientale, adică a reparațiilor datorite de Austria, Ungaria și Bulgaria, — să fie unită cu problema reparațiilor germane și ambele să fie soluționate în acelaș timp.

În adevăr, dacă s'ar fi rezolvit numai problema reparațiilor Germane, ar fi rămas în Europa Centrală și Orientală o situație foarte grea, defavorabilă păcei, prin motivele de neînțelegere și iritație ce ar fi persistat. Iar pe de altă parte, după rezolvirea definitivă a problemei reparațiilor germane, principalele puteri s'ar fi desinteresat de reparațiile orientale și drepturile României ar fi fost adânc compromise.

De aceea Guvernul nostru a insistat cu toată energia ca să se conexeze reparațiile orientale cu

cele germane, declarând că, numai sub această condițiune, România ar putea aderă la un aranjament cu privire la reparațiile Germane. (*Aplauze puternice*).

A fost greu de obținut admiterea punctului nostru de vedere.

Când s'a decis, în Septembrie 1928, să se caute o soluție definitivă a problemei reparațiilor, cele șase Puteri s'au referit numai la reparațiile Germane. De aceea Comitetul de Experți, numit pe urmă, s'a ocupat numai de reparațiile Germane, și Planul Young se referea numai la aceste reparații.

Guvernul nostru, îndată ce a luat puterea, a început demersuri pentru unirea acestei probleme cu reparațiile orientale, și, în trei memorii succesive înaintate Comisiei Reparațiilor și Guvernelor principale, în Ianuarie, în Martie și la finele lunii Iulie, a accentuat necesitatea rezolvirei concomitentă a problemei reparațiilor orientale.

În August, în prima sesiune a Conferinței dela Haga, la această cerere a României s'au raliat : Cehoslovacia, Jugoslavia și Grecia.

Prin acțiunea noastră comună am obținut, în August, rezultatul urmărit. (*Aplauze puternice*).

Deși planul Young se referea numai la reparațiile germane și deși Conferința dela Haga se întrunise pentru a hotărî asupra reparațiilor germane, din care cauză nu fuseseră convocate Austria, Ungaria și Bulgaria, — totuși s'a decis ca să se exmineze în conferință și reparațiile datorite de aceste țări.

S'a instituit o Comisie specială pentru aceste reparațiuni, urmând ca după terminarea lucrări-

lor acestei comisiuni, să fie convocate la a doua sesiune a Conferinței: Austria, Bulgaria și Ungaria.

A patra condiție formală : Acțiunea unitară a Statelor Micii Înțelegeri.

Voi reaminti în fine o altă condiție esențială de care guvernul nostru s'a îngrijat, anume aceea de-a asigura, în problemele desbătute la Haga, o acțiune unitară a Statelor Micii Înțelegeri.

În virtutea alianței și amicitiei strânse ce există între aceste trei State, solidaritatea dintre ele este constantă. (*Aplauze prelungite*).

Erà deci natural ca ea să se manifeste și în problemele supuse Conferinței Reparațiilor. (*Aplauze*).

Dar această solidaritate nu erà suficientă, ci trebuia ca acțiunea celor trei State să se desfășoare continuu și în mod unitar.

Cu toate că, față de problemele ce se desbăteau, situația celor trei State nu erà aceeași, am izbutit a găsi totdeauna o formulă comună și unitară de acțiune. Niciodată colaborarea amicală a României, Cehoslovaciei și Iugoslaviei nu a fost mai intimă și mai eficace. (*Aplauze puternice*).

Iată o serie de condiții a căror realizare erà indispensabilă pentru a asigura satisfacerea dreptelor cereri ale României.

Condițiile de fond.

Urmărind metodic îndeplinirea acestor condiții și izbutind a le îndeplini, Guvernul a desfășurat în acelaș timp o activitate analogă în ce privește

fondul problemei, căutând a face să se cunoască și să se recunoască legitimitatea cererilor României. (*Aplauze*).

Istoricul reparațiilor. Lupta în jurul obligațiilor financiare din războiu.

Înainte de a analiza rezultatele obținute este — cred — util, a indica fazele prin care a trecut problema reparațiilor.

Precum am spus deja, o luptă aprigă s'a dus dela război și până azi în jurul obligațiilor financiare decurgând din război, — obligații de două categorii: 1) reparațiuni datorite de coaliția germano-austro-ungaro - bulgară Angliei, Belgiei, Franței și aliaților acestor trei puteri; și 2) datoriile interaliate contractate pentru război.

Această luptă a dominat întreaga politică internațională timp de 11 ani. Deaceea curmarea ei prin acordurile dela Haga constituie cel mai însemnat eveniment politic mondial dela război încoace.

Lupta aceasta a trecut prin mai multe faze, pe cari le voi schița repede.

Situația la încheierea tratatelor de pace și până în Iunie 1920.

Tratatele de pace au stabilit principiile după cari se vor fixa reparațiile datorite de Germania, Austria, Ungaria și Bulgaria.

Constatând dreptul aliaților la reparația integrală a daunelor ce li s'au pricinuit, dar recunoscând pe de altă parte, că resursele debitorilor nu sunt suficiente pentru acoperirea integrală a

daunelor, tratatele au investit Comisia de Reparațiuni cu sarcina de a stabili cifra reparațiilor și modalitățile achitărei.

În executarea tratatelor, s'a cerut întâi Germaniei să plătească până la Martie 1921 o primă sumă de 20 miliarde mărci aur în mărfuri, corăbii și valori.

Livrările în natură au început imediat, dar curând au intervenit greutăți, întârzieri de livrări și delegații aliaților s'au întrunit la San Remo, în Aprilie 1920, spre a avertiza Germania că se vor lua sancțiuni în cazul când nu-și ține angajamentul.

Dela această dată, o serie de conferințe ale aliaților s'au întrunit succesiv — dela 1920 până la 1923 au fost 10 conferințe — fără a putea găsi o soluție definitivă problemei reparațiilor.

Prima fixare a totalului reparațiilor la Boulogne. Importanța conferinței dela Spa.

După ce la o conferință ținută la Boulogne, în Iunie 1920, s'a stabilit cifra reparațiilor germane la 269 miliarde de mărci aur plătibile în 42 de ani, — s'a întrunit apoi în Iulie 1920 Conferința dela Spa, foarte importantă și defavorabilă pentru noi.

La Spa, reglementarea chestiei reparațiilor între Germania și între Aliați nu a făcut niciun progres, dar s'a reglementat distribuirea reparațiilor între Aliați prin acordul încheiat la 16 Iulie 1920, care a cârmuit repartitia reparațiilor până la Conferința dela Haga.

*Repartiția reparațiilor germane
făcute la Spa.*

Totalul reparațiilor germane s'a distribuit astfel :

Franța	52%
Anglia	22%
Italia	10%
Belgia	8%
Japonia	0,75%
Portugalia	0,75%

iar restul de $6\frac{1}{2}$ a fost rezervat Greciei, României și Jugoslaviei.

Deși în mod oficial acești $6\frac{1}{2}\%$, nu au fost repartizați la Spa, reprezentanții României căpătaseră convingerea că, pentru România, se rezervă o cotă de aproximativ 1%. De aceea delegații țării noastre la acea conferință, au refuzat să semneze acordul dela Spa și au protestat contra nedreptăței ce se făcea României.

Mai târziu, în Iunie 1922, în virtutea unui aranjament special, s'a atribuit Jugoslaviei 5% și pe urmă Conferința miniștrilor de finanțe din Ianuarie 1925 a repartizat între România și Grecia restul de $1\frac{1}{2}\%$, astfel: 1,1% România, și 0,40% Grecia.

*Repartiția reparațiilor orientale
făcute la conferința dela
Spa.*

La menționata Conferință dela Spa s'a distribuit și totalul reparațiilor orientale, adică austro-ungaro-bulgare, în modul următor :

Prima jumătate se repartizează Statelor aliate,

ce participă la reparațiile germane, în aceeaș proporție în care li s'au repartizat reparațiile germane. Deci, pentru prima jumătate din reparațiile austro-ungaro-bulgare, se aplică aceleași cote indicate mai sus. Prin urmare, României i se alocă 1,1%, din ceastă primă jumătate.

A doua jumătate a reparațiilor orientale se repartizează astfel :

Italia 40%, iar restul de 60% Greciei, României, Iugoslaviei și altor puteri, cari ar fi admise la beneficiul reparațiilor.

Ulterior, în Iunie 1922, din acești 60% s'a atribuit Iugoslaviei 15%; iar în Ianuarie 1925, Conferința miniștrilor de finanțe a distribuit restul de 45% între Grecia și România, dând celei dintâi 25%, iar țării noastre 20%.

Calculând deci cota pe ambele jumătăți, revine României asupra totalului austro-ungaro-bulgar o cotă de 10,55%.

Făcând acelaș calcul pentru toate țările beneficiare de reparații, rezultă că reparațiile orientale sunt repartizate astfel :

Franța	26	%
Italia	25	%
Grecia	12,70	%
Anglia	11	%
<i>România</i>	10,55	%
Iugoslavia	10	%
Belgia	4	%
Japonia	0,375	%
Portugalia	0,375	%

România era și debitoare după tratate.

Este locul a aminti aici că România și celelalte State successorale — adică Statele formate sau întregite cu provincii desfăcute din Imperiul Austro-Ungar — sunt nu numai creditoare, ci și debitoare după tratatele de pace.

Datoria de liberare.

În adevăr, pe lângă cheltuelile ce Statele successorale au făcut pentru război, adică pentru eliberare, aliații au avut și ei să suporte cheltueli speciale în acelaș scop. Cum nu puteau recupera aceste cheltueli dela foștii inamici, din cauza lipsei lor de resurse suficiente, s'a crezut drept ca Statele successorale să ramburseze aliaților cheltuelile acestea.

Ele constituiesc datoriile de liberare.

Statele successorale au convenit să plătească aceste datorii printr'un acord încheiat odată cu semnarea tratatului dela Saint-Germain (tratatul cu Austria) — la 10 Septembrie 1919.

România l-a semnat și recunoscut odată cu tratatul asupra minorităților, la 9 Decemb. 1919.

Cifra acestor datorii a fost fixată la 1 miliard 500 de milioane de franci aur, redusă puțin ulterior la: 1.447.922.000.

Repartiția acestei sume s'a făcut de către Comisia de Reparații la 4 Noembrie 1924.

În sarcina României s'a pus suma de: 235 milioane 141.000 fr. aur.

Datoriile pentru bunuri cedate.

Deosebit de aceasta, conform tratatelor dela Saint-Germain și Trianon, Statele successorale ur-

mau să achite valoarea proprietăților Austriei, Ungariei sau Imperiului Austro-Ungar, cuprinse pe teritoriile dobândite de Statele succesore și devenite prin urmare proprietatea acestora. Aceste sume aveau să fie achitate Puterilor Aliate în comptul reparațiilor Austro-Ungare, adică scăzute din cifra reparațiilor cerute dela Austria și dela Ungaria.

S'au făcut mai multe evaluări a acestor *bunuri cedate*. După evaluarea admisă în mod officios de către Comisia Reparațiilor, datoriile României pentru bunuri cedate se urcau la cifra aproximativă de: un miliard două sute de milioane franci aur.

Rezultatul general pentru România după conferința dela Spa.

Prin urmare, în rezumat România erà creditoare cu o cotă de 1,1% din reparațiile germane plus 10,55% din reparațiile orientale, cifra reparațiilor fiind necunoscută pentru că fixarea quantumului total al acestor reparații nu se făcuse încă definitiv.

Pe de altă parte erà datoare cu 235 milioane franci aur, datorie de liberare și un miliard două sute de milioane franci aur, datorie pentru bunuri cedate, în total 1 miliard 435 milioane franci aur, adică *46 miliarde 600 milioane de lei*.

Deosebit de aceasta, mai apăsau asupra României datoriile de război către aliați, cari însușeau aproape optzeci miliarde lei și enormele reclamații făcute de optanții maghiari și alți supuși unguri, cari reprezentau patruzeci miliarde lei.

În asemenea condiții, România erà amenințată de un enorm deficit din lichidarea reparațiilor.

A doua fixare a totalului reparațiilor. Statul de plăți stabilit de comisia reparațiilor la 5 Mai 1921.

După Conferința dela Spa, s'a încercat fără succes în câteva conferințe succesive: la Bruxelles, la Paris, la Londra, a se fixa totalul reparațiilor germane.

Cum însă, potrivit art. 233 din tratatul dela Versailles, trebuia să se notifice Germaniei până la 1 Mai 1921 totalitatea obligațiilor ei bănești, Comisiunea Reparațiilor, împlinindu-și sarcina dată de Tratat, a fixat la 27 Aprilie 1921 totalul reparațiilor la cifra de: *132 de miliarde mărci aur.*

Această cifră cuprinde de fapt nu numai reparațiile datorite de Germania, dar și cele datorite de coaliției săi.

Pe baza acestei decizii, Comisia Reparațiilor a fixat la 5 Mai 1921 un stat de plăți, stabilind modalitățile de plată. Germania a fost obligată a remite Comisiei Reparațiilor trei categorii de bonuri: bonuri A în valoare de 12 miliarde mărci aur; bonuri B în valoare de 38 miliarde mărci aur; bonuri C în valoare de 82 miliarde mărci aur, dintre care cele două dintâi categorii puteau fi puse în circulație imediat.

Conflictul acut dintre Germania și Aliași. Ocuparea militară a Rhenaniei (Basinului Ruhr).

Germania a acceptat acest aranjament și trei rate de plăți au fost efectuate. Dar, în Decembrie 1921, Germania a declarat că nu mai poate exe-

cută angajamentele luate și a cerut termen de plată.

Comisia de Reparații a refuzat. După aceea au urmat neconținute negocieri fără rezultat și mari lupte, cari au culminat în Ianuarie 1923 cu ocuparea bazinului Ruhr, bogat în mine de cărbuni, de către Franța și Belgia. La această ocupațiune militară s'a alăturat apoi Anglia și a consimțit și Italia, ca sancțiune contra Germaniei, conform tratatului dela Versailles, pentru neîndeplinirea angajamentelor sale.

Accentuarea conflictului. Prăbușirea mărcii germane.

Conflictul dintre Aliați și Germania s'a accentuat, aceasta răspunzând la ocupația Ruhrului prin rezistența pasivă și printr'o serie de măsuri de natură a ridică aliaților posibilitatea de a se despăgubi.

Situația financiară și economică a Germaniei s'a înrăutățit considerabil, și o catastrofă părea iminentă.

Vă aduceți aminte scăderea vertiginoasă a monedei germane. Un timbru postal pentru o scrisoare costă patrusprezece miliarde mărci.

Acordul pentru stabilirea planului Dawes.

Aceste grele împrejurări au determinat în Octombrie 1923 un acord între Aliați și Germania, spre a se examina pe deoparte capacitatea de plată a Germaniei și a adapta la această capacitate executarea obligațiilor ei către Aliați, iar pe

de altă parte spre a se lua măsuri pentru asanarea situației financiare și economice a Germaniei.

Acesta a fost scopul planului *Dawes*, numit astfel după numele președintelui Comitetului de experți care l'a alcătuit.

Caracterul planului Dawes.

Caracterul esențial al acestui plan este că e o soluție provizorie, deoarece, în starea haotică în care se găsea atunci întreaga economie germană, nu putea fi vorba de a se făuri o reglementare definitivă a reparațiilor.

De aceea Planul *Dawes* lasă neatinsă cifra totală a reparațiilor ce fusese fixată la 132 miliarde mărci aur de către Comisia de Reparații, și stabilește anuitatea normală de plătit de către Germania la 2 miliarde $\frac{1}{2}$ mărci aur. Însă pentru primii patru ani acordă un moratoriu parțial Germaniei, reducând simțitor anuitățile.

*Caracteristica anuităților fixate.
Chestia restituțiunilor în numerar.*

Anuitățile fixate prin plan cuprind tot ce are de plătit Germania, sub orice titlu. Nimic, în afară de aceste anuități, sub orice titlu ar fi, nu i se mai putea cere de către Aliați.

Prin urmare, deși după tratate restituțiile trebuiau plătite peste reparațiuni, această dispoziție — întrucât nu ar fi fost vorba de restituiri în natură — nu se mai putea aplică decât cu consimțământul tuturor creditorilor.

Restituțiile în numerar intrau de fapt de acum înainte în reparațiuni, în sensul că trebuiau plă-

tite din anuitatea reparațiilor, de aceea trebuia consimțământul tuturor creditorilor, căci anuitățile erau destinate a fi distribuite tuturor.

Organizația planului.

Pentru acoperirea anuităților se propun patru categorii de resurse: 1) Venituri budgetare; 2) Venitul căilor ferate; 3) Produsul impozitului asupra transporturilor; 4) Contribuția industriei.

Se înființează o serie de organizațiuni necesare pentru a asigura controlul acestor resurse și încasarea veniturilor. Operațiunile sunt puse sub conducerea unui agent general al plăților, ajutat de un comitet de transfert, care se ocupă de transferarea sumelor, așa ca să nu compromită economia germană și stabilizarea definitivă a mărcii.

Conferința pentru aprobarea planului Dawes. Declarațiile României.

La 16 Iulie 1924 s'a întrunit la Londra conferința ce avea să se pronunțe asupra aprobării planului Dawes.

România a declarat în această conferință, la 28 Iulie, că acceptă planul Dawes ca instrument de plată față de Germania, dar a cerut printr'un memoriu să se repare injustițiile ce i se făcuse anterior; în primul loc, mărirea cotei dela Spa și plata cu prioritate a biletelor Băncii Generale și a daunelor cauzate prin aplicarea anticipată a tratatului dela București. (*Aplauze*).

Nevoia revizuirii planului Dawes.

Planul Dawes s'a pus în aplicare dela 1 Noembrie 1924 și a îndeplinit timp de aproape cinci

ani în mod destul de satisfăcător scopurile, pentru care a fost alcătuit.

Dar, precum am spus deja, el erà, prin esența lui, o soluție provizorie, deci nesigură. De aceea erà natural să se caute, îndată ce lucrul erà posibil, o soluționare definitivă a problemei reparațiilor.

Diferite alte considerațiuni impuneau revizuirea planului Dawes.

Acest plan fiind bazat pe aranjamente de plată dela Stat la Stat, Puterile Aliate se temeau că executarea lui poate oricând fi zădărnicită printr'o politică valutară greșită sau răuvoitoare a Germaniei. Ca măsură de garanție, ar fi trebuit să se mențină, până la sfârșit, adică o lungă perioadă de ani, controlul strict financiar și economic asupra Germaniei, ceea ce nu părea posibil. Pe de altă parte, acest control, oricât de riguros, nu constituia o garanție absolută.

De aceea erà necesar să se schimbe planul, făcându-se un aranjament pe baza unei organizații cu caracter comercial.

Aliații erau asemenea preocupați de asigurarea achitărei datoriilor interaliatate și urmăreau să lege această problemă de aceea a reparațiilor Germaniei, în sensul că — chiar făcând oarecari sacrificii — să se asigure fiecare că va primi cel puțin atâta cât avea de plătit aliaților săi, printre cari primul creditor este America.

Pe de altă parte Germania cerea continuu evacuarea teritoriilor sale încă ocupate și Aliații nu puteau să se decidă la această evacuare, fără o soluționare definitivă a problemei reparațiilor.

În fine, Germania cerea ridicarea controlului financiar străin și reducerea cifrei reparațiilor.

Toate aceste considerațiuni au condus la convingerea comună că revizuirea planului Dawes este necesară, spre a se da problemei reparațiilor soluția definitivă, de atâta timp căutată.

*Acordul din Septembrie 1928
pentru revizuirea planului Dawes.*

Cu prilejul sesiunii din Septembrie 1928 a Societății Națiunilor, Cancelarul Germaniei, cerând Aliatilor evacuarea teritoriilor germane, aceștia au răspuns că pot examina această chestiune odată cu stabilirea unei soluții definitive a problemei reparațiilor.

S'a ajuns astfel la acordul din 16 Septembrie 1928, prin care s'a stabilit: 1) Să se deschidă negocieri asupra evacuării anticipate a Rhenaniei; 2) Să se constituie o comisie de experți cari să studieze și să propună o rezolvire definitivă a problemei reparațiilor; 3) Să se constituie o comisie de constatare și conciliațiune.

Alcătuirea planului Young.

Conform acestui acord, experții au fost numiți și au început, la 11 Februarie 1929, să lucreze, la Paris, sub președinția financiarului american Young.

Lucrările s'au terminat la 7 Iunie 1929, când s'a remis Puterilor noul plan, cunoscut sub numele: Planul Young.

Caracteristicile planului Young.

Acest plan se caracterizează prin următoarele dispoziții :

1. El fixează cifra totală a reparațiilor germane la o sumă cu mult mai mică decât cifra ultimă de 132 miliarde mărci aur. După planul Young, totalitatea reparațiilor datorite de Germania reprezintă 38 miliarde mărci aur.

2. El stabilește numărul și quantumul anuităților până la complecta achitare, aranjând plata în 59 de ani, adică dela 1929 până la 1988. Pentru cei dintâi 37 de ani, anuitățile sunt destinate să acopere datoriile interaliate și o parte din pagubele cauzate de război, anuitățile crescând de la 742 milioane pe cele 7 luni ale anului 1929-30, la 2 miliarde 428 milioane mărci aur pe ultimul an, sau în mijlociu o anuitate de 1 miliard 988 milioane 800 de mii, adică aproximativ două miliarde mărci aur. Celelalte 22 anuități, cu începere din anul 1966-67 sunt destinate să acopere numai datoriile interaliate, cifra variind între un miliard 700 milioane și între 897 milioane mărci aur.

3. Precum rezultă din modul de fixare a anuităților, planul a făcut legătura între reparații și datoriile interaliate. Această conexiune este încă stabilită prin dispozițiunea că, în caz de reducere a datoriilor de către Statele Unite, anuitățile planului Young vor fi reduse proporțional.

4. Toate plățile și în genere toate operațiunile prevăzute de planul Young se vor face printr'o Bancă de plăți internaționale, înființată acuma, cu concursul principalelor Bănci de Emisiune din lume.

5. O cotă din fiecare anuitate este incondițională, adică nu se poate amâna. Restul anuităței este amânabil pe doi ani, în anume condițiuni.

Deci se lasă o posibilitate de moratoriu parțial și pe timp scurt, ca măsură de precauțiune pentru anii de greutate economică, spre a nu sdruncină stabilitatea valutară germană.

6. Se iau măsuri pentru a se putea mobiliza anuitățile incondiționale — deci din primul moment se vor putea face emisiuni pentru cota incondițională și toată această cifră de câteva miliarde va putea lua forma unui împrumut cu titluri la purtător, ce se va putea răspândi pe toate piețele financiare.

Prin aceasta și prin organizarea plăților prin Banca Internațională de Plăți, operația ia un caracter comercial.

7. Achitarea anuităților se face prin sume provenind din două resurse: dela Compania de drumuri de fer germane și din bugetul Statului German.

8. Livrările în natură sunt restrânse și numai pe o perioadă de 10 ani, descrescând dela 750 milioane până la 300 milioane mărci aur pe an.

9. Anuitățile Planului Young, ca și cele ale Planului Dawes, acoperă nu numai datoriile de reparații ale Germaniei, dar și orice alte obligații financiare față de aliați, impuse ei de tratatele de pace. Prin urmare, aliații nu mai pot cere Germaniei nimic în afară de aceste anuități.

10. Intrarea în vigoare a Planului Young atrage încetarea controlului financiar și suprimarea tuturor organizațiilor de control și de plăți alcătuite de Planul Dawes.

11. Expertii au declarat că ei consideră planul ca un tot indivizibil și că, în cazul când s'ar adopta unele din recomandațiile lor și s'ar înlă-

tură altele, ei se degajează de orice răspundere. Cu alte cuvinte planul nu poate suferi nici o modificare, altfel experții nu iau răspunderea de consecințele ce ar putea rezulta.

Iată ce este în esență planul Young.

Conferința dela Haga pentru aprobarea planului Young. Inutilitatea unei expuneri istorice a reparațiilor orientale. Cele două sesiuni ale conferinței.

Pentru examinarea și aprobarea lui a fost convocată la 6 August 1929 Conferința dela Haga, de ale cărei hotărâri urmează să ne ocupăm.

Am crezut necesar să fac această expunere istorică, pentru a fixa problema în cadrul ei și a permite mai deplina ei înțelegere. Dar ar fi inutil a expune în mod istoric chestia reparațiilor austro-ungaro-bulgare.

Mă mărginesc a constata că toate aceste țări au beneficiat de moratorii și că, deși la Conferința din Paris dela Martie 1922 se fixase cifra minimă a reparațiilor datorite de aceste țări la șase miliarde mărci aur (șapte miliarde și jumătate franci aur), această cifră a rămas pur teoretică.

Expunând rezultatele conferinței dela Haga, vom arăta situația reparațiilor datorite de aceste țări.

Asemenea nu cred necesar a arăta în mod istoric cum au urmat lucrările Conferinței de la Haga. Ași îngreună fără folos această expunere. Este suficient, cred, a analiza rezultatele.

Voiu aminti numai că au fost două sesiuni, una în August 1929, care a rezolvit unele lucruri cu

privire la reparațiile Germane și a hotărît că se va examina de conferință și problema reparațiilor orientale; a doua în Ianuarie 1930, care a tranșat întreaga problemă a reparațiilor Germane și a reparațiilor orientale.

Intre timp, dela mijlocul lui Septembrie și până în Decembrie, au lucrat aproape neîntrerupt comisiunile instituite în prima sesiune a Conferinței, în deosebi comisiunile reparațiunilor negermane și a lichidării trecutului.

Rezultatele conferinței de la Haga pentru România. Reparațiile germane. Deficiturile rezultând pentru România din planul Young.

În analiza rezultatelor Conferinței, mă voi ocupa, se înțelege, de partea privitoare la România.

Să începem cu Planul Young propriu zis, adică cu reparațiile germane.

Așa cum e alcătuit Planul Young, România primește din reparațiile Germane, în prima perioadă de 37 de ani, o anuitate de 20 milioane 100 mii mărci aur, adică opt sute milioane și cinci sute mii lei și are de plătit pentru datoriile interaliate o anuitate medie de 21 milioane și 700 mii mărci aur, adică 864 milioane de lei. Prin urmare, am fi avut un deficit anual de 63 milioane și 500 mii de lei.

În perioada a doua, timp de 22 de ani am primi din reparațiile germane o anuitate de 1 miliard 672 milioane 600 mii lei și am avea de plătit 1 miliard 714 milioane 800 mii lei, deci un deficit de 42 milioane 200 mii de lei pe an.

*Acțiunea delegației române.
Formula D-lui Titulescu. Îndrep-
tări în afară de cadrul planului
Young.*

Noi am căutat să acoperim aceste deficituri și să ne rămână un sold activ.

Dificultatea erà dublă.

Întâi că aceste plusuri necesare nouă trebuia să le luăm dela aliați, deoarece nu erà posibil a augmentà quantumul anuităților germane.

Al doilea, planul Young nu putea fi modificat. Ar fi trebuit ca întregul plan să fie schimbat și, precum am spus deja, experții declaraseră că el nu poate suferi modificări, fără a riscà să piardă valoarea lui.

De altfel dacă s'ar fi adus modificări în favoarea unuia dintre State, nu s'ar mai fi putut rezistà la cererea altor State, și toată încercarea de soluționare a problemelor ar fi riscat să fie compromisă. Nu se putea deci modifica planul.

Pentru a înlăturà această din urmă dificultate, colegul nostru, domnul Titulescu (*Aplauze puter-nice*) a găsit o formulă ingenioasă, propunând ca îndreptările să se facă ori în cadrul Planului Young, ori în afară de acest cadru, ori în interior ori în exterior. (*Aplauze*).

Această formulă, pe care au adoptat-o pe urmă Grecia și Anglia, a permis să se ajungă la un acord, făcându-se îndreptările nu în planul Young, ci în afară de cadrul lui.

*Reduceri din datoriile noastre
de rășboiu.*

Reducerile acordate de Franța.

Pentru România, aceste îndreptări s'au putut face grație bunăvoinței Franței (*Aplauze prelun-*

gite și îndelung repetate) și Italiei (*Aplauze prelungite și repetate*).

Amândouă aceste țări surori au convenit să facă însemnate reduceri din datoriile noastre de război către ele. (*Aplauze prelungite*).

Franța ne-a redus aproape 56% din datorie pe cei 37 ani dintâi, anume aproape 4 milioane mărci aur pe an, adică 152 milioane 800 mii lei pe an, pe timp de 37 de ani și a renunțat cu totul la anuitățile pe ultimii doi ani cari depășeau durata planului Young. Totalul reducerilor franceze reprezintă aproximativ 7 miliarde lei pe 39 de ani, sau calculând în valoare actuală, adică fără dobânzi și amortismente, aproape 2 miliarde și jumătate lei. (*Aplauze*).

Acordul privitor la aceste reduceri l'am semnat împreună cu domnul Chéron, ministrul de finanțe al Franței, la Haga, în ziua de 17 Ianuarie 1930.

Reducerile acordate de Italia.

Italia a renunțat cu totul la anuitățile ce-i datoram dela 1 Iulie 1967 până la 1 Iulie 1976, adică zece anuități de câte 6 milioane 500 mii lire italiene. Deci în total 65 milioane lire italiene pe zece ani, adică 572 milioane lei, sau calculând după valoarea actuală, adică fără dobânzi și amortismente, 59 milioane lei. (*Aplauze*).

Acordul pentru aceste reduceri l'am semnat cu domnul Mosconi, ministrul de finanțe al Italiei, la 20 Ianuarie 1930.

*Excedentul rămas României
din anuitățile planului Young.
Rezultatul general dela repara-
țiile germane.*

Cu aceste reduceri pentru cari suntem recunoscători celor două națiuni surori (*Aplauze puter-nice*), România își acoperă toate datorile interaliate din anuitățile planului Young și îi rămâne un excedent anual timp de 37 de ani de câte 2 milioane 200 de mii mărci aur, adică optzeci și șase milioane lei pe an, sau în total 3 miliarde 182 milioane lei. (*Aplauze prelungite*).

Iată rezultatele obținute în ce privește Planul Young propriu zis, adică reparațiile germane.

Ne acoperim din aceste reparații — deci fără a contribui cu nimic din budgetul Statului — totalul datoriilor noastre interaliate din război, cari reprezintă 1 miliard 943 milioane și $\frac{1}{2}$ mărci aur, adică aproximativ 80 miliarde de lei (suma anuităților) și ne rămâne un sold activ, un excedent total de 3 miliarde 182 milioane. (*Aplauze*).

La aceste constatări, pentru România, trebuie să adăogim o lămurire de interes general în legătură cu planul Young, anume că drept consecință a intrării în vigoare a Planului Young, se va face evacuarea Rhenaniei de trupele aliate până în Iunie viitor.

*Inconvenientul esențial al pla-
nului Young pentru România.
Chestia reparațiilor orientale.*

Pentru România, Planul Young avea, precum am indicat deja, marele neajuns că se referea numai la reparațiile germane și nu se ocupă deloc de reparațiile orientale.

Problema reparațiilor nu erà astfel decât pe jumătate rezolvită, lăsându-se neclarificată situația financiară a țărilor din Europa Centrală și Răsăriteană și menținându-se din punct de vedere politic, o stare de continuă agitație și conflicte între aceste State.

Interesul păcei generale impunea să se rezolve definitiv întreaga problemă a reparațiilor.

Pe lângă aceste argumente de ordin general, mai erà un puternic argument special și anume :

Prin punerea în vigoare a planului Young încetă obligația solidară a Germaniei cu Austria, Ungaria și Bulgaria, deci pierdeam o garanție serioasă de plată. Ori, noi nu puteam renunța la solidaritatea Germaniei, fără a se rezolvî și problema reparațiilor orientale.

Am arătat cum Guvernul nostru a făcut repetate demersuri în acest scop și cum am izbutit a face să se admită punctul nostru de vedere, la finele sesiunii din August a Conferinței dela Haga.

Am ajuns astfel a face să se rezolve și problema reparațiilor orientale, în sesiunea din Ianuarie 1930.

Rezultatele dobândite cu privire la reparațiile orientale. Anularea datoriilor de liberare și de bunuri cedate.

Să analizăm acum rezultatele obținute pentru țara noastră în această problemă.

Mai întâi, România a obținut anularea, fără nici un sacrificiu din partea ei, a enormelor datorii pentru bunurile cedate și pentru liberarea Românilor din Imperiul austro-ungar. (*Aplauze puternice*).

Am arătat că aceste două datorii reprezentau un miliard 435 milioane franci aur, adică aproximativ 46 miliarde lei și jumătate.

Anularea, fără sacrificii din partea noastră a acestor mari datorii, este una din principalele îndreptări a nedreptăților din trecut. (*Aplauze*).

Indreptarea este mai întâi în faptul că am înlăturat aceste datorii enorme ce ne apăsau, și mai pe urmă în faptul că am obținut aceasta fără a reduce nimic din sumele ce aveam a lua ca reparații dela Ungaria (până în 1943) și dela Bulgaria, așa încât indirect ni s'au mărit drepturile noastre în aceste reparații. Mărirea aceasta s'a accentuat încă prin obținerea unei cote suplimentare de $2\frac{1}{2}\%$ asupra acestor reparații, așa încât în loc de 10,55%, avem acuma 13% din reparațiile orientale.

Situația cu privire la reparațiile datorite de Austria.

În ce privește reparațiile austriace, România, ca și toate celelalte State creditoare, nu primește nimic, dată fiind situația grea financiară a Austriei.

Orice reclamațiuni se sting din ambele părți și bunurile sechestrate austriace care au fost deja lichidate rămân câștigate României. Iar acele cari nu au fost încă lichidate nu mai pot fi supuse lichidării, ci urmează să fie restituite proprietarilor austriaci.

Ce revine României din reparațiile datorite de Bulgaria.

Din reparațiile bulgare, România va primi 13% până la 1966, când ele încetează.

Bulgaria având a plăti o anuitate mijlocie de 11 milioane franci aur, partea României repre-

zintă 1 milion 430 mii franci aur, adică 45 milioane pe an. Anuitățile variază dela 10 milioane la 12 milioane 800 mii, dar anuitatea mijlocie este de 11 milioane.

Aranjamentul privitor la bunurile bulgare sechestrate în România.

Pentru bunurile bulgare sechestrate și supuse lichidațiunii în România, s'a încheiat un acord special, pe care l'am semnat la Haga cu domnul Burof, ministrul de afaceri străine al Bulgariei, la 20 Ianuarie 1930.

Conform acestui acord, bunurile respective cari nu au fost lichidate până la 1 Noembrie trecut (1929), vor fi restituite proprietarilor lor, în schimbul unei despăgubiri de 110 milioane lei plătite de către Bulgaria.

Această sumă va fi plătită în două rate și anume: jumătate în termen de trei luni dela rati ficarea acordului, iar cealaltă jumătate un an după prima plată. Aceste plăți nu intră în reparații, ci se datoresc peste cota convenită României din reparații.

Bunurile bulgare vor fi restituite după plata primei rate și vor fi restituite în starea în care se găsesc, fără nici o obligație de niciun fel cu privire la starea lor.

Nu se vor restitui: 1) Sumele lichidate; 2) Acțiunile Băncii Naționale și ale Societ. de Navigație române; 3) Veniturile bunurilor sechestrate până în momentul restituirii; 4) Unele imobile indicate într'o listă specială.

Contractele de închiriere a imobilelor supuse

restituirei vor fi respectate până la expirarea lor. Proprietarii vor începe a încasa chiriile ce li se cuvin după trei luni dela plata primei rate de 55 milioane lei.

Guvernul Bulgar se obligă a regulă, înainte de intrarea în vigoare a acordului, unele afaceri pendinte privind pe supușii români și prevăzute într'un protocol special.

Deosebit de indemnizarea de 110 milioane lei plătită de Bulgaria, România va mai primi dela Aliați aproximativ 160 milioane lei sub formă de anuități suplimentare, prin urcarea la 13% a cotei României până la 1966 din reparațiile bulgare și din reparațiile ungare până la 1943.

Problema Ungară. Reparații și contrareclamațiuni din partea Ungariei.

Ne rămâne să analizăm hotărârile conferinței în problema ungară.

Aici, pe chestiunea reparațiilor, s'au altoit o serie de alte chestiuni decurgând din diverse reclamațiuni îndreptate de supușii unguri contra României, Cehoslovaciei și Iugoslaviei.

Situația cu privire la reparațiile datorite de Ungaria.

Să vorbim mai întâi de reparațiuni.

Actualmente Ungaria este în curs de a plăti cu titlu de reparațiuni o anuitate de 10 milioane coroane aur până la 1943 inclusiv.

România avea drept, precum am spus, la 10,55 la sută din aceste anuități, conform cotei stabilite de conferința dela Spa. Obținând la conferința de la Haga, urcarea acestei cote la 13%, România

are drept la 1.300.000 (un milion trei sute mii) coroane aur pe an, adică 43 (patruzeci și trei) milioane lei anual până în anul 1943 inclusiv.

Când s'a ridicat la Haga, chestiunea stabilirii definitive a reparațiilor datorite de Ungaria, aceasta a susținut cu tărie că nu mai poate plăti reparațiuni peste anul 1943. După aprinse și îndelungate discuțiuni, Ungaria a convenit să plătească timp de 23 ani, anume dela 1944 până la 1966 inclusiv, o anuitate de 13 milioane și jumătate coroane aur, dar nu cu titlu de reparațiuni, ci cu titlu de creanțe speciale derivând din tratatul dela Trianon. Se înțelege că aliații nu au făcut greutăți asupra titulaturei plăților acestora.

*Reclamațiunile Ungare contra
României, Jugoslaviei și Cehoslovaciei.*

Trec acum la chestia reclamațiunilor ungare contra României și a Statelor Micele Înțelegeri.

Înainte Tribunalurilor Arbitrale Mixte instituite conform tratatelor de pace, sunt pendinte un număr mare de procese intentate de supuși unguri contra României, Cehoslovaciei și Jugoslaviei, reclamând că li s'ar fi confiscat sau lichidat fără drept bunurile lor, prin violarea art. 250 din tratatul dela Trianon.

Cele mai cunoscute dintre aceste procese sunt acele ale optanților, adică ale proprietarilor rurali din provinciile foste sub dominațiunea ungară, cari au optat pentru naționalitatea ungară, și cari se plâng că au fost expropriați de moșiile lor, prin aplicațiunea legii agrare.

Dar, în afară de aceste procese ale optanților,

mai sunt, numai contra României, peste două mii cinci sute de alte procese; precum procesele intentate de arhiducii Frederic și Iosef, cari se plâng că li s'au confiscat proprietățile prin greșita aplicare a art. 191 din tratatul dela Trianon, apoi reclamațiuni pentru rechiziții militare, pentru blocări de bani, pentru confiscări de mărfuri sau materiale, reclamațiuni ale căilor ferate de interes particular, ale funcționarilor revocați pentru refuz de a prestă jurământul, etc.

Valoarea tuturor acestor reclamațiuni, după evaluările din cererile adresate tribunalelor arbitrale mixte, este enormă, reprezentând numai față de România aproximativ 40 miliarde de lei.

Opunerea Ungariei de a se examina de către conferință reclamațiile supușilor ei contra statelor Micii Ințelegeri.

Ungaria susținea că toate aceste procese fiind privitoare la creanțe private, nu pot face obiect de discuțiune a conferinței reparațiilor, care nu se poate ocupa decât de datoriile dela Stat la Stat cu titlu de reparații ori cu un titlu similar, — dar numai de creanțe ale unui Stat contra altui Stat, nu de creanțe particulare.

Din acelaș motiv, zicea Ungaria, nu poate fi vorba de compensație între reparații, cari sunt datorii dela Stat la Stat și între reclamațiunile opitanților și celelalte, cari sunt creanțe private.

La aceasta, noi am răspuns că și reparațiile sunt, în ultimă analiză, creanțe private; fiindcă ele sunt destinate mai ales a despăgubi daunele ce au suferit din război supușii țărilor învingătoare.

Statele sunt numai reprezentanții acestor particulari și susținătorii drepturilor lor.

Am adăogat pe de altă parte că, în afacerea optanților, Statul ungar a intervenit, de atâția ani, înaintea forurilor internaționale, în numele supușilor săi.

În fine, am observat că, dacă dorim sincer a lucra pentru pace și a urmări consolidarea ei, trebuie să căutăm a elimina toate motivele de conflict și agitație, și reclamațiile ungare erau tocmai o ocazie de conflict.

Reprezentanții Ungariei au replicat că, în orice caz, ei nu au mandat de a trată din partea diverșilor reclamanți și nu pot să-și aroge dreptul de a trată în numele lor, fără nici o autorizație.

Rezistența Ungariei eră explicabilă. Ea tindea să-și păstreze intacte aceste enorme creanțe, pentru ca — după ce se va fi rezolvit, speră ea, în mod favorabil pentru dânsa, problema reparațiilor — să vie să ne reclame plata acestor datorii considerabile.

Față de insistențele noastre și ale tuturor puterilor creditoare, reprezentanții Ungariei s'au declarat gata a discută problema optanților, dar nu celelalte.

În fine, după lungi și aprigi discuțiuni, punctul nostru de vedere a triumfat în totul și Ungaria a convenit să se examineze de către Conferință chestia tuturor diverselor reclamațiuni ungare împotriva Statelor Micei Antante. (*Aplauze prelungite*).

Cele patru acorduri încheiate cu Ungaria. Redacția supusă revizuirii din punct de vedere pur al formei.

După minuțioase tratative, s'a ajuns la înțelegere, semnându-se un protocol și încheindu-se patru acorduri.

Cum aceste acorduri au fost redactate în ultimul moment, după obositoare ședințe, ne-am temut să nu se fi strecurat greșeli de redacțiune.

De aceea s'a convenit ca textele să fie revăzute din punct de vedere pur al formei, de un comitet care lucrează la Paris.

S'a precizat însă în mod lămurit atât în comisia specială cât și în ultima ședință plenară a conferinței, după cererea mea, că nu poate fi vorba de a se aduce vreo modificare fondului acordurilor, ele constituind un angajament ferm al guvernelor respective.

Două categorii de reclamații.

În aceste acorduri s'au deosebit două categorii de reclamații: prima categorie: reclamațiile agrare, adică procesele optanților, și a doua categorie: toate celelalte reclamațiuni.

Prima categorie: reclamațiile agrare. Respectarea chestiunilor de principiu ridicate de România în procesele optanților.

În ce privește prima categorie, România trebuia întâi să facă să se respecte unele principii pe care le susținuse totdeauna în iritanta chestie a optanților.

Noi ne întemeiasem mai ales pe două principii:

1) că reforma agrară este de domeniul suveranității naționale și prin urmare nu poate fi supusă judecății tribunalelor arbitrale mixte; 2) că străinii, în speță optanții maghiari, nu pot avea drept la privilegiu, ci trebuie să aibă, în ce privește aplicarea reformei agrare, acelaș tratament ca și expropriații români, deci acelaș preț, constatat și plătit în aceleași condițiuni.

România a dobândit, la Haga, deplina satisfacțiune asupra amândoror acestor importante principii. (*Aplauze puternice*).

S'a admis că România nu va plăti optanților unguri decât renta de expropriere, hotărîtă de tribunalele noastre, ca și pentru Români. (*Aplauze prelungite*).

Asemenea s'a admis că tribunalul arbitral mixt, care va examina procesele optanților, nu are nici o competență de a se pronunța asupra reformei agrare, ci va examina numai dacă reclamantul este supus ungar și dacă a fost expropriat.

În acest caz va stabili ce sumă are de primit de la fondul agrar, care are personalitate juridică și în contra căruia se vor îndrepta acum procesele, România rămânând străină de aceste procese și scutită de orice obligațiune sau răspundere, prezentă sau viitoare, cu privire la aceste afaceri. (*Aplauze*).

Modul de lichidare al reclamațiilor optanților. Crearea fondului agrar. Funcționarea și administrarea lui.

Cu respectarea acestor principii, chestiunea reclamațiilor agrare a fost lichidată în modul următor :

Luându-se de bază propunerea d-lui Brocchi, delegat italian, care studiasse profund problema, s'a creiat un fond A, sau fond agrar, de 240 milioane coroane aur, căruia i s'a recunoscut personalitatea juridică ¹⁾.

Acest fond se va substitui României, Cehoslovaciei și Iugoslaviei, în toate procesele agrare pendente înaintea tribunalelor arbitrare mixte sau în procesele viitoare, derivând dintr'un act anterior acordului dela Haga. Contra fondului A, se vor pronunța toate condamnățiunile.

Tribunalele arbitrale se vor complectă cu doi judecători numiți de Curtea internațională de la Haga. Ele vor fi deci alcătuite din 5 judecători, pe când azi sunt compuse din trei: un prezident neutru și doi reprezentanți ai celor două State litigante.

Pot adăogă că, pentru procesele agrare, judecătorul român nu mai e obligat a participă, România ne mai având nici un interes în aceste procese.

Fondul nu va face nici o plată până nu i se vor notifică toate sentințele, — iar atunci va plăti în limita capitalului de care dispune, reducând dar în aceste limite sumele din sentințe, dacă ele ar depăși capitalul fondului.

Dacă, dimpotrivă, capitalul fondului ar depăși valoarea sentințelor, tot ce ar prisosi se va vărsă la fondul B, de care vom vorbi mai departe.

Fondul agrar va fi administrat de un comitet de gestiune compus din 4 membrii, unul numit de

¹⁾ Ulterior, cu ocasiunea redactărei definitive a acordurilor cu Ungaria (semnate la Paris la 28 Aprilie 1930) fondul agrar a fost redus la 219.500.000 coroane aur.

guvernul Ungar și ceilalți 3 numiți de Comitetul financiar al Societății Națiunilor sau alt organism indicat de Anglia, Franța și Italia.

Resursele fondului agrar.

Fondul va fi alcătuit din următoarele resurse:

1. Din renta de expropriere convenită expropriatilor reclamanti, după legea țării ;

2. Din partea convenită Angliei, Belgiei, Franței, Italiei, Japoniei și Portugaliei din anuitățile plătite de Ungaria ca reparațiuni, dela 1931 până la 1943 inclusiv ;

3. Dintr'o anuitate de 6 milioane 100.000 coroane aur, reprezentând partea ce s'ar fi convenit României, Cehoslovaciei și Iugoslaviei, din plățile ce va face Ungaria aliaților dela 1944 până la 1966 inclusiv, sporită această parte cu contribuțiuni dela celelalte puteri creditoare. Mai exact, se poate spune că anuitatea de treisprezece milioane și jumătate coroane aur datorite de Ungaria tuturor Puterilor creditoare timp de 23 ani, adică dela 1944 până la 1966, a fost împărțită în două, și anume: șase milioane una sută mii (6.100.000) coroane aur pe an s'a atribuit fondului agrar, — iar restul de șapte milioane patru sute de mii coroane anual s'a atribuit Fondului B.

4. Din o contribuție a Angliei, Franței și Italiei, plătită prin anuități și anume dela 1933 până la 1943 inclusiv câte trei milioane șase sute de mii coroane aur, — iar dela 1944 până la 1966 câte două milioane două sute optzeci mii coroane aur pe an. În această contribuție, Franța și Italia participă cu câte 40%, iar Anglia cu restul de 20%.

*Lichidarea reclamațiunilor din
a doua categorie. Organizarea
și resursele fondului B.*

Pentru lichidarea reclamațiunilor din a doua categorie, adică a reclamațiilor neagrare, s'a alcătuit un al doilea fond numit *fondul B*, cu un capital de o sută milioane coroane aur.

Acest fond va putea și el să fie investit cu personalitate juridică.

El este alcătuit din următoarele resurse :

1. Din treisprezece anuități de câte trei milioane coroane aur, dela 1931 până la 1943 inclusiv.

Franța și Italia vor vărsa câte 40%, deci câte un milion două sute coroane aur, iar Anglia restul de 20%, deci șase sute mii coroane aur, vărsămintele făcându-se în două rate semestriale egale la 30 Iunie și 31 Decembrie.

2. Din 23 de anuități de câte 7 milioane patru sute de mii coroane aur, dela 1944 până la 1966, luate din anuitățile de 13 milioane și jumătate coroane aur, ce plătește Ungaria în acest interval de timp.

Precum am spus deja, acest fond ar mai putea fi eventual alimentat cu excedentul fondului agrar.

Fondul va putea emite obligațiuni sau procedea la orice operație de credit sau de scont, bazată pe vărsămintele mai sus arătate.

Fondul va fi administrat de un comitet de gestiune compus din șase membrii, numiți de: Anglia, Franța, Italia, România, Cehoslovacia și Iugoslavia.

Caracterul fondului B. Even-tualitatea insuficienței lui. Ga-ranții luate spre a asigura o li-chidare justă.

Fondul *B* este, pentru Statele Micei Înțelegeri, un fond de asigurare, menit a le garantă, în limita capitalului său, de riscurile proceselor neagrare.

El nu este dar menit a acoperi integralmente aceste reclamațiuni neagrare. Dacă sentințele în aceste procese ar depăși capitalul fondului, Statele Micei Înțelegeri ar trebui să completeze a- cea lipsă.

Dar eventualitatea aceasta pare exclusă.

Cifra reclamațiunilor este superioară capitalu- lui fondului *B*. Dar, pe lângă faptul că nu este de crezut ca sentințele să acorde tot ce s'a cerut prin reclamații, sunt o serie de procese, în cari admi- terea reclamațiunei pare cu totul neverosimilă.

De altmintrelea, Statele Micei Înțelegeri au ce- rut și obținut noi garanții pentru o judecată dreaptă.

Mai întâiu s'a sporit cu 2 numărul judecăto- rilor tribunalelor arbitrale, precum am mai spus.

Apoi s'a admis, după cererea noastră, ca toate sentințele acestor tribunale, fie asupra competen- ței, fie asupra fondului, să poată fi atacate cu a- pel înaintea Curței permanente de Justiție inter- națională din Haga.

Noi vom cere, de altfel, în prealabil, acestei Curți, să-și dea avizul asupra interpretării art. 191 din tratatul dela Trianon, pe care text se întemeiază arhiducii în reclamațiile lor.

Noi credem că ei se întemeiază fără drept pe acest articol, fiindcă el nu poate fi interpretat de-

cât în sensul că bunurile ce ei posedă trec Statului român fără despăgubire. Textul englez, mai ales, este foarte clar.

De aceea noi sperăm că reclamațiile arhiducilor vor fi înlăturate cu totul și o sumă importantă din fondul *B* va rămâne disponibilă. Acest disponibil va reveni Angliei, Franței și Italiei, în proporția contribuțiilor lor la fondul *B*.

Iată cum s'au rezolvit definitiv toate problemele reparațiilor germane și orientale. (*Aplauze repetate*).

Două chestiuni speciale : Sentințele în favoarea Românilor și restituirea bunurilor fundațiilor lor.

Voi adăogi că două chestiuni speciale au fost rezervate spre a fi negociate direct între Ungaria și România, anume: chestia achitărei sentințelor tribunalului arbitral mixt, date în favoarea Românilor și chestia restituirei averilor fundațiilor culturale sau pioase ce revin Românilor, în special fundațiunea Gojdu.

La cererea mea, d-l Walko, ministrul de Externe al Ungariei, a declarat în ultima ședință plenară a Conferinței, că Ungaria este gata a negocia.

Am rugat pe d-l Titulescu să negocieze chestiunea acum la Paris. Reprezentanții Ungariei au cerut un scurt termen spre a-și procura toate documentele necesare.

Bilanțul general financiar pentru România.

Făcând acum bilanțul financiar general pentru România, constatăm următoarele :

1. Toate datoriile de război față de aliați sunt acoperite integral din reparațiile germane, fără nici o contribuție din budgetul țării. Aceste datorii reprezintă aproximativ 80 miliarde lei.

2. Din reparațiile germane și orientale, România va avea un excedent anual de 174 milioane lei pe an până la 1943, și de 131 milioane lei pe an după 1943 până la 1966. Aceasta reprezintă în total aproximativ 3 miliarde 200 milioane.

3. Toate pretențiile ungare sunt lichidate fără vre-o plată din partea noastră și fără eventualitate serioasă de sacrificii viitoare. Deci aproximativ patruzeci miliarde lei, din cari cel puțin patru miliarde ni se reclamau pentru optanți, sunt pentru noi quasi-anulate. Sau, dacă vom considera neîntemeiate 35 miliarde din reclamațiile acestea, ar rămânea aproximativ cinci miliarde anulate.

4. Datoriile pentru bunurile cedate și pentru liberare sunt anulate, fără nici un sacrificiu din partea noastră. Acestea reprezintă împreună aproximativ patruzeci și șase miliarde și jumătate lei.

Rezumând, într'o singură cifră, beneficiul României, după rezultatele obținute la Haga, el reprezintă aproximativ nouăzeci miliarde lei, sau socotind nejustificate 35 miliarde din reclamațiile ungare, beneficiul ar fi aproximativ cincizeci și cinci de miliarde lei, peste acoperirea integrală a datoriilor noastre de război față de aliați. (*Aplauze puternice și repetate*).

Orice om de bună credință trebuie să convie că acest rezultat este splendid. (*Aplauze îndelung repetate*).

Bilanțul politic.

Dacă bilanțul financiar este atât de bun, bilanțul politic este tot așa de bun.

Mai întâi România, scutită de atâtea datorii apăsătoare și asigurată de plata datoriilor de război, devine mai liberă în acțiunea ei de refacere și consolidare. (*Aplauze puternice*).

Apoi recunoașterea de către toți aliații a dreptății cererilor României, întărește prestigiul ei în concertul națiunilor. (*Aplauze repetate*).

Pe urmă, rezolvirea definitivă a problemelor grele ce apăsau asupra politicii mondiale și a diferendelor cari erau o cauză de îngrijorare și de eventuale conflicte, consolidează pacea, spre folosul tuturor națiunilor laborioase.

Iar colaborarea conciliantă a tuturor Puterilor, altădată adversare, la Conferința dela Haga, a întărit încrederea reciprocă între State și este de sperat că va deschide o nouă epocă în politica mondială, epoca de apropiere sinceră între popoare. (*Aplauze puternice și prelungite*).

Sunt încredințat că aceste efecte binefăcătoare se vor resimți în curând în Europa și, în special, în Europa Centrală.

În fine, colaborarea intimă și eficace a Statelor Micii Înțelegeri, a dovedit odată mai mult cât de mare valoare are această grupare în politica internațională și cât de folositoare este acțiunea sa pentru consolidarea păcii, — iar pe de altă parte unirea intimă a acestor trei State s'a întărit încă prin această frumoasă acțiune unitară. (*Aplauze îndelung repetate*).

Sprijinul binevoitor al marilor aliași. Concursul celorlalte Puteri creditoare. Solidaritatea Micei Înțelegeri.

Aceste admirabile rezultate financiare și politice și — în deosebi — rezultatele excelente pentru România, le datorim în primul rând deosebitei bunăvoințe a marilor noastre aliate Anglia, Italia și mai cu seamă Franța, cărora trebuie să le fim recunoscători. (*Aplauze îndelung repetate*).

Trebuie asemenea să mulțumim Japoniei, Belgiei și Portugaliei, pentru dovezile de bunăvoință ce ne-au dat și să exprimăm omagiul nostru Președintelui Comisiunii Reparațiilor Orientale, d-l ministru Loucheur, care a contribuit într'un mod puternic la soluționarea problemelor grele ce avea de rezolvit acea Comisie. (*Aplauze*).

Un element principal al succesului nostru este, precum am avut ocazia să o mai spun, solidaritatea deplină și acțiunea unitară a Statelor Micei Înțelegeri. (*Aplauze*).

Activitatea Delegațiunii Române.

Dar rezultatele admirabile pentru România se înțelege că nu s'ar fi putut obține, dacă delegația română nu și-ar fi făcut deplin datoria. (*Aplauze puternice*).

Din cauza funcției mele, eu am avut conducerea delegației și port dar principala răspundere a activității ei, de care sunt mândru. (*Aplauze repetate*).

Dar nu poate fi vorba să cumulez asupra mea meritele celorlalți membrii ai delegației.

Toți delegații și experții noștri și-au făcut datoria cu prisosință. (*Aplauze*).

În August, d-l Mihai Popovici (*Aplauze*), în Ianuarie d-l Lugoșianu (*aplauze*) au susținut în mod eminent legitimele noastre cereri, iar experții noștri, d-nii Zeucianu, Savel Rădulescu, Tutuc, ne-au dat cu înaltă destoinicie prețiosul lor concurs. (*Aplauze*).

Dar acela care, în privința meritelor, este în frunte, e strălucitul nostru coleg, d-l Titulescu. (*Aplauze îndelung repetate*).

Prin uimitoarea pătrundere a spiritului său, prin toate excepționalele sale calități, prin profunda cunoaștere a tuturor problemelor ce se discutau la Haga, d-l Titulescu a adus contribuția cea mai însemnată la rezultatele dobândite și a fost dese ori purtătorul de cuvânt al tuturor celor 3 State din Mica Înțelegere. (*Aplauze puternice*).

Activitatea guvernului.

Fericit de a fi putut pune în serviciul Țării munca mea într'un prilej de o așa mare însemnatate istorică, constat cu satisfacțiune că Țara își dă seamă că Guvernul nostru și în această problemă fundamentală, ca și în altele, a știut să-și conducă activitatea sa în așa mod, încât să aducă Patriei cele mai mari servicii. (*Aplauze îndelung repetate*).

Când am ajuns la cârma Țării, problema grea a reparațiilor intrase de curând într'o fază decisivă, din care putea să rezulte ori agravarea tristă a nedreptăților făcute României în trecut, ori repararea luminoasă a acestor nedreptăți.

Am știut să organizăm și să conducem acțiunea

noastră în așa fel, încât să ajungem la acest din urmă admirabil rezultat. (*Aplauze puternice*).

Continuu în acord cu d-l Prim ministru Iuliu Maniu (*Aplauze îndelung repetate*) și cu neîntrecutul reprezentant al țării, d-l Titulescu (*aplauze*), ale cărora sugestii au contribuit în mod însemnat la desfășurarea acțiunii noastre, politica Guvernului a fost în mod metodic îndreptată către fericitul rezultat dobândit.

Izbânda este a Țării noastre iubite.

(*Aplauze îndelung repetate. Ovațiuni puternice. Domnul Ministru al Afacerilor Străine este viu felicitat de Banca ministerială și Senatorii din majoritate*).

14 Février 1930

*Exposé fait aux représentants
de la presse roumaine et aux
correspondants étrangers (réunis
au Ministère des Affaires Étran-
gères) sur les résultats de la
Conférence de la Haye, pour la
Roumanie.*

Mesdames,

Messieurs,

L'exposé, que je viens de faire tout à l'heure devant la Chambre des Députés et devant le Sénat sur les résultats de la Conférence des Réparations de La Haye, ne pouvait pas rendre superflu cet entretien avec vous sur la même question. Bien que la presse ait naturellement assisté aux séances d'aujourd'hui du Parlement, j'ai tenu, comme un hommage pour la presse, à m'entretenir le même jour avec vous sur ce problème d'importance capitale.

Cet entretien est, d'autre part, utile pour différentes raisons et, d'abord, parce que conformément à la règle que nous avons établie ici, vous avez la possibilité de me demander des renseignements complémentaires. J'ai ainsi l'occasion de préciser et de compléter les explications données

devant le Parlement et l'opinion publique pourra être plus amplement informée.

Il est évident, d'ailleurs, que je ne saurais vous dire, au fond, autre chose que ce que je viens de dire au Parlement, car je ne puis pas changer les faits.

La Conférence de La Haye est l'évènement international le plus important qui se soit produit depuis la fin de la guerre.

Les accords y conclus ont mis fin à la lutte âpre et prolongée, livrée autour des obligations financières résultant des traités de paix de 1919, lutte accentuée encore à la suite des complications provoquées par les dettes de guerre inter-alliées.

Toute la politique internationale durant les onze dernières années a été dominée par cette lutte, qui vient d'être heureusement terminée d'une manière satisfaisante par les accords signés à La Haye.

Il est nécessaire de jeter un coup d'œil sur les phases de cette lutte pour mieux comprendre les résultats auxquels nous sommes arrivés.

Les traités de paix conclus en 1919 avaient énoncé les principes d'après lesquels devaient être fixées les réparations dûes par l'Allemagne, l'Autriche, la Hongrie et la Bulgarie.

Ces traités constatent le droit des alliés à une réparation intégrale des dommages qui leur avaient été causés par la guerre et, reconnaissant que les ressources des débiteurs étaient insuffisantes pour couvrir intégralement ces dettes,

chargent la Commission des réparations d'établir le montant et les modalités de paiement de ces réparations.

Préalablement l'Allemagne devait payer jusqu'au 1 Mars 1921, une première somme de vingt milliards de marks or, en marchandises, navires et valeurs.

Les livraisons en nature commencèrent immédiatement, mais des difficultés ont surgi bientôt et les représentants des Alliés réunis à San Rémo, en Avril 1920, durent avertir l'Allemagne que, dans le cas où elle ne tiendrait pas ses engagements, des sanctions seraient appliquées contre elle.

Après San Rémo, de 1920 à 1923, une série de Conférences interalliées cherchèrent en vain une solution définitive au problème des Réparations.

La Conférence de Boulogne, en Juin 1920, s'est occupée du montant des réparations allemandes et a fixé le chiffre total à 269 (deux cent soixante neuf) milliards de marks or, payables en 42 ans.

En Juillet 1920, se réunissait la Conférence de Spa, laquelle est la plus connue. Elle fut nettement défavorable à la Roumanie. En effet, l'accord qui y fut conclu, le 16 Juillet 1920, sur la répartition entre Alliés des réparations allemandes, ne tient pas compte des droits de la Roumanie. Cet accord, injuste pour notre pays, a régi la répartition des réparations jusqu'à la Conférence de La Haye.

Le total des réparations allemandes fut réparti à Spa de la manière suivante :

France 52%
Angleterre 22%
Italie 10%
Belgique 8%
Japon 0,75%
Portugal 0,75%

La différence de $6\frac{1}{2}\%$ a été réservée à la Grèce, à la Roumanie et à la Yougoslavie.

Sans avoir distribué ces $6\frac{1}{2}\%$, la Conférence — on l'a appris officieusement — réservait à la Roumanie seulement 1%. Nos délégués refusèrent de signer l'accord de Spa, en protestant contre l'injustice faite à la Roumanie.

Deux ans plus tard, en Juin 1922, un arrangement spécial accordait à la Yougoslavie une cote de 5% et en Janvier 1925, la Conférence des Ministres des Finances répartissait entre la Roumanie et la Grèce le reste de $1\frac{1}{2}\%$, à savoir:

Roumanie 1,1%
Grèce 0,40%.

La Conférence de Spa a fait aussi la répartition des réparations orientales, c'est à dire austro-hungaro-bulgares, de la manière suivante: la première moitié était affectée aux Etats Alliés participants aux réparations allemandes, en respectant les mêmes cotes. La Roumanie se voyait donc attribuer sur cette première moitié un pourcentage de 1,1%.

La seconde moitié des réparations orientales

se répartissait comme suit: Italie 40%, et l'on réservait le reste de 60% pour la Grèce, la Roumanie, la Yougoslavie et éventuellement d'autres puissances admises au bénéfice des réparations.

Ultérieurement, de ces 60%, il fut attribué, en Juillet 1922, 15% à la Yougoslavie et la Conférence des Ministres de Finances distribua en Juillet 1925 le reste de 45%, entre la Grèce et la Roumanie dans les proportions suivantes: 25% à la Grèce et 20% à la Roumanie.

La cote de la Roumanie, calculée sur les deux moitiés des réparations orientales, correspondait donc à 10,55%.

Faisant le même calcul pour tous les pays bénéficiant des réparations orientales, nous arrivons aux cotes totales suivantes :

France	26%
Italie	25%
Grèce	12%
Angleterre	11%
<i>Roumanie</i>	<i>10,55%</i>
Yougoslavie	10%
Belgique	4%
Japon	0,375%
Portugal	0,375%

Il est nécessaire de rappeler ici que la Roumanie et les autres pays successeurs, c'est-à-dire les Etats qui ont été constitués ou complétés par des anciennes provinces austro-hongroises, sont non seulement créanciers mais aussi débiteurs en vertu des traités de paix.

Les Etats Successeurs avaient deux catégories de dettes (d'après les Traités): les dettes de libération et les dettes pour les biens cédés.

Les dettes de la première catégorie avaient leur origine dans les dépenses faites par les Alliés pour la libération des territoires attribués aux Pays Successeurs.

Comme il était impossible de récupérer ces dépenses sur les anciens ennemis, vu l'insuffisance de leurs ressources, on a demandé leur remboursement aux Etats Successeurs, qui ont admis de payer ces dettes de libération par un accord signé en même temps que le Traité de Saint Germain avec l'Autriche, le 10 Septembre 1919.

La Roumanie a signé cet accord en même temps que le traité sur les minorités, le 9 Décembre 1919.

Le chiffre de ces dettes a été fixé à 1 milliard 500.000.000 de francs or, somme légèrement réduite plus tard à 1.447.922.000.

Le 4 Novembre 1924, la Commission des réparations répartissait cette somme entre les Etats Successeurs et mettait à la charge de la Roumanie une somme de 235.141.000 francs or.

La seconde catégorie des dettes provenait du fait que sur les territoires acquis par les Etats Successeurs il y avait des biens qui appartenaient à l'Etat Souverain antérieur, soit à l'Autriche, soit à la Hongrie, soit à l'Empire Austro-Hongrois. Ces biens devenaient dorénavant la propriété du nouvel Etat Souverain, et l'on a cru

juste que cet Etat Successeur paye la valeur de ces biens.

Ces sommes devaient être payées aux Alliés, au compte des réparations, c'est à dire déduites du chiffre des réparations exigées de l'Autriche et de la Hongrie.

De ces biens cédés, plusieurs évaluations furent faites. Celle, officieusement admise par la Commission des réparations, fixait les dettes de la Roumanie pour les biens cédés au chiffre approximatif de 1.200.000.000 de francs or.

En résumé la Roumanie était donc créancière d'une cote de 1,1% sur les réparations allemandes, plus une cote de 10,55% sur les réparations orientales, le quantum de toutes ces réparations n'étant pas encore fixé.

D'autre part la Roumanie était débitrice de 235.000.000 de francs or au titre de sa dette de libération et de 1.200.000.000 de francs or au titre des biens cédés, soit un total de 1 milliard 435.000.000 de francs or, équivalent à 40 milliards 600.000.000 de lei.

Après la Conférence de Spa, d'autres conférences — réunies à Bruxelles, à Paris, à Londres — essayèrent, sans succès, de fixer le total des réparations allemandes.

Mais les Traités stipulaient qu'on devait notifier à l'Allemagne, au plus tard le 1 Mai 1921, le chiffre de ses obligations financières envers les Alliés.

En exécution de cette clause, la Commission des réparations, conformément aux dispositions des traités, fixa enfin, le 27 Avril 1921, le total

des réparations dûes par l'Allemagne et ses co-alliés au chiffre de 132 milliards marks or et, le 5 Mai 1921, établissait un état de paiement qui fixait les modalités d'acquittement. Il obligeait l'Allemagne de remettre à la Commission des réparations trois catégories de bons: Bons A, d'une valeur de 12 milliards de marks or; bons B, d'une valeur de 38 milliards de marks; bons C, d'une valeur de 82 milliards de marks or. Les deux premières catégories de bons pouvaient être mis immédiatement en circulation.

Après avoir accepté cet arrangement et commencé à payer, l'Allemagne déclare, en Décembre 1921, qu'elle ne peut plus faire face à ses engagements et demande des délais.

Elle se heurta au refus de la Commission des réparations. D'infructueuses et pénibles négociations se prolongèrent jusqu'en Janvier 1923, quand, à titre de sanction contre l'Allemagne, conformément au traité de Versailles, pour non accomplissement de ses engagements, la France et la Belgique occupèrent militairement le bassin de la Rhur, riche en charbon.

L'Angleterre s'y est joint bientôt et l'Italie donna ensuite son assentiment.

Le conflit entre l'Allemagne et les alliés est ainsi arrivé au point culminant.

A l'occupation de la Ruhr, l'Allemagne répondit par la résistance passive et par une série de mesures de nature à rendre illusoire tout dédommagement des Alliés.

D'autre part une catastrophe financière de l'Allemagne paraissait imminente. Vous vous

rappelez la chute vertigineuse de la monnaie allemande.

Ce concours de circonstances a poussé tout le monde vers l'entente.

Un accord fut signé, en Octobre 1923, entre les Alliés et l'Allemagne, pour examiner la capacité de paiement de l'Allemagne et adapter à cette capacité l'exécution de ses obligations envers les Alliés et, d'autre part, pour prendre des mesures propres à l'assainissement de sa situation financière et économique.

Ce fut le but du Plan Dawes.

Pourtant, dans la situation chaotique d'alors de l'économie allemande il ne pouvait être question de régler définitivement le problème des réparations.

Le Plan Dawes ne pouvait donc être qu'une solution provisoire.

Laissant intact le chiffre total des réparations (fixé antérieurement à 132 milliards de marks or) le plan Dawes établissait l'annuité normale à payer par l'Allemagne à deux milliards et demi de marks or. Mais, pour les quatre premières années, il accordait à l'Allemagne un moratorium partiel, réduisant sensiblement le montant des annuités.

Comme les annuités du plan étaient censées atteindre la limite maxima de la capacité de paiement de l'Allemagne, elles comprenaient donc tout ce que l'Allemagne devait payer à quelque titre que ce soit. En dehors de ces annuités, à aucun titre, rien ne pouvait être réclamé par les alliés.

La disposition des traités qui prévoyait que les restitutions devaient être payées en sus des réparatoires, ne pouvait plus être appliquée (sauf pour des éventuelles et problématiques restitutions en nature).

Désormais, les restitutions entraient, de fait, dans le montant des réparations, dans ce sens que pour toucher la contre-valeur des restitutions, il fallait le consentement de tous les créanciers, puisque les annuités prévues par le plan constituaient le seul paiement possible et qui devait être réparti entre tous.

Les annuités étaient couvertes par quatre catégories de ressources: 1) les recettes budgétaires; 2) les recettes des chemins de fer; 3) le produit de l'impôt sur les transports; et 4) la contribution de l'industrie.

Pour assurer le contrôle de ces ressources et l'encaissement des recettes, toute une série d'institutions fut organisée. Signalons surtout le Comité de Transfert, destiné à transférer les sommes de façon à ne point ébranler ni l'économie allemande, ni la stabilité définitive du mark et l'Agent général des paiements, qui avait la conduite et le contrôle de toutes les opérations.

Le Plan Dawes fut soumis à l'approbation d'une conférence internationale, réunie à Londres le 16 Juillet 1924.

Au cours de cette conférence, la Roumanie déclara le 28 Juillet qu'elle approuvait le Plan Dawes, comme instrument de paiement de l'Allemagne. Mais, par un mémoire séparé, elle demande, en premier lieu, l'augmentation de la cote

de Spa et réclame le paiement, par priorité, des billets de la Banque Générale et des dommages causés par l'application anticipée du Traité de Bucarest.

La mise en application du Plan Dawes commença le 1 Novembre 1924 et, durant près de cinq années, il remplit d'une manière satisfaisante les buts pour lesquels il avait été institué.

Le caractère provisoire, donc incertain, du Plan Dawes et d'autres considérations plaidaient pour sa révision.

La base du Plan Dawes étant purement politique, puisque constituée par des arrangements de paiement d'Etat à Etat, elle risquait à tout moment d'être anéantie par des mesures erronées ou malveillantes de l'Allemagne. D'autre part, il ne paraissait pas possible de prolonger indéfiniment le contrôle économique et financier sévère de l'Allemagne et, d'ailleurs, ce contrôle ne constituait pas une garantie absolue. Il fallait donc substituer à cet arrangement à base politique un autre arrangement basé sur une organisation d'un caractère commercial.

Il fallait aussi donner satisfaction à une préoccupation fondamentale des alliés: celle de lier le problème des réparations au problème des dettes interalliées, pour assurer les alliés qu'ils vont recevoir de l'Allemagne au moins l'équivalent de ce qu'ils auront à payer comme dettes de guerre.

D'un autre côté, l'Allemagne demandait l'évacuation de son territoire occupé, la levée du contrôle financier et la réduction du chiffre des réparations.

Voilà bien des raisons qui devaient conduire à la révision du plan Dawes.

A la session de Septembre 1928 de la Société des Nations, le chancelier d'Allemagne ayant insisté pour l'évacuation de la Ruhr, on est parvenu à l'accord du 16 septembre 1928 qui décidait que: 1) des négociations seraient engagées en vue de l'évacuation anticipée de la Rhénanie; 2) une commission d'experts serait instituée pour proposer un règlement définitif du problème des réparations; 3) une commission de constatation et de conciliation serait nommée.

Cet accord constitue la genèse du Plan Young. En effet conformément à cet accord, les experts furent désignés et, le 11 Février 1929, les travaux commencèrent sous la présidence du financier américain M. Young.

Le nouveau plan ou Plan Young fut terminé et remis aux puissances le 7 Juin 1929. Voici ses dispositions caractéristiques :

1. Il fixe le chiffre total des réparations allemandes à une somme bien inférieure au dernier montant de 132 milliards de marks or, en les réduisant à un total de 38 milliards de marks or.

2. Il établit le nombre et le montant des annuités jusqu'à paiement complet, en échelonnant les paiements sur 59 années, soit de 1929 à 1988. Les annuités des 37 premières années sont destinées à couvrir les dettes interalliées et une partie des dommages de guerre. La valeur moyenne des annuités est de deux milliards de marks or pour cette période. Les 22 autres annuités, à commencer par l'annuité de 1966-67, doivent seule-

ment couvrir les dettes interalliées et leur chiffre varie de un milliard 700 millions à 897 millions de marks or.

3. Le plan qui a ainsi établi une corrélation entre les réparations et les dettes interalliées, stipulait qu'une éventuelle réduction des dettes par les Etats Unis entraînerait une réduction proportionnelle des annuités du Plan Young.

4. Tous les paiements et opérations prévues par le Plan Young seront effectuées par la Banque des Règlements Internationaux, créée à cet effet avec le concours des principales banques d'émission du monde.

5. Une partie de chaque annuité est inconditionnelle, c'est à dire, ne peut être ajournée. Le reste de l'annuité peut être ajournée pour deux années, sous certaines conditions. C'est là une possibilité de moratoire partiel et à court terme, afin de ne pas ébranler la stabilité du change allemand dans les années de crise.

6. Ces annuités inconditionnelles peuvent être mobilisées. Il sera donc possible, dès le premier jour, de procéder à des émissions basées sur la partie inconditionnelle. Ce montant, se chiffrant à plusieurs milliards, pourra être réalisé par un emprunt à titres au porteur, faciles à placer sur tous les marchés financiers. L'opération prend donc un caractère nettement commercial.

7. Le paiement des annuités sera fait avec des sommes provenant de deux ressources: la Compagnie des Chemins de Fer du Reich et le budget de l'Etat Allemand.

8. Les prestations en nature sont réduites, s'étendant seulement sur dix années et vont en dé-

croissant de 750 à 300 millions de marks or.

9. En dehors de ces annuités les Alliés ne peuvent plus rien réclamer à l'Allemagne, les annuités comprenant non seulement la dette-réparation, mais toutes les autres obligations financières de l'Allemagne découlant des traités de paix.

10. L'entrée en vigueur du Plan Young entraîne la cessation du contrôle financier et la suppression de toutes les organisations de contrôle et de paiement instituées par le Plan Dawes.

11. Le Plan Young est considéré comme un tout indivisible par les experts, qui déclinent toute responsabilité quant aux conséquences, en cas de modification même partielle.

Tel est, dans son essence, le Plan Young.

L'approbation de ce plan a été soumise à la conférence réunie à La Haye le 6 Août 1929.

Cet exposé historique était nécessaire pour envisager le problème des réparations dans toute sa complexité et pour mieux le comprendre.

Mais je ne ferai point devant vous, comme je ne l'ai pas fait, d'ailleurs, devant le Parlement, l'historique des réparations orientales. Celles-ci ont, en effet, suivi le sort des réparations allemandes.

Il suffit de rappeler que l'Autriche, la Hongrie et la Bulgarie ont bénéficié de moratoria et que la Conférence de Paris de Mars 1922, avait fixé le montant total des réparations dûes par ces pays au chiffre de sept milliards et demi de francs or (soit six milliards de marks or).

La Conférence de la Haye eut deux sessions: la première en Août 1929, qui résolvait certains

litiges ayant trait aux réparations allemandes ; l'autre en Janvier 1930, qui a réglé l'ensemble du problème des réparations allemandes et non allemandes.

Voyons maintenant quels ont été pour la Roumanie les résultats de la Conférence de La Haye.

Occupons-nous, d'abord, des réparations allemandes, donc du Plan Young.

D'après ce plan, la Roumanie, durant les 37 premières années, a droit à une annuité, au titre des réparations allemandes, de 20 millions 100 mille marks or, soit 800 millions 500 mille lei, tout en devant payer au compte des dettes interalliées une annuité de 21 millions 700 mille marks or, soit 864 millions de lei. D'où un déficit annuel de 63 millions 700 mille lei.

Durant les 22 autres années nous avons à recevoir au titre des réparations allemandes une annuité de 1 milliard 672 millions 600 mille lei et à payer en retour 1 milliard 714 millions 800 mille lei. D'où un déficit de 42 millions, 200 mille lei.

Nous avons donc cherché à couvrir ces déficits et de nous assurer un solde actif.

Mais la difficulté était double.

Le montant total des réparations fixé par le plan Young constituant un maximum pour l'Allemagne, nos déficits ne pouvaient être comblés que sur les cotes dûes aux Alliés. D'autre part le Plan Young n'était pas modifiable. Vous vous rappelez que les experts avaient décliné toute responsabilité en cas de modification.

Pour écarter ce dernier obstacle, notre col-

lègue M. Titulesco a trouvé une formule ingénieuse: il proposa que les ajustements soient faits soit dans le cadre du Plan Young, soit en dehors de ce cadre.

Conformément à cette formule, les ajustements nécessaires ont été faits en dehors du Plan Young.

La Roumanie a vu sa situation améliorée grâce à la bonne volonté témoignée par la France et l'Italie, qui réduisirent sensiblement le montant de nos dettes de guerre envers elles.

La France nous a consenti une réduction d'environ 55%, à savoir une réduction annuelle de 4 millions de marks or environ, ou 152 millions 800 mille lei durant 37 ans et renonciation aux annuités dûes pour les deux dernières années qui dépassent la durée du plan Young. La somme des annuités réduites par la France représente (pour 35 ans) environ sept milliards lei.

Le 17 Janvier 1930, j'ai signé à La Haye avec Mr. Chéron, Ministre français des Finances, l'accord ayant trait à ces réductions.

L'Italie renonça entièrement à dix de nos annuités, du 1 Juillet 1967 au 1 Juillet 1976, chaque annuité représentant 6 millions 500 mille liras italiennes. La somme des annuités réduites par l'Italie représente environ 578 millions lei.

Le 20 Janvier 1930, j'ai signé également à la Haye, avec Mr. Mosconi, Ministre des Finances d'Italie, l'accord concernant cette réduction.

Grâce aux réductions consenties par les deux nations sœurs, la Roumanie est en mesure de couvrir au moyen des annuités que lui assure le Plan Young toutes ses dettes interalliées, dont la

somme des annuités représente 1 milliard 943 millions et $\frac{1}{2}$ marks or, c'est-à-dire presque quatre vingt milliards de lei.

Elle bénéficie en outre, durant 37 années, d'un excédent annuel de 2 millions 200 mille marks or, soit 86 millions de lei par an.

Voici les résultats de la Conférence, pour la Roumanie, quant aux réparations allemandes.

Passons maintenant au problème des réparations orientales.

Le Plan Young ne s'occupant que des réparations allemandes, résolvait seulement en partie le grand problème des réparations. Mais il déchargeait l'Allemagne de son obligation solidaire de paiement pour les réparations dûes par l'Autriche, la Hongrie et la Bulgarie.

La Roumanie et les autres créanciers de ces pays perdaient donc la garantie de l'Allemagne. Or il était inadmissible d'accepter cette diminution de garantie, sans savoir à quoi s'en tenir au sujet des réparations orientales.

D'autre part, l'intérêt de la Paix réclamait le règlement du problème intégral des réparations. Résoudre seulement la question des réparations allemandes et laisser en suspens les réparations orientales, c'eut été maintenir dans l'Europe Centrale et Orientale des causes d'irritation et de conflit, ainsi qu'une continuelle agitation défavorable à la consolidation de la Paix.

Il fallait donc, dans l'intérêt de la Paix, régler la question des réparations orientales et il fallait la résoudre en même temps que la question des réparations allemandes, car, après le règlement

de celle-ci, les grandes puissances occidentales se seraient désintéressées du problème et il eut menacé de traîner et d'aboutir à une grave crise de nature à troubler la tranquillité du monde.

C'est pour celà que le Gouvernement dont je fais partie a insisté continuellement depuis le mois de Décembre 1928 pour le règlement simultané des réparations allemandes et orientales.

Nous avons fait dans ce but des démarches réitérées auprès de la Commission des Réparations et des Gouvernements des Puissances Alliées.

Dans la première session de la Conférence de La Haye, en Août 1929, la Grèce, la Tchecoslovaquie et la Yougoslavie se sont ralliées à la demande de la Roumanie et notre point de vue a triomphé.

A la fin de la session d'Août, la Conférence a nommé des commissions spéciales qui devaient s'occuper du problème des réparations orientales et rendre compte à la Conférence dans la prochaine session, pour laquelle allaient être convoquées aussi l'Autriche, la Hongrie et la Bulgarie, qui n'avaient pas été invitées à la session d'Août.

C'est ainsi, que dans la session de Janvier, le problème des réparations orientales est venu à l'ordre du jour, sur le rapport des commissions qui avaient travaillé dans l'intervalle à Paris, et la Conférence a abouti à un règlement définitif des réparations dites non-allemandes.

Analysons succinctement les résultats obtenus par la Roumanie quant aux réparations orientales.

Elle a obtenu d'abord l'annulation des énormes dettes résultant de la cession des biens et de la libération des Roumains de Transylvanie, de Bucovine et du Banat.

Ces dettes, comme je l'ai déjà dit, représentent 1 milliard 435 millions de francs or, soit approximativement 46 milliards de lei.

L'annulation de ces dettes n'impliquant aucune renonciation aux sommes qui nous sont dûes au titre des réparations par la Bulgarie et, jusqu'en 1943, par la Hongrie, indirectement nos droits aux réparations se sont trouvés augmentés. Cette augmentation a été accentuée encore par une allocation d'une cote supplémentaire de $2\frac{1}{2}\%$, à prélever sur ces réparations. En effet, notre cote des réparations orientales qui était de $10,55\%$, est actuellement de 13% .

Examinons maintenant la situation, par rapport à chacun des trois pays débiteurs.

De la part de l'Autriche, à cause de sa situation financière difficile, ni la Roumanie, ni les autres Etats ne reçoivent aucun paiement. Toutes les obligations s'éteignent réciproquement. La valeur des biens sous séquestre liquidés reste acquise à la Roumanie. Les biens séquestrés et non liquidés seront restitués à leurs propriétaires.

En ce qui concerne la Bulgarie, la cote des réparations à recevoir par la Roumanie est de 13% , jusqu'à 1966, lorsque les annuités des réparations bulgares cessent.

D'autre part j'ai signé à la Haye, le 20 Janvier 1930, avec Mr. Burof, Ministre des Affaires Etrangères de Bulgarie, un accord relatif aux

biens bulgares mis sous séquestre et soumis à la liquidation en Roumanie.

Les biens bulgares non liquidés jusqu'au 1 Novembre 1929, reviendront à leurs anciens propriétaires contre un dédommagement de 110 millions de lei payés par la Bulgarie, en deux versements, à savoir: la moitié de la somme trois mois après la ratification de l'accord et l'autre moitié un an après le premier paiement.

Ces paiements sont en sus de la cote qui revient à la Roumanie des réparations.

La restitution des biens bulgares se fera après le premier versement, dans l'état où ils se trouvent et sans autre obligation d'aucune sorte de notre part quant à l'état de ces biens.

Ne seront point restitués: 1) les sommes résultant des liquidations; 2) les actions de la Banque Nationale et des Sociétés de Navigation Roumaine; 3) les revenus des biens séquestrés jusqu'au moment de la restitution; 4) certains immeubles figurant sur une liste spéciale.

La Gouvernement Bulgare s'est obligé de régler, avant l'entrée en vigueur de l'accord sur le biens séquestrés, certaines affaires concernant les ressortissants roumains, dans le but de liquider à cette occasion toutes les questions pendantes entre les deux pays.

En dehors de l'indemnité de 110 millions de lei payée par la Bulgarie, la Roumanie touchera des Alliés, aproximativement 160 millions de lei, par l'augmentation de sa cote de 10,55% à 13% sur les réparations bulgares et hongroises, comme je l'ai déjà indiqué.

En ce qui concerne la Hongrie, il y a d'abord la question des réparations et ensuite celle des réclamations énormes faites par la Hongrie.

Pour ce qui est des réparations, la situation est la suivante.

A l'heure actuelle la Hongrie paye, au titre des réparations, une annuité de 10 millions de couronnes or jusqu'à 1943 inclusivement. La Roumanie touche 13% de ces annuités, ce qui représente 43 millions de lei par an.

La Hongrie a refusé de payer des réparations après 1943. Mais elle accepta, après des vives discussions de payer durant 23 ans (de 1944 à 1966 inclusivement) une annuité de 13 millions et demi de couronnes or, non pas au titre de réparations, mais à celui de créances spéciales dérivant du Traité de Trianon.

Sur la dénomination de ces paiements, bien entendu que les Alliés ne firent point de difficulté.

Passons maintenant à la question des réclamations hongroises contre la Roumanie et les autres États de la Petite Entente.

Ce sont les procès intentés, devant les tribunaux d'arbitrage mixtes, par les sujets hongrois qui se plaignent que la Roumanie, la Tchécoslovaquie et la Yougoslavie auraient confisqués ou liquidés injustement leurs biens en violant l'art. 250 du Traité de Trianon.

Les plus connus de ces procès sont ceux des optants, c'est à dire des propriétaires terriens des provinces ayant appartenu à la Hongrie, qui ont opté pour la nationalité magyare et se plaignent

d'avoir été expropriés de leurs terres, par l'application de la loi agraire.

En dehors de ces réclamations, il y a contre la Roumanie plus de 2500 autres procès, à savoir: les réclamations des Arhiducs Frédéric et Joseph qui se plaignent de la confiscation de leurs propriétés par une application, disent-ils, erronée, de l'art. 191 du traité de Trianon; ensuite des réclamations pour des réquisitions militaires, pour des confiscations de marchandises et de matériaux et certaines réclamations des sociétés de chemins de fer d'intérêt privé, de fonctionnaires révoqués pour refus de prêter serment, etc.

D'après l'estimation établie dans les requêtes adressées aux tribunaux mixtes, la valeur de toutes ces réclamations représente, contre la Roumanie seule, environ 40 milliards de lei.

La Hongrie soutenait que ces réclamations, celles des optants comme toutes les autres, n'avaient rien à faire avec les réparations et ne pouvaient donc pas être discutées à la Conférence des réparations.

Elle ajoutait que, dans toutes les réclamations de ses sujets, il s'agissait de créances privées et qu'il ne pouvait être question de les compenser avec les réparations, qui sont des dettes d'Etat à Etat.

A ces arguments nous avons répondu qu'en dernière analyse les réparations sont aussi des créances privées, parce qu'elles sont destinées à couvrir les pertes subies, à cause de la guerre,

par les sujets des pays vainqueurs et que les Etats sont seulement, en cette occurrence, les représentants de ces personnes lésées et les défenseurs de leurs droits.

D'autre part, si l'on désirait sincèrement consolider la paix, il était indispensable d'éliminer toutes les causes de conflit et les réclamations hongroises n'étaient pas parmi les moindres.

Il fallut de laborieuses négociations pour amener la Hongrie à admettre la discussion, d'abord, du problème des optants et ensuite, après de nouvelles insistances, de toutes les réclamations hongroises contre les Etats de la Petite Entente.

Notre point de vue a fini ainsi par triompher complètement et l'on arriva à signer un protocole et à conclure et parapher quatre accords, tranchant toutes les questions pendantes.

Les accords ayant été rédigés au dernier moment, après des séances fatigantes qui ont duré jour et nuit sans interruption, il fut convenu que les textes soient revus, au point de vue seulement de la forme, par un comité qu'on a convoqué pour le 5 Février à Paris. A la dernière séance plénière de la Conférence de la Haye, il fut spécifié, sur ma demande, que le fond des accords demeurerait intangible et que ceux-ci constituaient un engagement ferme et formel des gouvernements respectifs.

Les différentes réclamations hongroises ont été groupées en deux catégories: d'abord les réclamations agraires, c'est-à-dire les procès des optants, ensuite les autres diverses réclamations.

Chacune de ces deux catégories a été traitée séparément.

En ce qui concerne la première catégorie, dans l'irritante question des optants, la Roumanie voulait obtenir, avant tout, de faire respecter les deux principes suivants qu'elle avait toujours soutenus: 1) La réforme agraire est du domaine de la souveraineté nationale et ne peut, par conséquent, être soumise au jugement des tribunaux arbitraux mixtes; 2) Les étrangers et par conséquent les optants hongrois ne peuvent bénéficier de privilèges et doivent, quant à la réforme agraire, être traités sur pied d'égalité avec les Roumains, donc recevoir le même prix, constaté et payé dans les mêmes conditions.

La Conférence de La Haye a reconnu la légitimité de ces deux principes.

La Roumanie ne devra payer aux optants hongrois que la rente d'expropriation fixée par les Tribunaux Roumains, comme c'est le cas pour les Roumains.

D'autre part, le tribunal arbitral mixte qui aura à examiner les réclamations des optants, n'a pas la compétence de se prononcer sur la réforme agraire. Son rôle se borne à constater si le réclamant est sujet hongrois et s'il a été exproprié. Dans ce cas il aura à fixer la somme à recevoir d'un fonds spécial, le Fonds Agraire, la Roumanie étant exemptée de toute responsabilité, dans toutes ces affaires.

On a créé, en effet, sur la proposition de Mr. Brocchi, délégué italien, un fonds agraire ou

fonds A, doté de personnalité juridique et dont le capital a été fixé à 240 millions couronnes or ¹⁾.

Dans tous les procès agraires intentés aux Pays de la Petite Entente et pendants devant les tribunaux mixtes, ou dans les procès à venir, mais dérivant d'un acte antérieur aux accords de La Haye, le Fonds A. se substitue à ces Pays et c'est contre lui que les condamnations seront prononcées.

Les tribunaux actuellement composés de trois juges seront complétés avec deux juges nommés par la Cour permanente internationale de la Haye.

Le juge roumain n'est pas obligé d'y participer. Le Fonds Agraire ne pourra effectuer de paiements avant que tous les procès soient jugés et qu'on lui ait notifié toutes les sentences. Il payera seulement dans les limites du capital disponible.

Si les sommes qu'il est condamné à payer dépassent la valeur du Fonds A, toutes les créances seront réduites en proportion. Dans le cas inverse, le surplus sera versé au Fonds B.

Les ressources du Fonds Agraire sont :

1) La rente d'expropriation due aux plaignants selon les lois du pays.

2) La part due à l'Angleterre, à la France, à l'Italie, au Japon et au Portugal des annuités à payer par la Hongrie, comme réparations, de 1931 à 1943 inclusivement.

3) Une annuité de 6 millions 100 mille couron-

¹⁾ A l'occasion de la rédaction définitive des accords avec la Hongrie (signés à Paris le 28 Avril 1930) le fonds agraire a été réduit à 219.500.000 couronnes-or.

nes or, provenant des paiements que la Hongrie est obligée à faire aux Alliés de 1944 à 1966 inclusivement.

Comme je l'ai dit, la Hongrie doit payer aux alliés de 1944 à 1966 une annuité de 13 millions et demi couronnes or.

Cette annuité a été partagée entre le fonds A et le fonds B. On a attribué 6 millions 100 mille couronnes or au fonds A et le reste de 7 millions 400 mille au fonds B.

4) Une contribution de l'Angleterre, de la France et de l'Italie, payée par annuités de la façon suivante: de 1933 à 1943 inclusivement, 3 millions 600 mille couronnes or par an et de 1944 à 1966 inclusivement 2 millions 280 mille couronnes or par an.

Dans cette contribution, la France et l'Italie participent avec 40% chacune et l'Angleterre avec le reste de 20%.

Passons maintenant au système imaginé pour la liquidation de la seconde catégorie de réclamations: les réclamations non agraires.

On a créé dans ce but un deuxième fonds, le fonds B, au capital de 100 millions de couronnes or, jouissant aussi de la personnalité juridique.

Les ressources du Fonds B. sont :

1) 13 annuités de 3 millions de couronnes or, de 1931 à 1943 inclusivement, auxquelles contribuent la France et l'Italie, chacune pour 40% et l'Angleterre pour 20%.

2) 23 annuités de 7 millions 400 mille couronnes or, de 1944 à 1966, prélevées sur les annuités payables par la Hongrie.

Comme je l'ai déjà dit ce fonds peut être augmenté par un excédent éventuel du Fonds Agricolaire.

Il pourra émettre des obligations et procéder à toutes opérations de crédit ou d'escompte basées sur les versements prévus.

Son administration est confiée à un Comité de 6 membres nommés par l'Angleterre, la France, l'Italie et les trois pays de la Petite Entente.

Il constitue pour les Etats de la Petite Entente un fonds d'assurances destiné à les garantir, dans les limites de son capital, contre les risques des procès non-agraires.

Si donc le total des condamnations était supérieur au capital de cent millions de couronnes or, les Etats de la Petite Entente devraient payer le surplus. Mais telle éventualité n'est point à prévoir, surtout parce que bon nombre de ces réclamations non-agraires manquent de tout fondement.

On a, d'ailleurs, pris certaines garanties supplémentaires pour assurer un jugement impartial.

Les complets des tribunaux arbitraux ont d'abord été augmenté de deux juges. Ensuite, sur notre demande, il a été décidé que les sentences des Tribunaux Mixtes, soit sur la compétence, soit sur le fond, sont susceptibles d'appel à la Cour Permanente de Justice Internationale de La Haye. Nous demanderons, d'ailleurs, préalablement à cette Cour de donner son avis sur l'interprétation de l'art. 191 du Traité de Trianon

dont se prévalent, sans raison, les Archiducs, dans leurs réclamations.

L'interprétation qu'ils donnent à cet article est erronée. Ils prétendent que, d'après cet article, leurs biens ne passent pas à l'Etat Roumain, tandis que l'article prévoit le contraire. Le texte anglais surtout est très clair.

En cas où les Archiducs n'obtiendront pas gain de cause, une somme importante du Fonds B. deviendra disponible et pourra revenir à nos grands alliés en proportion de leur contribution à ce fonds.

Voici comment on est arrivé à résoudre les diverses questions intéressant la Roumanie en relation avec le problème des réparations allemandes et non-allemandes.

Je dois encore ajouter que deux questions spéciales restent à être tranchées par des négociations directes entre la Roumanie et la Hongrie.

1) Le payement des sentences des tribunaux arbitraux, prononcées en faveur des ressortissants Roumains.

2) La question de la restitution des fondations pieuses ou scolaires, spécialement la Fondation Gojdu, qui reviennent à la Roumanie.

Sur ma demande, lors de la dernière séance plénière de la Conférence de La Haye, Mr. Walcko, Ministre des Affaires Etrangères de Hongrie a déclaré que la Hongrie était prête à discuter cette question. J'ai prié maintenant M. Titulesco d'engager les négociations à Paris.

Récapitulons, à présent, dans un bilan gé-

néral les résultats, au point de vue financier, pour la Roumanie.

1) Toutes les dettes de guerre envers les Alliés sont couvertes par les réparations allemandes sans avoir recours à notre budget. Ces dettes se montent environ à 80 milliards de lei.

2) La Roumanie aura en sa faveur, sur les réparations Allemandes et Orientales, un excédent annuel de 174 millions de lei par an jusqu'en 1943 et de 131 millions de 1943 à 1966, ce qui représente une somme d'annuités de 3 milliards 200 millions.

3) Toutes les prétentions hongroises d'environ 40 milliards de lei, dont 4 milliards pour les optants sont quasi-annulées. Si nous considérons que ces prétentions sont, en bonne partie, non fondées et nous réduisons 35 milliards sur les 40 milliards de lei demandés par les plaignants, il y aurait cinq milliards de réclamations annulées.

4) Les dettes pour les biens cédés et de libération, annulées sans sacrifice de notre part, représentent encore 45 milliards et demi.

En résumé les bénéfices obtenus par la Roumanie à La Haye se montent à environ 90 milliards lei, ou en considérant comme non fondées 35 milliards de lei des prétentions hongroises, le total est de 55 milliards de lei, en dehors de la couverture intégrale de notre dette de guerre envers les Alliés.

C'est là pour tout homme de bonne foi, un résultat splendide.

Le bilan politique est tout aussi favorable, que le bilan financier.

Exemptée de formidables dettes et ayant assuré le paiement de ses dettes de guerre, la Roumanie peut procéder en toute liberté d'action à l'œuvre féconde de sa reconstitution et de sa consolidation.

D'autre part, tous les Alliés ayant reconnu la justice de nos prétentions, le prestige de la Roumanie dans le concert des Nations se trouve affermi.

Le règlement définitif des problèmes qui assombrissaient l'horizon de la politique mondiale et constituaient une cause permanente d'inquiétude et d'éventuels conflits a consolidé la paix, à l'avantage des nations laborieuses.

D'une manière générale, l'heureuse solution de tant d'angoissants problèmes dans un sage esprit de conciliation ouvre, dans la politique mondiale, une ère nouvelle de rapprochement sincère entre les peuples.

L'union intime des trois Etats de la Petite Entente a été encore affermie par une collaboration aussi efficace et a démontré une fois de plus au monde le merveilleux instrument que constitue ce groupement pour la consolidation de la Paix.

Ces admirables résultats sont dûs en premier lieu à la bienveillance active de nos grands Alliés: l'Angleterre, l'Italie et surtout la France. Notre reconnaissance leur est à jamais acquise.

C'est également un agréable devoir pour nous de remercier le Japon, la Belgique et le Portugal pour leurs marques de bienveillance à notre égard. Nous tenons, aussi tout particulièrement, à exprimer notre hommage à l'éminent Prési-

dent de la Commission des réparations orientales, Mr. Louis Loucheur, dont la contribution a été décisive pour le règlement de ces problèmes ardu.

En qualité de Premier délégué de notre Pays à la conférence, je suis heureux et fier d'assumer toute la responsabilité de l'activité de la délégation roumaine à la Haye, mais loin de moi l'idée de m'attribuer les mérites des autres membres de la délégation.

Ils ont tous accompli largement leur devoir. Mr. Michel Popovici au mois d'Août, Mr. Lugo-jiano en Janvier ont défendu admirablement nos droits, rendant des grands services au pays. Nos éminents experts, MM. Zeuceano, Savel Radulesco, Tutuc, nous ont prêté un concours des plus précieux.

Mais celui qui, au point de vue des mérites, occupe la première place, est notre illustre collègue Mr. Titulesco.

Par l'étonnante pénétration de son esprit, par ses qualités exceptionnelles et sa profonde connaissance des problèmes discutés à La Haye, M. Titulesco a le plus largement contribué aux résultats obtenus et, plus d'une fois, fut le porte-parole de tous les Etats de la Petite Entente.

J'ai fini et je me tiens, comme toujours, à votre disposition pour les informations complémentaires que vous désireriez.

TRADUCERE

14 Februarie 1930

Expunere făcută reprezentanților presei române și corespondenților streini (întruniți la Ministerul Afacerilor streine) asupra rezultatelor Conferinței de la Haga pentru România.

Doamnelor,

Domnilor,

Expunerea pe care am făcut-o adineauri înaintea Camerei și înaintea Senatului, asupra rezultatelor Conferinței reparațiilor dela Haga, nu putea face de prisos această întreținere cu D-voastră asupra aceleiași chestiuni. Deși presa a asistat naturalmente la ședințele de astăzi ale Parlamentului, am ținut, ca un omagiu pentru presă, a mă întreține în aceeași zi cu D-voastră, asupra acestei probleme de o importanță capitală.

Convorbirea aceasta este, pe de altă parte, utilă pentru diferite motive, și, mai întâiu, pentru că, potrivit regulei ce am stabilit aici, D-voastră aveți posibilitatea a-mi cere lămuriri complementare. Am astfel prilejul de a preciza și complectă explicațiunile date înaintea Parlamentului, și opinia publică va putea fi mai deplin informată.

Este evident, dealtmintrelea, că nu ași putea, în fond, să vă spun altceva decât am spus în Parlament, căci nu pot schimbă faptele.

Conferința dela Haga este cel mai important eveniment internațional care s'a întâmplat după terminarea războiului.

Acordurile încheiate acolo au pus capăt luptei aprige și prelungite, care s'a dat împrejurul obligațiilor financiare rezultând din tratatele de pace dela

1919, luptă accentuată încă în urma complicațiunilor provocate de datoriile de război interaliate.

Toată politica internațională din cei din urmă unsprezece ani, a fost dominată de această luptă, care, din fericire, s'a terminat în mod satisfăcător, prin acordurile iscălite la Haga.

Spre a înțelege mai bine rezultatele la care am ajuns, este nevoie de a aruncă o privire asupra fazelor acestei lupte.

(Urmează istoricul problemei reparațiilor și expunerea rezultatelor dobândite la Haga. Credem inutil a face traducerea acestei părți a cuvântărei, pentru că, deși prezintă diferențe de formă față de expunerea făcută înaintea Parlamentului, reprodușă în acest volum, cuprinde în fond aceleași date. Citiții se pot dar referi la expunerea făcută înaintea Parlamentului).

7 Martie 1930

Discurs rostit la ședința festivă dela Fundația universitară Carol I în onoarea D-lui Președinte al Republicei Cehoslovace Masarik, cu ocazia împlinirii a 80 ani.

Inalți Regenți,

Doamnelor,

Domnilor,

Republica Cehoslovacă este în sărbătoare. Ea serbează astăzi a optzecea aniversare a înțeleptului său Președinte.

Poporul român, unit prin legături de adâncă prietenie și de trainică alianță cu poporul Cehoslovac, împărtășește bucuria acestuia.

El se asociază din toată inima la prinosul de admirațiune și recunoștință, pe care națiunea cehoslovacă îl aduce marelui său Președinte, Masaryk.

Cehoslovacia poartă cu drept cuvânt recunoștință nemărginită Președintelui Masaryk, pentru că el a avut parte precumpănitoare în liberarea poporului cehoslovac.

Din anul 1883, când a fost numit profesor la Universitatea din Praga, el a început o largă ac-

țiune asupra tineretului, spre a-i pregăti sufletul și energia, pentru lupta de realizare a idealului național.

Prin vastele sale cunoștințe și prin puternica sa personalitate, el a exercitat o influență considerabilă asupra generațiilor tinere.

Cursurile, conferințele, publicațiunile sale, întreaga sa acțiune universitară și extra-universitară, au provocat o mișcare de renaștere a poporului cehoslovac, mișcare cultivată și extinsă prin numeroșii săi elevi.

Sprijinit mai ales de aceștia, el a înființat un partid politic și a isbutit a fi ales în Parlamentul austriac, lărgind astfel continuu câmpul activității sale.

Dar acțiunea hotărîtoare a desfășurat-o în timpul marelui război.

În August 1914, el trece în Olanda și din această țară neutră își poate da mai bine seama de însemnătatea și extensiunea ce avea să aibă războiul.

Cu o uimitoare perspicacitate, el întreveđe că războiul va fi de lungă durată și că el va răscolii toate problemele naționale ce frământau Europa.

Intors în Patrie, el a împărtășit partizanilor săi prevederile lui și le-a dat îndrumări pentru organizarea rezistenței și, eventual, revoluției cehe. Apoi, în Decembrie 1914, el a plecat definitiv în străinătate, de unde, după o muncă supra-omenească de patru ani, fără exemplu în istoria lumii, a reintrat în Patrie ca șef al Statului Cehoslovac, reînviat după trei secole.

Din 1914 până în 1918, Președintele Masaryk a colindat Europa, Asia și America, pentru a

convince cercurile cârmuitoare ale diferitelor țări aliate și neutre, de legitimitatea aspirațiunilor poporului cehoslovac și spre a adună mijloacele și a organiza forțele, menite a duce la liberarea Patriei.

În această luptă aprigă și grandioasă, el a isbutit să dobândească ajutorul cercurilor conducătoare din țările aliate și a putut să coalizeze pe cehii stabiliți în aceste țări și pe prizonierii cehi dela aliați, fiind admirabil secondat în această luptă și organizare, de o pleiadă de patrioți cehi, în frunte cu domnul Beneș, domnul Osuski, regretatul Stefanik și alții.

În Octombrie 1917, Președintele Masaryk a fost în țara noastră — în Moldova vitejește apărată de invazia dușmană — cu gândul de a organiza un corp de 50 mii legionari cehi, care să lupte pe frontul român.

Primirea, însuflețită și amicală ce i s'a făcut la Iași, a pus de atunci în evidență sentimentele ce unesc cele două popoare.

O publicație cehă recentă adaogă că la Iași a fost pentru prima oară salutat Președintele Masaryk ca Șef de Stat și Românii au fost primul popor care a considerat cu anticipație Statul Cehoslovac reînviat.

Rezultatul admirabilei acțiuni desfășurate sub conducerea Președintelui Masaryk a fost recunoașterea de către Aliați și de către America a legitimității revendicărilor cehoslovace. În consecință, consiliul național cehoslovac a fost considerat drept un guvern al Statului ce urmă să renască și acest Stat a fost admis printre aliați, recunoscându-i-se dreptul de a avea pe front uni-

tăți de armată cehoslovacă și de a participa la tratativele de pace.

Statul Cehoslovac renăscuse astfel în afară de frontierele sale. La încetarea ostilităților, starea aceasta de drept s'a confirmat, fără greutăți serioase, grație patriotismului și energiei conducătorilor cehi rămași în patrie, prin eliberarea teritoriului, ale cărui limite definitive au fost fixate apoi prin Tratatul de pace.

Astfel, Președintelui Masaryk se datorește, în prim loc, renașterea Statului cehoslovac.

El va rămâne, în istorie, reîntemeietorul Patriei, care îi va păstra pe veci adâncă recunoștință.

Alături de națiunea sa, datoresc vie recunoștință marelui Masaryk, toate popoarele mici, în deosebi noi Români. În adevăr, el a ridicat totdeauna puternicul său glas nu numai pentru poporul său, ci pentru toate popoarele subjugate, iar pe de altă parte, lupta lui vajnică a folosit justei cauze comune tuturor, și în special cauzei române.

Venerația, de care este înconjurat Președintele Masaryk, se explică nu numai prin marea recunoștință ce am arătat că i se datorște, ci și prin admirațiunea ce suscită opera sa științifică, personalitatea lui filosofică și eroica sa suținere a adevărului, chiar în desacord cu propriul său popor.

Deși, fiind născut din părinți săraci și umili, el a început prin a fi meseriaș, voința sa neînfrântă de a se instrui i-a îngăduit să termine studiile universitare înainte de 30 ani, luând doctoratul

în filosofie la Viena și dela 1880 încolo a început a dà la lumină o serie de lucrări.

Opera sa științifică este considerabilă și se întinde în domeniile filozofiei, sociologiei, politicei și istoriei.

Problemele filozofice cu aplicațiune socială au atras cu deosebire atenția lui.

Preocuparea sa cardinală este problema reorganizării morale a societății.

El a formulat în această materie un sistem filozofic personal, care este un dezechilibru armonios al idealismului și realismului.

Aceste largi concepțiuni de filosofie socială l'au condus în activitatea sa politică. Le-a aplicat înainte de război și le-a aplicat deasemenea și după război, în conducerea republicei, imprimând Statului Cehoslovac o politică cu bază științifică-politică, realistă-progresistă, — în acelaș timp energică și moderată, — care a dat cele mai bune roade.

În acțiunea sa de reorganizare morală a societății, el a dat un nobil exemplu de slujitor neprihănit al *adevărului*.

Lozinca sa a fost totdeauna: „Nu cunosc alt stăpân, decât adevărul“.

Apostol al adevărului, el nu a pregetat a-l susține, chiar în contra sentimentului general al națiunei sale.

Cu mai bine de patruzeci de ani în urmă, el a dărâmat o legendă naționalistă, care ajunsese un obiect de cult național, dar erà întemeiată pe documente false.

A avut atunci mult de suferit pentru cauza adevărului.

A suportat totul cu seninătate, declarând că onoarea poporului cere ca, înainte de toate, să se recunoască și să se apere adevărul.

Iată, în scurte cuvinte, omul de știință; iată înțeleptul, iată neîntrecutul luptător național, reînviitor al patriei sale, pe care poporul cehoslovac, sincer prieten al poporului român, îl serbează astăzi.

Guvernul român și Țara noastră întreagă, asociindu-se cu adâncă însuflețire la sărbătorirea aceasta, roagă Providența să păstreze încă îndelungați ani, Țărei aliate și amice, pe marele ei Președinte, și urează prosperitate din ce în ce mai înfloritoare Republicii Cehoslovace.

23 Mai 1930.

*Allocution à l'inauguration du
bureau de l'association des cor-
respondants de la presse étran-
gère à Bucarest.*

Mesdames,

Messieurs,

C'est avec un véritable plaisir que je suis venu assister à l'inauguration de ce local.

En créant un siège officiel de l'association des correspondants de la presse étrangère, vous vous acheminez vers une organisation complète de cette branche de la presse.

Ce que vous venez de faire constitue une étape, importante pour le progrès de cette institution.

A ce progrès nous nous intéressons vivement tous, parce que votre institution est extrêmement utile pour les relations de notre pays avec les pays étrangers.

Votre rôle, à ce point de vue, est très important.

Il est évident que l'étranger peut puiser à diverses sources ses informations sur notre pays.

Mais il n'est pas moins vrai que les correspondants de la presse étrangère constituent la source

principale de renseignements pour l'opinion publique des pays étrangers.

En répandant dans un nombre considérable de journaux, vos informations sur la Roumanie, vous formez, à l'étranger, l'atmosphère autour des choses roumaines.

C'est par votre intermédiaire qu'on nous connaît et qu'on nous juge.

Pour bien remplir votre rôle, il vous faut non seulement du talent, de la rectitude de jugement, de l'impartialité, mais aussi une sérieuse adaptation au milieu où vous vivez.

Vous devez pénétrer dans l'âme du peuple, sur lequel vous informez vos journaux, pour bien comprendre et apprécier son activité.

Je saisis l'occasion présente pour constater que les correspondants de la presse étrangère de Bucarest accomplissent avec dévouement, loyauté et scrupulosité leur tâche. C'est là une raison de plus de nous réjouir du progrès de leur association.

Je vous félicite de ce que vous venez de réaliser et je fais tous mes vœux pour la prospérité continue de votre association.

TRADUCERE

23 Mai 1930

*Alocuțiune la inaugurarea biu-
roului asociației corespondenți-
lor presei străine la București.*

Doamnelor,

Domnilor,

Am venit cu o adevărată plăcere să asist la inaugurarea acestui local.

Creind un sediu oficial al Asociației corespondenților presei străine, vă îndreptați spre o organizare completă a acestei ramuri a presei.

Ceeace ați înlăptuit, constituie o etapă importantă pentru progresul acestei instituții.

De progresul acesta ne interesăm toți, foarte mult, fiindcă instituția D-voastre este cât se poate de folositoare pentru relațiunile țării noastre cu țările străine.

Rolul D-voastre, din acest punct de vedere, este foarte însemnat.

Este evident că străinătatea poate adună din diferite izvoare, informațiunile sale asupra țării noastre.

Nu este însă mai puțin adevărat că, corespondenții presei străine constituie izvorul principal al informațiilor, pentru opinia publică a țărilor străine.

Răspândind într'un număr considerabil de ziare informațiile D-voastre asupra României, D-voastră formați, în străinătate, atmosfera în jurul lucrurilor românești.

Prin mijlocirea D-voastră, noi suntem cunoscuți și judecați.

Pentru a vă îndeplini bine rolul, aveți nevoie nu numai de talent, de limpezime de judecată, de imparțialitate, dar și de o serioasă adaptare la mediul în care trăiți.

Trebue să pătrundeți în sufletul poporului, despre care vă informați ziarele, pentru a-l înțelege bine și a-i aprecia activitatea.

Profit de această ocaziune, pentru a constată că, corespondenții presei străine din București îndeplinesc misiunea lor cu devotament, lealitate și scrupulozitate. Acesta este un motiv mai mult ca să ne bucurăm de progresul asociațiunii lor.

Vă felicit de ceea ce ați realizat acum și fac toate urările mele pentru prosperitatea continuă a Asociațiunii D-voastră.

26 Mai 1930

*Discours d'ouverture de la
conférence de la „Presse Polono-
Roumaine“ (au palais du Syn-
dicat des journalistes de Bucar-
rest).*

Excellence,

Mesdames,

Messieurs,

Au nom du Gouvernement roumain, je souhaite la bienvenue parmi nous aux éminents représentants de la presse polonaise.

Les réunions périodiques de la presse polono-roumaine contribuent puissamment à renforcer l'amitié sincère et profonde qui unit nos deux nations.

Ainsi, la presse de chacun des deux pays accomplit un devoir de premier ordre envers son peuple.

En effet, l'amitié polono-roumaine et l'alliance qui l'a consacrée constituent une condition fondamentale de la prospérité des deux peuples et de la tranquillité du monde.

Travailler donc pour intensifier ces liens d'amitié et d'alliance, c'est travailler pour consolider la paix et assurer un avenir heureux à nos deux nations.

Nos projets d'avenir ne comportent pas de conquêtes.

L'avenir de bonheur qui nous hante, c'est la prospérité continue de nos pays dans le cadre de nos frontières actuelles et la collaboration harmonieuse avec les autres peuples, pour le progrès de la civilisation.

Dans notre intention, nous n'excluons de cette collaboration aucun peuple.

Quelles que soient les divergences de conception politique ou sociale qui nous séparent de certains d'entre eux, cela n'implique aucune adversité.

Chacun peut appliquer ses idées dans les limites de ses frontières, sans se mêler aux affaires intérieures des autres. Mais il est évident que toute collaboration internationale implique la nécessité de tomber d'accord sur quelques idées communes.

Nous sommes décidés à employer toute notre énergie pour consolider la paix et amener un rapprochement sincère des peuples.

Une grande offensive pour la paix vient de commencer en Europe.

Le terrain est déblayé des difficultés qui paraissaient inextricables et qui poussaient continuellement les Peuples l'un contre l'autre.

Le moment est propice pour cette grande offensive pacifique.

Nous avons le devoir impérieux de prêter tout notre concours à cette vaste entreprise.

Les intérêts de nos nations et l'intérêt suprême de l'humanité nous le commandent.

Il serait, certes, téméraire d'espérer une immédiate réalisation de la fédération proposée.

Mais, guidés par ce but final, nous devons, par des réalisations partielles, préparer l'accomplissement intégral du projet grandiose de Monsieur Aristide Briand.

Je vous recommande avec insistance d'étudier les possibilités d'une telle réalisation partielle, par rapport à nos deux pays.

L'hésitation d'autres pays ne doit pas nous décourager.

Les intérêts suprêmes de la civilisation devront vaincre.

Pour aboutir au résultat désiré, approfondissons toujours notre alliance, multiplions continuellement les liens qui nous unissent, intensifions toujours davantage nos relations politiques, économiques, intellectuelles.

Vous travaillez déjà dans cette direction depuis quelques années.

Continuez à y travailler avec ardeur. Les deux nations en profiteront grandement et béniront votre activité généreuse et féconde.

Je forme les vœux les plus chèreux pour le succès complet de cette œuvre.

Je déclare la séance ouverte.

TRADUCERE

26 Mai 1930

Discurs la deschiderea conferinței „Presei Polono-Române“ în palatul Sindicatului ziaristilor din București.

Excelență,

Doamnelor,

Domnilor,

În numele guvernului Român, urez bun venit printre noi, eminentilor reprezentanți ai presei poloneze.

Reuniunile periodice ale presei polono-române, contribuie puternic să întărească amicitia sinceră și profundă care unește națiunile noastre.

Presa fiecăreia din cele două țări își îndeplinește astfel o datorie de prim ordin către poporul său.

Amicitia polono-română și alianța care a consacrat-o, constituie în adevăr o condițiune fundamentală a propășirii celor două popoare și a liniștei lumii.

A lucra deci pentru a intensifica aceste legături de amicitie și de alianță, înseamnă a lucra pentru a consolida pacea și a asigura națiunilor noastre un viitor fericit.

Proiectele noastre de viitor nu comportă cuceriri.

Viitorul de fericire care ne preocupă, este propășirea continuă a țărilor noastre, în cadrul frontierelor actuale și colaborarea armonioasă cu celelalte popoare, pentru progresul civilizației.

Nu avem intenția de-a exclude niciun popor dela această colaborare.

Oricare ar fi divergențele de concepție politică sau socială care ne separă de unele dintre ele, aceasta nu implică nici o adversitate.

Fiecare popor poate să-și aplice ideile în limitele frontierelor sale, fără a se amesteca în afacerile interne ale celorlalte popoare. Dar, este evident că

orice colaborare internațională implică necesitatea de a cădea de acord asupra câtorva idei comune.

Suntem hotărâți a întrebuiți toată energia noastră pentru a consolida pacea și a aduce o apropiere între popoare.

O mare ofensivă pentru pace a început de curând în Europa.

Terenul este netezit de greutateți care păreau inextricabile și care împingeau continuu Popoarele unul contra altuia.

Momentul este favorabil pentru această mare ofensivă pacifistă.

Avem datoria imperioasă de a da tot concursul nostru acestei vaste întrepinderi.

Interesele națiunilor noastre, precum și interesul suprem al omenirii, ne comandă acest lucru.

Ar fi, în adevăr, riscat de a spera într'o imediată înfăptuire a federației propuse.

Dar, conduși de acest scop final, trebuie să pregătim prin realizări parțiale, îndeplinirea integrală a proiectului măreț al domnului Aristide Briand.

Vă recomand cu insistență să studiați posibilitățile unei astfel de realizări parțiale, cu privire la țările noastre.

Indoelile altor țări nu trebuie să ne descurajeze.

Interesele superioare ale civilizației vor trebui să învingă.

Pentru a ajunge la rezultatul dorit, să întărim din ce în ce mai mult alianța noastră, să înmulțim mereu legăturile care ne unesc, să facem cât mai intense relațiunile noastre politice, economice și intelectuale.

D-voastră lucrați deja de câțiva ani în această direcție.

Continuați de a lucra cu ardoare. Cele două națiuni vor profita mult și vor binecuvânta activitatea D-voastră generoasă și rodnică.

Fac urările mele cele mai călduroase pentru succesul complet al acestei opere.

Declar ședința deschisă.

27 Mai 1930

Discours prononcé à la séance solennelle du Parlement roumain en l'honneur de Monsieur Loucheur (dans la salle des séances de la Chambre des députés).

Monsieur le Président,

Le Gouvernement s'associe de grand cœur à la manifestation de sympathie et de gratitude du Parlement roumain pour Son Excellence Monsieur Loucheur.

Lorsque j'ai eu l'honneur de faire devant le Parlement l'exposé des résultats de la Conférence de la Haye, j'ai souligné la part extrêmement importante que Monsieur Loucheur a eu dans la solution du grave problème des réparations orientales.

Son nom restera éternellement attaché à la solution de ce problème d'une importance internationale exceptionnelle.

Sa brillante carrière politique s'est ainsi enrichie d'un nouveau grand succès.

En sa qualité de Président de la Commission des réparations orientales, Mr. Loucheur a conduit à la Haye les négociations entre les pays créanciers, dont faisait partie la Roumanie et les

pays débiteurs: l'Autriche, la Hongrie, la Bulgarie.

Ce n'est pas un secret pour personne que ces négociations ont été extrêmement difficiles. Ceux qui y ont participé savent combien de fois ces pourparlers allaient être rompus, sans l'intervention énergique et d'une prodigieuse force de persuasion de Mr. Loucheur.

Après des discussions orageuses de nature à faire perdre tout espoir d'entente, le Président trouvait, dans les ressources infinies de sa grande intelligence, la formule ingénieuse permettant de continuer les pourparlers sous une autre forme.

Ecartant avec une maîtrise étonnante les difficultés qui paraissaient insurmontables, le Président Loucheur parvenait à imaginer un système susceptible de concilier les intérêts divergents en présence.

C'est ainsi que, par un labeur ardu, après des séances qui quelquefois ont continué jour et nuit, sans interruption, on est arrivé à un accord, qui a donné satisfaction à tous les intéressés.

Il faut avoir vécu toutes ces péripéties, si souvent décourageantes et qui, pourtant, ont fini par un résultat, dont se félicitent tous les intéressés, pour se rendre bien compte de la profonde admiration, que mérite le grand homme d'Etat, qui a présidé ces débats.

Parmi les accords conclus à la Haye sur les réparations orientales, ceux conclus avec la Hongrie étaient, certs, les plus compliqués.

Après des séances extrêmement fatigantes, nous n'avons pas eu le temps de mettre à point la rédaction de ces accords.

Nous les avons seulement parafés, laissant à un comité la charge de revoir la rédaction.

Ce comité s'est réuni à Paris, le 5 Février, mais n'a pu finir ses travaux, que le 28 Avril.

En effet, des difficultés ont surgi bientôt. Le problème entier risquait d'être remis en discussion.

Mr. Loucheur, ayant quitté le Ministère, avait renoncé à la Présidence du Comité.

On s'est décidé à le prier de revenir du Maroc, pour présider le Comité de rédaction.

Il a dû donc se remettre à la besogne et le résultat a été admirable.

En prévision des controverses éventuelles, on avait décidé à la Haye que les difficultés seraient soumises à un arbitrage. Mais l'art incomparable de convaincre et de concilier du Président Loucheur a rendu inutile l'arbitrage. Toutes les difficultés ont été tranchées de commun accord, à la satisfaction de tous.

Voici, rapidement esquissée, la contribution exceptionnelle de Mr. Loucheur à la conclusion des accords sur les réparations orientales et à la consolidation de la paix.

Il a rendu d'énormes services à la Roumanie et à tous les pays directement intéressés dans les réparations orientales. Il a servi sa noble patrie, mais, avant tout, il a servi la grande cause de la paix.

Comme je l'ai dit à une autre occasion, la Conférence de la Haye, ayant mis fin à l'âpre lutte qui s'est livrée autour des obligations financières établies par les traités de 1919, a écarté les nombreuses causes de méfiances, de frictions et de

conflits qui persistaient entre les peuples et a consolidé la paix.

Mr. Loucheur est un des artisans de cette consolidation et, à ce titre, il a droit à la gratitude de tous les pays laborieux, dont le progrès dépend de la tranquillité du monde.

Pour garantir cette tranquillité, une grande offensive pacifique vient de commencer.

La France, par son illustre homme d'Etat, Mr. Aristide Briand, a posé devant les nations européennes le problème de la fédéralisation des pays de l'Europe.

Les intérêts suprêmes de la civilisation commandent la réalisation de ce vaste projet.

Travailler énergiquement pour la réalisation de cette œuvre grandiose, voici la nouvelle et noble mission que s'est assignée Mr. Loucheur.

Dans cette nouvelle tâche de sa vie politique, déjà si bien remplie, nous lui souhaitons le plus complet succès.

Votre visite, Mr. Loucheur, nous remplit de joie. Cette joie est accrue par la possibilité qui nous est offerte de vous exprimer, au milieu de ce peuple frère et ami du peuple français, auquel il se sent indissolublement uni, la gratitude profonde de la Roumanie, pour les services éminents que vous lui avez rendus.

TRADUCERE

27 Mai 1930

Cuvântare rostită în ședința solemnă a Parlamentului român în onoarea Domnului Loucheur (în sala de ședință a Camerei Deputaților).

Domnule Președinte,

Guvernul se asociază din toată inima la manifestația de simpatie și de grațitudine a Parlamentului român pentru Excelența Sa domnul Loucheur.

Când am avut onoarea a face în fața Parlamentului expunerea rezultatului Conferinței dela Haga, am subliniat partea extrem de importantă ce a avut-o domnul Loucheur în rezolvirea gravei probleme a reparațiilor orientale.

Numele lui va rămâne deapururea legat de soluția acestei probleme de o importanță internațională excepțională.

Strălucita sa carieră politică s'a îmbogățit cu un nou mare succes.

În calitatea sa de Președinte al Comisiei reparațiilor orientale, domnul Loucheur a condus la Haga negocierile între țările creditoare, din care făcea parte România și țările debitoare: Austria, Ungaria, Bulgaria.

Nu este un secret pentru nimeni, că negocierile au fost extrem de grele. Cei ce au participat la ele, știu de câte ori aceste tratative erau să fie rupte, fără intervenția energică și de o prodigioasă putere de convingere a d-lui Loucheur.

După discuții furtunoase, ce puteau distruge orice speranță de înțelegere, Președintele găsea, în resursele infinite ale mării sale inteligențe, formula ingenioasă, îngăduind continuarea tratativelor sub o altă formă.

Înlăturând cu o măiestrie uimitoare greutatea ce păreau de neînvins, Președintele Loucheur izbutea să inventeze un sistem care să poată concilia interesele divergente în prezență.

Astfel, printr'o muncă încordată, după ședințe ce au durat uneori zi și noapte, fără întreruperi, s'a ajuns la un acord, ce a satisfăcut toate țările interesate.

Trebue să fi trăit toate aceste peripeții, atât de des descurajatoare, și care, totuși, s'au terminat printr'un rezultat, de care se feliicită toți interesații, pentru a putea înțelege bine adâncă admirație ce o merită marele om de Stat ce a prezidat aceste desbateri.

Printre acordurile încheiate la Haga, asupra reparațiilor orientale, cele încheiate cu Ungaria erau, desigur, cele mai complicate.

După ședințe extrem de obositoare, nu am avut timpul de a pune la punct redactarea acordurilor.

Le-am parafat numai, lăsând unui comitet sarcina de a revedea redactarea.

Acest comitet s'a întrunit la Paris, la 5 Februarie, însă nu a putut termina lucrările, decât la 28 Aprilie.

Intr'adevăr, s'au ivit curând dificultăți. Intreaga problemă riscă să fie pusă iarăși în discuție.

Domnul Loucheur, părăsind Ministerul, renunțase la Președinția Comitetului.

S'a decis să fie rugat a se întoarce din Maroc, pentru a prezida Comitetul de redactare.

A trebuit deci să se pună iarăși la lucru și rezultatul a fost minunat.

În caz de controverse eventuale, fusese decis la Haga că, greutatea vor fi supuse unui arbitraj. Însă arta incomparabilă de a convinge și de a concilia a Președintelui Loucheur, a făcut arbitrajul de prisos.

Toate greutatea au fost înlăturate de comun acord, spre satisfacția tuturor.

Iată, în grabă schițată, contribuția excepțională a D-lui Loucheur la încheierea acordurilor asupra reparațiilor orientale și la consolidarea păcei.

El a adus enorme servicii României și tuturor țărilor direct interesate în reparațiile orientale. A servit nobila sa patrie dar, înainte de toate, a servit marea cauză a păcii.

Cum am spus-o cu altă ocazie, conferința dela Haga, punând capăt luptei grele ce s'a dat împrejurul obligațiilor financiare stabilite prin tratatele din 1919, a înlăturat numeroasele cauze de neîncredere, de fricțiune și de conflicte care perzistau între popoare și a consolidat pacea.

Domnul Loucheur este unul din făuritorii acestei consolidări și, cu acest titlu, are dreptul la gratitudinea tuturor țărilor laborioase, a cărei propășire depinde de liniștea lumii.

Pentru a garantă această liniște, o mare ofensivă pacifică a început de curând.

Franța, prin marele ei bărbat de Stat, domnul Aristide Briand, a pus în fața națiunilor Europene problema federalizării Statelor Europei.

Interesele supreme ale civilizației comandă realizarea acestui vast proiect.

A lucră în mod energic pentru realizarea acestei opere mărețe, iată noua și nobila misiune pe care și-a propus-o domnul Loucheur.

În această nouă sarcină a vieței sale politice, deja atât de bine împlinită, îi urăm cel mai desăvârșit succes.

Vizita Domniei Voastre, Domnule Loucheur, ne umple de bucurie. Această bucurie este mărită prin putința ce ne este dată de a vă exprimă, în mijlocul acestui popor frate și amic al poporului francez, de care se simte indisolubil legat, adânca recunoștință a României, pentru serviciile eminente ce i le-ați adus.

28 Mai 1930

*Toast au déjeuner offert à
Monsieur Loucheur par le Pre-
sident du Conseil des Ministres
(au Cercle Militaire).*

Monsieur le Président,

Messieurs,

Interprètes de la nation, le Parlement roumain et le Gouvernement ont accompli un agréable devoir, en exprimant à Son Excellence Monsieur Loucheur la vive gratitude de la Roumanie pour les services éminents qu'il lui a rendus.

Les marques d'amitié qu'il a prodiguées à la Roumanie continuent une tradition de son noble pays, tradition à laquelle, du côté roumain, on a répondu par des sentiments de fidèle affection pour la France.

La profonde amitié qui unit nos deux peuples date donc non pas d'aujourd'hui ni d'hier, mais de toujours.

Sa source est, pour ainsi dire, dans la nature des choses.

La voix éternelle du sang parle en nous et nous rapproche fraternellement.

Mais l'attachement dû à la communauté de race a été favorisé et renforcé par les événements.

Je ne les citerai pas tous. J'en rappellerai deux. D'abord le commerce intellectuel. Depuis des siècles nos jeunes gens sont allés puiser en France les éléments florissants d'une civilisation, qui est aussi la nôtre, pour vivifier et intensifier l'héritage spirituel légué par nos ancêtres. C'est ainsi qu'une affinité intellectuelle extraordinaire s'est établie entre les Roumains et les Français.

Le second événement que je veux citer est la fraternité des champs de bataille.

Nous avons combattu ensemble pour la même grande et juste cause.

Bien plus: nous avons versé notre sang, côte-à-côte, sur le même front, dans notre chère Moldavie, pour la sainte cause commune.

Voici bien des raisons qui expliquent les sentiments d'indissoluble amitié et de profonde affection qui unissent nos deux peuples.

C'est pour cela que, saluant avec joie le grand Français qui est parmi nous, notre pensée s'envole vers la douce France, vaillante dans la guerre, généreuse dans la paix.

Je lève mon verre pour la gloire de la France et pour la santé de Son Excellence Monsieur Loucheur.

TRADUCERE

28 Mai 1930

Toast la dejunul oferit Domnului Loucheur de către Președintele Consiliului de Miniștri (la Cercul Militar).

Domnule Președinte,

Domnilor,

Interpreți ai națiunii, Parlamentul român și Guvernul și-au îndeplinit o plăcută datorie, exprimând Excelenței Sale domnului Loucheur, via recunoștință a României pentru serviciile eminente pe care i le-a făcut.

Dovezile de prietenie pe care D-sa le-a adus cu prisosință României, continuă o tradiție a nobilei sale țări, tradițiune la care, din partea României, s'a răspuns prin sentimente de credincioasă iubire pentru Franța.

Adâncă amicitie care unește popoarele noastre, datează deci nu de azi, nici de ieri, ci de totdeauna.

Izvorul ei este, ca să zic așa, în natura lucrurilor.

Vocea eternă a sângelui vorbește în noi și ne apropie frățeste.

Dar legătura rezultată din comunitatea de rasă a fost favorizată și întărită de evenimente.

Nu voi cită toate aceste evenimente. Voi aminti numai două din ele.

Intâi relațiile intelectuale. De veacuri, tinerii noștri au mers să dobândească în Franța elementele înfloritoare ale unei civilizații, care este și a noastră, pentru a însufleți și a intensifica moștenirea spirituală lăsată dela strămoșii noștri. Astfel s'a stabilit între Români și Francezi o afinitate intelectuală extraordinară.

Al doilea eveniment pe care voesc să-l citez, este înfrățirea depe câmpul de luptă.

Am luptat împreună pentru aceeaș mare și dreaptă cauză.

Mai mult: am vărsat, alături unii de alții, sângele nostru, pe acelaș front, în scumpa noastră Moldovă, pentru sfânta cauză comună.

Iată o mulțime de motive care explică sentimentele de indisolubilă amicitie și de profundă afecțiune care unesc popoarele noastre.

Pentru aceasta, salutând cu bucurie pe marele Francez care se găsește printre noi, gândul nostru zboară spre dulcea Franță, vitează în timp de război, generoasă în timp de pace.

Ridic paharul meu pentru gloria Franței și pentru sănătatea Excelenței sale domnului Loucheur.

30 Mai 1930

*Discours prononcé à la séance
solennelle du Parlement roumain
en l'honneur de Monsieur le Comte
de Saint-Aulaire (dans la salle
des séances de la Chambre des
députés).*

Monsieur l'Ambassadeur,

Messieurs,

Le Gouvernement est heureux de s'associer aux hommages de gratitude du Parlement envers Son Excellence Monsieur le Comte de Saint-Aulaire.

Représentant chez nous la France dans les moments les plus sombres de l'existence du peuple roumain, il s'est prodigué à nous reconforter et à nous aider.

Il a été l'ami affectueux et fidèle dans nos malheurs, quand notre cher pays semblait glisser vers l'abîme.

C'était, en effet, une situation angoissante, unique dans l'histoire du monde. En face, un ennemi redoutable, contre lequel l'armée roumaine livrait des combats sanglants. Sur le front même, nos troupes noyées dans une armée alliée trois fois plus nombreuse, qui fraternisait avec l'ennemi et contre laquelle il fallait donc lutter et se défendre. Derrière le front, sur ce coin béni de

la terre Moldave resté en notre pouvoir, pillages et désordres des troupes russes bolchévisées, épouvantables épidémies et famine.

D'autre part, isolement complet de nos autres alliés, impossibilité de se ravitailler et de s'approvisionner, nul espoir de secours.

Dans cette situation d'un tragique sans exemple, Monsieur de Saint Aulaire, gardant toute sa foi dans le triomphe final et la propageant autour de lui, a aidé puissamment cette belle résistance qui a permis à la Roumanie de ressusciter.

A cette époque, en même temps tragique et glorieuse de l'histoire du peuple roumain, resteront lumineusement attachés les noms de ces fils d'élite de la noble France qui ont combattu héroïquement sur notre territoire pour la cause commune du droit: le Général Berthelot et ses braves collaborateurs militaires, le Comte de Saint Aulaire et ses vaillants collaborateurs: Robert de Flers et le Commandeur Hubert de Belloy, qui, eux, malheureusement manquent aujourd'hui à l'appel.

C'est alors que l'amitié traditionnelle qui unit la Roumanie et la France a été scellée à jamais par le sang versé ensemble sur les champs de bataille et par l'effort moral commun de la résistance.

Cette amitié s'est continuellement affirmée, depuis, sur le terrain de la Paix. Ici aussi la France et la Roumanie combattent, côte à côte, pour la même grande et généreuse idée: consolider la Paix actuelle et assurer à jamais la tranquillité du monde.

La vaste action méthodique contre la guerre, poursuivie par le grand homme d'Etat de la République Française, Mr. Aristide Briand, a commencé à porter ses fruits.

La Convention de Locarno, le pacte perpétuel contre la guerre, les accords de la Haye, le projet de la fédéralisation de l'Europe sont autant d'étapes glorieuses vers l'accomplissement de l'idéal suprême de bonheur du Genre Humain.

Suivons fermement cette voie lumineuse et tâchons d'y amener tous ceux qui hésitent encore, pour assurer, par une harmonieuse collaboration universelle, le progrès continu de la civilisation et le bonheur de l'Humanité.

Guidée par cet idéal, et décidée à épargner au monde les souffrances terribles par lesquelles elle a passé, la Roumanie ne saurait jamais oublier ceux qui l'ont aidé à supporter ces souffrances et à guérir les blessures qu'elles avaient laissées.

Parmi ceux-là, le nom du Comte de Saint Aulaire figure dans les premiers rangs. La Roumanie lui gardera éternellement une profonde gratitude.

TRADUCERE

30 Mai 1930

Cuvântarea rostită în ședința solemnă a Parlamentului român, în onoarea Domnului Conte de Saint-Aulaire (în sala de ședințe a camerei Deputaților).

Domnule Ambasador,

Domnilor,

Guvernul este fericit de a se asocia la omagiile de recunoștință aduse de Parlament, Excelenței Sale domnului Conte de Saint-Aulaire.

Reprezentând Franța la noi, în clipele cele mai întunecate ale existenței poporului român, Domnia sa ne-a îmbărbătat și ne-a ajutat.

A fost amicul afectuos și credincios în nenorocirile noastre, când se părea că scumpa noastră țară alunecă spre prăpastie.

În adevăr, situația eră îngrozitoare, unică în istoria lumii. În față, un inamic însemnat, împotriva căruia armata română dădea lupte sângeroase. Chiar pe front, trupele noastre înecate într'o armată aliată de trei ori mai numeroasă, care fraterniză cu inamicul și contra căruia trebuia să luptăm și să ne apărăm. În spatele frontului, pe acest colț binecuvântat de pământ Moldav rămas în stăpânirea noastră, jafuri și dezordine ale trupelor ruse bolșevizate, epidemii înspăimântătoare și foamete.

Pe de altă parte, izolare complectă de ceilalți aliați, imposibilitate de a se aproviziona, nici o speranță de ajutor.

În această situație de un tragic fără seamăn, domnul de Saint-Aulaire păstrând întregă credința în triumful final și răspândind-o în jurul său, a sprijinit puternic această frumoasă rezistență, care a îngăduit României să reînvie.

De această epocă, în acelaș timp tragică și glori-

oasă din istoria poporului român, vor rămâne luminos legate numele acestor fii de elită ai nobilei Franțe, cari s'au luptat cu eroism pe teritoriul nostru, pentru cauza comună a dreptului: Generalul Berthelot și vitejii săi colaboratori militari, Conte de Saint-Aulaire și inimoșii săi colaboratori: Robert de Flers și Comandorul Hubert de Belloy, care din nefericire lipsesc astăzi la apel.

Atunci a fost pecetluită pentru totdeauna amicitia tradițională care unește România și Franța, prin sângele vărsat împreună pe câmpurile de luptă, precum și prin efortul moral comun al rezistenței.

De atunci, această amicitie s'a afirmat continuu, pe terenul Păcei. Și aci, Franța și România luptă alături una de alta, pentru aceeaș mare și generoasă idee: să consolideze Pacea actuală și să asigure pentru totdeauna liniștea lumii.

Acțiunea vastă, metodică contra războiului, urmată de marele om de Stat al Republicei Franceze, domnul Briand, începe să dea roadele sale.

Convenția dela Locarno, pactul perpetuu contra războiului, acordurile dela Haga, proiectul de federalizarea Europei, sunt atâtea etape glorioase spre îndeplinirea idealului suprem al fericiei Genului Omenesc.

Să urmăm neclintit această cale luminoasă și să încercăm să aducem pe ea pe toți cei cari ezită încă, pentru a asigura, printr'o colaborare armonioasă, universală, progresul neîncetat al civilizației și al fericirii Omenirii.

Condusă de acest ideal și decisă de a cruță lumii groaznicele suferințe prin care a trecut, România nu va putea uita niciodată pe cei cari au ajutat-o să suporte aceste suferințe și să-și vindece rănilile rămase depe urma lor.

Printre aceștia, numele Contelui de Saint-Aulaire figurează în primele rânduri. România îi va purta veșnic o adâncă recunoștință.

LA POLITIQUE DE LA PAIX

APPENDICE

LA POLITIQUE DE LA PAIX

LA POLITIQUE DE LA PAIX

Conférence donnée par Monsieur G. G. Mironesco, Ministre des Affaires
Étrangères, au palais du Syndicat des Journalistes
de Bucarest, le 8 Novembre 1929.

Mesdames, Messieurs,

Le Syndicat des Journalistes a pris une initiative heureuse, en organisant ici un cycle de conférences sur la politique étrangère. Il faut l'en féliciter.

Sollicité par Monsieur le Président du Syndicat d'inaugurer cette série de conférences, j'ai accepté avec plaisir pour deux raisons.

D'abord, à cause de la grande considération et de la vive sympathie que j'ai pour la presse.

Je crois fermement à la haute destinée de la presse dans le monde.

Elle est déjà et deviendra toujours davantage le plus efficace agent de civilisation des masses.

Elle est appelée, d'autre part, à jouer un rôle considérable dans les pays démocratiques, en déterminant les courants d'idées qui forment l'opinion publique et en imprimant ainsi au pays des directives politiques.

La seconde raison qui m'a décidé de venir inaugurer ces conférences est la nécessité, pour l'affermissement de la paix, d'intéresser sérieusement

l'opinion publique aux problèmes de politique étrangère.

Un changement profond s'est produit, à ce sujet, après la guerre.

Auparavant, la politique étrangère était, dans la plupart des pays, un domaine réservé à quelques élus.

Les peuples, conscients de leurs droits et de leur mission historique, affirmaient de temps en temps leurs tendances dans la politique extérieure. Mais cela ne pesait pas beaucoup dans les décisions des gouvernements.

Le système des alliances secrètes et l'action diplomatique exercée à l'insu du pays tenaient la politique extérieure en dehors de l'influence de l'opinion publique.

Bien plus: des hommes politiques de premier ordre ne savaient pas grand chose sur les visées réelles de la politique extérieure de leurs pays.

Il arrivait même quelquefois que seulement le Chef de l'Etat et deux ou trois hommes politiques connaissent les traités d'alliance et l'action diplomatique développée au nom du pays.

La guerre a changé la situation.

En premier lieu, beaucoup d'Etats ayant adopté une constitution démocratique, l'influence de l'opinion publique sur la politique étrangère a commencé à s'affirmer et s'accentue continuellement.

En second lieu et surtout, la création de la Société des Nations, ainsi que la tendance presque générale de travailler à la consolidation de la paix ont conduit à l'inauguration d'une politique internationale nouvelle.

Cette politique tend — comme je l'ai dit ail-

leurs — à organiser la vie des peuples de telle sorte que la paix devienne pour eux une nécessité.

Ce travail d'organisation, destiné à assurer la paix du monde, ne saurait aboutir que par l'association constante des masses populaires à l'action des gouvernements.

Il est donc de toute nécessité de répandre dans les masses la connaissance des problèmes extérieurs et d'intéresser à ces problèmes les cercles les plus larges de la nation.

Voici pourquoi des conférences, comme celles que nous inaugurons maintenant, sont nécessaires et peuvent rendre d'importants services à la grande cause de la paix.

Dans notre réunion d'aujourd'hui, je voudrais développer un peu l'idée à laquelle je me rapportais tout à l'heure et que j'avais énoncée devant l'Assemblée de la Société des Nations du mois de Septembre.

J'ai dit à Genève que, si la paix est une question morale, elle est aussi une question d'organisation.

Je constatais, d'autre part, que la Société des Nations a le mérite de l'avoir très bien compris et d'avoir entrepris un travail d'organisation, susceptible de faire que la paix devienne pour les peuples une nécessité.

L'idée généreuse de la paix perpétuelle n'est pas nouvelle.

Des grands penseurs l'ont prêchée dans les siècles passés et des formules d'organisation internationale, destinées à garantir la paix, avaient été proposées surtout par Sully, Crucé, l'Abbé de Saint-Pierre et Kant.

Mais toutes les conceptions pacifistes anciennes prêchaient, en essence, l'expectative, une intervention n'ayant lieu qu'en cas de guerre.

La Société des Nations procède d'une conception différente, celle d'établir et de développer la coopération permanente des Nations pour garantir la paix du monde. Donc une politique constructive, destinée à établir entre les Etats une collaboration active et constante, ayant comme but suprême l'instauration de la paix perpétuelle.

Cette conception a été encore élargie dans l'application et une masse de problèmes de la plus grande diversité, qui peuvent, de près ou de loin, contribuer à l'affermissement de la paix ou provoquer un différend international, préoccupent la Société des Nations: l'arbitrage international, la protection des minorités, le désarmement, les conditions du travail des ouvriers, les transports internationaux, la coopération intellectuelle, la protection de l'enfance, la codification du droit international, l'hygiène des populations, la réglementation de l'importation et de l'exportation, la question de l'opium, le problème du charbon, le problème du sucre, l'évasion fiscale, etc., etc.

La Société des Nations poursuit ainsi une œuvre d'organisation qui s'applique à tous les aspects de la vie internationale et dans tous les domaines de l'activité humaine.

C'est pour la première fois dans l'histoire du monde qu'une telle entreprise est tentée et poursuivie avec méthode.

Elle tend à créer entre les diverses nations civilisées une masse d'intérêts communs et une multi-

plicité des liens durables, susceptibles de garantir à jamais la tranquillité du monde.

L'activité de la Société des Nations, soutenue par les tendances pacifiques des peuples laborieux, est considérablement favorisée par les alliances défensives, qui unissent beaucoup de nations européennes, dans le but de consolider la paix.

Ces alliances ont servi et servent comme des points d'appui pour l'activité développée par la Société des Nations.

Cet ensemble d'actions convergentes, ayant comme but suprême la consolidation de la paix et comme centre d'activité la Société des Nations, forme ce que nous appelons la politique de la paix.

Il serait extrêmement intéressant d'en faire une synthèse: de préciser ses méthodes, de constater les résultats acquis, d'esquisser son programme d'avenir.

Il ne saurait être question d'essayer une telle synthèse dans cette causerie inaugurale.

Je me contenterai aujourd'hui de compléter l'aperçu sommaire que je viens de faire par l'indication de certains aspects de cette politique.

L'article 8 du Pacte de la Société des Nations exige, dans l'intérêt du maintien de la paix, la réduction des armements nationaux au minimum compatible avec la sécurité nationale et avec l'exécution des obligations internationales imposées par une action commune.

La Société des Nations s'est préoccupée constamment de cette question d'une importance considérable pour le maintien de la paix.

Mais ce problème du désarmement est tellement complexe et délicat qu'il n'a pas été possible, jusqu'à présent, de beaucoup progresser vers sa solution.

Sous l'influence morale de la Société des Nations et sous la pression des nécessités budgétaires, la plupart des pays ont réduit leurs armées et les dépenses militaires.

Au sujet des forces navales, on a plusieurs fois cherché un système de limitation et, vous le savez, une conférence des principales puissances maritimes va discuter bientôt cette question.

La première difficulté, en matière de désarmement, provient du fait que certains pays ne font pas partie de la Société des Nations. Ceux-ci n'étant pas obligés au désarmement et gardant leur entière liberté d'initiative en matière internationale, la situation des autres États et surtout des États qui leur sont limitrophes s'en ressent. Comment pourrait-on imposer le désarmement aux États limitrophes des pays non-membres de la Société des Nations? Peut-on leur demander à se mettre en impossibilité de se défendre contre une éventuelle agression?

Pour parer à cette éventualité, il faudrait créer une force armée de la Société des Nations. On en a parlé plusieurs fois et même dernièrement.

J'avoue que je ne crois pas à la possibilité de réaliser une telle idée.

Peut-être pourrait-on sous une forme indirecte arriver au résultat désiré : si, par exemple, les États membres de la Société des Nations consentaient à laisser à celle-ci le soin de réduire pro-

gressivement les armées et d'organiser elle-même, dans chaque pays, les unités d'armées indispensables à la sécurité, conformément à l'art. 8 du pacte.

Ces forces armées resteraient donc dispersées dans les divers Etats, mais seraient sous une commande unique et à la disposition de la Société des Nations. Elle pourrait les employer pour maintenir, parmi les membres de la Société des Nations, la paix et le respect du Pacte, ainsi que pour défendre ceux-ci contre les Etats non-membres de la Société des Nations.

J'ajoute que, même sous cette forme, la création d'une force armée à la disposition de la Société des Nations me paraît peu réalisable et la question de savoir comment concilier la nécessité du désarmement avec le fait que certains pays restent en dehors de la Société des Nations demeure ouverte.

Une autre difficulté sérieuse est la quasi-impossibilité de contrôler la réduction des armements ou d'empêcher les armements clandestins.

Il est inutile d'insister sur les systèmes ingénieux d'armements clandestins: l'organisation des unités de police ou d'associations sportives qui sont en réalité des unités d'armées, la création d'industries métallurgiques ou chimiques, destinées officiellement aux besoins du commerce et qui sont en réalité des industries de guerre, la subvention des différentes industries privées pour s'aménager de telle sorte qu'elles puissent se transformer facilement en industries militaires, fabrication ou importation cachée d'armes, etc.

La quasi impossibilité de contrôle produit deux

conséquences: d'abord permettant à certains Etats de s'armer, tandis que d'autres réduisent leurs armements, donne aux premiers l'envie et la possibilité de se livrer à une agression.

Ensuite elle crée dans les pays voisins un état de méfiance et d'insécurité qui les oblige à hésiter de désarmer.

Cette insécurité et cette méfiance sont encore quelquefois alimentées par une propagande funeste pour la paix.

Cette propagande poursuit officiellement la révision des traités par des moyens pacifiques.

Mais, d'abord, on ne voit pas comment cette révision pourrait se justifier, parce que les traités actuels consacrent une œuvre de justice, depuis longtemps attendue.

Ensuite, une révision par des moyens pacifiques doit se faire du consentement des peuples intéressés. Or, ceux-ci non seulement ont déclaré toujours qu'il ne saurait être question d'un consentement de leur part, — mais un tel consentement est même impossible, car cela signifierait que ces peuples pourraient se décider à renvoyer sous l'oppression étrangère leurs nationaux délivrés après tant de souffrances et au prix de sacrifices indescriptibles.

Enfin, si véritablement on poursuivait une révision pacifique, l'agitation serait non seulement inutile, mais nuisible, car elle empêche toute entente.

De tous les points de vue donc, la propagande que je signale ne saurait se justifier, si l'on recherche une solution pacifique.

Malheureusement, on ne vise pas l'entente; mais on pousse à la haine et l'exaltation de la haine entre les peuples conduit à la guerre.

A juste raison, Monsieur Aristide Briand a dit que c'est là un empoisonnement de l'âme des peuples, qu'il a qualifié de crime abominable.

Lorsqu'on se rappelle la catastrophe terrible que fut la dernière guerre, l'on ne saurait penser sans frémir aux conséquences possibles d'une agitation haineuse, tendant à jeter les peuples les uns contre les autres.

Pour préserver la paix et dans l'intérêt suprême du monde civilisé, la Société des Nations doit user de toute son autorité, pour faire cesser cette propagande de haine.

Elle doit commencer par entreprendre, dans les pays respectifs, une contre propagande active en faveur de la paix et, si cela n'était pas suffisant, employer d'autres moyens.

La situation étant ainsi, on voit bien quels grands obstacles se dressent contre la réalisation du désarmement.

C'est pour cela que répondant, il y a quelque temps à une question posée par un grand journal suédois, je disais que le désarmement proprement dit, le désarmement que j'appellerai par pléonasmie militaire, est en fonction du désarmement moral, c'est à dire du rapprochement sincère des peuples.

Cela ne signifie pas qu'il faille renoncer de travailler pour le désarmement proprement dit avant d'avoir écarté tout ce qui nuit au rapprochement des peuples.

Mais il faut, comme je l'ai dit à Genève, tra-

vailer sur trois plans parallèles: 1) limitation progressive des armements terrestres et maritimes; 2) désarmement moral; 3) désarmement économique.

En effet, le rapprochement des peuples est retardé aussi par des antagonismes économiques, qui — quelquefois et dans certaines régions — sont encore plus pressants et plus aigus que ceux de nature politique.

Il est donc nécessaire pour arriver à une détente, susceptible de décider les peuples à désarmer, d'écarter les antagonismes économiques.

La Société des Nations s'en est rendu compte depuis longtemps et elle développe une activité considérable dans ce domaine.

J'ai signalé tout à l'heure un grand nombre de problèmes économiques qui préoccupent la Société des Nations.

Dans les derniers temps, à la suite de la conférence économique de 1927, on a suggéré la conclusion des conventions commerciales multilatérales, susceptibles d'harmoniser à la fois les intérêts économiques de plusieurs pays.

Monsieur Hymans, le Ministre des Affaires Etrangères de Belgique, a appuyé de son autorité cette idée, devant l'Assemblée de la Société des Nations.

Un commencement, dans cette direction, a été fait par la conclusion de certaines conventions générales se rapportant aux prohibitions de l'exportation et à d'autres problèmes secondaires. Notre pays a été un des premiers à donner son adhésion

à ces conventions et les a ratifiées dans la session précédente du Parlement.

La Roumanie travaille aussi, de son côté, dans un sens analogue, en cherchant à renforcer par des liens économiques plus étroits ses alliances politiques.

Une idée beaucoup plus large à été lancée, comme vous le savez, par Monsieur Aristide Briand de la tribune de la Société des Nations: l'idée de créer un lien fédéral à base économique entre les Etats de l'Europe.

On a déjà précisé que, si l'on veut réaliser la fédéralisation de l'Europe, ce n'est pas pour l'opposer à d'autres Continents. Au contraire, dans l'intention de l'initiateur et de tous ceux qui sympathisent avec cette grande initiative, la création d'un lien fédéral entre les nations européennes est destinée à rendre plus facile et plus intime la collaboration de notre Continent avec les autres.

Je suis profondément convaincu de la réalisation de cette grande idée. J'ose même espérer qu'on ira encore plus loin.

Mais cette réalisation est forcément une œuvre de longue haleine.

Des difficultés énormes sont à vaincre et une méthodique préparation du terrain est nécessaire.

Harmoniser d'un seul coup les intérêts économiques de tant de pays est — je crois — impossible. Il faudra donc procéder par des étapes.

Il faudra essayer d'harmoniser d'abord les intérêts de deux, de trois, ensuite de quatre pays et élargir continuellement le cercle.

On établira ainsi petit à petit une union économique régionale, composée de plusieurs pays.

On travaillera ensuite dans le même sens dans une autre région. Lorsque plusieurs régions seront ainsi harmonisées économiquement, on tâchera de faire la liaison d'ensemble, en créant peut-être d'abord une entente seulement sur certaines questions entre ces unions régionales.

Par cette voie on pourra, je crois, parvenir plus sûrement à une fédération économique européenne.

Lorsque cette grande œuvre sera accomplie, on s'occupera de renforcer et approfondir cette entente économique par la création de liens analogues dans le domaine politique, pour arriver à une confédération politique.

Quand nous aurons une confédération européenne, la face du monde aura changé. La paix sera à jamais assurée et le progrès continu des nations civilisées sera garanti, pour le plus grand bien de l'humanité.

L'éminent homme d'Etat qui a lancé l'idée de la fédéralisation et tous ceux qui se sont ralliés à cette généreuse initiative, se rendent bien compte des difficultés immenses qu'il faut vaincre pour aboutir au résultat poursuivi. Mais cela ne doit pas nous empêcher de travailler dans ce but et d'espérer.

On a soulevé déjà nombre d'objections.

Un des plus grands hommes politiques du monde a objecté qu'on parle des Etats Unis d'Europe, sans qu'on soit en mesure de dire où commence et où finit l'Europe.

L'objection est exacte, mais heureusement elle

n'a pas de valeur pratique. L'Europe est une expression géographique et le désir de respecter une expression géographique ne doit pas nous empêcher de travailler à la fédération des pays civilisés de ce Continent.

Nous ne pouvons pas dire maintenant où commence et où finit l'Europe. C'est juste. Mais qu'importe? Nous ne sommes pas obligés de nous accrocher aux frontières physiques de notre Continent. Nous voulons travailler pour créer un lien fédéral entre des Etats, pour faire mieux ressortir l'ampleur de la fédération que nous poursuivons, nous avons adopté une expression qui englobe tout le Continent. En réalité, les confins de la fédération seront ceux des Etats participants et, pour nous, ces confins seront en même temps les frontières de l'Europe, c'est dire que, pour nous, l'Europe finira là où finira la confédération.

Mais un obstacle infiniment plus grand s'élève contre la fédération soit économique, soit politique des pays européens et cet obstacle se dresse aussi contre de nombreuses mesures à prendre pour organiser la vie des peuples en vue de la consolidation de la paix.

Je fais allusion à ce qu'on appelle, dans l'ordre moral, l'amour-propre national, ou, dans l'ordre politique et juridique, la notion de la souveraineté nationale.

En effet, jaloux de leur indépendance et de leur souveraineté, les peuples opposent souvent une sérieuse résistance au travail d'organisation de la paix, entrepris par la Société des Nations.

Qu'il s'agisse de l'extension de l'arbitrage, de la protection des minorités, de la condition de tra-

vail des ouvriers, de la suppression des entraves au commerce international, du désarmement, etc., il faut toujours de longues négociations, pour obtenir l'adhésion des pays respectifs aux conventions ou aux mesures proposées, — parce que toutes ces mesures et toutes ces conventions sont autant de restrictions à la souveraineté nationale et autant de sacrifices de l'amour-propre national.

Ces restrictions et ces renonciations devront être encore plus accentuées pour aboutir à la fédération économique ou politique.

Sans ces restrictions et ces sacrifices on ne peut rien faire.

L'amour-propre national, mélange d'instincts et de sentiments, est digne de tout notre respect. C'est l'instinct de la race, qui a le droit de s'affirmer. C'est le sentiment de fierté de la race, qui réclame pour celle-ci l'indépendance intégrale et la plus complète liberté d'initiative, pour donner plein essor au génie national.

Mais aucun peuple ne saurait méconnaître la nécessité de vivre et de se développer parmi les autres et cette nécessité impose une collaboration entre les peuples.

Dans cette collaboration, la liberté d'initiative de chaque peuple est limitée, non seulement par la liberté correspondante des autres, mais aussi par les conditions communes de l'œuvre à accomplir.

La presse de tous les pays peut jouer, à ce sujet, un très grand rôle.

Elle peut rendre d'éminents services à l'idée de la paix, en prêchant continuellement le besoin de coopération entre les peuples et la nécessité pour

chaque peuple de se plier aux conditions indispensables à cette collaboration.

En ce qui concerne la notion de la souveraineté nationale, une évolution intéressante est en train de se produire.

Intégralement absolue autrefois, la conception de souveraineté a commencé, dès les siècle passé, à céder un peu de son absolutisme. La création de la Société des Nations et tout l'ensemble de traités internationaux conclus dans les derniers temps ont retranché des particules du vieil absolutisme.

Il y a encore beaucoup de chemin à faire dans cette direction.

La création d'un lien fédéral entre les peuples européens aura à vaincre encore un autre obstacle sérieux: la croyance léguée par les siècles passés, et qui, pour certains, est un véritable dogme, que des peuples différents ont forcément des intérêts opposés, voire même irréconciliables, — c'est à dire que toute frontière sépare, non seulement des peuples différents, mais aussi des intérêts opposés.

Cette croyance est l'exagération d'une vérité: que chaque peuple a ses intérêts propres. Mais cela ne signifie point que ces intérêts sont, par principe, opposés à ceux d'autres peuples et encore moins qu'il n'y aurait pas de conciliation possible entre les intérêts des peuples différents.

Au contraire, il doit exister des intérêts communs à tous les peuples, ou au moins à tous les peuples possédant des civilisations rapprochées et, d'autre part, les intérêts d'une nation doivent pouvoir s'harmoniser avec les intérêts des autres,

pour permettre la coopération des peuples, qui est naturelle et nécessaire.

S'il est vrai que dans les temps très lointains, les nations vivaient isolées, les choses ont changé depuis longtemps. A notre époque, le développement exceptionnel des relations internationales politiques et commerciales ont accentué continuellement l'interdépendance des nations et l'essor extraordinaire des moyens de communications de toute sorte, ferroviaires, maritimes, aériennes, télégraphiques, téléphoniques, radiophoniques, tendent à créer une heureuse coopération entre les peuples les plus lointains.

A la lumière de ces idées et de ces espoirs, doivent être envisagés les intérêts propres de chaque peuple.

Ici aussi la presse de partout accomplira sa haute destinée et servira la cause de l'humanité, en propageant la possibilité et la nécessité de concilier les intérêts des différentes nations.

L'avenir de la civilisation est dans la paix et dans le rapprochement des peuples, lesquels doivent savoir harmoniser leurs intérêts et obéir aux intérêts suprêmes de la civilisation.

En résumant dans une seule phrase l'esquisse que nous venons de faire de la politique de la paix, nous pourrions dire qu'elle poursuit la réalisation de l'idée abstraite de la paix par la coopération des nations, coopération organisée de telle manière que la paix devienne pour les peuples une nécessité absolue et que, d'autre part, les multiples liens à créer entre les peuples dans ce but doivent conduire à une confédération des Etats.

Pour organiser une telle confédération, susceptible de satisfaire les intérêts légitimes de tous les peuples, les nations civilisées ont le devoir de travailler de toutes leurs forces.

C'est là l'avenir de fraternité et de bonheur vers lequel nous devons tous tendre, rompant à tout jamais avec un passé d'isolement, de haine et de guerre.

A cette œuvre féconde et grandiose tous les peuples européens doivent s'associer sincèrement.

Chassons loin de nous toute tentation de s'isoler, de travailler pour ses intérêts exclusifs, dans le secret espoir de faire revivre un passé qu'on estime meilleur.

Le passé est plein d'enseignements. Il faut l'étudier pour en tirer des leçons. Mais lorsqu'il est question d'agir, ne tournons jamais nos yeux vers le passé. C'est là un chapitre fermé de l'existence: ce qui sera n'est jamais la reproduction de ce qui a été.

Dirigeons résolument nos regards vers l'avenir et laissons-nous guider par la Justice, par les aspirations profondes des masses populaires pour la paix et par l'idéal de bonheur du genre humain.

TRADUCERE

*Conferință ținută de Domnul
G. G. Mironescu, Ministrul Afa-
cerilor Străine în palatul Sindi-
catului Ziaristilor din București,
la 8 Noembrie 1929.*

POLITICA PACEI

Doamnelor,

Domnilor,

Sindicatul ziaristilor a luat o inițiativă fericită, organizând aci un ciclu de conferințe asupra politicei externe. Trebuie să-l felicităm pentru aceasta.

Solicitat de către domnul Președinte al Sindicatului, de a inaugura această serie de conferințe, am primit cu plăcere, pentru două motive :

Întâi, din cauza marei considerațiuni și a viei simpatii ce am pentru presă.

Cred cu tărie în înalta menire a presei în lume.

Ea este și va deveni din ce în ce mai mult, cel mai eficace agent de civilizațiune a maselor.

Ea este, pe de altă parte, chemată să joace un rol considerabil în țările democratice, determinând curentele de idei care formează opinia publică și imprimând astfel, țărilor, directive politice.

Al doilea motiv, care m'a decis să viu să inaugurez aceste conferințe, este necesitatea, pentru consolidarea păcei, de a interesă în mod serios opinia publică la problemele politice externe.

O schimbare profundă s'a produs, în această pricină, după război.

Înainte, politica externă eră, în mai toate țările, un domeniu rezervat câtorva aleși.

Popoarele, conștiente de drepturile lor și de misiunea lor istorică, își afirmău, din când în când,

tendențele în politica externă. Dar aceasta nu avea o mare înrâurire asupra hotărîrilor guvernelor.

Sistemul alianțelor secrete și acțiunea diplomatică exercitată fără știrea țării, țineau politica externă în afară de influența opiniei publice.

Ceva mai mult: oameni politici de primul ordin nu cunoșteau mare lucru din scopurile reale ale politicii externe a țării lor.

Câte odată, se întâmplă chiar că, numai șeful Statului și doi sau trei oameni politici, cunoșteau tratatele de alianță și acțiunea diplomatică desfășurată în numele țării.

Războiul a schimbat situațiunea.

În primul rând, multe State, adoptând o constituție democratică, influența opiniei publice asupra politicii externe a început să se afirme și să se accentueze mereu.

În al doilea rând, și mai ales, crearea Societății Națiunilor, precum și tendința, aproape generală, de a lucra la consolidarea păcii, a condus la inaugurarea unei noi politici internaționale.

Această politică tinde — după cum am mai spus-o în altă parte — să organizeze viața popoarelor în așa fel, încât pacea să devină pentru ele o necesitate.

Această muncă de organizare, destinată să asigure pacea lumii, nu ar putea să ajungă la bun sfârșit, decât prin asocierea constantă a maselor populare, la acțiunea guvernelor.

Este deci foarte necesar de a răspândi în mase cunoașterea problemelor externe și de a interesa la aceste probleme cercurile cele mai largi ale națiunii.

Iată pentru ce conferințe de felul acestora, pe cari le inaugurăm astăzi, sunt necesare și pot aduce servicii importante marelui cauze a păcii.

În adunarea noastră de astăzi, ași dori să dezvolt ideia la care mă refeream adineaori și pe care am enunțat-o în Adunarea Societății Națiunilor din luna Septembrie.

Am spus la Geneva că, dacă pacea este o chestie morală, apoi ea este și o chestie de organizare.

Constatăm, pe de altă parte, că Societatea Națiunilor are meritul că a înțeles foarte bine aceasta și a întreprins o lucrare de organizare, care poate face ca pacea să devină o necesitate pentru popoare.

Ideia generoasă a păcei perpetue nu e nouă.

Ea a fost predicată de marii gânditori în secolele trecute și formule de organizare internațională, destinate să garanteze pacea, au fost propuse, mai ales de Lully, Crucé, Abatele de Saint-Pierre și Kant.

Dar, toate vechile concepții pacifiste predicau în esență esceptativa, o intervenție neavând loc decât în caz de război.

Societatea Națiunilor pornește dela o concepție diferită, aceea de a stabili și a desvoltă cooperăția permanentă a Națiunilor, pentru a garantă pacea lumii. Deci, o politică constructivă, destinată să stabilească o colaborare activă și constantă între State, având ca țel suprem instaurarea păcei perpetue.

Această concepție a fost încă lărgită în aplicarea ei și o masă de probleme de cea mai mare varietate, care ar putea de aproape sau de departe să provoace un diferend internațional, preocupă Societatea Națiunilor: arbitrajul internațional, protecția minorităților, dezarmarea, condițiile de lucru ale lucrătorilor, transporturile internaționale, cooperăția intelectuală, protecția copiilor, codificarea dreptului internațional, igiena populațiilor, reglementarea importului și a exportului, chestia opiului, problema cărbunelui, problema zahărului, evaziunea fiscală, etc., etc.

Societatea Națiunilor urmărește astfel o operă de organizare care se aplică la toate aspectele vieții internaționale și în toate domeniile activității omenești.

Pentru prima dată în lume, o astfel de operă este întreprinsă și urmată cu metodă.

Ea tinde să creeze între diferitele națiuni civilizate, o masă de interese comune și o multiplicitate

de legături durabile, susceptibile de a garanta pentru totdeauna liniștea lumii.

Activitatea Societății Națiunilor, susținută de tendințele pacifiste ale popoarelor laborioase, este considerabil favorizată de alianțele defensive, cari unesc multe națiuni europene, în scopul de a consolida pacea.

Aceste alianțe au servit și servesc ca puncte de sprijin pentru activitatea desfășurată de către Societatea Națiunilor.

Acest complex de acțiuni convergente, având ca scop suprem consolidarea păcii și ca centru de activitate Societatea Națiunilor, formează ceea ce noi numim *Politica Păcii*.

Ar fi extrem de interesant de a-i face sinteza: a-i preciza metodele, a constata rezultatele dobândite, a-i schița programul de viitor.

Nu poate fi vorba de a încerca o astfel de sinteză în această conferință inaugurală.

Mă voiu mulțumi astăzi de a complecta schițarea-mi sumară, expunându-vă câteva aspecte ale acestei politici.

Articolul 8 al Pactului Societății Națiunilor cere, în interesul menținerii păcii, reducerea armamentelor naționale, la minimum compatibil cu securitatea națională și cu executarea obligațiilor internaționale impus de o acțiune comună.

Societatea Națiunilor s'a preocupat în mod constant de această chestiune, de o importanță considerabilă pentru menținerea păcii.

Dar această problemă a dezarmării este atât de complexă și delicată, încât nu a fost posibil a face până acum mari progrese în rezolvirea ei.

Sub influența morală a Societății Națiunilor și sub presiunea necesităților budgetare, cele mai multe țări au redus armatele și cheltuelile lor militare.

În ce privește forțele navale, s'a căutat în mai multe rânduri un sistem de limitare și, după cum

știți, o Conferință a principalelor puteri maritime va discuta în curând aceste chestiuni.

Prima greutate, în materie de dezarmare, provine din faptul că unele țări nu fac parte din Societatea Națiunilor. Neparticipând la Societatea Națiunilor, aceste State nu sunt obligate la dezarmare și-și păstrează întreaga libertate de inițiativă în materie internațională, iar faptul acesta influențează situația celorlalte State și mai ales a Statelor limitrofe. Cum s'ar putea impune dezarmarea Statelor limitrofe ale țărilor ne-membre ale Societății Națiunilor? Li se poate cere acestor State să se pună în imposibilitate de a se apăra contra unei eventuale agresiuni?

Pentru a soluționa această eventualitate, ar trebui creiată o forță armată a Societății Națiunilor. S'a vorbit în mai multe rânduri, și chiar în timpul din urmă, despre această chestiune.

Mărturisesc că nu cred în posibilitatea de a realiza asemenea ideie.

Ar fi poate posibil să se ajungă, sub o formă indirectă, la rezultatul dorit: dacă, de exemplu, Statele membre ale Societății Națiunilor ar consimți să lase acesteia sarcina de a reduce progresiv armatele și de a organiza ea însăși, în fiecare țară, unitățile de armată indispensabile securității, conform art. 8 al pactului.

Aceste forțe armate ar rămâne deci răspândite în diferitele State; ar fi însă sub o comandă unică și la dispoziția Societății Națiunilor. Ea ar putea să le întrebuinteze pentru a menține pacea și respectul Pactului printre membrii Societății Națiunilor, precum și a apăra pe aceștia contra Statelor ne-membre ale Societății Națiunilor.

Adaog că, chiar sub această formă, crearea unei forțe armate la dispoziția Societății Națiunilor, îmi pare greu realizabilă, și rămâne dar deschisă chestiunea de a ști cum se conciliază necesitatea dezarmării, cu faptul că unele țări nu fac parte din Societatea Națiunilor.

O altă dificultate serioasă este quasi-imposibilitatea de a controla reducerea armamentelor, sau de a împiedeca înarmările clandestine.

Este inutil de a insista asupra sistemelor ingenioase de înarmări clandestine: organizarea de unități de poliție sau de asociațiuni sportive, care sunt în realitate unități de armată; crearea de industrii metalurgice sau chimice, destinate oficial nevoilor comerțului și cari sunt în realitate industrii de război; subvenționarea diferitelor industrii private, amenajându-le în așa fel, încât să poată fi ușor transformate în industrii militare; fabricarea sau importul de arme pe ascuns, etc.

Quasi-imposibilitatea controlului produce două consecințe: întâi, permițând unora dintre State de a se înarma, în timp ce altele își reduc armamentele, dă primelor dintre aceste State îndemn și posibilitate de a se deda la o agresiune.

În sfârșit, ea creiază, în țările vecine, o stare de neîncredere și de nesiguranță, care le obligă să ezite de a dezarma.

Această nesiguranță și această neîncredere mai sunt încă uneori alimentate și de o propagandă fustă pentru pace.

Această propagandă urmărește oficial revizuirea tratatelor, prin mijloace pacifice.

Înainte de toate, nu vedem cum s'ar putea justifica această revizuire, fiindcă actualele tratate consacra o operă de justiție de mult așteptată.

Apoi, o revizuire prin mijloace pacifice trebuie să se facă cu consimțământul popoarelor interesate. Acestea însă, nu numai că au declarat totdeauna că nu poate fi vorba de un consimțământ din partea lor, dar un astfel de consimțământ este chiar imposibil, fiindcă aceasta ar însemna că popoarele în chestiune ar putea să se hotărască a trimite din nou sub jugul străin pe naționali lor liberați după atâtea suferințe și cu prețul unor sacrificii de nedescris.

În sfârșit, dacă într'adevăr s'ar urmări o revizuire

pacifică, agitația ar fi nu numai zadarnică, dar și dăunătoare, căci ea împiedecă orice înțelegere.

Deci, propaganda ce semnalez nu se poate justifica din nici un punct de vedere, dacă se urmărește o soluție pacifică.

Din nefericire, propaganda aceasta nu urmărește o înțelegere, ci împinge la ură, iar îndemnul la ură între popoare, conduce la război.

Cu drept cuvânt, d-l Aristide Briand a spus că această propagandă este o otrăvire a sufletului popoarelor și a calificat-o de crimă abominabilă.

Când ne amintim ce catastrofă teribilă a fost ultimul război, nu ne putem gândi fără fiori la consecințele posibile ale unei agitații de ură, tinzând să arunce popoarele unele contra altora.

În scopul de a garantă pacea și în interesul suprem al lumii civilizate, Societatea Națiunilor trebuie să uzeze de toată autoritatea sa, pentru a face să înceteze această propagandă de ură.

Ea trebuie să înceapă prin a întreprinde, în țările respective, o contra-propagandă activă în favoarea păcii și, dacă aceasta nu este suficientă, să întreprindă alte mijloace.

Aceasta fiind situația, putem vedea ce mari obstacole se ridică împotriva realizării dezarmării.

Pentru aceste motive, răspunzând acum câtăva vreme unei întrebări puse de un mare ziar suedez, spuneam că dezarmarea propriu zisă, — dezarmare, pe care o voiu numi cu un pleonasm, *militară*, — este în funcție de dezarmarea morală, adică de apropierea sinceră a popoarelor.

Aceasta nu înseamnă că trebuie să renunțăm de a mai lucra pentru dezarmarea propriu zisă, înainte de a fi înlăturat toate obstacolele ce stau în calea apropierei popoarelor.

Dar trebuie, — după cum am spus la Geneva, — să lucrăm pe trei planuri paralele: 1) limitarea progresivă a armamentelor terestre și maritime; 2) dezarmarea morală; 3) dezarmarea economică.

În adevăr, apropierea popoarelor este întârziată și de antagonismele economice, care — câte odată și în unele regiuni, — sunt încă și mai importante și mai accentuate decât cele de natură politică.

Pentru a ajunge la o destindere ce ar putea hotărî popoarele să dezarmeze, este deci necesar să se înlăture antagonismele economice.

Societatea Națiunilor și-a dat încă de mult seama de aceasta și ea desfășoară o activitate considerabilă în acest domeniu.

Am semnalat adineaori un mare număr de probleme economice care preocupă Societatea Națiunilor.

În ultimul timp, în urma Conferinței economice din 1927, s'a sugerat încheierea de convențiuni comerciale multilaterale, care să poată armoniza în acelaș timp interesele economice ale mai multor țări.

Domnul Hymans, Ministrul Afacerilor Străine al Belgiei, a sprijinit cu autoritatea sa această idee, în fața Adunării Societății Națiunilor.

Un început în această direcție a fost făcut prin încheierea unor convențiuni generale, referitoare la prohibițiile de export și la alte probleme secundare. Țara noastră a fost una dintre primele care și-a dat adeziunea la aceste convențiuni și le-a ratificat în sesiunea trecută a Parlamentului.

România lucrează asemenea, în acelaș sens, căutând să întărească alianțele politice, prin legături economice cât mai strânse.

O idee mult mai largă a fost emisă, după cum știți, de către d-l Aristide Briand, dela tribuna Societății Națiunilor: ideia de a crea o legătură federală pe bază economică, între Statele Europei.

S'a precizat chiar, că dacă se încearcă a federaliza Europa, nu se face aceasta spre a o putea opune altor Continente. Din contră, crearea unei legături federale între națiunile europene este, în intenția inițiatorului, precum și a tuturor acelor cari simpatizează cu această mare inițiativă, menită să facă mai

ușoară și mai strânsă colaborarea Continentului nostru cu celelalte continente.

Sunt adânc convins de realizarea acestei mari idei. Indrăsnesc chiar să sper că se va merge și mai departe.

Această realizare este, însă, natural, o operă de lungă durată.

Sunt de învins dificultăți enorme, și e necesară o metodică pregătire a terenului.

A armoniză dintr'o singură dată interesele economice ale atâtor țări, este — cred — imposibil. Va trebui deci procedat treptat.

Va trebui să încercăm, la început, armonizarea intereselor a două, a trei și pe urmă a patru țări și să lărgim în mod continuu cercul.

Se va stabili astfel, încetul cu încetul, o uniune economică regională, compusă din mai multe țări.

Se va lucra apoi în acelaș sens într'o altă regiune. Când mai multe regiuni vor fi armonizate economicește, se va încercă stabilirea unei legături de ansamblu, creindu-se, poate, la început, o înțelegere între aceste uniuni regionale, numai asupra câtorva chestiuni.

Cred că pe această cale se va putea ajunge mai sigur la o federație economică europeană.

Când această mare operă va fi îndeplinită, se va lucra la întărirea și aprofundarea acestei înțelegeri economice, prin crearea de legături analoge în domeniul politic, spre a ajunge astfel la o confederație politică.

În momentul în care vom avea o Confederație europeană, fața lumii va fi schimbată. Pacea va fi pentru totdeauna asigurată și progresul continuu al națiunilor civilizate va fi garantat, spre cel mai mare bine al umanității.

Eminentul om de Stat care a lansat ideia federalizării și toți cei cari s'au raliat la această generoasă inițiativă, își dau bine seama de greutățile ce trebuiesc învinse pentru a ajunge la rezultatul urmărit.

Dar aceasta nu trebuie să ne împiedice de a lucra în acest scop și de a spera.

S'au ridicat deja numeroase obiecțiuni.

Unul din cei mai mari oameni politici ai lumii, a obiectat că se vorbește de Statele-Unite ale Europei, fără a fi în măsură să spunem unde începe și unde se termină Europa.

Obiecția este exactă, dar, din fericire, ea n'are valoare practică. Europa este o expresie geografică și dorința de a respecta o expresie geografică nu trebuie să ne împiedice de a lucra la federarea țărilor civilizate ale acestui Continent.

Nu putem spune în acest moment unde începe și unde se termină Europa. Este adevărat. Dar ce importanță are aceasta? Nu suntem obligați să ne ținem de frontierele fizice ale Continentului nostru. Noi vrem să lucrăm la crearea unei legături federale între State și, pentru a face mai bine să reiasă întinderea federației pe care o urmărim, am adoptat o expresie care cuprinde întreg continentul. În realitate, hotarele federației vor fi acelea ale Statelor participante și, pentru noi, aceste hotare vor fi în același timp frontierele Europei, adică pentru noi, Europa se va termina acolo, unde se va termina confederația.

Dar un obstacol infinit mai mare se ridică contra federației, fie economică, fie politică a țărilor europene, și acest obstacol se înalță și contra numeroaselor măsuri de luat, pentru a organiza viața popoarelor în vederea consolidării păcii.

Fac aluzie la ceea ce se numește în ordinea morală, amorul propriu național, sau în ordinea politică și juridică, noțiunea suveranității naționale.

Intr'adevăr, geloase de independența și de suveranitatea lor, popoarele opun adesea o serioasă rezistență lucrărilor de organizarea păcii, întreprinse de Societatea Națiunilor.

Fie că e vorba de extinderea arbitrajului, de protecția minorităților, de condițiile de muncă ale lu

crătorilor, de suprimarea piedicilor comerțului internațional, de dezarmare, etc., trebuiesc totdeauna negocieri îndelungate, pentru a obține adeziunea țărilor respective la convențiile sau la măsurile propuse, — fiindcă toate aceste măsuri și toate aceste convenții, sunt tot atâtea restricții la suveranitatea națională și tot atâtea sacrificii ale amorului propriu național.

Aceste restricții și aceste renunțări vor trebui să fie și mai accentuate, pentru a ajunge la federația economică sau politică.

Fără aceste restricții și aceste sacrificii, nimic nu se poate face.

Amorul propriu național, amestec de instincte și de sentimente, este demn de tot respectul nostru. El este instinctul rasei, care are dreptul să se afirme. Este sentimentul mândriei rasei, care reclamă pentru aceasta, independența integrală și cea mai completă libertate de inițiativă, spre a da deplină dezvoltare geniului național.

Dar, niciun popor nu poate să nu țină seamă de necesitatea de a viețui și a se dezvoltă printre celelalte popoare, și această necesitate impune o colaborare între popoare.

În această colaborare, libertatea de inițiativă a fiecărui popor e limitată, nu numai de libertatea corespunzătoare a celorlalte, dar și de condițiile comune ale operei de înfăptuit.

În această privință, presa din toate țările poate jucă un foarte mare rol.

Ea poate aduce eminente servicii ideii păcei, predicând continuu nevoia cooperării între popoare și necesitatea pentru fiecare popor de a se supune condițiilor indispensabile acestei colaborări.

În ce privește noțiunea suveranității naționale, o evoluție interesantă este pe cale de a se produce.

Integral absolută altădată, concepția suveranității a început, încă din secolul trecut să cedeze puțin din absolutismul său. Crearea Societății Națiunilor și tot complexul tratatelor internaționale încheiate în

ultimul timp, au tăiat mici părți din vechiul absolutism.

În această direcție, mai rămâne încă mult drum de făcut.

Crearea unei legături federale între popoarele europene, va mai avea de învins un alt obstacol serios; credința transmisă de veacurile trecute și care pentru unii este o adevărată dogmă, că popoarele diferite trebuie să aibă interese opuse, ba chiar imposibil de conciliat; că deci orice graniță separă, nu numai popoare deosebite, dar și interese opuse.

Această credință este exagerarea unui adevăr: acela că fiecare popor își are propriile sale interese. Dar aceasta nu înseamnă, că aceste interese sunt, din principiu, opuse intereselor celorlalte popoare, și este încă mai puțin exact că nu ar fi conciliare posibilă între interesele diferitelor popoare.

Dimpotrivă, trebuie să existe interese comune tuturor popoarelor, sau cel puțin tuturor popoarelor cu o civilizație apropiată, și pe de altă parte, interesele unei națiuni trebuie să se poată armoniza cu interesele celorlalte, pentru a permite cooperarea popoarelor, care este naturală și necesară.

Dacă este adevărat că în timpuri foarte îndepărtate, națiunile trăiau izolate, lucrurile s'au schimbat de mult. În vremea noastră, dezvoltarea excepțională a relațiilor internaționale, politice și comerciale au accentuat continuu interdependența dintre națiuni și avântul extraordinar al mijloacelor de comunicație de tot felul, feroviare, maritime, aeriene, telegrafice, telefonice, radiofonice, tind să creeze o fericită cooperare între popoarele cele mai îndepărtate.

În lumina acestor idei și acestor speranțe, trebuie privite interesele proprii ale fiecărui popor.

Și aici presa de pretutindeni își va îndeplini înalta ei menire și va servi cauza umanității, propagând posibilitatea și necesitatea de a concilia interesele diferitelor națiuni.

Viitorul civilizației este în pace și în apropierea popoarelor, care trebuie să știe să armonizeze interesele lor și să se supună intereselor supreme ale civilizației.

Rezumând într'o singură frază schița pe care am făcut-o asupra politicii păcii, am putea spune, că ea urmărește realizarea ideii abstracte a păcii, prin cooperarea națiunilor, cooperare organizată în așa fel, încât pacea să devină pentru popoare o necesitate absolută, și că pe de altă parte, legăturile multiple ce urmează a se creia în acest scop între popoare, trebuiesc să conducă la confederarea Statelor.

Națiunile civilizate au datoria de a lucra din toate puterile lor, pentru a organiza o astfel de confederație, susceptibilă de a satisface interesele legitime ale tuturor popoarelor.

Acesta este viitorul de fraternitate și de fericire, spre care trebuie să tindem toți, rupând pentru totdeauna cu un trecut de izolare, de ură și de război.

Toate popoarele europene trebuie să se asocieze sincer la această operă fecundă și grandioasă.

Să gonim departe de noi orice tentațiune de a ne izola, de a lucra pentru interesele noastre exclusive, cu speranța secretă de a învia un trecut ce ni se pare mai bun.

Trecutul este plin de învățăminte. El trebuie studiat, pentru a profita de lecțiile lui. Dar când este vorba de a întreprinde o acțiune, să nu ne întoarcem niciodată ochii spre trecut. El este un capitol închis al existenței noastre: ceea ce va fi nu este niciodată reproducerea a ceea ce a fost.

Să ne îndreptăm cu hotărîre privirile noastre către viitor și să ne lăsăm conduși de justiție, de aspirațiile profunde ale masselor populare, pentru pace și de idealul de fericire al genului uman.

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>
1. In amintirea profesorului Toma Stelian. Cuvântare pronunțată, în calitate de decan al Facultății de drept din București, la comemorarea prof. Stelian de către Facultate (16 Noembrie 1925)	7
2. Allocution d'ouverture à la série des conférences du Professeur Henry Truchy de la Faculté de droit de Paris, données à Bucarest en Avril 1926. (16 Avril 1926).	15
<i>Traducere</i>	17
3. Souhaits de bienvenue à la mission universitaire polonaise (en qualité de Doyen de la Faculté de droit de Bucarest). (17 Noembre 1926).	19
<i>Traducere</i>	21
4. Cuvântare rostită la Senat, în sprijinul propunerii de a se declara ca senator de drept D-l Ștefan Ciceo Pop, în calitate de fost Președinte al adunării naționale din Alba-Iulia 1918. (Februarie 1927)	23
5. Cuvântare rostită în Senat cu ocazia ratificării de către Italia a tratatului de recunoaștere a alipirii Basarabiei la patria mună (9 Martie 1927)	58

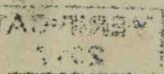
	Pag.
6. Alocuțiune rostită în Senat. Omagiu pentru Iuliu Coroianu, la încetarea lui din viață (31 Martie 1927)	61
7. Discurs rostit în Senat, în discuția generală asupra legii de înființarea unor catedre universitare (8 Aprilie 1927)	63
8. Allocution d'ouverture à la série de conférences du Professeur P. Colinet, de la Faculté de droit de Paris, données à Bucarest, (3 Mai 1927)	79
<i>Traducere</i>	81
9. Omagiu lui I. I. C. Brătianu. Cuvântare rostită în Senat în ziua morței lui (24 Noembrie 1927)	84
10. Toast au déjeuner donné par la Faculté de droit de Bucarest en l'honneur du Professeur G. Jèze de la Faculté de droit de Paris. (19 Janvier 1928).	86
<i>Traducere</i>	87
11. Déclarations faites aux représentants de la presse roumaine et étrangère, réunis au ministère des affaires étrangères. (Première conférence avec la presse en qualité de Ministre). (1-er Décembre 1928)	89
<i>Traducere</i>	92
12. Déclarations aux représentants de la presse étrangère et roumaine, réunis au ministère des affaires étrangères. (20 Décembre 1928).	95
<i>Traducere</i>	100
13. Discurs rostit în Adunarea Deputaților. Răspuns la întrebarea D-lui Deputat E. Crăciun, cu privire la tratativele dintre Polonia și Rusia pentru aplicarea anticipată a pactului Kellog (14 Ianuarie 1929)	105

14. Allocution à la conférence de Mr. G. Puaux, ministre de France. (23 Janvier 1929).	114
<i>Traducere</i>	115
15. Discurs rostit în adunarea Deputaților in discuția generală asupra legii pentru ratificarea pactului Kellog (30 Ianuarie 1929)	117
16. Allocution d'ouverture à l'assemblée de la Société de Législation comparée. Un pieux hommage à la mémoire du doyen Duguit. (10 Février 1929).	122
<i>Traducere</i>	123
17. Allocution de clôture de l'assemblée de la Société du Législation comparée. (10 Février 1929).	125
<i>Traducere</i>	127
18. Discurs rostit în Adunarea Deputaților. Iscălirea protocolului ruso-polon-român pentru punerea în vigoare anticipată a pactului Kellog (14 Februarie 1929)	129
19. Discours prononcé à Varsovie au diner donné en l'honneur de Monsieur le Ministre G. G. Mironesco par Monsieur Zaleski, Ministre des Affaires Etrangères de Pologne (en réponse au discours de Monsieur le Ministre Zaleski). (25 Février 1929).	137
<i>Traducere</i>	140
20. Déclarations faites à Varsovie aux représentants de la presse polonaise. (26 Février 1929).	142
<i>Traducere</i>	144
21. Déclarations faites à Paris aux représentants de la Presse parisienne et aux correspondants de la presse étrangère à Paris, réunis à la Legation de Roumanie. (29 Mars 1929).	147

	Pag.
<i>Traducere</i>	155
22. Discours prononcé au dîner de la Petite Entente donné en l'honneur de Mrs. les Ministres Benes et Mironesco à Topchider, près Belgrade, en réponse au discours de Mr. Kumanudi, Ministre des Affaires Etrangères par intérim de la Jougoslavie. (21 Mai 1929).	162
<i>Traducere</i>	166
23. Discours prononcé à Dubrovnik (Raguse), au cours du banquet offert par la municipalité en l'honneur des Ministres des Affaires Étrangères de la Roumanie et de la Tchecoslovaquie. (25 Mai 1929).	169
<i>Traducere</i>	172
24. Discours prononcé à Split (Spalato) lors du banquet offert par la Municipalité en l'honneur des Ministres des Affaires Étrangères de la Petite-Entente. (27 Mai 1929).	174
<i>Traducere</i>	177
25. Déclarations faites à la presse roumaine et aux correspondants de la presse étrangère, au palais Stour-dza (Ministère des Affaires Étrangères.) (2) Juin 1929).	180
<i>Traducere</i>	185
26. Răspuns Domnilor Deputați Duca, Goga și Iorga în chestia agitațiunilor ungare, Discurs rostit în Adunarea Deputaților. (21 Iunie 1929)	189
27. Discurs la desvelirea bustului lui Ion Lahovary la Parcul Carol. (23 Iunie 1929)	192
28. Răspuns la întrebarea D-lui Deputat Polizu-Micșu-nești în chestia demersului făcut la Budapesta de Statele Micei Înțelegeri. Discurs rostit în Adunarea Deputaților. (26 Iunie 1929)	195

	<u>Pag.</u>
29. 14 Iulie : Serbarea Franței. Discurs rostit la Radio-București. (14 Iulie 1929)	206
30. Discours prononcé au banquet donné à Genève en l'honneur de Monsieur le ministre Guerrero, Délégué de la République de Salvador, élu Président de la dixième Assemblée de la Société des Nations. (4 Septembre 1929). <i>Traducere</i>	210 212
31. Discours prononcé à Genève, à la dixième assemblée générale de la Société des Nations dans la discussion générale du rapport sur l'oeuvre accomplie par la Société. (11 Septembre 1929).	215
<i>Traducere</i>	228
32. Toast prononcé au banquet offert par le gouvernement roumain en l'honneur de Monsieur le ministre de la grande Bretagne, R. Greg, qui allait quitter le pays. (11 Octobre 1929).	239
<i>Traducere</i>	241
33. Exposé sur l'activité des Délégations Roumaines à la Haye, à Paris et à Genève, fait à la presse roumaine et aux correspondants de la presse étrangères, au Ministère des Affaires Etrangères (à Bucarest). (19 Octobre 1929)	244
<i>Traducere</i>	259
34. Discours prononcé au banquet offert (au ministère des Affaires Etrangères) en l'honneur de Monsieur Zaleski, ministre des Affaires Etrangères de la Pologne. (25 Octobre 1929).	270
<i>Traducere</i>	272

	<u>Pag.</u>
35. Discours prononcé au radio de Paris lors de la mort de Clémenceau. (7 Decembre 1929).	275
<i>Traducere</i>	278
36. Discours prononcé à Prague, au banquet offert par le Ministre des Affaires Etrangères de la Republique Tchecoslovaque, en l'honneur de Monsieur le Ministre G. G. Mironesco (réponse au discours prononcé par Monsieur le Ministre Benes). (11 Decembre 1929).	281
<i>Traducere</i>	285
37. Déclarations faites à Prague aux représentants de la presse tchécoslovaque et aux correspondants étrangers réunis à la Légation de Roumanie. (12 Decembre 1929).	289
<i>Traducere</i>	295
38. Rezultatele conferinței dela Haga pentru România. Expunere făcută de D-l Ministru de externe G. G. Mironescu în ședințele Camerei și Senatului dela 14 Februarie 1930 (14 Februarie 1930)	300
39. Exposé fait aux représentants de la presse roumaine et aux correspondants étrangers (réunis au Ministère des Affaires Etrangères) sur les résultats de la Conférence de la Haye, pour la Roumanie. (14 Février 1930).	345
<i>Traducere</i>	376
40. Discurs rostit la ședința festivă dela Fundația universitară Carol I în onoarea D-lui Președinte al Republicii Cehoslovace Masarik, cu ocazia împlinirii a 80 ani (7 Martie 1930).	378
41. Allocution à l'inauguration du bureau de l'associa-	

	Pag.
tion des correspondants de la presse étrangère à Bucarest. (23 Mai 1930).	384
<i>Traducere</i>	386
42. Discours d'ouverture de la conférence de la „Presse Polono Roumaine“ (au palais du Syndicat des journalistes de Bucarest). (26 Mai 1930).	388
<i>Traducere</i>	391
43. Discours prononcé à la séance solennelle du Parlement roumain en l'honneur de Monsieur Loucheur (dans la salle des séances de la Chambre des députés). (27 Mai 1930).	393
<i>Traducere</i>	397
44. Toast au déjeuner offert à Monsieur Loucheur par le Président du Conseil des Ministres (au Cercle Militaire). (28 Mai 1930).	400
<i>Traducere</i>	402
45. Discours prononcé à la séance solennelle du Parlement roumain en l'honneur de monsieur le Comte de Saint-Aulaire (dans la salle des séances de la Chambre des députés). (30 Mai 1930).	404
<i>Traducere</i>	407
46. Appendice: La politique de la paix, conférence donnée le 8 Novembre 1929 au Palais du Syndicat de journalistes de Bucarest	409
<i>Traducere</i>	428

VERIFICAT
2007

BIBLIOTECA
CENTRALA MP
S.

VERIFICAT
2017